

Täysistunto

Keskiviikko 9.12.2015 klo 14.17—21.39

11. Välikysymys työllisyyspolitiikasta

Välikysymys VK 4/2015 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt annetaan vastaus edustaja Paavo Arhinmäen ym. välikysymyksen VK 4/2015 vp työllisyyspolitiikasta.

Valtioneuvoston vastauksen jälkeen käydään keskustelu välikysymyksen johdosta. Keskustelun ensimmäisen puheenvuoron käyttää edustaja Paavo Arhinmäki. Sen jälkeen keskustelussa on nopeatahtinen osuus, jolloin ryhmäpuheenvuorot saavat kestää enintään 5 minuuttia ja muut etukäteen varatut puheenvuorot enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Keskustelu

14.32 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström ps:** Arvoisa puhemies! Tähän alkuun haluan kiittää tästä välikysymyksestä. Työllisyystilanteemme on erittäin huolestuttava, joten on hyvä, että eduskunta käyttää runsaasti aikaa tämän asian laaja-alaiseen käsittelyyn. Välikysymyksen tavoitteena on tietysti kyseenalaistaa hallituksen politiikka ja tarvittaessa myös kaataa hallitus. Uskon kuitenkin, että tämän vastauksen kuultuaan eduskunta toteaa hallituksen nauttivan edelleen sen luottamusta. (Oikealta: Totta kai!)

Täytyy samalla hiukan kummastella opposition intoa tehdä välikysymys eikä esimerkiksi keskustelualoitetta hallituksen työllisyyspolitiikasta. On syytä muistaa, että hallitus sai työllisyyskriisin perintönä edeltäjältään. Olemme olleet vallassa vasta runsaat kuusi kuukautta, joten suurin osa hallitusohjelman toimista ei ole vielä voimassa ja budjettikin on edellisen hallituksen tekemä. (Välihuutoja) Tästä huolimatta kausitasoitettu työllisyys on kasvanut viime kesästä alkaen 15 000 työpaikalla. Tilanne on kohentunut kuukausi kuukaudelta. Syitä tähän on vielä liian aikaista yksiselitteisesti arvioida, mutta uskon yhden selityksen olevan hallituksen yrittäjämyönteisessä ohjelmassa. Kiitos hallituksen toimien yrityksissä uskalletaan taas työllistää.

Arvoisa puhemies! Jokainen tuoreimpia työllisyystilastoja lukeva ymmärtää varmasti, että työttömyys on aivan liian korkea. Näin ei voi jatkua. Tähän kriisiin meidät ajaneeseen politiikkaan on saatava muutos. Siksi olen yllättynyt, että välikysymyksen perusteella vihervasemmisto ehdottaa, että jatkaisimme pääpiirteissään edellisen hallituksen linjalla: ei tehdä merkittäviä rakenteellisia uudistuksia, vaan laitetaan lisää rahaa työttömyyden hoitoon. Haluan muistuttaa, että edellisen hallituksen linjalla työllisyys heikkeni 41 000 hengellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Nyt hallitus näkee asian toisin: työttömyyden hoitoon ja työmarkkinoiden rakenteisiin on saatava muutos. Hallitusohjelman keskiössä on maamme työllisyysasteen nostaminen 72 prosenttiin. Ilman korkeaa työllisyysastetta ei nykyistä hyvinvointiyhteiskuntaa voida ylläpitää. Työllisyyden paraneminen taas vaatii talouskasvua, jota ei kestävästi voida saavuttaa ilman elinvoimaista ja kilpailukykyistä yrityssektoria. Tämän takia hallitusohjelmassa on useiden työllisyyspoliittisten uudistusten lisäksi myös monia elinkeinopoliittisia toimia, joilla pyritään parantamaan talouskasvun edellytyksiä.

Välikysymystä ja siinä esitettyjä kysymyksiä lukiessa herää kysymys, onko vihervasemisto lainkaan tutustunut hallitusohjelmaan, sillä sieltä löytyy vastaus oikeastaan kaikkiin esittämiinne kysymyksiin. (Antti Lindtman: Ylimielistä!) Siltä varalta, että ei ole, käyn seuraavaksi läpi hallitusohjelman keskeiset työllisyyspoliittiset linjaukset.

Arvoisa puhemies! Hallitus uudistaa työvoimahallinnon työllistymistä tukevaksi. Päätaivoitteena ovat työmarkkinoiden kohtaanto-ongelman helpottaminen ja työvoimapolitiikan resurssien painottaminen aktivointitoimenpiteisiin. Työnvälitystä vahvistetaan kehittämällä sähköisiä työnvälityspalveluja ja lisäämällä julkisen työnvälityksen vuoropuhelua ja yhteistyötä työnantajayritysten kanssa. Tämän toteuttamiseksi te-toimistojen yrityskäyntejä ja -kontakteja lisätään. Niitä kohdennetaan palvelujen vaikuttavuuden lisäämiseksi. Yritysyhteistyön avulla työnhakijoita työllistetään nopeasti avoimiin työpaikkoihin ja pyritään löytämään yrityksistä piilotyöpaikkoja te-toimiston asiakkaille. Te-toimistot ja ely-keskukset valmistelevat alueelliset toteutussuunnitelmat yritysyhteistyön ja -kontaktoinnin vahvistamiseksi tammikuussa 2016.

Yksityisten työvoimapalveluiden roolia hallitus vahvistaa lisäämällä työnvälityksen kumppanuusyhteistyötä henkilöstöpalveluyritysten, yksityisten rekrytointipalvelujen, yrittäjäjärjestöjen sekä ammatti- ja toimialaliittojen kanssa. Yhteistyössä yksityisten toimijoiden kanssa järjestetään ostopalveluja valituille kohderyhmille. Hankkeen toimeenpano toteutetaan ely-keskusten ja te-toimistojen suunnitelmien perusteella vaiheittain vuosina 2016—2017. Pidempään työttömänä olleiden työllistymiskynnystä alennetaan käyttämällä nykyistä laajemmin työvoiman vuokrausmallia muun muassa työpankkikokeilusta saatuja kokemuksia hyödyntäen.

Osana työ- ja elinkeinohallinnon uudistamista hallitus selvittää työvoima- ja yrityspalveluiden siirron resurssineen vaikeimmin työllistyvien osalta kuntien vastuulle työssäkäyntialueittain. Vuoden 2015 loppuun mennessä valmistellaan ehdotus malleista, joilla vaikeimmin työllistyvien työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämisvastuu voitaisiin siirtää kuntien muodostamille alueille. Valmistelun pohjalta hallitus päättää alkuvuodesta 2016, ryhdytäänkö valmistelemaan muutoksia nykyiseen järjestämisvastuuseen. Jos kyllä, tarkoituksena on käynnistää kokeilu, jonka perusteella voidaan arvioida järjestämisvastuun siirron vaikutuksia ja vaikeimmin työllistyvien palveluihin tarvittavia muutoksia. Kokeilu voisi käynnistyä valituilla alueilla vuoden 2017 alussa.

Kuten välikysymyksessä on havaittu, nouseva työttömyys ja laskeva työllisyysmääräkehys on vaikea yhdistelmä. Tämän takia olen ohjeistanut osallistavan sosiaaliturvan uudistusta valmistelevaa työryhmää, että tässä yhteydessä selvitetään, voidaanko työttömyysetuuksia käyttää nykyistä laajemmin osaamisen kehittämiseen ja työllistymiskynnyksen alentamiseen sekä työelämäosaamisen vahvistamiseen. Selvitys työttömyysetuuden käyttämisestä palkkatuen ja starttirahan rahoitukseen valmistuu tammikuun 2016 loppuun mennessä. (Eero Heinäluoma: Rinteen malli etenee!) Palkkatukea ja starttirahaa koskeva halli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

tuksen esitys on näillä näkymin annettavissa syyskuussa 2016, jolloin muutokset voisivat tulla voimaan 2017 alussa.

Hallitus purkaa kannustinloukkuja uudistamalla sosiaali- ja työttömyysturvaa tavalla, joka kannustaa työn nopeaan vastaanottamiseen, lyhentää työttömyysjaksoja, alentaa rakenteellista työttömyyttä ja säästää julkisia voimavaroja. Työttömyysturvan osalta hallitus on jo päättänyt ansiopäivärahan uudistamisesta. Muutoksen on tarkoitus tulla voimaan vuoden 17 alussa, ja sen tavoitteena on lisätä työttömien työnhakuaktiivisuutta jo ennen työttömyyden pitkittymistä. Valtiovarainministeriö on arvioinut, että muutoksen myötä ansiopäivärahalla olevien työttömyysjaksot lyhenisivät keskimäärin 14 kalenteripäivällä, mikä tarkoittaa noin 7 500 henkilötövuotta. Perustulokokeilun valmistelun hallitus aloitti lokakuussa 15, ja sen avulla pyritään selvittämään, miten sosiaaliturvaa voitaisiin muuttaa paremmin vastaamaan työelämän muutoksia.

Arvoisa puhemies! Viime aikoina varmasti eniten julkista keskustelua herättänyt hallitusohjelman yksittäinen kirjaus on hallituksen tavoite parantaa yhteiskuntasopimuksella maamme kustannuskilpailukykyä. Tunnetusti useasta yrityksestä huolimatta nämä sopimusneuvottelut kariutuivat. Neuvotteluiden kariuduttua päätimme itse tehdä toimia tämän kustannuskilpailukyvyn parantamiseksi. Tuloksena syntyi hallituksen ehdotus kustannuskilpailukykyä vahvistavista toiminnoista. Esityksen toimenpiteet ovat loppiaisen ja helators-tain muuttaminen palkattomiksi vapaapäiviksi vuosityöaika lyhentämättä, sairausajan palkan leikkaus, lomarahen alentaminen 30 prosentilla sekä vuosilomien lyhentäminen 38:sta 30 työpäivään. Pakettia tasapainotetaan parantamalla muutosturvaa, laajentamalla työterveyshuollon palveluja myös työsuhteen päättymisen jälkeiseen aikaan sekä tasamalla perhevapaakustannuksia työnantajalle maksettavalla 2 500 euron kertakorvauksella. Hallitus toivoo edelleen, että työmarkkinaosapuolet pystyvät sopimaan hallituksen pake-tin korvaavan ratkaisun, joka ottaisi paremmin huomioon alakohtaiset erityispiirteet. Us-kon, että tämä olisi sekä työnantajien että työntekijöiden edun mukaista. Jos kuitenkin pa-rempaa tarjousta ei työmarkkinaosapuolilta tule, hallituksen kaavailemat toimet astuvat ensi kesänä voimaan. (Eduskunnasta: Pakkolait!)

Vihervasemmistossa on ihmetelty, miksi hallitus on lähtenyt poikkeuksellisesti lailla puuttumaan työehtoihin. Vaikka välikysymyksessä näin vihjataan, ei hallitus ole tätä pää-töstä tehnyt ideologisista lähtökohdista tai muuten vain palkansaaajia tai ay-liikettä kurit-taakseen. Päätöksen takana on maamme surkea taloustilanne. Ilman kilpailukyvyn selkeää kohenemista ja talouskasvua julkinen valta ei pitkällä aikavälillä pysty turvaamaan Suo-men perustuslaissa säädettyjä sosiaalisia ja sivistyksellisiä perusoikeuksia. Perustuslaki velvoittaa julkista valtaa, erityisesti lainsäätäjää ja toimeenpanovaltaa, edistämään työllisyyttä ja turvaamaan peruspalvelut. Keskeinen tavoite hallituksen kustannuskilpailukykyä parantavilla toimilla on työttömyyden ja ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömyyden heikon ti-lan kohentaminen. Valtiovarainministeriö arvioi, että nämä toimet kohentavat yksityisen sektorin työllisyyttä pitkällä aikavälillä jopa yli 30 000 hengellä. Jos jäämmme odottamaan vuosia kustannuskilpailukykymme hidasta paranemista esimerkiksi — sinällään oikean-suuntaisten — maltillisten palkkaratkaisujen tai tuottavuuden kohentamisen avulla, on meillä pahimmassa tapauksessa kymmeniätuhansia syrjäytyneitä lisää. 90-luvun laman kenties karvain opetus oli, että korkeasta pitkäaikaistyöttömyydestä on vaikea päästä eroon edes pitkällä nousukaudella. Silloin pystyimme devalvaatiolla nopeasti korjaamaan kus-tannuskilpailukykyongelmamme, mutta kun se ei enää ole mahdollista, on käytettävä toi-sia keinoja. Ja aikaa ei ole hukattavaksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen ehkä keskeisin työllisyyttä edistävä rakenteellinen uudistus on hallituksen tavoite edistää paikallista sopimista. Viime vuosien talouskehitystä tarkastellessa on selvää, että työmarkkinamalliamme ei ole pystytty uudistamaan yhteen-sopivaksi eurojäsenyyden kanssa. Menestyäksemme on työmarkkinamalliamme joustavoitettava. Olemme jääneet tässä selvästi keskeisten kilpailijamaidemme Saksan, Ruotsin ja Tanskan jälkeen. Näissä maissa palkanmuodostus on siirtynyt kohti paikallista tasoa. Suomessakin olisi syytä edetä samaan suuntaan, sillä euromaaailmassa, jossa devalvaatiolla ei voida palauttaa yleistä hintakilpailukykyä, paikallisen sopimisen tärkeys korostuu entisestään. (Jukka Gustafsson: Myötämäärämislaki Ruotsin malliin!) Heikon yleisen kilpailukykyyn ongelmat helposti kärjistyvät, jos paikallisesti ei ole mahdollista sopia palkka-joustoista. Näin ollen ei ole kovin yllättävää, että tuoreissa tutkimuksissa Saksan talouden viime vuosien menestyksen takana näyttäisi olleen ennen muuta paikallinen sopiminen. (Jari Myllykoski: Mutta ei työpaikkakohtainen!)

Paikallinen sopiminen ei tarkoita sitä, että vain yksi taho joustaa, vaan joustoa vaaditaan kaikilta osapuolilta. (Eduskunnasta: Sen kun näkisi!) Työpaikkatasolla sopimalla saadaan parhaiten räätälöityä jokaisen yrityksen ja sen työntekijöiden sen hetkiseen tilanteeseen parhaiten sopiva ratkaisu. (Välihuutoja vasemmalta) Hallituksen tavoitteena on, että yrityksissä kyetään nykyistä laajemmin paikallisesti sopimaan esimerkiksi palkoista ja työajoista. Keskeinen edellytys paikallisen sopimisen mahdollisuuksien parantamiselle on, että lainsäädännöllä varmistetaan sekä työnantajien yhdenvertainen asema että henkilöstön asema yrityksen päätöksenteossa. Hallituksen asettama selvitysmies Harri Hietala on laatinut kattavan ehdotuksen paikallisen sopimisen kehittämisestä. Tätä ehdotusta hallitus on kehittänyt edelleen, ja maanantaina hallitus päätti asettaa kolmikantaisen työryhmän valmistelemaan paikallista sopimista koskevia lainsäädäntömuutoksia.

Arvoisa puhemies! Elämme kovia aikoja, ystävät hyvät. Suomella ei mene hyvin. Työttömyys on liian korkea, talouskasvu liian heikkoa. Meidän on toimittava. Työttömyyden hoitoon ja työmarkkinoiden rakenteisiin on saatava muutos. Lisäksi tarvitsemme elinkeinopoliittisia toimia, joilla parannetaan talouskasvun edellytyksiä. Toivon, että käymme tänään rakentavan keskustelun näistä asioista. Eri mielipiteet ovat olennainen osa demokratiaa, mutta samalla toivon kaikkien ymmärtävän sen, että tekemättä jättäminen ei enää ole vaihtoehto maallemme.

14.46 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa puhemies! Vuonna 1975 presidentti Kekkonen puhui kansallisesta hätätilasta, kun Suomessa oli 63 000 työtöntä. (Eduskunnasta: Muistan hyvin!) Nyt 40 vuotta myöhemmin, vuoden 2015 syyskuun lopussa, työ- ja elinkeinotoimistoissa oli yhteensä yli 450 000 työtöntä ja palveluissa olevaa työnhakijaa. Ensi vuonna työttömyysasteen odotetaan nousevan korkeammaksi kuin kertaakaan tällä vuosituhanella. Hätätilan sijaan keskustavetoinen hallitus leikkaa työllistämismäärärahoja, antaa työttömien työkyvyn heikentyä ja syrjäyttää pitkäaikaistyöttömiä. Leikkaamalla koulutuksesta ja tutkimus- ja kehitystoiminnasta hallitus myös syö tulevan kasvun ja työllisyyden eväitä. Samaisena vuonna 1975, kun presidentti Kekkonen puhui hätätilasta, hän lähetti myös myllykirjeen, jossa arvosteltiin eräitä henkilöitä "onnettomiksi tunareiksi". Myöhemmin selvisi, että alkuperäisessä tekstissä oli käytetty vielä hiukan voimakkaampaa nimitystä, jonka jätin eduskunnan arvokkuuden vuoksi lausumatta. (Matti Vanhanen: Mihin aiheisiin se liittyy?) Mutta tämä kovasanaisempi presidentti Kekkosen muotoilu sopisi hyvin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

tässä päivässä viestiksi nykyiselle hallitukselle. (Matti Vanhanen: Liittyykö se hätätilaan, muistatko?)

Arvoisa puhemies! Kuten ministeri Lindströmin puhe osoitti, hallituksella ei ole uskotavaa ohjelmaa työllisyyden parantamiseksi. Hallitus itsekin tunnustaa, että sen esittämät leikkaukset pahentavat työttömyyttä lyhyellä aikavälillä. Palkkojen ja työehtojen heikennykset eivät luo uusia työpaikkoja, vaan ne heikentävät kansalaisten ostovoimaa ja siten pahentavat työttömyyttä. Ostovoiman leikkaamisesta kärsivät erityisesti myös pienet yrittäjät, vuokra tai asuntolaina tai sähkölasku on maksettava, ruokaa on työntekijöiden ostettava. Kun ostovoima heikkenee, ihmiset joutuvat karsimaan palveluiden hankkimisesta.

Hallitus tarjoaa työttömyyteen vain lumelääkkeitä. Väitteet verrokkimaihimme nähden korkeasta työvoimakustannuksien tasosta tai lyhyestä vuotuisesta työajasta ja niiden esittäminen ventiongelmiä keskeiseksi syyksi eivät kestä lähempää tarkastelua. Näiden väitteiden avulla pyritään yksinkertaisesti romuttamaan yhdessä sovitut työelämän pelisäännöt. Palkansaajien tutkimuslaitos on eilen julkistanut arvionsa, että hallituksen 110 000 työpaikan tavoitteesta toteutuu pakkolakitoimin vain 4 000, ja nekin vasta pitkällä tähtäimellä. Vaikka jokainen työpaikka sen saajalle on tärkeä, on silti kysyttävä: Onko tosiaan järkevää lähteä polkemaan työehtoja, leikkaamaan lomiamme ja lomarahojamme ja sairausajan palkkaa tämän takia? Kannattaako murskata suomalainen sopimusyhteiskunta? Pakkolaeilla kasvatetaan lähinnä osinkoja, ei tavallisten ihmisten mahdollisuuksia elättää itsensä työllä.

Arvoisa herra puhemies! Viime hallituskaudella alennettiin yhteisöveroa roimasti. Eteläranta kympin herrat lupasivat, että nyt aletaan työllistää. Jo silloin me vasemmistossa pidimme yhteisöveron alennusta aivan liian suurena ja epäilimme vahvasti päätöksen työllistäviä vaikutuksia. Toivoimme toki olevamme väärässä, valitettavasti emme olleet. Yt-neuvottelut ja irtisanomiset ovat jatkuneet kiihtyvää tahtia, ja samalla ensi vuonna on odotettavissa suurimmat osinkojuhlat liki kymmeneen vuoteen. Työllistävien investointien sijaan yritykset jakavat parantuneen tuottavuutensa hedelmät omistajilleen.

Arvoisa herra puhemies! Hallitus haluaa nyt madaltaa suomalaisten koulutustasoa heikentämällä tuntuvasti tutkimus- ja kehitystoimintaa sekä supistamalla kotimaista kysyntää. Näin viedään talouskasvulta edellytyksiä. Yliopistoihin kohdistuvilla leikkauksilla on myös suoria työllisyysvaikutuksia. Koko maassa irtisanomisuhan alla on yli 3 000 yliopistojen työntekijää, yksin Helsingin yliopistossa 1 200.

Hallitus leikkaa lisäksi roimasti Tekesin rahoituksesta ja sen mahdollisuuksista kohdistaa voimavaroja pk- ja kasvuyritysten nousuun. Nyt tarvittaisiin leikkausten sijaan uusia avauksia, jotka antavat vientisektorille tilaa kehittyä ja laajentavat viennin pohjaa. Uuden kokonaisvaltaisen vientistrategian tulisi kiinnittyä vihreään teknologiaan, tietö- ja viestintäteknologiaan, bio- ja kiertotalouteen, palveluvientiin sekä vanhan metsä-, metalli- ja kemianteollisuuden monipuolistamiseen ja näistä kaikista syntyviin uusiin työpaikkoihin. Markkinoilta on kitkettävä verovälttelyyn ja työehtojen heikentämiseen perustuva kilpailu. Muuten rehelliset suomalaiset pienyrittäjät syrjäytyvät veroparatiiseja ja palkkojen polkemista hyödyntävien kansainvälisten suuryritysten tieltä.

Arvoisa herra puhemies! Työvoimakustannusten alentamiseen olisi tarjolla parempia-kin keinoja kuin leikkaaminen. Puutteelliseen työhyvinvointiin liittyvät kustannukset ovat Suomessa Työterveyslaitoksen arvion mukaan yli 40 miljardia euroa vuodessa. Tästä summasta ennen aikaisten eläkkeiden osuus on 18 miljardia ja sairauspoissaolojen osuus noin 7 miljardia euroa. Lukua voitaisiin pienentää merkittävästi esimerkiksi varhaisen puuttumisen työterveyshuollolla, henkilöstön yhteisöllisyyttä ja vaikutusmahdollisuuksia kehittä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

mällä, työoloja, työn määrää ja työaikoja seuraamalla sekä johtamista parantamalla. Samalla tulisi tukea osatyökykyisten työllistämistä. Työhyvinvointiin panostamisen sijaan hallitus aikoo lakkauttaa työkyvyn ylläpitämiseen ja työurien pidentämiseen tähdänneen Aura-kuntoutuksen, ennen kuin sitä ehdittiin edes aloittaa. Työterveyslaitoksella, josta löytyy paras osaaminen työhyvinvoinnin ja työkyvyn ylläpitoon, on jo aloitettu yt-neuvottelut.

Arvoisa puhemies! Sukupuolten välinen tasa-arvo on tältä hallitukselta täysin unohtunut, ehkä tarkoituksella. Hallitus julistaa ohjelmassaan, että Suomessa miehet ja naiset ovat tasa-arvoisia. Kuitenkin hallituksen tähänastisista toimista päätellen tasa-arvoa ollaan monin tavoin ja rajusti heikentämässä. Suuri osa hallituksen pakkolaeista ja muista työelämän heikennyksistä iskee erityisesti naisiin. Hallitus uhkaa muiden toimimensa ohella heikentää sairausajan palkkaa sekä leikata vuosilomia ja lomarahoja. Sairauslomien ja pitkiä vuosilomia on eniten julkisella sektorilla, jolla palkat ovat yleensä matalimpia. Kuntasektorilla jopa 80 prosenttia työntekijöistä on naisia. Naisvaltaisilla sosiaali- ja terveys- sekä kasvatusaloihin ei yleensä ole mahdollista työskennellä etänä tai mennä sairaana töihin.

Edellisten lisäksi hallitus haluaa sallia alle vuoden mittaiset perusteettomat määräaikaist työsuhteet. Naisilla määräaikaista työsuhteita on enemmän kuin miehillä. Erityisen korkea määräaikaisten työsuhteiden osuus on synnytysikäisillä naisilla. Myös vuorotteluvapaan ehtoja heikennetään. Naiset jäävät vuorotteluvapaalle selvästi miehiä useammin, ja vapaa käyttö on yleisempää julkisella sektorilla. Herää kysymys: onko tehty minkäänlaisia sukupuolivaikutusten arviointia pakkolakipaketissa? Tämän lisäksi kokonaan oma lukunsa on hallituksen päätös puolittaa aikuiskoulutustuki ja muuttaa leikattu osuus lainaksi. Palkansaajajärjestöjen mukaan leikkaus veisi pieni- ja keskituloisilta mahdollisuuden aikuisopiskeluun ja näin romuttaisi käytännössä koko tuen. Lähes puolet tuensaajista opiskelee naisvaltaisilla sosiaali- ja terveysaloilla. Tuensaajista lähes 80 prosenttia on naisia. Jotkut hallituksen suunnittelemat toimenpiteet näyttävät jopa siltä, että hallitus haluaa lisätä erityisesti naisten työttömyyttä. Subjektiviivisen varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen ja päivähoiton ryhmäkokojen suurentaminen johtavat opetus- ja kulttuuriministeriön arvioiden mukaan noin 2 300 työntekijän irtisanomiseen, puhumattakaan näiden toimien vaikutuksesta perheen ja työn yhteensovittamiseen.

Arvoisa herra puhemies! Samaan aikaan, kun työttömyys kasvaa, hallitus leikkaa työllisyysmäärärahoja. Tämän vuoden työllisyysmäärärahat ehtyivät jo alkuvuodesta, ja sitä myöten loppuivat myös palkkatuki- ja starttirahapäätökset. Lukuisia uusia yrityksiä jäi perustamatta, ja jo sovittuja palkkatukitoita jäi saamatta. Samalla työttömän kannalta paras vaihtoehto eli palkkaperusteinen työllistäminen on vähentynyt ja yhä useampi työtön velvoitetaan palkattomiin toimenpiteisiin — siis töihin ilman oikeaa palkkaa. Myös ely-keskusten ja te-toimistojen voimavaroja vähennetään. Tästä kärsivät eniten ne, joille henkilökohtaisesta avusta olisi eniten hyötyä.

Arvoisa herra puhemies! Työpaikkoja ei synny työttömiä ja muita hädänalaisia syyllistämällä, kuten hallitus tuntuu kuvittelevan. Keskellä massatyöttömyyttä työpaikkoja ei luoda työttömyysturvaa leikkaamalla ja sen vastikkeellisuutta lisäämällä. Ongelma on työpaikkojen puutteessa, ei työttömissä ihmisissä. Suomalainen työttömyysturva on jo nyt ehdollista, ja lainsäädäntö edellyttää jokaiselta työttömältä aktiivista työnhakua ja lukuisia muita velvoitteita. Velvoitteiden rikkomisesta aiheutuvat sanktiot ovat ahkerassa käytössä, mutta työttömyys ei ole niiden avulla poistunut. Sen sijaan niillä on ajettu köyhyyteen erityisesti nuoria, joiden kohdalla järjestelmä on tiukin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Työttömyysturvaa voidaan kehittää aktiivisemmaksi ilman työttömän syyllistämistä. Tarvitaan työttömyysturvan ja asumistuen suojaosan korottamista. Perustuloon siirtymisen mahdollistaisi lyhyidenkin työpätkien vastaanottamisen ilman ongelmia ja byrokrati-aa. Sen sijaan että lyhyiden työpätkien vastaanottamista helpotettaisiin, on suureen saliin siirtymässä työttömyysturvalain muutos, jonka piti parantaa itsensä työllistäjien asemaa, mutta on käymässä juuri päinvastoin. Jatkossa esimerkiksi taitelijoiden ja luovien alojen työntekijöiden on entistä vaikeampaa ottaa lyhyitä työpätkiä vastaan työttömyysturvan menettämisen pelossa. Tehdään, hyvät kansanedustajatoverit, palvelus työllisyydelle ja itsensä työllistäjille ja hylätään laki vielä tänä syksynä.

Arvoisa herra puhemies! Edellä olevan perusteella ei voi muuta kuin todeta, että hallitus heikentää työttömien asemaa, heikentää työllisyyttä, ei panosta tässä massatyöttömyyden tilanteessa riittävästi työllisyyden hoitoon.

Tällä perusteella teen seuraavan epäluottamuslause-ehdotuksen: "Eduskunta katsoo, että hallitus ei ota riittävän vakavasti maamme vaikeaa työllisyystilannetta eikä halua ryhtyä toimiin, joilla tilannetta oleellisesti korjattaisiin. Näillä perustein eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta."

15.02 Hannu Hoskonen kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meidän suomalaisten yhteisenä asiana on oltava, että pelastamme hyvinvointiyhteiskunnan. Siihen tarvitaan parempaa työllisyyttä. Nyt politiikassa, työmarkkinoilla ja laajemmin yhteiskunnassa on joka suuntaan vastakkainasettelua. Joutuu vakavasti kysymään, pystymmekö me suomalaiset enää sopimaan? Vastakkainasettelu ei tuo tähän maahan yhtään työpaikkaa lisää. Yhteistyöllä me suomalaiset sen sijaan voimme muuttaa Suomen suunnan. Niin olemme myös aiemmin selviytyneet. Näissä maailman oloissa pitää kyetä sopimaan ja päättämään. Sitä ihmiset odottavat. Sen kohta satavuotias Suomi ansaitsee.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksessä annetaan ymmärtää, että työttömyys ja muut Suomen ongelmat johtuvat enemmän tai vähemmän suhdanteista ja että elvyttävä politiikka olisi ratkaisu. Tässä on iso ero hallituksen ja opposition välillä. Suomella on kilpailukykyongelma ja talouden pitkittynyt, vakava alijäämä. Viimeisimmät maamme vientiä kuvaavat luvut olivat heikoimmat neljään vuoteen. Paremman työllisyyden edellytys on, että laitamme maamme kilpailukyvyn kuntoon. Suomea on uudistettava. Eurossa ollessamme ja alati muuttuvassa maailmantaloudessa meidän on tehtävä kilpailukyvyn parantaminen itse. Se ei tapahdu yhdessä yössä. Siksi ratkaisuja on saatava nyt aikaan.

Yhteiskuntasopimuksen kaatuminen neljännen kerran oli vahingoksi Suomelle. Työmarkkinajärjestöillä on syytä vakavaan itsetutkiskeluun. Nyt hallituksen kilpailukykypaketin valmistelu etenee, mutta aikaa sopimiseen on vielä. Kansainvälisessä kilpailussa työnantajat ja työntekijät ovat sittenkin samalla puolen pöytää. Yhteiskuntasopimus olisi kaikkien suomalaisten kannalta paras ja tasapuolisin ratkaisu.

Tarvitsemme myös palkkamalattia ja uudistuksia työpaikoilla. Etenkin paikallisen sopimisen mahdollisuutta työpaikoilla on lisättävä määrätietoisesti. Kun luottamusta on, ratkaisusta voidaan sopia niin, että niistä hyötyvät sekä työnantajat että työntekijät. Meidän on koko ajan parannettava varsinkin pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä. Nopeimmin tuloksia saadaan aikaan madaltamalla työllistämisen kynnystä ja purkamalla yrittämistä hankaloittavaa byrokrati-aa. Tulevaisuuden työpaikat ovat nimenomaan pienissä ja keskisuurissa yrityksissä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Arvoisa herra puhemies! Keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että luonnonvara- ja biotalous yhdistettynä huippuosaamiseen on lupaavimpia aloja luoda lisää pysyviä työpaikkoja koko maahan. Tästä osoituksena ovat metsäteollisuuden investoinnit Äänekoskella ja Varkaudessa. Pelkästään nämä investoinnit työllistävät tuhansia suomalaisia. Hallitusohjelman luonnonvara- ja biotalouteen, työllisyyteen ja koulutukseen liittyvät uudistukset on mielestämme toteutettava mahdollisimman etupainotteisesti. Luonnonvara- ja biotalous on nähtävä tulevaisuuden työllisyys-, yrittäjäys- ja teollisuuspolitiikkana. Kyse on Suomen uusteollistamisesta, joka edellyttää myös teiden, ratojen ja muiden väylien laittamista kuntoon koko maassa. Muutokseen tarvitaan yli vaalikausien ulottuvaa poliittista ja yhteiskunnallista sitoutumista.

Arvoisa herra puhemies! Suomessa on lähes 0,5 miljoonaa ihmistä ilman työtä. Huolestuttavinta on nuorten työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden paheneminen. Toistemme syyttelyn sijaan meidän olisi syytä myös tässä keskustelussa laittaa voimavaramme ratkaisujen hakemiseen, siihen, että mahdollisimman moni heistä voi työllistyä. Työnteon pitää olla aina kannattavaa. Tarvitaan uudistuksia, joilla lisätään työnteon kannusteita ja ihmisten omatoimisuutta.

Keskustan eduskuntaryhmä kiirehtii etenkin perusturvakokeilua. Tukiviidakkoa on rai-vattava. Vaikeimmin työllistyvien palveluja rahoineen ja toimivaltuuksineen voitaisiin kokeilujen kautta siirtää työ- ja elinkeinotoimistoilta laajasti kunnille. Tätä on myös kunnissa haluttu. Paikallisesti tarvitaan lisää yhteistyötä yritysten ja järjestöjen kanssa. Lisäksi kuntien maksamia Kela-sakkoja voitaisiin antaa kunnille nykyistä vapaampaan työllisyyden hoitoon.

Arvoisa puhemies! Suomen tilanne on poikkeuksellisen vakava. Maamme nousu tai näivettyminen on vielä kuitenkin omissa käsissämme. Keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että meidän on tehtävä (Puhemies koputtaa) päätökset itse sen sijaan, että Brysselin herrat tulevat ja tekevät ne puolestamme. Viime vaalikaudella kaikki jäi tekemättä. Suomella ei ole varaa siihen, että myös tämä vaalikausi (Puhemies koputtaa) seistäisiin tumput suorina.

15.08 Leena Meri ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen pääasiallinen tavoite sekä ensisijainen tehtävä on etsiä sekä ajaa päätöksissään Suomen ja suomalaisten etua. Tätä hallitus peräänkuuluttaa myös työmarkkinaosapuolilta. Meidän tulee saada Suomessa aikaiseksi kasvua ja työllisyyttä sekä työpaikkoja. Paikallisen sopimisen kautta pystytään parhaiten vastaamaan tuleviin, yhteiskunnan kannalta suuriin haasteisiin. Nyt ei ole varaa odottaa. Kilpailukykyloikka on saatava aikaan viipymättä.

Maamme talous on ollut heikoissa kantimissa jo pitkään. Kauppatase on ollut negatiivinen jo vuodesta 2011 lähtien. Edellisellä hallituskaudella kustannuskilpailukykyä ei pystytty parantamaan niin, että vienti olisi saatu vetämään ja ulkomaankaupan työpaikat turvattua. Tarpeellisia korjausliikkeitä ei tehty myöskään julkisella sektorilla, vaan kulutusta jatkettiin nousukauden malliin.

Perussuomalaisille on selvää, ettei syömävelkaa voida jatkuvasti ottaa. Muuten lapsillemme jää perinnöksi vain köyhyys. Hallituksen tehtävää ei auta, että toisin kuin muut Pohjoismaat, Suomi on euroalueen jäsen ja kätemme ovat sidotut liian vahvaan valuuttaan. Tämä näkyy suoraan työllisyysasteessamme, joka on selvästi muita Pohjoismaita heikompi. Perussuomalaiset sitoutuivat hallitukseen lähtiessään taistelemaan jokaisen suomalaisen työpaikan puolesta viimeiseen hengenvetoon asti. Tämän tavoitteen johdosta hallituk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

sella on kunnianhimoinen tavoite nostaa työllisyysaste 72 prosenttiin sekä työllisten määrän vahvistaminen 110 000 henkilöllä.

Suomalaisesta työstä on saatava kannattavaa, ja Suomessa toimiville yrityksille on luotava taloudellisesti kannustava ilmapiiri, jotta yritykset voivat kasvaa, investoida ja luoda uusia työpaikkoja. Valitettavasti kaikki työmarkkinajärjestöt eivät halunneet puhalttaa yhteiseen hiileen, vaikka on päivänselvää, että rakentavasta yhteistyöstä hyötyisivät viime kädessä kaikki. Jos työmarkkinajärjestöt eivät toimi, kustannuskilpailukykyä on lisättävä hallituksen toimilla. Työllisyyden kasvu vähentää leikkauspaineita ja lisää hyvinvointia.

Tavoitteena on tehdä Suomesta vuoteen 2025 mennessä kilpailukykyinen maa, jossa yrittäminen, omistaminen ja investoiminen on nykyistä kannattavampaa. Tämä tapahtuu muun muassa parantamalla markkinoiden toimintaa kilpailun esteitä poistamalla ja investointeihin liittyvien lupaprosessien virtaviivaistamisella. Lisäksi työn nopeaan vastaanottamiseen kannustetaan työttömyysturvan uudistamisella, jolla pyritään työttömyysjaksojen lyhentämiseen sekä rakenteellisen työttömyyden alentamiseen. Isona osana elinkeinoelämän kilpailukykyä ja yritystoiminnan edellytyksiä on luoda kannustavampi paikallisen sopimisen toimintatapa työpaikoille, jotta ne pystyisivät vastaamaan paremmin nyky-yhteiskunnan haasteisiin. Tässä on kyse kaikkein suurimmasta uudistuksesta työmarkkinoilla vuosikymmeniin.

Perussuomalaiset haluavat, että suomalaisilla olisi myös jatkossa mahdollisuus pärjätä yhteiskunnan oravanpyörässä työtä tekemällä. Tuottavuuden ja talouden kehittäminen on hallituksen tärkeä tavoite, jota tukee paikallisen sopimisen kulttuuri. Hallitus ei myöskään syyllistä millään tavoin työttömiä, vaan se pyrkii rakenteellisilla uudistuksilla työttömyyden ja työttömyysjaksojen nujertamiseen. Täten hallitus vastaa nykyisin työmarkkinoilla olevan kohtaanto-ongelman helpottamiseen.

Toisin kuin oppositio väittää välikysymyksessään, Sipilän hallituksen ohjelma ei pirsto työelämää kappaleiksi tai projekteiksi. Hallituksen toimet nimenomaan joustavoittavat työhön pääsyä sekä työnsaantia. Tästä esimerkkinä voidaan mainita se, että asuntorakentamista lisätään siten, että se edistää työvoiman liikkuvuutta ja vastaa paremmin elinkeinoelämän kilpailukykyyn vaateisiin. Istuva hallitus ei myöskään lisää kansalaisten kuri-byrokratiaa. Subjekttiivinen päivähoito-oikeus säilyy niillä, jotka sitä tarvitsevat eniten.

Koulutuspolitiikassa hallitus panostaa uusiin oppimisympäristöihin sekä kehittää toisen asteen ammatillisen koulutuksen järjestelmää poistamalla muun muassa koulutuksen raja-aitoja. Samaten vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä erilaisten alueellisten osaamiskeskittymien kautta niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin.

Arvoisa puhemies! Suomi on siis jatkossakin arvostettu maa koulutusasioissa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän saada, arvoiset edustajat, tässä yhteydessä kohteliaasti huomauttaa, että puhemiesneuvosto ei suosita vaan sanoo, että ryhmäpuheenvuorot saavat kestää — siis saavat kestää — enintään 5 minuuttia.

15.14 Juhana Vartiainen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus ottaa työttömyyden vakavasti. Suomen työttömyys on noussut trendinomaisesti, suhdanteita myötäillen, vuosikymmenestä toiseen, ja työvoimahallinnon menot ovat kasvaneet. Tässä salissa on pitkään ajateltu, että työttömyyttä hoidetaan julkisilla työllisyysmenoilla. Syksyn mittaan niitä onkin valiokunnissa käsitelty. Johtopäätös on, että nämä toimet vain harvoin edesauttavat pysyvää työllistymistä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Hallitus ei mittaa onnistumistaan työllisyysmenojen määrällä vaan sillä, miten voidaan pysyvästi lisätä työllisyyttä. Määrärahoilla voidaan täydentää hyvin toimivia työmarkkinoita ja huolehtia työttömien työkyvystä. Ne eivät korvaa tepsiviä reformeja. Suomessa on luvattoman pitkään laiminlyöty sen pohtiminen, mistä työttömyys johtuu. Siihen vaikuttavat toki suhdanteet mutta myös talouden rakenteet ja näiden puitteissa yritysten ja yksilöiden työmarkkinoilla tekemät valinnat. Sipilän hallitus on lähtenyt siitä, että työttömyyttä alennetaan pysyvästi, rakenteellisin uudistuksin. Samalla käydään kriittisesti läpi työllisyysmäärärahojen uudelleenkohdentamisen tarpeet. Hallituksen työllisyysuudistukset voidaan luokitella kolmeen: työllistämisestä kannattavampaa, työnteosta houkuttelevampaa ja työvoimahallinto järkevämmäksi. Työttömyyden vaihtelu johtuu toki suhdanteista, mutta työttömyyden keskimääräinen taso riippuu työmarkkinoiden toimintatavasta, johon vaikuttavat työlaainsäädäntö, ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen toiminta sekä verotus ja sosiaaliturva.

Markkinatalous toimii niin, että palkkojen nousupaine on sitä kovempi, mitä alhaisempi on työttömyys. Rakenteellinen eli keskimääräinen työttömyys on sitä korkeampi, mitä kovemmat palkkavaateet ammattiliitoilla ja palkansaajilla on kullakin työttömyystasolla. Työttömyys jämähtää korkealle tasolle, jos palkankorotukset yltyvät koviksi jo korkean työttömyyden tilanteessa. Siksi on elintärkeää laskea Suomen liian korkeaksi kohonnutta kustannustasoa, ja yhtä elintärkeää on pitää huolta siitä, että työllisyys voi kasvaa monta vuotta ennen kuin kasvu tukahtuu yltyvään kustannusten nousuun, joka salpaa kilpailukyvyn korjausliikkeen.

Neuvottelujärjestelmäämme ylistetään, mutta uskomatonta kylläkin, tänäkin vuonna pusketaan työvoimakustannuksia ylös pakollisin yleiskorotuksin, vaikka työttömyys hiipoo 10 prosenttia. (Välihuutoja) Niinpä kaikki ne, jotka ennakoivat korkeita korotuksia ensi syksyksi, ennustavat samalla Suomelle korkeaa rakenteellista työttömyyttä, ja kaikki, jotka yllyttävät ammattiliittoja protestimielellä esitettyihin korkeisiin palkkavaateisiin, lausuvat samalla vaatimuksen "jos hallituksen toimet eivät miellytä, nostetaanpa rakenteellinen työttömyys Suomessa korkealle". Onneksi nämäkään uhkaukset eivät ole uskottavia. Ammattiliitot ovat pääosin vastuullisia. Nyt päättyneissä sopimusneuvotteluissa ehdotettiin vuodelle 17 sellaista sopimusta, joka ei pakota palkkakuluja ylöspäin työehtosopimusperäisin korotuksin. Sitä perusteltiin Suomen edulla, ja Suomen etu ja tavallisen SAK:n jäsenen etu se tietysti onkin — siinäkin tapauksessa, että hallituksen muut toimet harmittaisivatkin.

Arvoisa puhemies! Hallitus alentaa työttömyyttä sekä tarjontaa että kysyntää kohentavin uudistuksin. Ansioturvan lyhentäminen vaikuttaa tutkitusti siihen, miten nopeasti työttömät hakeutuvat uudestaan työsuhteisiin. Uudistuksen tasapainottamiseksi alennetaan samalla työllistämisen kynnyksiä, jolloin työtilaisuudet lisääntyvät. Harkinnassa ovat koeajan pidentäminen, vapaaehtoisten määräaikaisten sopimusten helpottaminen ja ansioturvan starttiraha. Kokoomuksen mielestä tärkein uudistus on paikallista sopimista tukeva ponteva työlaainsäädännön uudistaminen, jonka käynnistämisestä hallitus on juuri päättänyt. Vastedes kyetään sekä pienissä yrityksissä että suurissakin sopimaan työehdoista vaipaammin, niin että työpaikat säilyvät ja lisääntyvät.

Arvoisa puhemies! Vastaus välikysymykse on suorasukainen: hallitus on huomannut Suomen työllisyystilanteen vakavuuden ja on lähtenyt suomalaisittain kunnianhimoisesti liikkeelle uudistuksin, joilla synkeä ja näköalaton kehitys käännetään pysyvällä tavalla. Kokoomuksen eduskuntaryhmä antaa tukensa ministeri Lindströmin ja muiden ministeri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

en työlle ja jää odottamaan sitä, että (Puhemies koputtaa) työmarkkinauudistuksia päästään käsittelemään (Puhemies koputtaa) sekä valiokunnissa että tässä salissa. — Kiitos.

15.19 Tarja Filatov sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyyden vahvistamisessa on aina kaksi puolta. On luotava olosuhteet, joissa uusia työpaikkoja syntyy, mutta samalla on huolehdittava työttömistä ihmisistä, jotta he säilyttävät työkykynsä ja osaamisensa. Kyse on työn ja työntekijöiden arvostuksesta. Hallitus ei voi käskä työpaikkoja syntymään, mutta se voi luoda suotuisat olosuhteet, joissa työllisyys vahvistuu. Hallituksen rooli ei ole helppo. Hallituksella onkin oikeat työllisyystavoitteet, mutta hallitus vaarantaa itse omilla toimillaan niiden toteutumisen. Hallitus hyydyttää, tai oikeastaan pakastaa, työllisyyttä ylläpitävät kotimarkkinat tässä ja nyt ostovoimaan kohdistuvilla mittavilla leikkauksilla ja jättää tulevaisuuden ja toiveiden varaan vientiä vahvistavat työllisyystoimet. Sosialidemokraattien vaihtoehdon nopeat työllisyysvaikutukset ovat noin 35 000 henkilötyövuotta.

Hyvät kuulijat! Suomea jäytaa kolme keskeistä ongelmaa: investointien väheneminen, työttömyyden nousu ja ennen kaikkea työttömyysjaksojen pitkittyminen sekä kotimaisen kysynnän ja päävientimaiden kysynnän heikentyminen. Sosialidemokraatit esittävätkin viisi keskeistä tointa työllisyyden vahvistamiseksi.

Ensimmäiseksi: On synnyttävä laaja pitkäaikainen maltillinen tulo- ja eläneratkaisu. Se on keskeisin vakautta ja ennakoitavuutta tukeva toimi, jolla työllisyyttä voidaan vahvistaa. Ikävä kyllä hallituksen pikavoittoja tavoitteleva politiikka on vaarantanut valmistelemillaan pakkolaeilla vakaan neuvottelutien. Viisas hallitus peruuttaisi pakkolakiin valmistelun ja edistäisi näin neuvotteluratkaisua.

Toiseksi: Työllisyyttä tukeva kasvu on saatava käyntiin yritysten ja julkisen sektorin investointeja lisäämällä. Julkisia investointeja tulee vauhdittaa siemenrahalla, jolla kehitetään tai kiirehdytetään muun muassa homekorjaamista ja innovatiivisia julkisia hankkeita. Lisäksi tarvitaan asuntorakentamisen ja liikenneinvestointien yhteennivomista ja lisäämistä.

Kolmanneksi: Kustannuskilpailukykyä voidaan vahvistaa maltillisella palkkaratkaisulla ja Emu-puskureiden käyttönotolla siten, että työeläkemaksuja alennetaan 0,8 prosenttia työnantajien ja työntekijöiden puoliksi jaolla. Työnantajan kevennysosuus alentaisi työvoimakustannuksia sadoilla miljoonilla, ja palkansaajan maksukevennys tukisi kotimaista kulutusta ja sitä kautta työllisyyttä.

Neljänneksi: Sosialidemokraatit esittävät yrittäjäpakettia, joka lisäisi keinoja pk-yritysten viennin edistämiseksi ja yritysrahoitukseksi. Malli tukee ensimmäisen työntekijän palkkausta, tuo tehoa matkailun edistämiseen, rakentaa viennin veturiverkostoa kokoamalla yhteen hankekokonaisuuksia, uudistaa yritysrahoitusta muun muassa juniorilainalla ja parantaa yrityslainamarkkinoita ja edistää joukkorahoitusta. (Kari Uotila: Erinomaista!)

Viidenneksi: Uutta vientiä tukeva strategia tarvitaan. Tämän tulee kiinnittyä ilmastonmuutoksen hillintään, energiatehokkuuteen, kiertotalouteen ja digitaalisiin teknologioihin. Lisäksi voidaan vientiä tukea päästökaupparvauksin, energiaveron palautuksin ja väylämaksujen lisäalennuksin.

Hyvät ystävät! Osaaminen on suomalaisen työn valttikortti. Sitä ei saa heikentää varhaiskasvatuksesta korkeimpaan koulutukseen. Tällä synnytetään syvä osaamisen kestävyysvaje tulevaisuuteen. Myös Tekesin rahoituksesta on huolehdittava, koska innovaatio-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

tukia ei ole viisasta heikentää juuri nyt, kun työllisyys huutaa uusia oivalluksia. (Ben Zyskiewicz: Entäs Sitran rahoituksesta?)

Mutta työttömyydestä: Se ei ole vain tilastoluku. Se on eri asemassa olevia ihmisiä. Kyse on halutusta työvoimasta, kilpaillusta työvoimasta, mutta kyse on myös ihmisistä, ikääntyneistä, pitkään, pitkään työttömänä olleista, jotka ansaitsisivat kunniallisen reitin eläkkeelle niin sanotulla Taipaleen mallilla. Kyse on myös siitä, että ihmisten osaamisesta on pidettävä huolta. Hallitus pitkittää nuorisotyöttömyyttä leikkaamalla nuorisotakuun työttömien rahoituksen nollaan. Lisäksi työttömyysjaksot pitkittyvät, koska työvoimapolitiikan resurssit ovat liian vähäiset. Oli ilahduttavaa kuulla, että ministeri on valmis harkitsemaan Antti Rinteen työllistämissetelin käyttöönottoa. Se mahdollistaisi 15 000 työpäikan syntymisen tässä ja nyt ja sen lisäksi tukisi yhteistä julkista talouttamme. (Puhemies koputtaa)

Sosialidemokraatit yhtyvät vasemmistoliiton epäluottamuslauseeseen. (Jukka Gustafsson: Kuka sanoo vielä, ettei ole vaihtoehtoja? — Välihuutoja)

15.25 Heli Järvinen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallituksen kärkihankkeena on purkaa työn vastaanottamista estäviä kannustinloukkuja ja alen-taa rakenteellista työttömyyttä. Tavoite on hyvä ja yhteinen, mutta hallituksen keinot osin käsittämättömiä. Hallitus leikkaa ensi vuonna työttömyysturvasta 50 miljoonaa euroa. Näin siitähän huolimatta, että työttömyys pahenee koko ajan. Näin siitähän huolimatta, että maahan tulee kymmeniätuhansia turvapaikanhakijoita. Näin siitähän huolimatta, että jo nyt ajan saaminen te-toimistoon vie pahimmillaan useita kuukausia.

On luonnollista, että eliniän pidentyessä työtä tehdään pidempään, mutta palomies ei kannan 20 kilon varusteitaan palopaikalle tai kolmivuorotyötä tekevä hoitaja nosta vanhus-ta yhtään päivää pidemmälle, jos kunto ja vointi eivät anna periksi, oli virallinen eläkeikä mikä tahansa. Puutteellinen työhyvinvointi aiheuttaa Suomessa yli 40 miljardin euron las-kun vuodessa. Tätä laskua meidän kannattaa pienentää: kehittää työoloja ja -aikoja, paran-taa johtajuutta ja henkilöstön vaikuttamismahdollisuuksia sekä puuttua varhain ongelmiin työterveyshuollon avulla. Mutta missä ovat hallituksen niistä koskevat esitykset?

Käsittämätöntä on, että hallitus kahdessa vuodessa lähes poistaa nuorisotakuun rahoit-tuksen. Leikkaukset iskevät kipeimmin etsivään nuorisotyöhön, joka on saanut koulutuk-sen ja työnteon polulle vuosittain yli 20 000 syrjäytymisvaarassa olevaa nuorta. Jokainen syrjäytynyt maksaa yhteiskunnalle miljoona euroa, eli hallituksen säästöistä aiheutuu iso lasku. Työttömien työllistämistä vaikeuttavat hallituksen koulutusleikkaukset, jotka vie-vät opiskelupaikkoja, ja aikuiskoulutustuen poistaminen, joka hankaloittaa uudelleen kou-luttautumista ja alanvaihtoa. Erityisesti kyseenalaisesti valmisteltujen ja naisvaltaisia aloja kurittavien pakkolakien jääräpäinen edistäminen osoittaa täydellistä kyvyttömyyttä ym-märtää työelämää. Jos ne runnotaan väkisin läpi, luottamus yhteiskuntaan ja työrauhaan menetetään vuosikausiksi. Me vihreät emme voi olla kannattamassa näitä leikkauksia ja pakkolakeja ja siksi annamme tukemme tälle välikysymykselle.

Arvoisa puhemies! Moni tekee samaan aikaan töitä, toimii yrittäjänä, opiskelee ja hoi-taa läheisiään. Nykyinen tiukka jaottelumme tiputtaa ihmisen sosiaaliturvasta liian helpos-ti projektin päättyessä tai elämäntilanteen muuten muuttuessa. Liian usein yrittäjyyden va-linta tarkoittaa kesä- ja sairauslomien, eläke-, työttömyys- ja muun sosiaaliturvan hylkää-mistä. Me vihreät haluamme uudistaa työelämää. Nyt on mahdollistettava sujuva tapa olla yhtä aikaa tai vaihtelevasti työntekijä ja yrittäjä. Tämä onnistuu ottamalla käyttöön esimer-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

kiksi niin sanottu yhdistelmävakuutus, jossa työttömyysturvaan kuuluvaa työssäoloehdotta kertyy samanaikaisesti sekä työnteosta että yrittäjyydestä.

Työtä ei synny ilman yrittäjyyttä, ja siksi etenkin aloittavia ja pieniä yrityksiä pitää auttaa ja sosiaaliturvaa kehittää myös niihin ulottuvaksi. Olen ymmärtänyt, että tämä on hallituksenkin tahto, mutta toimet ovat päinvastaisia. Nyt esimerkiksi lyhyitä keikkoja tekeviä näyttelijöitä ja toimittajia ollaan väkisin muuttamassa yrittäjiksi, mikä ulkoistaisi heidät sosiaaliturvasta. Tämä ei voi olla tarkoitus.

Suomessa on 170 000 yksinyrittävää, ja iso osa heistä on yrittäjänaisia. Hienoa, että hallitus tiukoista ajoista huolimatta ottaa käyttöön 2 500 euron vauvarahan äidin työnantajalle. Se on hyvä alku ja tunnustus sille, että äidin työnantajalle aiheutuu keskimäärin yli 15 000 euron lasku lasta kohden lakisääteisten korvausten lisäksi.

Ärade talman! Alla vi som önskar att vi har mera barn och att de någon dag skulle kunna betala våra pensioner borde främja sådana ersättningar där alla direkta utgifter betalas från skatteinkomsterna. Det är det lättaste sättet att förbättra unga kvinnors ställning på arbetsmarknaden. Sysselsättningen måste förbättras genom att underlätta tillväxt för företag och frigöra arbetsgivarna från bikostnaderna av att anställa den första arbetstagaren under det första året.

Arvoisa puhemies! Monimuotoistuva ja automatisoituva työelämä haastaa myös työmarkkinajärjestelmän. Haloo, ammattiyhdistysliike ja työnantajat! Nyt silpputöitä tekevästä, yksinyrittäjästä ja yrittäjyyden, työnteon ja opiskelun välimaastossa toimivista ei pidä huolta kukaan. Teillä olisi näytön paikka.

Ärade talman! Arbets- och näringsministeriet beräknar att 27 000 arbetslösa kostar mellan en halv och en miljard euro. Det betyder att genom att sysselsätta denna mängd sparar vi samma summa. Regeringens val hotar att leda oss till en tvinning där den krympande efterfrågan ökar arbetslöshet och konkurser, vilket åter ökar den ekonomiska krisen och minskar på efterfrågan. Därför är det alldeles nödvändigt att vi i stället för nedskärningar skapar nya arbetsplatser och slopar arbetslöshets- och företagsamhetsfällor.

Basinkomsten förknippar ihop flera syften: den fungerar som klister och socialskydd mellan arbete, studier och entreprenörskap, olika projekt och familjeliv. Därför ger den gröna riksdagsgruppen sitt stöd åt regeringens basinkomstförsök.

Arvoisa puhemies! On aivan välttämätöntä, että leikkausten sijaan luomme työpaikkoja ja poistamme sekä työnteon että yrittäjyyden kannustinloukkuja.

Edellä sanotun perusteella teen seuraavan epäluottamuslause-esityksen: "Eduskunta katsoo, että hallitus heikentää toimillaan työllistymisen mahdollisuuksia sekä työelämän tasa-arvoa eikä ymmärrä, mitkä keinot edistäisivät työtä ja toimeliaisuutta muuttuvassa maailmassa. Eduskunta toteaa, että hallitus ei enää nauti eduskunnan luottamusta."

15.32 Anna Kontula vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Avoimessa markkinataloudessa valtiovallan keinot puuttua työllisyyteen ovat rajalliset. Työpaikkojen määrään vaikuttavat globaalit taloussuhdanteet, väestörakenne, vientisektorin uudistumiskyky ja monet muut sellaiset seikat, joista demokraattinen päätöksenteko saa huonosti otetta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Yhtä ja toista on silti tehtävissä, ja erityisesti massatyöttömyyden oloissa on meidän poliitikkojen velvollisuus tarttua toimeen. On estettävä työttömyyden pitkittyminen työllistämistoimin ja työtä jakamalla. Hyväksi havaittuja malleja tähän ovat esimerkiksi vuorotelluvapaa ja kuusituntinen työpäivä. On minimoitava työttömyyden sosiaaliset haitat riittäväällä sosiaaliturvalla ja huolehdittava ihmisten mahdollisuudesta kouluttautua.

Vasemmistoliitto on esittänyt kotimaisen kysynnän käynnistämiseksi määräaikaista arvonlisäveron alennusta. Sen lisäksi on aloitettava julkisia hankkeita, joilla ylläpidetään kotimaista kysyntää ja huolletaan infrastruktuuria seuraavaa nousukautta varten. On rasvatettava koneet, jotta ne ovat taas käynnistettävissä, korjattava raiteet, jotta tavarat pääsevät maailmalle. Vielä on tunnistettava ja tuettava sellaisia aloja ja tuotannon tapoja, joiden markkinat ovat vasta muotoutumassa. On luotava sellaisia sosiaaliturvan rakenteita, jotka enemmän tukevat kuin tukahduttavat ihmisten toimeliaisuutta.

Arvoisa puhemies! Edellä luetellut toimet ovat varmasti myös hallituksen tiedossa. Siitä huolimatta hallitus näyttää ponnistelevan ankarasti juuri päinvastaiseen suuntaan. Työllisyysmäärärahat on vedetty luihin ja kansalaisten kouluttautumismahdollisuuksia heikennetään koko ajan. Työtä halutaan keskittää työaikaa pidentämällä ja sen jakamista vaikeuttamalla. Kotimaista kysyntää ajetaan alas ja työttömyyttä ylös julkisten palvelujen ja tulonsiirtojen leikkauksilla. Samalla annetaan raiteiden, kiinteistöjen ja tietoliikenneteknologian rapautua. Byrokratiaa ja jäykkyyksiä lisätään sinne ja tänne. Digitalisaation ja jakamistalouden lainsäädännöllä asettamiin haasteisiin ei ilmeisesti edes yritetä tarttua, vaikka selvää on, että pelkällä puulla ja paperilla ei vientimme tästä toivu.

Miksi hallitus toimii näin käsittämättömällä tavalla, ikään kuin vasten omaa parastaan ja takuulla ainakin vastoin kansantalouden parasta? Nähdäkseni ainoa selitys on, että tavoitteena ei olekaan alhainen työttömyys ja pulskan puuhakas kansakunta, vaan ihan jotain muuta. Joko tietoisesti tai ymmärtämättömyyttään, varjoihin jäävien harmaiden eminenssien johdattamana, on hallitus käynnistänyt valtavan työelämän huonontamisen projektin. Sen tarkoituksena on kriisin varjolla pultata yhteiskuntaan rakenteet, jotka takaavat työnantajapuolen ehdottoman dominanssin ja vaurauden kasautumisen niille, joilla jo on. Vasta tätä tavoitetta vasten tulee hallituksen toimiin jotakin johdonmukaisuutta. Mikäli tavoitteena on matalaan palkkaan tyytyvä nöyrä työvoima, käyvät sosiaaliturvan heikennykset ja hyökkäys ammattiyhdistysliikkeen neuvotteluoikeuksia vastaan hyvin järkeen. Tätä tavoitetta vastaan myöskään pitkittyvä työttömyys ei ole uhka, vaan mahdollisuus: jatkuva työvoiman ylitarjonta on tutkitusti paras palkkamaltin tae.

Tässä kehyksessä saa mieltä myös hallitusohjelman radikaalein strateginen linjaus, tavoite yleisestä koulutustason laskemisesta. Siinä missä Suomi on tähän saakka kilpaillut laajapohjaisella osaamisella, nyt hallitus suuntaa kohti kahtia jakautuneita työmarkkinoita, joissa korkeasti koulutettu ja palkattu eliitti hallitsee matalasti palkattua ja koulutettua enemmistöä.

Arvoisa puhemies! Uuden eduskunnan avausistunnossa edustaja Vanhanen käytti ryhmänsä puolesta tärkeän puheenvuoron. Hän nimesi siinä vuoden 1879 elinkeinovapauslain hengen johtotähdeksi hallituksen tulevalle taipaleelle. Nuo elinkeino- ja sopimusvapauden periaatteet ovat edelleen suomalaisen siviilioikeuden kulmakiviä. Siksi en usko edustaja Vanhasen haikailleen muutosta itse elinkeinovapauteen. Näiden hallituksen ensi kuukausien valossa luulen nyt, että hän tarkoitti pikemminkin laajempaa suomalaisen yhteiskunnan pelisääntöjen uudelleen neuvottelua elinkeinoelämän ehdoilla. 1800-luvun loppupuoli toi kyllä rahan vapauden, mutta ihmisen vapautta se ei tuonut. Elinkeinoelämän turvaksi oli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

tavallisille ihmisille nimittäin asetettu koko joukko normeja irtolaislaeista ankaraan rikoslakiin. Se oli heikon työturvallisuuden, kymmentuntisten työpäivien ja paikallisen sopimisen kulta-aikaa. Veroprosenttikin oli alhainen, ja sitä maksettiin vain niistä tuloista, jotka (Puhemies koputtaa) itse ilmoitti veronalaisiksi. Suomi oli matalan koulutuksen, heikon sosiaaliturvan ja suurien tuloerojen kehitysmää.

Parahin hallitus! Kannattaa (Puhemies koputtaa) olla tarkkana, mitä toivoo. Voi nimittäin käydä, että saa juuri sen.

Kannatan edustaja Arhinmäen epäluottamuslausetta.

15.37 Anders Adlercreutz r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Förtroende är en bräcklig sak och framtidstro byggs inte på tomma löften. En företagare som oroar sig för morgondagen anställer inte. Och ett företag som räds ett anställningsbeslut väljer att inte expandera.

Små och medelstora företag är i nyckelposition för att sysselsättningsläget ska förbättras. Det är ett högst konkret beslut en företagare tar då hon eller han bestämmer sig för att anställa eller inte. Avgörande är om man ser en nyanställning som en risk eller som en möjlighet. Vi borde kanske medge att en anställning i dag ofta upplevs som ett osmidigt kontrakt. Vad kan vi göra i vårt samhälle för att göra det här kontraktet mer attraktivt? Vi ska inte glömma att Finland fortfarande i många internationella jämförelser placerar sig hyfsat när det gäller konkurrenskraft. Men just nu känns det som om bristen på förtroende hämmar hela samhället.

Arvoisa puhemies! Onko meillä luottamusta tulevaisuuteen vai varjostavatko meitä synkät pilvet? Valitettavasti hallitus on polttanut rutkasti luottamuspääomaa yrityksissään muuttaa taloutemme kurssi paremmaksi. Hedelmättömät yritykset yhteiskuntasopimuksen aikaansaamiseksi syövät niin luottamusta kuin tulevaisuudenuskoakin. (Vasemmalta: Kaikki sillat on poltettu!) Johtajuus ei ole sitä, että ratkaisu sanellaan. Johtajuus on sovittelua, luottamuksen rakentamista ja kykyä kohdata tien puolessavälissä. (Vasemmalta: Enemmän sopua, vähemmän EK:ta!) Samaan aikaan meidän on syytä kysyä itseltämme: Miten on mahdollista, että meillä Suomessa on 20 kertaa enemmän lakkoja kuin naapurissamme Ruotsissa? Mikä rakenteissamme johtaa tähän epäluottamukseen? Miksi ylläpidämme kaikin voimin keinotekoisista, vanhanaikaista jakoa työnantajiin ja työntekijöihin tilanteessa, jossa nämä roolit ovat muuttumassa?

Värderade talman! I stället för att sätta krafter på att försöka få igenom konkurrenskraftspaketet, en mekanisk lösning som bara bidrar till att cementera de strukturer vi har, borde vi fokusera på lokala avtal: lokala avtal och ett större inflytande för arbetstagarna i bolagen. Svenska riksdagsgruppen välkomnar att regeringen hörsammat detta och i går berättade att det ska tillsättas en trepartsgrupp för att bereda väg för lagstiftning som strävar till just det här. Vår konkurrenskraft kräver att detta arbete lyckas.

Arvoisa puhemies! Missä ovat toimenpiteet? Työttömyys kasvaa samaan aikaan kun avointen työpaikkojen määrä nousee. Miksi työtön ei löydä avointa työpaikkaa? Lokaaluuksissa näitä työpaikkoja oli 65 000 — se on 3 000 enemmän kuin vastaavaan aikaan vuosi sitten. Yksityinen työnvälitys on alueellisissa kokeiluissa osoittautunut erittäin tehokkaak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

si työnhakijoiden kouluttautumisessa kokonaan uusille aloille. Tämä on tarpeen, jotta töiden tarjonta ja kysyntä kohtaisivat paremmin.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme työn kulttuuria. Koko Suomi tarvitsee sellaista asennetta, joka vallitsee Pohjanmaalla ja Ahvenanmaalla, missä työttömyys on selkeästi maan keskitasoa alhaisempi ja missä yrittäjähenki on vahva. Työn vastaanottamisen tulee aina olla itsestään selvä valinta. Mutta miten pääsemme tähän? Meidän on aloitettava ajoissa. Olemme nyt vaarassa menettää kokonaisen sukupolven nuoria, jotka eivät pääse työelämään kiinni. Kyse on sukupolvesta, jota pallorellaan edestakaisin eri tukimuotojen välissä, nuorista, jotka syrjäytyvät luvuksi jatkuvasti kasvavaan pinoon. Heihin on panostettava, jotta suuntaus saataisiin kääntymään.

Me ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä ehdotamme varjobudjetissamme, että luotaisiin saksalaisen minijob-mallin mukainen palkkausmuoto. Jos työnantaja palkkaa alle 30-vuotiaan nuoren työhön, joka rajoittuu esimerkiksi 40 tuntiin tai 500 euroon kuukaudessa, työnantaja vapautetaan palkan sivukuluista, samalla kun tämä tulo ei vaikuttaisi opintotukeen tai muihin etuuksiin. Tällä tavalla nuoret pääsevät työmarkkinoille.

Värderade talman! Resurserna bör fokuseras rätt och förtroendet i samhället bör återupprättas. Därför föreslår jag att riksdagen godkänner följande kläm om misstroende:

"Riksdagen bedömer att regeringen i sin strävan att uppnå ett samhällsfördrag har kommit till korta. Åtgärderna för att stärka konkurrenskraften och förbättra sysselsättningen har varit trevande och har allvarligt tärt på regeringens förtroendekapital. Mot denna bakgrund konstaterar riksdagen att regeringen inte åtnjuter riksdagens förtroende."

15.43 Sari Tanus kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työpaikkojen luominen julkista sektoria paisuttamalla ja valtionvelkaa lisäämällä ei vie maattamme eteenpäin. Sitä ei myöskään tee työmarkkinajärjestöjen historiasta kumpuava valtataistelu. Välikysymyksessä esitetty huoli työllisyydestä on oikea, mutta ratkaisukeinot ovat valitettavasti vanhentuneet.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tehtävä on luoda puitteet talouskasvulle ja sen myötä työllisyysasteen nostamiselle. Nyt suunta on päinvastainen: työttömien työnhakijoiden määrä on kasvanut vuodessa 17 800 henkilöllä, lokakuun lopussa kokonaan vailla työtä oli 8,7 prosenttia suomalaisista, vajaat 338 000. Nyt on luotava hedelmällinen maaperä yritysten syntymiselle, kasvulle ja kansainvälistymiselle. Se syntyy, kun yhteiskunta kannustaa jokaista yksilöä ennen kaikkea omaan aktiivisuuteen mutta hädän, heikkouden tai epäonnistumisen hetkellä myös tarjoaa turvaverkon. Tätä Euroopan laajuista, kristillisdemokraattista poliittista ideologiaa kutsutaan myös nimellä sosiaalinen markkinatalous.

Kokopäivätyön kannustimet ovat viime vuosina heikentyneet. Valitettavasti usein puolipäivätyöstä kokopäivätyöhön siirryttäessä käteen jää vähemmän rahaa. Työnteon kannattamattomuus ei ole yksilön vaan järjestelmän vika. Vastuu on poliittisilla päättäjillä. Välikysymyksessä mainitaan perustulo, josta hallitus on luvannut tehdä kokeilun. Kansalaispalkkatyylinen perustulomalli nostaisi tutkitusti entisestään kynnystä pienipalkkaisen työn vastaanottamiseen. Se ei tuo ratkaisua. Sen sijaan KD:n kannustavassa perusturvassa työllistymisen kynnystä madalletaan koordinoimalla nykyiset tuet kuten työttömyysturva, toimeentulotuki, asumistuki ja päivähoitomaksut palkan ja verotuksen kanssa kansallisessa ajantasaisessa tulorekisterissä. Tuen suuruus määräytyy automaattisesti kotitalouden tilanteen mukaan, ja järjestelmä laskee etuuksien määrän. Tuki on edelleen harkinnanvarainen,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

ei siis perustulo, ja palkan noustessa tuet vähenevät lineaarisesti ilman kynnyksiä. Kannustavan perusturvan selvittäminen Suomessa on nyt ajankohtaista, kun Kelan ja Verohallinnon järjestelmiä uudistetaan ja automatisoidaan. Toivomme, että malli selvitetään hallituksen perustulokokeilun yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Muistutamme hallitusta yli 55-vuotiaiden naisten vaikeasta työllisyys tilanteesta. He ovat parhaassa työiässä, mutta heidät jätetään usein huomiotta työhaussa. Työttömyyden kasvaessa hallitus on itse asiassa vähentänyt aktivointitoimia. Ne tavoittavat nyt 9 000 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten. Myös nuorten työpajojen ja oppisopimuskoulutuksen rahoitusta on leikattu. Olemme vaihtoehtobudjetissa esittäneet ja vaatineet nuorisotakuun jatkamista sekä oppisopimuskoulutukseen, etsivään nuorisotyöhön ja nuorten työpajoihin esitettyjen leikkausten peruuttamista. Akuuttina helpotuksena työllisyysongelmiin esitämme, että ansiosidonnaisen työttömyysturvan keston lyhentämisen vaihtoehtona tarjottaisiin mahdollisuutta käyttää viimeiset 100 päivää palkkatukeen tai starttirahaan. Näin työttömyysetuus otettaisiin aktiivikäyttöön. Tänä syksynä olemme esittäneet myös yrittämisen kannusteeksi 5 prosentin yrittäjävähennystä verotukseen. Kasvun edellytyksiä vahvistaisimme myös panostamalla koulutukseen sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan.

Lopuksi eduskuntaryhmämme tahtoo viestittää työmarkkinajärjestöille, että nyt viimeistään on sopimisen aika. Myönteinen signaali on, että kolmikannassa on kuitenkin yritetty edistää paikallista sopimista. Olemme pieni maa, jossa asuu yhteistyökykyisiä ja yhteistyöhaluisia ihmisiä. Riitelyn ja vatuloinnin aika on ohi. Tärkein matka, minkä ihminen tai työmarkkinajärjestö voi tehdä, on tulla puoliväliin vastaan. Ottakaa se askel.

Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä ei yhdy välikysymykseen mutta vaatii hallitukselta ja työmarkkinajärjestöiltä pikaisia, tehokkaita ja oikeudenmukaisia työllisyyttä ja talouskasvua vahvistavia päätöksiä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän nyt ministeri Lindströmille puheenvuoron mielellään puhujapöytästä, 5 minuuttia, ja sen jälkeen siirrymme debattivaheeseen.

15.48 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Kuuntelin herkällä korvalla ja kirjoitin ylös, mitä täällä puhuttiin.

Välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja edustaja Arhinmäki aloitti tämän suurin piirtein sanomalla, että "hallituksella ei ole uskottavaa ohjelmaa". Kyllä, hallituksella on uskottava ohjelma. Me uskomme siihen itse, me emme muuten tässä seisoisi sitä puolustamassa. Teidän artikuloitinne kyllä tässä asiassa oli nyt varsin mielenkiintoista. Syytitte hallitusta siitä, että se pyrkii romuttamaan yhdessä sovittuja pelisääntöjä, ja kysyitte, onko järkevä murskata suomalainen sopimusyhteiskunta. Tilanteessa, jossa hallitus on kärsivällisesti istunut työmarkkinajärjestöjen kanssa moneen eri kertaan samaan pöytään ja tarjonnut ovea sepposen selälleen — tehdään tämä yhdessä — niin mitä muuta tämä on kuin sopimista? (Eduskunnasta: Yhteistyötä!) Me haluamme yhteistyötä, me haluamme sopimista, ei pakottamista, mutta samaan hengenvetoon me olemme kyllä kertoneet avoimesti, mitä me tulemme tekemään, jos ei tällaisia sopimuksia synny. Mitään ei olla piilotettu, kaikki on tehty avoimesti.

Te, edustaja Arhinmäki, luettelitte elinkeinopoliittisia keinoja, jotka tässä tilanteessa ovat hyviä, koska ne lukevat jo hallitusohjelmassa, aivan samoja keinoja. Te otitte esille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

työhyvinvoinnin, joka on äärimmäisen tärkeä asia. Sen takia Työelämä 2020 -hanke etenee, ja se viedään nyt työpaikkatasolle tämän neljän vuoden aikana. Me emme ylenkatso työhyvinvointiin panostamista lainkaan, se on äärimmäisen tärkeää. Työpaikkoja ei synny työttömiä syyllistämällä, sanoitte. Tätä samaa totesi ryhmäpuheessaan myös edustaja Kontula. Näinhän se on. Ei tässä ole ketään syyllistetty. Tässä pyritään uudistamaan suomalaista työelämää sopimalla, rakentavalla tavalla, mutta rahojen vähetessä nämä asiat täytyy tehdä toisella tavalla.

Edustaja Hoskonen ryhmäpuheessaan nosti esille tämän, että vastakkainasettelua ei tarvita. Se on juuri näin. Yhteistyöllä tässä mennään ja pyritään menemään. Yhteiskuntasopimus olisi paras ratkaisu meille kaikille, ja paikallinen sopiminen on meille tulevaisuudessa toivottavasti sellainen, millä päästään eteenpäin.

Edustaja Meri ryhmäpuheessaan korosti tätä aivan erinomaisessa puheessaan, että meillä ei ole aikaa odottaa, ja myös sitä, että meillä on liian vahva valuutta eli meidän täytyy tehdä nämä asiat nyt itse. Rakentavasta yhteistyöstä hyötyvät kaikki, totesi edustaja Meri, ja tähän on juuri näin.

Edustaja Vartiainen, määrärahoilla nimenomaan täydennetään. Ei tämä voi loputtomasti jatkua niin, että työttömyyttä hoidetaan vain sillä, että lyödään sinne lisää rahaa. Pakko on tehdä muutoksia. Meillä ei rahat riitä. Tämän vuoden aikana todennäköisesti mennään 6 miljardin euron rajan yli työttömyyden hoidossa. Se on valtava summa. Kyllä sitä täytyy pystyä käyttämään fiksummalla tavalla kuin tähän, eikä se ole työttömien syyllistämistä. Se on järkevää työvoimapolitiikkaa.

Edustaja Filatov, te sanoitte, että ei voi käskää työpaikkoja syntymään. Ei hallitus ole sitä tekemässä. Näinhän se on, kyllä me sen ymmärrämme. Me luomme puitteita, ja se on sitten tietenkin yrittäjien itsensä käsissä, investoivatko he, työllistävätkö he ihmisiä. Ei ketään voi siihen pakottaa.

SDP:n ryhmäpuheessa lueteltiin monta erilaista vaihtoehtoa, joista osa on hallituksen ohjelmassa jo. Tämä Emu-puskurin käyttöönotto on tietysti semmoinen mielenkiintoinen asia, että sehän on työmarkkinajärjestöjen käsissä, ja oletteko te valmis tätä eläkesopua sitten aukaisemaan tältä osin? Tämä on mielenkiintoinen kysymys. Te puhuitte uutta vientiä tukevasta strategiasta, niin hallituskin on puhunut, laajasta maltillisesta tuloratkaisusta, niin mekin olemme. Kasvu käyntiin julkisilla investoinneilla — no, meillä on tämä miljardi euroa ja 600 miljoonaa näihin infrahankkeisiin. Täällä on hyvin paljon samanlaisia asioita kuin mitä hallitus jo tekee.

Täällä tuli myös rakentavia esityksiä: yrittäjä-työntekijän sosiaaliturvan kehittäminen, edustaja Järvinen ryhmäpuheessaan. Mielenkiintoinen esitys.

Mutta tähän loppuun oikeastaan: Tämä edustaja Kontulan ajatus, että hallitus on käynnistänyt työelämän huonontamisen prosessin, oli aivan järkyttävää kuultavaa. Me koetamme pelastaa sen, mikä pelastettavissa on, että yhä enemmän olisi suomalaisilla työpaikkoja. Mitään muuta ideologiaa tässä ei ole takana. Kuten pääministeri Sipilä on tänään ilmaissut, niin näin on. Se on se meidän ideologiamme: pelastetaan suomalaiset työpaikat.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

15.53 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Lindström sanoi, että hallitus on pyrkinyt edistämään sopimussyhteiskuntaa. Te olette anta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

nut sisilialaisen tarjouksen, jossa on sanottu, että leikkaatte omia palkkoja ja itkette tai me leikkaamme teiltä lomarahoja, sairausajan palkkoja, lomien kestoja. Ei tämä ole mitään sopimista, se on sanelemista, ja ei ihme, että Elinkeinoelämän keskusliitto EK ei ole tosisaan halunnut edes löytää ratkaisua. Te tarjoatte hopealautasella EK:lle kaiken sen, mitä ne haluavat — miksi neuvotella? Sen vuoksi EK myös kärjisti tilanteen ilmoittamalla, että keskitetyistä ratkaisuista luovutaan.

Arvoisa puhemies! Te, ministeri Lindström, sanoitte, että luotte uusia työpaikkoja näillä heikennyksillä. Viimeksi tänään talouspoliittisen arviointineuvoston puheenjohtaja, Jyväskylän yliopiston professori Uusitalo sanoi, (Puhemies koputtaa) että hallituksen laskelmat ovat aivan liian optimistisia.

15.54 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun katselee näitä työllisyyslukuja ja meidän kilpailukykytilannetta, niin kyllähän tilanne Suomessa on niin huono, että ihan hirvittää niitä lukuja katsella. Viittaaan eilen tullessi tietoihin, mitkä ovat tämän maan viimeiset vientitilastot, ja samaan aikaan me täällä keskenämme kiistelemme siitä, mitä pitäisi tehdä. Hallituksella on selkeä linja, kilpailukykyä on parannettava. Mitään temppukeinoa sen tilanteen parantamiseksi ei ole olemassa. Me häviämme maailmanmarkkinoilla koko ajan kauppvoja kilpailijoillemme. Siihen ei auta mikään muu kuin että pistämme tämän maan kilpailukyvyn kuntoon, sitkeällä, pitkällä työllä sovimme asiat.

Hallitus on tarjonnut oppositiolle ja myös työmarkkinajärjestöjen kautta koko ajan viestiä, että sovitaan nämä asiat ja tehdään töitä yhdessä. Tämä maa ei vaan lähde nousuun sillä, että me syyttelemme täällä toisiamme ja katsomme, onko tuossa toisessa jotakin vikaa. Nyt on sen sopimisen aika, aivan kuten ministeri Lindström omassakin puheenvuorossaan sanoi. Tässä on selkeästi sellainen tilanne, että jos me emme tässä rupea jotain tekemään, työllisyystilanne heikkenee koko ajan, (Puhemies koputtaa) ihmisiä sanotaan pihalle, lomautukset lisääntyvät. Tätäkö te haluatte?

15.56 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arhinmäelle sanoisin, että hän ei varmaan kuunnellut loppuun asti ja ole muutenkaan tutustunut ihan kaikkeen. Tässä paketissahan on EK:lle myös muutosturvavelvoite, siellä on työterveyshuollon palvelun laajentaminen työsuhteen päättymisen jälkeen ja työnantajalle maksettavat 2 500 euroa. Että jos puhutaan asioista, puhutaan sitten ihan oikeasti, jos me Suomea olemme täällä parantamassa.

Kyllä minua pikkusen naurattaa tämä demareiden puhe, että 35 000 henkilötövuotta te luotte. Minä katselin tänne istuntoon tullessa, mitä te lupasitte: 100 000 uutta työpaikkaa viime hallituskaudella. No, teillä oli valtiovarainministerin ja työministerin salkku. Te saitte 100 000 uutta työtöntä, ja nyt meidän pitäisi luottaa siihen, että te annatte meille ratkaisun avaimet. Kyllä pikkusen naurattaa — 102 900, tarkka luku TEMin tilastoista.

15.57 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty todella kummallisia ja hurjia puheenvuoroja siitä, että hallitus haluaisi heikentää ihmisten elinehtoja ja lisätä naisten työttömyyttä. Te tiedätte itsekin, että on ihan absurdia sanoa tuollaista. Minä luulen, että se, mistä tässä kenkä puristaa, on kuitenkin se, että teillä on erilainen näkemys ja teoria todellisuudesta, kun vasemmiston on niin vaikea ymmärtää sitä, että työsuhteen pitää olla kannattava molemmille osapuolille eli työnantajalle myös.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Tänne investoidaan niin vähän ja täällä työllistetään niin vähän, koska se ei ole kannattavaa. Sen takia me yritämme parantaa yritystoiminnan kannattavuutta. Ja kun katsoo tilastoja, niin täällä voitot ovat liian pieniä ja työvoima liian kallista suhteessa siihen, mitä sen pitäisi olla. Verrataan näihin muihin maihin, vaikka Ruotsiin, jossa on parempi kilpailukyky, tai noin 2000-luvun puolivälin Suomeen: oliko tämä silloin joku kurjaliston, köyhälis­tön helveti? (Puhemies koputtaa) Ei todellakaan. Päästäisiin­pä edes takaisin sille kilpailukyvyn tasolle.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, nyt tässä vaiheessa kuitenkin edustaja Filatov.

15.58 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on varmaan se suuri ero, että hallitus pyrkii parantamaan kilpailukykyä nimenomaan hintakilpailukyvyn kautta, kun oppositiossa nähdään, että meidän on pidettävä huolta meidän osaamisestamme eikä tehdä näitä isoja koulutusleikkauksia. Meidän on parannettava tuottavuutta. Meidän on löydettävä niitä innovaatioteitä ja uusia oivalluksia. Vaikka meidän hintamme las­kisi kuinka alas, niin se ei auta, jos ne tuotteet eivät käy kaupaksi. Tästä on kysymys. Ja siihen kaupaksi käymiseen vaikuttaa muukin kuin hinta.

Mutta mitä tulee tähän suureen työttömyyden kustannukseen, mistä ministeri puhui, jos­ta varmasti olemme molemmat huolissamme, niin silloin juuri on tärkeää käyttää näitä ak­tiivointitoimia. Jos me laiminlyömme työttömien työkyvystä huolehtimisen ja annamme työttömyyden pitkittyä, niin kuin nyt on käymässä ja käynyt aika rankasti teidän hallitus­kaudellanne, niin se johtaa siihen, että rakenteellinen työttömyys kasvaa ja sitä on myö­hemmin vaikeampi purkaa. Siksi on välttämätöntä, että näitä passiivisia rahoja käytetään aktiivisesti — ei vain niin, että niitä käytetään nykymallilla, vaan niin, että niitä käytetään Rinteen mallilla, joka on myös joustava työnantajaan päin.

15.59 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on 450 000 työtöntä ihmistä ja sen lisäksi lähes 150 000 passiivista työtöntä, ja näille ihmisille se on kova paikka. Toivoisin tässä salissa tältä keskustelulta erityistä nöyryyttä jatkossa.

Hallitus toistuvasti sanoo, että Suomi häviää tuottavuusvertailuissa ja työvoimakustan­nuksissa muille maille. Kuitenkin esimerkiksi OECD:n mukaan tuottavuusvertailussa Suo­mi päihittää jopa Saksan ja Ruotsin, puhumattakaan euroalueen keskiarvosta. Samalla ta­valla Eurostatin tuoreimpien tietojen perusteella työvoimakustannukset ovat alle Euroo­pan keskiarvon, teollisuudessa esimerkiksi jopa matalammat kuin Ruotsissa ja Saksassa. Siksi olisi nyt tässä salissa ja tämän yleisön läsnä ollessa ja seuratessa hyvä avata näitä lu­kuja ja sitä, mihin lukuihin perustuvat hallituksen päätökset siitä, että tuottavuutta pitää vielä parantaa.

16.00 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Hallituksen työl­listämistoimenpiteet loistavat poissaolollaan. Tehokkaaksi tiedettyä vuorotteluvapaajär­jestelmää ollaan romuttamassa. Nuorison työllistämisen toimenpiteistä ei myöskään ole mitään tietoa. Kuitenkin tiedetään se, että esimerkiksi etsivän nuorisotyön resursseihin käydään kiinni kovalla kädellä. Itse ehdotamme, että nykyiset byrokraattiset tuetun nuo­risotyön järjestelmät purettaisiin ja panostettaisiin mallinnan mukaiseen kevennettyyn

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

nuorisotyön muotoon. Haluaisimme kuitenkin tietää, mitä hallitus on suunnittelemassa. Mitkä ovat ne keinot, joilla hallitus aikoo kohentaa nuorten tilannetta työmarkkinoilla?

16.01 Sari Tanus kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut ristiriitaista kuunnella, että välikysymyksen esittäneet oppositiopuolueet ovat kovasti huolissaan naisvaltaisten alojen työllisyystilanteesta ja työhyvinvoinnista mutta samalla ovat viemässä itse työllistämismahdollisuuksia, työssä ja uralla etenemismahdollisuuksia terveydenhuollossa esimerkiksi jyräämällä viime viikon äänestyksessä kansalaisaloitteen ehdottaman lakiuudistuksen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta nosti mietinnössään esiin henkilökunnan vakaumuksen kunnioittamisen tärkeyden ja painotti työjärjestelyjen käyttöä potilaan hoidon järjestämiseksi ja samalla henkilökunnan, esimerkiksi kätilöiden, vakaumuksen kunnioittamiseksi. Kysyisinkin, työministeri Lindström: aikooko hallitus ryhtyä toimiin, ohjeistaa ja seurata, että kollegiaaliset työjärjestelyt myös toteutuvat eri terveydenhuollon yksiköissä myös Suomessa?

16.02 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteisvaluutan ja matalan kasvun olosuhteissa 72 prosentin työllisyystavoite edellyttää rakenteellisia uudistuksia, se edellyttää sellaista yhteiskuntasopimusta, jossa tehdään maltillisia palkkaratkaisuja ja jossa työttömyyteen käytettävät rahat otetaan aktiiviseen käyttöön. Meillä on valittavana joko palkankorotukset tai tämän työllisyystavoitteen hoitaminen, ja sen tähden minusta tästä salista ja tästä keskustelusta pitäisi edelleen lähteä kaikilta vakava vetoamus siihen, että tehdään ne rakenteelliset uudistukset ja sovitaan yhdessä siitä, miten tämä työllisyystavoite tullaan hoitamaan.

16.02 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström toivoi täällä rakentavia esityksiä, rakentavaa keskustelua, ja perussuomalaisen ryhmäpuheenvuoron pitäjä, edustaja Meri, ilmoitti täällä, että hän nauraa näille SDP:n vakaville esityksille.

Me esitimme, että ottakaa Emu-puskurit käyttöön, luopukaa tästä palkka-alesta. Itse asiassa me esitimme sen vakavasti, ja meillä itse asiassa on, no, ainakin yksi puolestapuhuja tälle esitykselle: "Duunarimies ja -nainen ovat palkkansa ansainneet. Palkka-alen sijaan on vientisektorin kilpailukyky varmistettava esimerkiksi purkamalla Emu-puskureita." (Eduskunnasta: Kuka on sanonut?) Tiedätkö, kuka näin totesi? Oli ryhmänjohtaja Lindström ennen vaaleja. (Eduskunnasta: Ohhoh!) Nyt ministeri Lindström vastustaa tätä SDP:n esittämää rakentavaa ehdotusta.

Me olemme esittäneet rakentavia ehdotuksia. Luopukaa tästä palkka-alesta. Teidän vaalislogan oli, että "saat, mitä tilaat". Kuka teiltä (Puhemies koputtaa) nämä palkanalennukset tilasi? Tartuttekko tähän esitykseen?

16.04 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus vastauksessaan epäilee, että välikysymyksen laatijat eivät olisi lukeneet hallitusohjelmaa. Kyllä on opiskeltu hallitusohjelma tarkoin, mutta ollaan myös katsottu, mitä hallituksen kädet tekevät niiden korulauseiden takana.

Kun hallitus puhuu työvoimahallinnon uudistuksesta, se tarkoittaa käytännössä työvoimahallinnon rahojen viemistä. Kun hallitus puhuu kannustinloukkujen purkamisesta, se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

tarkoittaa byrokratian ja jäykkyyksien lisäämistä. Kun hallitus puhuu kustannuskilpailukyvyn parantamisesta, se tarkoittaa yksipuolista työehtojen heikennystä.

Ministeri Lindströmille toteaisin, että ideologisten ratkaisujen verhoaminen välttämättömyyteen on ikivanha vallanpitäjien käytäntö, mutta hyvää ja kestävää päätöksentekoa se ei ole.

16.05 Pentti Oinonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio meuhkaa ja syyttää hallitusta ja erityisesti erinomaista työministeri Lindströmiä muka huonosti hoidetusta työllisyyspolitiikasta. Muistellaanpa hieman, mitä nykyiset oppositiopuolueet tekivät viime kaudella hallituksessa ollessaan.

SDP kantoi jatkuvasti huolta vain työperäisen maahanmuuton lisäämisestä. (Välihuutoja) No, nyt teillä on niitä kaipaamiinne maahanmuuttajia, mutta heidän työperäisyydestään en sitten ole ihan satavarma. (Välihuutoja) Vihreät kantoivat huolta vain sammakoista ja soista. Ei kiinnostanut työttömien suuri lukumäärä, eivät kiinnostaneet sairaiden, eläkeläisten eikä opiskelijoiden tulevaisuus ja elinolot. (Välihuutoja) Perussuomalaisten kannataessa huolta maahanmuuttajista ja heidän työllistamisestään, koska omatkin kansalaisemme olivat vailla töitä, (Puhemies koputtaa) vasemmistoliitosta huudettiin: "Perussuomalaiset näkevät vain mörköjä!" No, nyt teillä on niitä mörköjä. Mistä vain hallitus saisi heille töitä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Mutta nyt minä annan kuitenkin puheenvuoron edustaja Satoselle tässä vaiheessa. Pidetään suurin piirtein kiinni aikataulusta. (Välihuutoja)

16.06 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen Nokialla 84 vuotta toiminut Nanso Groupin tehdas ilmoitti lopettavansa, ja 86 henkilölle se tarkoittaa sitä, että joululahjana tuli se, että enää ei ole työtä tarjolla. Samalla Nanso ilmoitti, että 104 henkilön, jotka ovat töissä Torniossa, osalta päätetään ensi helmikuussa. Tässä ei ole kyseessä mikään valtavia voittoja saava kansainvälinen yritys vaan kotimainen perheyhtiö, joka on vahvasti tappiollinen ja jolle, "päätos Nokian trikootuotannon lopettamisesta oli erittäin vaikea, sillä olemme halunneet uskoa kotimaisen työn tuomaan lisäarvoon", yhtiöstä todetaan. Työt siirtyvät Viroon. Työt jatkuvat, mutta lähtevät Suomesta. Kuinka paljon meidän pitää vielä tällaisia ilmoituksia odottaa, ennen kuin me otamme vakavasti (Puhemies koputtaa) suomalaisen työn kilpailukyvyn?

16.07 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun näitä puheita kuuntelee, niin jää väkiselläkin ajatelleeksi, että hallituspuolueitten edustajat haluavat täysin vähätellä opposition antamat vaihtoehdot. Esimerkiksi täällä edustaja Oinonen viittasi viime kauden politiikkaan naureskellen sosialidemokraattien politiikalle, mutta silloin me kuitenkin loimme muun muassa nuorisotakuun, jolla monta nuorta autettiin työn syrjään kiinni, (Välihuutoja) minkä tämä hallitus ikävä kyllä on nyt luovuttamassa pois työkaluvalikoimasta. Ikävä kyllä näin, edustaja Oinonen. Kyllä näen, että sosialidemokraatit saivat aikaan silloin. Samoin meidän vaihtoehtobudjetissamme me esitämme nyt välittömästi vaikuttavia toimia, joilla saataisiin 30 000 työpaikkaa ottamalla esimerkiksi nämä Emu-puskurit käyttöön tai ottamalla käyttöön Rinteen malli pitkäaikaistyöttömien työllistämiseksi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Jäitä hattuun ja malttia nyt hallituspuolueille. Kannattaa kuunnella herkällä korvalla, mitä oppositio sanoo. Me tarjoamme pitkäjänteistä vaihtoehtoa ja juuri sitä, mitä edustaja Filatov puheenvuorossaan koetti kertoa: panostamista koulutukseen, varhaiskasvatukseen, tutkimukseen ja tuotekehitykseen. Niillä keinoin Suomi nousee taas kasvun ja työllisyyden tielle.

16.08 Pentti Oinonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri näin, kyllä te ajoitte läpi tätä nuorisotakuuta, mutta mitä: eihän se toiminut! (Välihuutoja) Se ei toiminut, ja en tiedä, ovatko nyt joulun läheisyydessä mitenkä sydämet teiltä hertyneet, koska nyt kannatte huolta työttömistä ja sairaista ja eläkeläisistä ja raskautetuista ja huonosti toimeentulevista. Ei näitä teidän puheenvuorojanne kuulunut viime hallituskaudella. En yhtään kertaa kuullut teidän näistä puhuvan.

16.09 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei pitäisi provosoitua, jos provosoidaan, mutta on pakko sanoa, että edustaja Oinosella on nyt sitaatit sekaisin, ja toivoisin, että hän löytäisi ne oikeat laput ja puhuisi oikeasta puolueesta oikeilla asioilla. Sosialidemokraattien rakentama nuorisotakuu ei toki pysty lisäämään työpaikkoja sinänsä, mutta se, mitä se on tehnyt, niin se on pitänyt nuorten työttömyysjaksot lyhyinä. Meillä alle 25-vuotiaiden nuorten työttömyysjaksot ovat 17 viikkoa. Se on muuten Euroopan unionissa ennätyslyhyt nuorisotyöttömyyden jaksomäärä. Ja jos katsomme vaikkapa ikääntyneitä työttömiä, jotka ovat toinen vaikea ryhmä, niin siellä ikääntyneiden keskimääräinen työttömyys on itse asiassa jo pitkäaikaistyöttömyyttä, pitkälle ylikin sen, mikä kertoo siitä, että siellä ei ole noita tukitoimia, joilla pystyttäisiin katkaisemaan työttömyysjaksoja, tukemaan työllistymistä ja vähentämään rakenteellisen työttömyyden syntyä. Sen vuoksi on oleellista, että mietitään myös, millä syrjäytymistä ehkäistään, koska jos me emme tee sitä, tähän maahan syntyy suuri sosiaalinen kestävyysvaje.

16.10 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eiväthän edustaja Oinosen puheet tietysti perustu mihinkään, mutta on hyvä kuitenkin korjata kuulijoille, ettei jää aivan väärää käsitystä. Nimittäin nuorisotakuu ei onnistunut tietenkään niin hyvin kuin oli suurimmat toivomukset, mutta sen tuloksena meillä on koko EU-alueen matalin nuorten pitkäaikaistyöttömyys. Eli se estää sitä, että nuoria syrjäytetään työelämästä, mikä on erittäin arvokasta. Sen vuoksi onkin erikoista, että hallitus on leikkaamassa nuorisotakuun rahoitusta. Toinen, joka viime kaudella saatiin aikaiseksi, oli etsivä nuorisotyö. Sillä tavoitettiin yli 20 000 syrjäytettyä nuorta, ja näistä yli 15 000 tarvitsi pidempään ohjausta. Eli kyllä nuorisotakuulla on saatu paljon tuloksia aikaan, semmoisia tuloksia, joilla estetään, että nuoret eivät syrjäydy yhteiskunnasta ja työelämästä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Aalto, Ala-Nissilä ja Terho, ja sen jälkeen ministeri Stubb. Hänelle 2 minuuttia paikan päältä.

16.11 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyn työministeriltä: vastataanko työllisyysmäärärahojen leikkauksilla, koulutusleikkauksilla sekä kokonaiskysyntää heikentävällä talouspolitiikalla mielestänne kuinka onnistuneesti ko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

ventuvaan kilpailuun osaavasta työvoimasta, ja varmistetaanko näillä toimin työkyvyn ylläpito, työvoiman saatavuus ja tarjonta sekä jatkuva ja joustava oppiminen?

16.12 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sitra julkaisi tänään tiedon, että Suomessa voisi olla 360 000 työpaikan mahdollisuutta yrityksissä. Siis meillä on mahdollisuuksia löytää uutta työtä, mutta meidän täytyy nähdä, että suomalaisen talouselämän rakenteet estävät nyt työllistymistä. Siis meillä on rakenteellinen ongelma. Emme me saa elää kuplassa, suorastaan valheessa, että meidän rakenteet ovat kunnossa. Päinvastoin meidän pitää nyt tehdä näitä rakenteellisia uudistuksia, kuten paikallista sopimista ja yrittäjyyden ja työllistymisen edistämistä. Työmarkkinajärjestöiltä on huono suoritus, jos ei tässäkään tilanteessa pystytä sopimaan. Juuri kuten edustaja Kalli tuossa totesi, on aika sopia nyt suomalaisten työpaikkojen hyväksi.

16.13 Sampo Terho ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Jätetään kiittäilu nyt hetkeksi ja palataan alkuperäiseen asiaan. Olemme tänään kuulleet jälleen työministerin suulla, kuinka tämä hallitus todella ymmärtää työn tekemisen ja siis työllisyyden merkityksen Suomen hyvinvoinnin selkärankana ja toimii myös sen mukaisesti. Hallituksen työllisyyspolitiikka on rohkeaa, päättäväistä ja uudistusmielistä. Tämä on ensimmäinen hallitus, ensimmäinen joka todella ymmärtää, mitkä ovat nämä nykypäivän haasteet ja vaatimukset, jotta korkea työllisyysaste saavutetaan. Ne ovat kilpailukyky, byrokraatian purku, paikallinen sopiminen ja tämänsuuntaiset toimenpiteet, joita meiltä löytyy runsaasti. On aika siirtyä nimenomaan pois sieltä vanhasta ajattelusta ja vastata niihin haasteisiin, mitkä meillä on nyt. Rakenteellisia ongelmia ei paranneta tukirahoilla. On tehtävä uudistuksia, jotka vievät meidät tähän tulevaisuuteen, johon me pyrimme. Ei enää hyödytä kaataa rahaa vanhoihin järjestelmiin, vaan on luotava jotain uutta. Ja kriisi aikana tarvitaan (Puhemies koputtaa) uudistumisen toteutumiseksi johtajuutta, jota olemme tänään taas täällä saaneet.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Stubb, paikan päältä 2 minuuttia.

16.14 Valtiovarainministeri Alexander Stubb (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on hallitusohjelmassa oikeastaan kolme keskeistä tavoitetta, joista ensimmäinen liittyy työllisyyteen, toinen julkisen talouden tasapainottamiseen ja kolmas sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamiseen. Me lähdemme työllisyystavoitteesta siitä, että korkea työllisyysaste on oikeastaan se ainoa tapa, jolla me pystymme rahoittamaan meidän hyvinvointivaltiomme. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että pitkässä juoksussa meidän pitää parantaa työn kysyntää ja tarjontaa.

Kun minä kaivan tuota meidän hallitusohjelmaamme, niin löydän sieltä kuusi keskeistä rakenteellista uudistusta, joilla me pääsemme liikkeelle. Ensimmäinen on tietysti paljon kiistelty ja keskusteltu kilpailukykypaketti, mutta se on lyhyen tähtäimen toimi. Toinen huomattavasti fundamentaalimpi on paikallinen sopiminen, josta pitäisi saada yhteisymmärrys työmarkkinajärjestöjen kanssa 15.3. mennessä. Kolmas keskeinen kokonaisuus minun mielestäni liittyy työn verottamiseen, koska mitä kannattavampaa on tehdä työtä, sen enemmän sitä työtä loppupelissä on. Neljänneksi me pyrimme meidän hallitusohjelmassamme poistamaan kannustinloukkuja, jotka kuitenkin ovat pitkässä juoksussa se este, jon-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

ka pohjalta se ihminen tekee päätöksen, mennäkö töihin vai ei. Sen lisäksi meillä on kaksi lisätointa, joista työvoimahallinnon remontti on yksi ja ansiosidonnainen työttömyysturva ja sen uudistaminen toinen.

Tarkoittaako tämä sitä, että näillä toimilla saadaan työllisyys tuosta vain kasvuun? Vastaus on, että välttämättä ei, mutta julkisella puolella ne ovat ne rakenteelliset toimenpiteet, joilla me saamme virtaa meidän yksityiselle sektorillemme ja meidän yrityksillemme, koska ilman (Puhemies koputtaa) yritysten panosta ja ilman näitä toimia Suomen työllisyys ei tule kasvamaan, mikä tarkoittaa sitä, että silloin hyvinvointiyhteiskuntaa ei voida tukea.

16.16 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mistä johtuu, että meillä ei ole tarpeeksi paljon työpaikkoja? No se johtuu siitä, että meillä on liian heikko kilpailukyky ja Suomen velkakello tikittää, ja tosiasia on se, että ellemme saa parannettua kilpailukykyämme nopeasti, niin edessämme on vielä vakavampi ennalta arvaamaton kriisi. Toivottavasti työmarkkinajärjestöt heräävät tähän todellisuuteen ennen kuin on myöhäistä, ja nyt alkaa todella olla viimeisiä hetkiä hakea uusia avaimia työmarkkinakiistaan. Hallituksen tulisi minun mielestäni kutsua koolle hallituksesta ja työmarkkinaosapuolista riippumaton joukko asiantuntijoita hakemaan sopua, kun työmarkkinaosapuolet eivät näköjään tule toimeen. Kysyn työministeriltä: oletteko te hallituksessa pohtineet tällaista uutta ratkaisuhakuisuutta?

16.17 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Naisten työttömyys on vuoden aikana kasvanut lähes 30 000:lla. Samaan aikaan miesten työttömyys on suunnilleen entisellä tasolla. Mitä hallitus tekee tässä? Se tekee päinvastoin kuin pitäisi. Varhaiskasvatuslaki on viemässä 2 000—3 000 erityisesti naisten työpaikkaa. Eilen käsiteltiin vuorotteluvapaan heikentämistä. Se on erityisesti kohdentunut paljon naisiin, te olette heikentämässä sitä. Pakkolait tulevat lyhentämään vuosilomaa, leikkaavat lomarahaa. Kysyn, hallitus: miksi te itketätte ja tuotte pahan mielen Suomen naisille? Arvoisa työministeri Lindström, (Puhemies koputtaa) mitä teillä on naisia vastaan?

16.18 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minäkin edustan sellaista kantaa, että nyt meidän yhdessä pitäisi löytää ratkaisuja tähän työllisyysongelmaan. Otetaan kaikki opposition hyvät ideat, mutta toivon, että myöskin te kuuntelisitte hallituksen hyviä ideoita ja löydettäisiin aidosti niitä ratkaisuja. Yksi sellainen suuri ero meillä on kuitenkin se, yritämmekö me löytää niistä vanhoista tavoista vai yritämmekö me rohkeasti uudistaa näitä. Nythän on todettu, että kun meillä on vanhoja tapoja ollut, siinä on tullut 40 000—50 000 uutta työtöntä. Meidän on pakko löytää joitain uudenlaisia tapoja. Tiettyjä asioita, joita siellä puolella on sanottu ongelmaksi, ollaan jo korjaamassa. Tässä puhuttiin, että te-toimistoihin on pitkät jonot. Nyt halutaan aidosti monipuolistaa näitä työvoimapalveluja, ottaa yksityistä, julkista ja kolmatta sektoria mukaan, tehdä niitä enempi.

Mutta paria kohtaa minä ihmettelen, joissa meillä on valtavat erot. (Puhemies koputtaa) Ensimmäisenä oli tämä hallituksen tavoite: tasaisesti osinkotulojen virta. Ainoastaan menestyvät yritykset pystyvät työllistämään, (Puhemies koputtaa) sehän on se peruspointti, että meillä on menestyviä yrityksiä.

16.19 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on komission laskelmien mukaan ensi vuonna Kreikan jälkeen Euroopan heikoiten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

kehittyvä talous. Samaan aikaan Euroopan talouden yksi pohjamudissa kylpenyt kansakunta, Irlanti, on kasvun ykkönen ensi vuonna, kuten se on tänä vuonna. Mitä siellä on tehty? Irlannissa on tehty juuri se, mikä Suomessakin olisi pitänyt tehdä jo ajat sitten. Siellä saatiin palkkakustannukset kuriin ja siten myöskin kuluttajahintojen nousu. Syy on siinä, että emme ole osanneet havainnoida maailman muuttuvan ympärillämme. Työelämän etujärjestöissä näytetään uskovan, että voimme jatkaa elämää, kuten on tehty vuosikymmeniä. Ensin on nostettu Suomi palkkakustannusten kautta kilpailukyvyttömäksi ja devalvaatiolla on korjattu tehdyt synnit. Eikä ole mennyt monta vuotta, kun sama ruletti on jatkunut. Nyt devalvaatiokikka ei euron aikana onnistukaan. Nyt tarvitaan uutta asennoitumista, ja joukkoja johdetaan edestä. Se olisi hyvä tajuta myös niiden, jotka olivat neuvottelemassa (Puhemies koputtaa) yhteiskuntasopimuksesta.

16.20 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen ryhmäpuheen piti tutkijataustainen kansanedustaja, ja hän viittasi puheessaan siihen, että tutkimukset osoittavat, että työttömyysturvan kestoa lyhentämällä syntyy uusia työpaikkoja. Näin ymmärsin teidän sanovan. Mutta jos kerran vetoaa tutkittuun tietoon, niin voisitteko toimittaa listan — minusta se olisi ihan asiallista — niistä tutkimuksista, jotka tukevat tätä teidän väitettänne?

Minä olen työvoimatoimiston johtajana aikoinaan nähnyt ihan toisenlaisen totuuden. Ensimmäinen romahdus kotitaloudessa tuli silloin, kun jäätiin työttömäksi, pudottiin ansioidonnoiselle. Toinen tuli siinä vaiheessa, kun ansiosidonnaiselta pudottiin työmarkkina-tuelle ja tulotaso sillä yhdellä henkilöllä vähintäänkin puolittui jo siinä vaiheessa ja koko perheen talous joutui ahdinkoon.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, ministeri Lindström, paikan päältä yksi minuutti, ja sitten ministeri Vehviläinen, niin ikään paikan päältä yksi minuutti.

16.21 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Gustafsson, tuossa vetosin siihen, että täällä on pikkusen lähtenyt jo jopo käsistä, se on ikävää. Tämä keskustelu on osin ollut ihan rakentavaa, mutta siihen, että mitä teillä on naisia vastaan: viime vaalikaudella miesten työttömyys lisääntyi, ja en minä silloin kysynyt teiltä, mitä teillä on miehiä vastaan. Me olemme tällä vaalikaudella esimerkkinä. Meillä ei ole mitään naisia vastaan, me olemme vetäneet tämän sunnuntaityön ja ylitöiden korvauksiin kohdistuvan ehdotuksen, sen olemme poistaneet, ja se on korvattu lomarahaan kohdistuvalla leikkauksella, joka kohdentuu tasapuolisemmin kaikkiin väestöosiin. Kyllä me katsomme tätäkin puolta tässä. Emme me mitään sukupuolen... (Paavo Arhinmäki: Sukupuolivaikutusten arviointi!) — Emme ole tehneet mitään, mutta niillä elementeillä me olemme katsoneet, että se on mahdollisimman tasapuolinen sekä miehille että naisille.

16.22 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samaa mieltä, että on käsittämätöntä, että täällä salissa pitkäänkin edustajina olleet ihmiset antavat ymmärtää, että hallitus ikään kuin tahallaan heikentäisi ihmisten elämän olosuhteita. Kyllä te tiedätte, että tämän hallituksen tärkein tehtävä on laittaa Suomen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

talous kuntoon. Se on se ensimmäinen tehtävä. Me haemme koko ajan kovasti erilaisia keinoja, joilla se pystytään tekemään.

Mutta muuten ajattelen tästä työttömyystilanteesta niin, että kyllä meidän kannattaa, opposition ja hallituksen, hakea myös niitä kohtia, missä ollaan yhtä mieltä — minä pidän todella tärkeänä sitä — esimerkiksi ehdotuksia, joilla voidaan hakea yksittäisesti työllistymisen kynnystä alas ja saada ihmisiä töihin. Haluan todeta sen, että haetaan hallituksen piirissä tulevan talven aikana ehdotuksia myös työhön liittyviksi (Puhemies koputtaa) kokeiluiksi, ja toivon, että myös oppositiolta niitä tulee. Me tarvitsemme sellaisia. Meidän pitää hakea niitä, miten estetään tätä byrokratiaa ja kannustinloukkuja, ja otetaan ne yhdessä rohkeasti käyttöön.

16.23 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tein kysymyksiä ihan vakavalla mielellä ja harkittuani sen. Voin kertoa teille, että olen niistä asioista, jotka nostin esille, varsin hyvin perillä. Eilen keskustelimme pitkään yöllä täällä vuorotteluvapaalaista, ja todettiin, että naiset käyttävät vuorotteluvapaata 70-prosenttisesti, ja nyt sitä merkittävästi heikennettiin. Samaten on faktatietoa varhaiskasvatuslain vaikutuksista: kun ryhmäkokoja nostetaan, ne kohdistuvat nimenomaan naisille. Yliopistoille, korkeakouluille tehty supistukset ja leikkaukset koskevat erityisesti yliopiston nuorempia naistutkijoita, tosin miehiäkin. Ymmärrän, että ministeri Lindström ei nyt näitä asioita (Puhemies koputtaa) halunnut kommentoida, mutta haluan todeta sen, että haluan olla jatkossakin vakavasti otettava kansanedustaja, (Puhemies koputtaa) ja toivon, että kysymyksiini vastataan.

16.25 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä hallitus on epäonnistunut aktiivisessa työvoimapolitiikassa, kun kesällä loppuivat tukityöllistämisen määrärahat täysin. Starttirahat loppuivat ihan täysin, aloittelevat yrittäjät eivät voineet perustaa yritystä. Hallitus syö tulevaisuuden siemenperunatkin, kun te leikkaatte rajulla kädellä tutkimuksesta, koulutuksesta, peruskoulutuksesta.

Mutta on totta se, että työmarkkinoiden rakenteellisia uudistuksia tarvitaan, ja haluamme tukea niitä hyviä ajatuksia, joita hallitus haluaa viedä eteenpäin, esimerkiksi sitä, mitä ministeri Lindström totesi työpankkikokeilusta ja siitä, että näitä hyviä tuloksia tullaan jatkossa käyttämään. Työpankkihan on siinä mielessä hyvä, että yritykset voivat työllistää pitkäaikaistyöttömiä ja osatyökykyisiä riskittä työpankin kautta ja moni voi saada näin väylän pysyvään työpaikkaan. Onko jo saatavissa tietoa kokeilun (Puhemies koputtaa) tuloksista ja siitä, miten näitä voisi levittää ympäri Suomen?

16.26 Kimmo Kivelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On äärimmäisen tärkeätä, että tällaisena aikana puhutaan vakavasti työllisyyskehityksestä, sillä työttömyyttä pahempaa on vain sota. Mutta kyllä tämä keskustelu on paljastanut, että kun oppositio on viljellyt näin tiuhaan näitä välikysymyksiä, niin oppositiolla on välikysymysväsymys. Edustaja Gustafssonin, arvostamani edustajan, kommentti ikään kuin jostakin salaliitosta, että ministeri Lindströmillä olisi jotakin naisia vastaan, oli perinteisen valtionhoitajapuolueen edustajalta melkoinen pohjanoteeraus. Hallitus ja nimenomaan työministeri tekevät kaikkensa, jotta Suomi saataisiin nousuun, työllisyys- ja kasvu- ja kehitysuralle. Tämä on halpamaista. Mutta kyllä me nousemme suosta. Hallitus uskalttaa (Puhemies koputtaa) käynnistää rohkeasti rakenneuudistuksen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tähän debattivaiheeseen vielä vastauspuheenvuorot edustajille Katainen, Heinäluoma, Zyskowitz ja sen jälkeen ministeri Rehnille paikan päältä 2 minuuttia.

16.27 Elsi Katainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tänään on kuultu, että hallituksen kilpailukykypaketti olisi vailla olemassaolon oikeutta ja että asiantuntijoita ei taaskaan olisi kuultu. Ennemminkin valitettavasti vaikuttaa siltä, että meillä ei ole tilannekuva aivan yhtenäinen, ei tässä salissa eikä myöskään muitten osapuolten kanssa. Monet tahot kuitenkin ovat tukemassa hallituksen linjaa. Esimerkiksi Kansainvälisen työjärjestön ILO:n mielestä juuri vaikea talous- ja työllisyystilanne on riittävä perusta tälle kilpailukykypaketille, koska talouden kestävyys mahdollistaa muita kansalaisten tarvitsemia asioita, esimerkiksi terveydenhuoltoa tai työttömyysturvaa. Myöskin Valtiontalouden tarkastusvirasto on antanut tukensa näille meidän linjauksillemme, ja olisikin mielenkiintoista kuulla, millä tavalla ehkä olette tyrmäämässä nämä asiat. Olisi parempi nyt löytää sovun tie.

16.28 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mikä oppositiossa tuntuu kurjalta, on se, että tämä hallituksen lista on niin kovin yksipuolinen. Se on tämmöinen tyyli leikkauslista palkansaajien kannalta, ja se koskee sekä palkkojen leikkaamista että sitten sairausajan korvausten leikkaamista ja työttömyysturvaa leikkaamista, ja listaa voi jatkaa aika pitkälle. Se tuntuu yllättävältä, että tätä listaa esittelevät puolueet, jotka eivät sanaakaan puhuneet näistä leikkauksista ennen vaaleja.

Muitakin vaihtoehtoja on, ja nyt haluaisin sanoa näistä vielä: Demarit ovat esittäneet, että käytettäisiin Emu-puskureita, alennettaisiin työeläkemaksuja väliaikaisesti juuri, kun ollaan vaikeassa vaiheessa. Se ei olisi pois keltään, vaan se auttaisi rakentamaan siltää tämän vaikean vaiheen ylitse. Puheenjohtaja Rinne on tarjonnut tätä Rinteen mallia eli sitä, että käytetään työttömyysturvaa — sen sijaan, että maksetaan joutilaisuudesta — aktiivisesti, että syntyy työpaikkoja, että voi ottaa tukisetelin mukaansa. Eikö, ministeri Lindström, näihin ajatuksiin voisi tarttua (Puhemies koputtaa) ja käyttää näitä hyväksi?

16.29 Ben Zyskowitz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on vedottu työmarkkinasovun puolesta, ja minä haluan liittyä tähän joukkoon. Hallitus ei halua tuoda tätä kilpailukykypakettia tänne eduskuntaan, vaan hallitus haluaa, että järjestöt pystyvät sopimaan sellaisista keinoista, joilla Suomen kustannuskilpailukykyä kohennetaan. Itse haluan uskoa, että järjestöt vielä tähän pystyvätkin, koska se on sellainen win-win-tilanne, jos ne siihen pystyvät, eli siitä hyötyvät työntekijät, siitä hyötyvät työnantajat ja siitä hyötyy koko suomalainen yhteiskunta.

Herra puhemies! Nyt kun keskustelemme vasemmistoliiton välikysymyksestä, niin on pakko palauttaa mieliin edustaja Arhinmäen lääkkeitä työttömyyteen ja taloudellisiin vaikeuksiimme eli se, että lyhennetään työaika kuuteen tuntiin. Tässä meillä on iso ero. Vasemmistoliitto uskoo, että Suomi nousee tästä suosta sillä, että teemme vähemmän työtä, kokoomus uskoo, että sillä, että teemme enemmän työtä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä ennen ministeri Rehnin puheenvuoroa vastauspuheenvuorot edustajille Rinne, Arhinmäki, ja sen jälkeen ministeri Rehn.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

16.31 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition ja SDP:n erityisenä huolena on se, että hallitus on pakastamassa Suomen taloutta tälle vuodelle ja ensi vuodelle omalla toimettomuudellaan. Kaikki toimenpiteet tähtäävät siihen, että 2017 ehkä jotain tapahtuu. Erityinen huoli on myös siinä, että te olette myrkyttäneet asettumalla Elinkeinoelämän keskusliiton puolelle suomalaisten työmarkkinoitten toimintaa ja pakkolaki-paketti edelleen rassaa neuvottelupöytää. Te olette vaarantamassa pitkäaikaista palkkaratkaisua, ennakoitavuutta tuovaa vakauttavaa palkkaratkaisua. Te olette vakavasti vaarantamassa kotimaista kilpailukykyä. Ei myöskään julkinen talous hyödy näistä. Tällä hetkellä palkansaajien arvio on se, että noin miljardi euroa menetetään verotuloina näitten teidän toimenpiteitten näkökulmasta. Kysyn nyt uudelleen sitä, ovatko nämä Emu-puskurit teille mahdoton ottaa käyttöön, arvoisa työministeri.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministeri Rehn, 2 minuuttia paikasta päältä, ja sen jälkeen vielä annan ministeri Lindströmille minuutin. — Anteeksi, edustaja Arhinmäki meinasi jäädä välistä pois, vaikka lupaukset oli annettu.

16.32 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin — olen huomaamaton, hiljainen, ja kun puheenvuoroni ovat varsin tylsiä eivätkä herättä tunteita, niin ne helposti jäävät välistä. (Puhemies: Siinä meni aikaa!)

Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowiec, (Ben Zyskowiec: Vastauspuheenvuoro! — Naurua) Työterveyslaitoksen selvityksen mukaan Suomi menettää 40 miljardia euroa joka vuosi sen vuoksi, että meidän työhyvinvointi on niin heikkoa, sen vuoksi, että ihmiset joutuvat jäämään ennakkoarvioituihin työkyvyttömyyseläkkeelle, sen vuoksi, että on niin paljon sairauslomia. Meidän pitäisi huolehtia siitä, että työn tuottavuus kasvaa, ihmiset pärjäävät, jaksavat työpaikoillaan. Sen vuoksi vasemmisto on esittänyt rohkeaa rakenteellista kokeilua — kun nyt on kokeilukulttuuri — että kokeiltaisiin kuusituntista työpäivää. Sen tulokset maailmalta osoittavat, että itse asiassa ihmisten sairastavuus vähenee, ihmisten työhyvinvointi paranee ja työn tuottavuus paranee. Tätä kautta me pääsemme parempiin tuloksiin. Silloin kun tuli kahdeksantuntinen työpäivä, kaikki sanoivat, että se on mahdottomuus. Nyt se on itsestäänselvyys.

16.33 **Ben Zyskowiec kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Arhinmäki, luettelitte luonteenpiirteitä, mutta unohditte siitä vaatimattomuuden. Miksi alentaa työaika vain kuuteen tuntiin? Ehkä viisi tuntia tai neljä tuntia, niin vielä paremmin pärjättäisiin. Jos te uskotte tähän logiikkaanne, niin uskotte varmasti myös siihen tarinaan, että paroni von Münchhausen nosti itsensä tukasta suosta, kun sinne joutui.

Mutta kun täällä vasemmiston edustajat, myös edustaja Filatov, ovat sanoneet, että kun te vain keskitytte siihen kustannuskilpailukykyyn ja pitäisi keskittyä tuottavuuteen, uusiin tuotteisiin, innovaatioon ja muuta: Edustaja Filatov, edustaja Arhinmäki, yritykset tekevät joka päivä työtä sen puolesta, että niillä olisi paremmat tuotteet, parempi tuottavuus, enemmän innovaatioita. Se, mitä hallitus pystyy siihen konkreettisesti antamaan, on valitettavan vähäistä.

Mitä työhyvinvointiin ja sairauspoissaoloihin tulee, niin viimeksi tänään Sitran kokouksessa aamulla käsitelimme projektia, jolla nimenomaan pyritään tässä menemään eteenpäin, (Puhemies koputtaa) ja se on tärkeä asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Tämän jälkeen ministeri Rehn. Pitkän odotuksen jälkeen ei 2 minuuttia vaan 3 minuuttia.

16.34 Elinkeinoministeri Olli Rehn: Arvoisa puhemies! Täällä on peräänkuulutettu sopimista vastakkainasettelun sijaan, ja olen tästä aivan samaa mieltä. Kuuntelin itsenäisyyspäivänä kirkossa saarnaa, ja siellä toivottiin järkeä ja viisautta hallitukselle ja eduskunnalle. Tämä on aivan oikein, ja varmasti kaikki olemme tästä samaa mieltä, mutta tuli mieleen siinä, että toivottavasti tätä viisautta riittää myöskin työmarkkinajärjestöillä. Olen pitänyt yhteyttä viime viikkoina yhdessä ministeri Lindströmin ja ministeri Orpon kanssa työmarkkinakeskusjärjestöihin ja pidän tämän nojalla, kuten edustaja Zyskowicz, edelleen mahdollisena sitä, että ne kykenevät saavuttamaan laajemman ratkaisun työmarkkinoiden saralla ja ratkaisun siitä, millä tavalla suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukykyä suhteellisen nopeasti ja pysyvästi kyetään korjaamaan.

Hallitus on osaltaan juuri asettanut kolmikantaisen työryhmän valmistelemaan paikallista sopimista ja henkilöstön aseman parantamista yritysten päätöksenteossa. Paikallinen sopiminen ja henkilöstön asema kulkevat käsi kädessä ja ovat yhdessä ehto luottamuksen vahvistamiselle. Nojaudumme kolmikantaiseen valmisteluun, ja työtä jatketaan sopimusyhteiskunnan hengessä, ja tässä lain valmistelussa otetaan huomioon työehtosopimusten puitteissa tapahtuva paikallinen sopiminen sen ensisijaisena muotona. Tämä on itsessään tärkeää, mutta samalla se voi toimia myös pönkkänä, joka pitää tätä ovea raollaan, jos työmarkkinajärjestöt keskenään pystyvät sopimaan laajemmasta yhteisymmärryksestä suomalaisen työn ja tuotannon kilpailukykyä korjaamiseksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että kantavana tavoitteena hallituksella näissä uudistuksissa samoin kuin muutoinkin talous- ja työllisyyspolitiikassa on vahvistaa luottamusta työpaikoilla, uudistaa työmarkkinoiden toimintaa, jotta työpaikkoja voidaan pelastaa, ja kannustaa yrityksiä luomaan uusia työpaikkoja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Lindström, paikan päältä 1 minuutti.

16.37 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan oikeastaan siitä, kun edustaja Rinne tuossa syytti hallitusta toimettomaksi. Edustaja Heinäluoma, edustaja Lindtman, te kaikki kysyitte näiden Emu-puskureiden perään, mielipidettä siihen.

Jos aloitetaan tästä niin sanotusta Rinteen mallista. Kuten sanoin tuossa puheessani, jolla aloitin tämän tilaisuuden, meillä on valmistelussa malli, jossa ovat mukana nämä elementit. Minä en tiedä, onko teidän mallissanne mukana myös starttiraha eliikkä yrittäjien asema tässä. Silloin me olemme aivan samoissa asioissa liikkeellä. (Sosialidemokraattien ryhmästä: Hyvä!) Eli minun ymmärtääkseni hallitus ei ole tässä ollut toimeton vaan on toiminut jo hyvissä ajoin, ja nämä asiat ovat valmistelussa. (Eero Heinäluoma: Pisteet siitä!)

Mitä tulee sitten näihin Emu-puskureihin: Henkilökohtaisesti en minä tätä ideaa ammu alas, mutta olen ymmärtänyt näin, että tästä Emu-puskuriasiasta ei ole työmarkkinaosapuolella sopua. Eli kysymykseni kuuluu, pitäisikö meidän yksipuolisesti purkaa kolmikantaisen sopima eläkesopu, avata tämä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

16.38 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä SDP:n esityksessä nämä työeläkemaksujen alentamiset tehtäisiin yhteistyössä palkansaaja- ja työnantaja-järjestöjen kanssa, siis valmisteltaisiin kolmikannassa, ja se olisi määräaikainen. Ja siinä yhteydessä myös sovittaisiin näitten maksujen takaisinmaksuaikataulusta. Tämä on se lähökohta.

Kiitos siitä, että olette ottaneet tämän setelimallin valmisteluun ja viette sitä eteenpäin. Se on tärkeä asia, koska sitä kautta saadaan syntymään työpaikkoja tässä ja nyt, saadaan aktivoitua nykyinen passiivinen työttömyysturva aktiiviseen käyttöön. On erittäin hyvä, että olette lähteneet sitä viemään eteenpäin.

Kysyisin vielä, kun meillä on esityksiä muun muassa päästökaupan korvaukseen liittyen, meillä on energiaveron palautukseen liittyen, väylämaksujen lisäalennukseen liittyen, meillä on matkailuun liittyen tuossa omassa vaihtoehtobudjetissa: oletteko näitä miettineet myöskin nopeiksi työllistämistoimenpiteiksi, nopeiksi kasvun elementeiksi tässä tilanteessa? — Kiitos.

16.39 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä meillä tietysti haastetta kokonaiskilpailukyvyyn parantamiseen on. Siihen liittyy uusien tuotteiden tarve, siihen sisältyy osaamisesta huolehtiminen ja niin edelleen. Mutta se on paljon muutakin kuin yksikkötyökustannuskilpailukyky. Ja, kun hallitus hirttäytyy heti kautensa alussa tähän loikkaan 5+5+5, niin tämän järkevyyttä kannattaisi tässä tilanteessa kyllä kyseenalaistaa. Nimittäin monet asiantuntijat kyseenalaistavat, ihmetellään, mistä nämä luvut itse asiassa ovat tulleet. Monet näkevät sen, että jo 2—3 vuoden aikana meillä näissä vertailumaissa on tapahtunut selkeää kehitystä palkkatasossa. Saksa, Ruotsi, OECD-tilastot ja monet tilastot kertovat, että meidän yksikkötyökustannuksemme eivät ole itse asiassa kovin heikkoja. Nyt olisi paljon järkevämpää tarttua esimerkiksi SAK:n esittämään käteen, lähteä siitä, että jatketaan monta vuotta maltillisella palkankorotuslinjalla (Puhemies koputtaa) ja turvataan rakentavalla tavalla tätä kilpailukykyä eikä rikkomalla ja repimällä koko sopimusyhteiskuntaa.

16.41 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä perättään aina näitä asiantuntijoita aivan oikein. Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen pohdi tässä joku aika taaksepäin Suomen kustannuskilpailukyvyyn parantamista. Hän totesi, että paras tie olisi, että työmarkkinajärjestöt löytävät niihin ratkaisut, mutta ellei ratkaisua löydy, niin hänestä hallituksella on aina oma vastuunsa maan taloudesta. Sopus on aina parempi, mutta ratkaisu on lopulta välttämätön. (Kari Uotila: Sutta menee karkuun, niin karhu tulee vastaan!) Hän perää myös rakenteellisia uudistuksia kasvuedellytysten vahvistamiseksi. Tänä syksynä myös keskeinen suomalainen taloustutkimuslaitos on todennut, että kustannusten alentamisesta olisi syytä kääntää katseet uudistuksiin, joilla parannetaan työmarkkinoitten dynamiikkaa ja tuottavuuskasvun edellytyksiä. Näinhän hallitus käytännössä on toiminut. Mutta on aivan selvää, että tähän kaikkeen tarvitaan yhteisiä toimenpiteitä niin hallitukselta, työmarkkinajärjestöiltä kuin myös sitten yrityksiltä, (Puhemies koputtaa) ja tähän tarvitaan yhteistä viestiä myös tästä salista.

16.42 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia arvoisa puhemies! On hyvä, että hallitus on tätä työttömyysturva-aktiivikäyttöä lähtenyt selvittämään. Todellakin, kun kuitenkin hallitus on myös esittänyt sitä, että sadalta viimeiseltä päivältä pitäisi leikata esimer-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

kiksi ansiosidonnaista työttömyysturvaa, ja te hyvin, ministeri Lindström, tiedätte sen, kuinka eri puolella Suomea työllisyystilanne on erilainen. Ja esimerkiksi tuolla Itä- ja Pohjois-Suomessa ei paljon se ansiosidonnaisen leikkaaminen auta, kun niitä työpaikkoja ei kerta kaikkiaan ole. Mutta sen sijaan jos muutetaan aktiiviseen käyttöön se työttömyysturva, niin silloin saattaa olla mahdollisuutta, että juuri ne sata viimeistä päivää, jotka saadaankin aktiivisesti esimerkiksi palkkatukena käyttöön, mahdollistavat sen, että kenties sitten pystytäänkin palkkaamaan uusi työntekijä.

Olisinkin halunnut tietää, mikä on aikataulu nyt tällä esityksellä. Kuinka nopeasti tämä esitys saadaan tänne eduskuntaan? Kristillisdemokraateilla on juuri valmis mallikin siihen, eli käytetään ne sata viimeistä päivää, koska tähän täytyy ajallisesti jotenkin rajata, ettei tule kilpailuneutraliteettiongelmia.

16.43 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aika ajoin tämä keskustelu oli aika, sanoisinko, hämmästyttävää. Täällä perussuomalaisten ryhmäpuhujan suulla sanottiin, että naurattavat nämä opposition esitykset — eivät muuten varmasti naurata sitä työtöntä, joka työpaikkaa odottelee, tai sitä palkansaajaa, pienipalkkaista naista tai työmiestä, jota palkka-ale uhkaa.

Mutta, ministeri, sanon, että positiivinen yllätys tai uutinen oli kuitenkin se, että te nyt otatte kopin tästä Rinteen mallista. Se on hyvin tärkeää, ja nyt on saatu yksi kenties konkreettinen toimi meidän SDP:n vaihtoehtobudjetista eteenpäin. Tätähän olemme esittäneet, ja kuten täällä kävi ilmi, meillä on lukuisia muitakin esityksiä. Se huoli, mikä meillä on ollut, on ollut se, että hallituksella ei ole ollut yhtäkään toimea työllisyyden edistämiseksi tässä ja nyt, ja nyt nimenomaisesti tarttumalla näihin meidän esityksiimme me voimme toden totta yhteisesti viedä näitä asioita eteenpäin.

Mutta toivon, puhemies, sellaisen ylimielisyyden, että nauretaan opposition esityksille, kaikkoavan tästä salista.

16.44 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en ole sanonut, että minä nauran teille. Minusta oli naurettavaa se, että te sanoitte, että te hankitte meille pikaisesti 35 000 henkilötyövuotta. Te olitte hallitusvastuussa pääministerinä ja valtiovarainministerinä (Välihuutoja) — valtiovarainministerinä ja työministerinä — ja te saitte aikaan 100 000 työtöntä, kun te olitte luvanneet vaalilupauksissa, että te teette lisää 100 000 työpaikkaa. Tämä minua huvittaa, että te tulette silloin kertomaan meille, että meidän pitää ottaa teiltä mallia, miten työpaikkoja tässä Suomessa luodaan.

16.45 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mikä Suomessa on iso ongelma, on tämä investointilama. Meillä on tilanne, jossa isoja investointeja on ruvennut syntymään, mutta meidän pitää nyt uskaltaa ajatella sillä keinoin, että maa tarvitsee kipeästi investointeja, jotka rupeavat pikkuhiljaa näkymään parantuvana työllisyytenä, ja sen jälkeen sisämarkkinat lähtevät kehittymään, kotimarkkina kehittyä ja saadaan pikkuhiljaa sitä hyvää syntymään.

Mutta tämä positiivisuuden kierre ei lähde syntymään, ellemme pysty kilpailukykyä parantamaan, koska tämän maan tulevaisuuden kannalta aivan välttämätöntä on saada kilpailukyky kuntoon ja vienti vetämään. Sillä tämä maa on ennen noussut. Silloin, kun 2002 liityimme euroon, tunnustimme itsellemme, että meillä ei ole enää devalvaatiota käytettävissämme, meidän on tehtävä se kustannuskilpailukykyparannus itse. Ja nyt me olemme sitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

tässä teitä, arvoisat opposition edustajat, haastamassa: tehdään se yhdessä, porukassa, niin että Suomi nousee tästä suosta ylös. Se ei nouse puheilla eikä millään muulla kuin sopimisella, yhteistyöllä ja ennen kaikkea sillä, että meillä on tunne siitä, että tätä maata kannattaa rakentaa. Riitelyllä se (Puhemies koputtaa) ei ikinä ole tapahtunut.

16.46 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy edustaja Merelle nyt korjata tässä, että silloin kun maassa oli sosialidemokraattinen pääministeri, niin kahden vaalikauden aikana tähän maahan luotiin 200 000 uutta työpaikkaa. (Välihuutoja) — 200 000 uutta työpaikkaa silloin, kun oli SDP:llä pääministeri. — Ja vielä mitä tulee näihin SDP:n esityksiin, edustaja Meri, jos huomasitte, ymmärsin, että työministeri otti vastaan SDP:n esityksen Rinteen mallista, ja sekään ei ole naurun asia, nimittäin aidosti, oikein toteutettaessa se tuo 15 000 uutta työpaikkaa.

Arvoisa puhemies! Olen ollut vähän harmissani siitä, että kun vielä ennen vaaleja perussuomalaisten ryhmän johtaja Lindström oli sitä mieltä, että työllisyysmäärärahat ovat tehokas tapa hoitaa työllisyyttä, esititte niitä 75 miljoonaa lisää, niin nyt leikkaatte 150 miljoonaa ja sen lisäksi tuotte nämä pakkopalkanalennukset, ja mitään muuta työllisyystointa (Puhemies koputtaa) ei tule voimaan nyt. Sitä saat, mitä tilaat — se oli vaalislogan. Mitä sanotte... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

16.47 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Hoskoselle ja monelle hallituspuolueitten edustajalle, jotka tässä salissa ovat käyttäneet puheenvuoron: On totta kai niin, että sopien pitää rakentaa tätä. Mutta sopiminen ei tarkoita sitä, että sopiminen tehdään EK:n kuiskauksen perusteella hallituksen ehdoin. Tässä on se ero, mitä tarkoittaa sopimussyhteiskunta ja mikä on kolmikantaisuus.

Positiivisena signaalina täytyy sanoa, että vaikka työministeri Lindström on vaikeassa paikassa, hän kuuntelee opposition ääntä ja ottaa niistä vinkeistä vaarin. Tyytyväisyydellä voin todeta vasemmistoliiton ehdotuksesta, että me voimme sosiaaliturvaa portaittaisesti alentaa niin, että työmarkkinoille voidaan niille yrityksille, jotka palkkaavat vaikeasti työllistyviä nuoria — juuri opintonsa valmiiksi saaneet ja 200 päivää työttömänä olleet — (Puhemies koputtaa) luoda mahdollisuuksia työllistää tätä kautta paremmin työttömiä työntekijöitä. Se on oikein.

16.48 Mika Lintilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä jos vaalilupauksista ja muista käydään keskustelua, niin tietysti on hyvä muistaa se, että sosialidemokraatit ilmoittivat vaaliohjelmassaan 3 miljardin sopeuttamisen, josta 2 miljardia leikkaamalla ja miljardi veronkiristyksillä, ja tällä hetkellä on näkynyt 14 miljoonan leikkaus maaseudun kehittämisrahoista.

Kyllä me tarvitsemme rakenteellista muutosta tähän tilanteeseen. Ei tämä maa tule nousemaan tällaisella velkaelvyttämisellä, neljäraajajarrutuksella. Me olemme tällä vuosikymmenellä tilanteessa, että meillä on huonoin talouskasvu sitten 1860-luvun, jolloin oli suuret nälkävuodet Suomessa. Eli kyllä me tarvitsemme ehdottomasti selkeän rakenteellisen muutoksen, ja siihen meillä on eväät olemassa hallituksen ohjelmassa. Siellä tulee kipeitä ratkaisuja, se on ihan selvä. Mutta tässä taloudellisessa tilanteessa (Puhemies koputtaa) ne ovat välttämättömiä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt vastauspuheenvuoro, edustaja Heinäluoma, ja sen jälkeen myönnän minuutin vastauspuheenvuoron paikan päältä ministeri Lindströmille.

16.49 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun edustaja Lintilä puhuu tästä velkaelvyttämisestä, niin tähän täytyy nyt puhua halki, että kukas tässä on lisäämässä velkaa. Kuka, edustaja Lintilä, lisää velkaa? Te olette lisäämässä velkaa tähän vuoteen verrattuna yli 500 miljoonaa, kun edellinen hallitus sai katki tämän velkaantumiskehityksen edes alaspäin. (Matti Vanhasen välihuuto) — Aivan oikein, edustaja Vanhanen, yli 8 miljardista silloin, kun keskustalainen pääministeri jätti hallituksen, tultiin sentään 5 miljardiin, ja se oli menossa alaspäin. — Ja nyt te esitätte 500 miljoonaa lisää velkaa siihen, mitä tänä vuonna otetaan. Silloin ei pidä täällä puhua halveksivasti velkaelvytyksestä, jos itse ei saa tätä katki. Ja miksi te ette saa katki, se on välikysymyksen aihe: koska te ette tee työllisyyteen liittyviä todellisia toimia vaan askartelette näillä pakkolaeilla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Annan vielä vastauspuheenvuoron edustaja Vanhaselle, ja sen jälkeen ministeri Lindström minuutti paikan päältä.

16.50 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun lähdetään vertaamaan yksittäisten vuosien velkamäärää, pitää kyllä mennä sitten katsomaan, mitä siellä takana on. Paljonko on omaisuuden myyntituloja? Niistä muistaakseni edellinen hallitus päätti, että 1,9 miljardia sen kahden vuoden aikana. Kuinka paljon on valtion kassaa syöty, pienennetty? (Välihuuto) — Sitä on pienennetty miljardeja, aivan oikein, viime vuosien aikana. — Mutta näitä kumpaakaan keinoa ei tällä hetkellä ole käytettävissä. On muitakin tällaisia satunnaisia tekijöitä, jotka vaikuttavat siihen, että ensi vuoden budjetin velkaantumistahti on ainakin sama kuin tänä vuonna. Minusta jos tällaiseen vertailuun mennään, silloin on käytävä kyllä lukujen taakse myös.

16.51 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ette te nyt, edustaja Vanhanen, pääse siitä mihinkään: te olette ottamassa enemmän velkaa kuin edellinen hallitus otti tälle vuodelle, ja se on kiistaton tosiasia. Te olette puoli vuotta puhuneet, että velkaantuminen on hirveätä ja kauheata ja se pitää lopettaa, se tulee ja syö meidät ja niin kuin teillä joku sanoi, vie jopa holhoukseen. Mutta ette te ole sitä kysyneet katkaisemaan. Te ette ole kysyneet sitä katkaisemaan, vaan te esitätte ihan kylmän viileästi puoli miljardia enemmän velkaa otettavaksi ensi vuonna kuin mitä tänä vuonna otettiin. Ja miksi? Vielä kerran: sen takia, että te ette tee tässä ja nyt työllisyyttä tukevia toimia, vaan te leikkaatte työllisyysmäärärahoja ja lykkäätte omat toimenne pakastettuna vaikuttamaan johonkin tulevaisuuteen näiden pakkolakien myötä. Jos te käyttäisitte sitä, mitä täällä esimerkiksi edustaja Filatov esitti, että laskettaisiin tässä ja nyt työeläkemaksuja, purettaisiin Emu-puskuri, se vaikuttaisi positiivisesti työnantajapuolella ja myös ostovoiman puolella, ja sitten sitoudutaan hoitamaan se takaisin tekemällä maksuohjelma niille vuosille, kun talous toimii ja meillä on väki töissä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustaja Vanhanen ja sitten ministeri Lindström.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

16.52 **Matti Vanhanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa ja sen liitteissä on selkeästi määritelty se, minkälaisessa tahdissa sopeutustoimia tehdään, ja mennään aivan ohjelman mukaan, johon ohjelmaan jo keväällä oli ennakoitu ensi vuoden velanotto. Näihin tämän vuoden toimenpiteisiin: kas kun ette vuosi sitten näissä samoissa keskusteluissa osanneet ennakoida oman talouspolitiikkanne jäljiltä lainkaan oikealla tavalla tämän vuoden kehitystä, vaan esimerkiksi työllisyysmäärärahan loppuivat kesken vuotta tänä vuonna — keskellä vuotta. (Välihuutoja) Mikä laskutaito tai yhteiskunnallisen osaamisen taito taustalla on, että näin suuren virhearvion teitte vasta vuosi sitten? Ei tässä talouskehityksessä niin suurta heikentymistä ole tapahtunut tämän vuoden aikana, niin että kyllä olisi pitänyt pystyä tämä vuosi ennustamaan paremmin, mutta näyttää myös, että te rakensitte budjetin toiveiden varaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ministerille minuutin puheenvuoro paikan päältä.

16.53 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä on hetken aikaa päästy jopa rakentavaankin keskusteluun, ja menen edelleen tähän SDP:n esittämään malliin, jonka he ovat nimenneet Rinteen malliksi. Oli se nimi nyt mikä tahansa, niin sillä hetkellä, kun me hallitusneuvotteluissa näistä asioista puhuimme, puhuimme työllisyysmäärärahoista ja puhuimme siitä, mitä pitäisi tehdä, sillä hetkellä ruvettiin pohtimaan, että tälle asialle täytyy tehdä jotakin. Kun minusta tuli sitten ministeri, niin sillä hetkellä myös aika pian annoin käskyn, että näin tätä asiaa pitää ruveta kehittämään.

Edustaja Essayah kysyi aikataulusta. Pahoittelen, että en pysty sanomaan eksaktia aikataulua. On tehty tätä työtä, mutta on paljon muutakin lainsäädäntötyötä tuolla meidän puolella. Eli minä vastaan kyllä tähän kysymykseen, kaivan sen vastauksen teille. Tämä on minusta hyvä, että meillä nyt on kuitenkin tästä asiasta sentään yksimielisyys, että passiivista rahaa pitää käyttää aktivoimiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nimenne mainittiin, edustaja Filatov, vastauspuheenvuoro teille.

16.55 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä on jo niin kauan, että käytän tämän tilaisuuden toisen asiaan esiin tuomiseen. — Minusta on hyvä, että ministeri on tunnustanut tässä, että työvoimapolitiikalla on merkitystä ja että tukityöllistämällä ja palkkatuella on merkitystä, koska jotenkin on tuntunut siltä, että silloin, kun tämä hallitus aloitti, retoriikka oli sitä, että näitä toimia ei tarvita, ne ovat kelvottomia, ne eivät tuota, ne ovat huonoja. Mutta nyt näemme sen, että jos meillä ei ole työvoimapolitiikan välineitä, olivat ne sitten setelimallilla tai olivat ne siellä budjetin puolella, niin seuraus on se, että meidän työttömyysjaksot pitkittyvät ja meillä silloin syrjäytyminen lisääntyy ja tuleva rakenteellinen työttömyys kasvaa.

Mutta ylipäätään on tärkeää ymmärtää aikajänteet. Silloin, kun tehdään työllistämismääräraha-arviota, on joka kerta aiemmin — silloin, kun sosialidemokraatit ovat olleet hallituksessa — sovittu, että lisärahan tarvetta arvioidaan lisäbudjetin yhteydessä, ja jos rahat loppuvat, niin näin tehdään. Mutta tämän hallituksen linja oli tässä toinen, ja olen iloi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

nen, että se hakee nyt täältä passiiviselta puolelta (Puhemies koputtaa) tätä lisäystä, kun ei sitä budjettipuolella ole ollut valmis tekemään.

16.56 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, että saisimme maahan yhteiskuntasopimuksen, on kaikkien etu. Minäkin vetoan edelleen kaikkiin osapuoliin, että he palaisivat neuvottelupöytään. Se parantaisi maamme kilpailukykyä. Tarvitsemme myös palkkamalttia yhdessä sopien.

Mutta yksi asia minua, arvoisa puhemies, huolestuttaa. Hallituksellahan on ohjelmassansa ehdollinen lisälista uusista säästöistä muun muassa lapsilisiin, muun muassa yliopistoille ja tutkimukseen vieläkin suurempia leikkauksia. Onko hallitus edelleen toteuttamassa myös nämä lisäleikkaukset, ellei yhteiskuntasopimusta synny? Minun mielestäni on valitettavaa se, että myös (Puhemies koputtaa) nuorisotakuu ollaan lopettamassa täysin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Arhinmäki.

16.57 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Stubbin hallitus ennakoi väärin tämän vuoden työllisyysmäärärahojen tarpeen. (Eero Heinäluoma: Ja talouskehityksen!) — Kyllä, pääministeri Stubbin hallitus teki näin. — Mutta se minua kiinnostaa, että jos se väärä arvio tehtiin, miksi sitä ei nykyinen hallitus korjaa vaan päinvastoin, niin kuin välikysymyksessä tuotiin esille, leikkaa entisestään työllisyysmäärärahoja. Vai onko teillä sellainen käsitys, että taloustilanne ja työllisyystilanne ensi vuonna dramaattisesti paranevat ja tarvitaan vähemmän työllisyysmäärärahoja kuin tänä vuonna, jolloin ne loppuivat kesken puolivälissä vuotta?

Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu myös siitä, miten yritykset työllistävät, jos ne tuottavat voittoja. Kyllä ne kohtuullista voittoa tuottavat, kun ensi vuonna odotetaan ennätysosinkoja tällä vuosituhannella. Puhuttiin siis Nokista. On valitettavaa, että siellä on yrityksiä, joilla menee huonosti, mutta esimerkiksi Nokian Renkaat yhtä aikaa potki ulos 122 työntekijää yt-neuvotteluissa ja jakoi 192 miljoonaa euroa osinkoja.

16.58 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Viitataan aikaisempaan edustaja Heinäluoman puheenvuoroon koskien velkaantumista. Euroopan unionissa velkaantuminen ollaan nyt muutoin saamassa kuriin, mutta meillä velanotto kasvaa edelleenkin ennen kaikkea sen takia, että meillä on päällä pitkään jatkunut velkaantumiskierre, joka nyt pitää pystyä saamaan poikki. Me ylitimme kriittisen rajan, eli velkaa on ollut yli 60 prosenttia bkt:stä jo jonkin aikaa. Viime vuonna me ylitimme ja tänä vuonna me ylitämme myös vuotuisen alijäämän kriittisen rajan, 3 prosenttia bkt:stä, ja tämä on edellisen hallituksen päätöksien nojalla tapahtuvaa velkaantumista, niin kuin hyvin tiedetään.

Tarkkoja lukuja, jotta ei jää epäselväksi: Komission tuoreen ennusteen mukaan, joka katsoo taaksepäin, arvioi, mikä on alijäämän taso: 2014, miinus 3,3 prosenttia, 2015, tänä vuonna, miinus 3,2 prosenttia, ja ensi vuoden ennuste on miinus 2,7 prosenttia, eli pääsemme ensi vuonna alle 3 prosenttiin, jos eduskunta hyväksyy budjetin sopeutustoimet (Puhemies koputtaa) eikä tule lisää ikäviä yllätyksiä, kuten maahanmuutosta aiheutuvat ennakoimattomat menot.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

17.00 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin oikeastaan yhteen yksityiskohtaan kiinnittänyt huomiota. Tässä edustaja Filatov keskusteli aika paljon siitä, miten me huolehdimme työttömien työkyvystä ja pitkäaikaistyöttömistä. Se on sellainen periaatteellinen linja tietyllä tavalla tässä hallituksen uudessa politiikassa, että me yritämme tarrautua siihen työttömyyteen heti, heti ensimmäisessä vaiheessa, ettei näitä pitkäaikaistyöttömiä tulisi ja syntyisi. Teillä se kenties on toisin päin, että ollaan pidemmän aikaa ja sitten ruvetaan kuntouttamaan. Totta kai on paljon ihmisiä, jotka tarvitsevat sen pitkän prosessin, mutta siihen liittyy se, onko työnantajan helpompi työllistää, että niitä työpaikkoja syntyisi, niin kuin jossain Tanskassa on syntynyt, ja siellä se malli oli erilainen. Voisimmeko me keskustella myöskin siitä, miten me saamme helpommin luotua niitä työpaikkoja, niitä edellytyksiä, jotka tuntuvat olevan aika kaukaa haettuja tässä keskustelussa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä vaiheessa puheenvuoron pääministerille, 3 minuuttia hänen valitsemaltaan paikalta.

17.01 **Pääministeri Juha Sipilä:** Herra puhemies! Pahoittelen, että YK-vieraiden vuoksi en ole päässyt keskustelua kuulemaan enkä tiedä ihan tarkkaan, mistä tai missä sävyssä täällä on puhuttu, mutta palautan mieliin sen, että olemme monilla mittareilla mitattuna nyt nousukauden huipulla. Saksassa vallitsee lähes täystyöllisyys ja Yhdysvallat lähestyy tätä tilannetta, Ruotsissa talous kasvaa melkein 4 prosentin vauhtia, ja monet näistä Euroopan vaikeita sopeutustoimia tehneistä kriisimaistakin ovat päässeet kasvusta vihdoinkin kiinni. Tästä joukosta puuttuu Euroopassa kaksi maata, Kreikka ja Suomi. Kreikassa Eurostatin mukaan on Euroopan unionin korkein työttömyys, ja Suomessa työttömyys kasvaa jäsenmaista nopeimmin.

Me olemme seitsemän vuotta selitelleet tätä asiaa Nokian romahduksella, paperiteollisuuden haasteilla, Venäjän talouden ongelmilla ja Venäjän kaupan tilanteella. Mutta kyllä meidän on nyt lopetettava tämä selittely ja tartuttava niihin toimiin, mitä nyt oikeasti tarvitaan, että syntyy 110 000 uutta työpaikkaa tämän hallituskauden aikana. Työllisten määrän lisäämistavoite on 110 000. Tämä on meidän perustuslain mukainen tehtävämme. Julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön ja samalla huolehdittava peruspalveluiden tuottamisesta.

Se, millä tämä tehdään, ainoa oikea toimi, joka pitkäaikaisesti, rakenteellisesti vaikuttaa, on se, että me palautamme suomalaisen työn kilpailukyyn. Siihen tarvitaan monia toimia. Me tarvitsemme siihen tämän kilpailukyypaketin, yhteiskuntasopimuksen, millä nimellä sitä nyt kutsutaankin, palkkamallia. Me tarvitsemme siihen tuottavuutta edistäviä toimia.

Täällä edustaja Karimäki kysyi uusista säästöistä. Tähän juuri kilpailukyypaketti tähtää, koska työmarkkinajärjestöjen kanssa kolmesta yrityksestä huolimatta emme päässeet edes tavoitteesta yksimielisyyteen. Silloin hallitus teki oman kilpailukyypaketin juuri välttääkseen nämä säästöt.

Edustaja Arhinmäki, kysyitte ennätysuurista osingoista. Ongelma on se — tai sanotaan, että sehän ei ole ongelma, että yritykset tekevät hyvää tulosta, mutta se on ongelma, että yritykset eivät työllistä Suomessa ja eivät investoi Suomeen, koska tällä hetkellä Suomen kilpailukyky on sillä mallilla, että Suomeen ei investoida, vaan nämä investoinnit suuntautuvat Suomen ulkopuolelle, ja tähän meidän pitää tehdä nyt yhdessä toimia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Tulkitsen, että täällä on vielä halukkuutta jatkaa debattia.

17.04 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teen vain yhden kysymyksen arvoisalle pääministerille. Kun lokakuussa IMF arvioi kaikkien heidän tilastoissaan olevien maitten nettovelka-astetta lokakuun tilanteen mukaan, niin Suomea vähemmän velkaantuneita maita olivat vain Norja, Qatar, Libya, Arabiemiraatit, Saudi-Arabia ja Oman, silloin kun otetaan huomioon finanssivarallisuus, joka näissä maissa on öljyrahastoissa. Meillä se on eläkerahastoissa.

Meillä on kilpailukykyhaastetta, meillä on rakenteellisia haasteita, mutta kyllä minusta on rehellistä myöskin, kun näitä velka-arvioita esitetään ja niillä tätä mielikuvaa muokataan, ottaa rehellisesti huomioon se, että Suomi on kyllä vauraampi maa kuin moni muu tällä hetkellä, vaikka meidän velkaantumismme onkin huolestuttava.

Puhemies Maria Lohela: Pääministeri Sipilä vastaa, minuutti.

17.05 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on totta. Suomen suhteellinen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen se ei ole se suurin murheemme tällä hetkellä, mutta velkaantumismme on se meidän murheemme. Seitsemän vuotta peräkkäin olemme velkaantuneet hurjaa vauhtia. Velka on melkein tuplaantunut seitsemässä vuodessa siitä lähtöpisteestä. Eli tämä on se meidän ongelmamme, ja sen taustalla on menetetty kilpailukyky. Se meidän pitää yhdessä kuroa umpeen. Tästä juuri on kysymys.

17.05 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on osittainen kilpailukykyongelma viennissä, siis osittainen. Kaikilla aloilla ei ole kilpailukykyongelmaa, eikä kaikkien alojen sisällä yrityksillä ole samanlaista kilpailukykyongelmaa. Te leikkaatte osaamista 3 000 miljoonan euron edestä tämän vaalikauden aikana osaamisen puolelta, koulutuksesta, 3 miljardia. Te leikkaatte siis tulevaisuudesta. Te leikkaatte palkkoja pakolaillanne 5 prosentin verran, jos ne toteutuvat jossakin vaiheessa.

Minä kysyn elinkeinoministeri Rehniltä: käykö teille, että päästökauppakompensaatio SDP:n esittämällä tavalla, energiaveron palautusjärjestelmä SDP:n esittämällä tavalla, väylämaksujen lisäalennukset SDP:n esittämällä tavalla tai vaikkapa tämä ensimmäisen työntekijän palkkaamisen liittyvä verovähennys otetaan käyttöön? Voidaanko näitä käyttää teidän mielestänne, elinkeinoministeri Rehn, kilpailukykytekijöinä?

17.07 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisten menojen suhde bkt:hen on se, joka huolestuttaa. Täällä on noussut esiin moneen otteeseen, että paikallinen sopiminen saattaisi olla se, joka mahdollisesti keventäisi työttömyyttä, synnyttäisi uusia työpaikkoja. Ja jos nimenomaan työllisyyttä pystytään parantamaan, niin se tietenkin helpottaa velkaantumista. Oikeastaan minun kysymykseni on nyt oppositiolle. Kysyisin, onko teillä asenteellisia asenteita paikallista sopimista kohtaan? Ja onko teillä todellista halua murtaa työttömyyttä ja nimenomaan pitkäaikaistyöttömyyttä käyttämällä mahdollista paikallista sopimista niin, että ennakkoluulottomasti oltaisiin luomassa edellytyksiä, jossa pitkän aikaa työttömänä oleva henkilö voisi ottaa vastaan työtä, kuntouttaa itseänsä ja murtaa niitä esteitä, joita siellä on olemassa?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

17.08 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei meillä varmasti ole, mutta meillä on erilaiset järjestelmät jo nyt olemassa siinä, että kuntoutetaan ihmisiä, jotka eivät ole työelämään valmiita. Meillä on kuntouttavaa työtoimintaa, joka on se latu, mitä kautta tullaan. Mutta aivan varmaa on, että ei oppositiossa ole mitään paikallista sopimista vastaan sinällään. Sitä on tällä hetkellä olemassa, ja uskon, että Hakaniemessä ollaan samaa mieltä, että järjestäytynyt yritys voi tulla sopimaan paikallisesti työehtoista niillä samoilla rakenteilla, jos se perustuu siihen, että toinen osapuoli on järjestäytynyt työntekijä ja se perustuu sopimiseen. Jos silloin yleissitova työehtosopimus on siellä taustalla ja sen raameissa, silloin työnantajat eivät ole erilaisessa asemassa, ovat ne järjestäytyneitä taikka järjestäytymättömiä.

17.09 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Pääministerin avauspuheenvuoro oli erinomainen, koska se muistutti meille taloudelliset ja kansainvälisen talouden tosiasiat mieleen. Taantuma, joka pitkään on kansainvälisesti jatkunut, on monelta osin korjaantunut ja ainakin korjaantumassa, mutta ei Suomen osalta. Tämä kertoo juuri siitä, ettei kysymys Suomen osalta ole suhdannekriisistä, mikä jatkuvasti tuntuu unohtuvan. Kuten puhuin jo omassa avauspuheenvuorossani, Suomi on nyt uudessa tilanteessa verrattuna sen edellisiin suuriin lamoihin ja talouden haasteisiin. Kun Suomi liittyi EU:hun, avasi taloutensa kansainväliselle kilpailulle ja luopui lopulta myös omasta valuutasta, siirryimme globalisaatiomaailmaan ja vanha kansallinen talous jäi taakse. Siinä samassa meidän on jätettävä se vanha ajattelu taakse, miten silloin selvitettiin. Me olemme uudessa tilanteessa, me tarvitsemme uutta ajattelua, ja sitä tämä hallitus on tuonut sekä tänään että kaikissa ohjelmissaan jatkuvasti.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Rehn, 1 minuutti.

17.10 **Elinkeinoministeri Olli Rehn** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Rinnettä rakentavasta puheenvuorosta, jossa hän totesi myös sen, että Suomella on osittainen kilpailukykyongelma. Se on varmasti totta, se on aika merkittäväkin kilpailukykyongelma suhteessa varsinkin Ruotsiin ja Saksaan ja keskimäärin myöskin euroalueeseen. Tarvitaan myöskin toimia, joilla puututaan teollisuuden kustannuksiin, siinä olette aivan oikeassa, ja sen takia hallitusohjelma lähtee siitä, että teollisuuden kustannuksia ei lisätä tällä vaalikaudella, ja sen takia myös muun muassa kysymys päästökauppakompensatiosta on tällä hetkellä hyvin konkreettisesti valmistelussa, ja se tulee olemaan osa hallituksen päätöksiä, kun tätä työtä tehdään.

17.11 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on ollut useita hyviä puheenvuoroja. Edustaja Kalli kysyi, onko meillä oppositiossa asenteellisia asenteita paikallista sopimista vastaan. Ei kristillisdemokraateilla ole, koska se oli meillä vaaliohjelmassa ja meidän kantamme ei ole sen suhteen muuttunut millään tavalla. Me kannustamme hallitusta etenemään ja kannatamme esitystä, kun se tulee.

Tosiasia on se, että Suomeen on kohdistunut epäsymmetrinen sokki samanaikaisesti kun me olemme menettäneet kilpailukykyämme, niin kuin pääministerikin totesi. Näistä suurista haasteista me emme selviä riitelemällä ja syyttelemällä, niin kuin me olemme tänäänkin salissa vähän tehneet. Meidän kannattaa nöyrästi etsiä parhaita ratkaisuja, tietä eteenpäin, koska meidän kaikkien yhteinen haaste on sukupolvesta toiseen huolehtia sovinto-,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

eheyty- ja yhteishengen jatkumisesta. Sen me nykypolven suomalaiset olemme velkaa soittiemme veteraaneille, (Puhemies koputtaa) naisille ja miehille, jotka rakensivat tätä maata uudelleen.

17.12 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielestäni tämä keskustelu on ollut rakentavaa ja se on vienyt asioita eteenpäin. Nyt viimeksi ministeri Rehnin ilmoitus siitä, että hallitus on valmis ottamaan tämän päästökaupan kompensaaation käyttöön, on hyvä asia, se on tärkeä asia teollisuudelle. Toivottavasti, niin kuin ymmärsin, jos ymmärsin oikein, ministeri Rehn, otatte sen nimenomaan SDP:n esittämällä mallilla eli täysi kompensatio, 80 miljoonaa euroa. Olemme sen täällä vaihtoehtobudjetissa esittäneet.

Sitten kun täällä aiemmin ministeri Lindström puhui rataverosta ja väylämaksujen puoltamisesta, niin valitettavasti täällä hallitusohjelmassa todetaan, että niitä jatketaan vain vuodella. Nyt olisi tärkeätä, että teollisuudelle annettaisiin näkymä: paitsi pitkäaikainen maltillinen palkkaratkaisu — jonka nyt valitettavasti hallitus pakkolakipolitiikallaan vaarantaa, kannattaisi vetää pakkolait pois — niin sen lisäksi näitä toimia kannattaisi ehdottomasti jatkaa.

Mutta, arvoisa puhemies, se suurin ero, mikä tässä vielä on meillä, on se, että kun teidän strategianne perustuu täysin näihin pakkopalkanalennuksiin tai palkanalennuksiin muilla tavoilla, jotka tulisivat vasta 17 voimaan, me odotamme teiltä toimia tässä ja nyt. (Puhemies: Aika!) Tartuttekko näihin esityksiin?

17.13 Maarit Feldt-Ranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Korkeimman oikeuden presidentti Pauliine Koskela epäili eilen, ettei oikeusministerin tehtävää pysty hoitamaan puolipäiväisesti. Nyt kun maassa on massatyöttömyys ja erittäin vaikea pitkäaikaistyöttömyys ja myös suuri nuorisotyöttömyys, tuntuu vaikealta uskoa, että myöskään työministerin tehtävää pystyisi hoitamaan vain toisella kädellä. Ei ole oikein, ei työttömiä eikä ketään muutakaan kohtaan, vaarantaa työllisyyden parasta mahdollista hoitamista pitämällä kiinni jääripäisestä kahden salkun aika keinotekoisesta ideasta. Pääministeri Sipilä, olette usein sanonut, että olette valmis perumaan päätökset, mikäli ne ovat osoittautuneet vääriksi. Eikö tämän suurtyöttömyyden oloissa olisi viisasta, vastuullista ja oikein, että hallituksessa olisi edes yksi henkilö, joka kokopäiväisesti keskittyisi tämän erittäin vaikean työllisyystilanteen hoitamiseen? Oletteko uudelleen arvioineet tätä asiaa hallituksessa?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 1 minuutti.

17.14 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En pidä kyllä siitä, että... Minun työtäni tietysti saa arvioida ihan kuka vaan, mutta itse en sitä rupea arvioimaan, se on sitten äänestäjien tehtävä vaaleissa katsoa, miten äijän käy. Minulle on lyöty tällaiset salkut käteen, ja minä työn sen työni niin hyvin kuin ikinä pystyn. Jos se ei jollekin kelpaa, niin ei voi minkään, mutta voitte olla aivan varma, että kaikkeni laitan tämän työn eteen molempien ministeriöitten osalta. (Eduskunnasta: Hyvä!)

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

17.15 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on paljon nyt puhuttu, pääministeri, tästä velasta, mistä tekin kannoitte huolta, mutta haluan nyt toistaa vielä sen viestin, mikä meillä SDP:ssä on ollut, että me kannamme isoa huolta siitä, että tosiasia on se, että tämä hallitus ottaa puoli miljardia enemmän velkaa kuin edeltäjänsä. Ja tosiasia on myöskin se — varmuuden vuoksi edustaja Lintilälle sanottakoon — että SDP:n vaihtoehtobudjetti ottaa velkaa yli 300 miljoonaa vähemmän kuin hallitus ottaa.

Mutta se pointti — jos saan käyttää tätä sanaa tässä puheenvuorossa — miksi hallitus velkaantuu, on se, että te ette luo työpaikkoja tässä ja nyt, ja tulevaisuudessa te tulette velkaantumaan vielä enemmän, velkaannuttamaan tätä maata, jos te leikkaatte nyt koulutuksesta ja teette näitä säästöjä, leikkauksia, lyhytnäköistä politiikkaa, josta myös lukuisat taloustieteilijät ovat varoittaneet.

Pääministeri, työministeri, me tarvitsemme nyt sillan yli synkän virran, me tarvitsemme työllisyystoimia tässä ja nyt. Voisitteko ottaa kopin tästä (Puhemies: Aika!) TEL-maksun alentamisesta?

17.16 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä todellakin asia on niin, että kun hallitus on tehnyt tämän ohjelmansa, niin sen pääasia ja pääajatus on siinä, että me pistämme investoinnit liikkeelle, uutta työtä lisää. Jos me jäämme siihen tilanteeseen, että jäämme voivottelemaan tumput suorina, niin meillä ovat kohta kimpussa meille rahaa lainanneet yhteisöt, jotka vaativat meiltä korkeampaa korkoa. Jos me emme saa tätä työllisyyttä ja investointeja liikkeelle, kuten pääministeri omassa puheenvuorossaan totesi, niin meillä on edessämme tilanne, jossa korot kun lähtevät nousemaan, niin meillä menee nopeasti 1—2 miljardia maan rajojen ulkopuolelle (Välihuuto eduskunnasta) pelkkinä valtionlainan korkoina. Tätäkö me jäämme odottamaan? — Aivan, edellinen vaalikausi meni odotellessa, toista, tätä vaalikautta ei ole enää varaa odotella. Nyt pitää tehdä aidosti töitä eikä pyöritellä peukaloita.

17.17 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Mielenkiintoinen väite, että te ette luo työpaikkoja tässä ja nyt. Me yritämme katsoa maailmalta ja Euroopasta, missä on pystytty luomaan niitä työpaikkoja, ja siellä on nähty ratkaisumallina, merkittävänä tekijänä esimerkiksi paikallinen sopimus, työpaikalla paikallisesti sopien.

Nyt minä uudistankin edustaja Kallin kysymyksen: oletteko te tämän laajemman paikallisen sopimuksen kannalla myöskin SDP:ssä? Kristillisdemokraatit sanoivat jo, että ollaan. Aidosti puhutaan niistä sopimusrakenteista, mitä esimerkiksi Saksassa on, jossa on pystytty luomaan lisää työpaikkoja ja säilyttämään työpaikkoja. Vai onko teille paikallinen sopiminen ainoastaan sitä, että työmarkkinaosapuolet sopivat, ei sovita työpaikoilla aidosti ja luoda uusia työpaikkoja?

17.18 **Maria Tolppanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä kai se nytten täytyy ihan rehellisesti sanoa, että eihän se hallitus niitä työpaikkoja luo, kyllä yrittäjät ovat ne, jotka työpaikkoja luovat ja työpaikkoja tekevät.

Kun tässä tätä aikaisemmin täällä kuuntelin, niin vähän ihmettelin sitä, että nyt täällä hehkutettiin Saksan toimia. Jos en ihan väärin muista, niin Saksa laski aika rajusti palkkoja tässä muutama vuosi sitten, (Eduskunnasta: Kyllä!) tuntipalkkoja, sai maan nousemaan ja nyt siellä menee sitten paremmin. Tietenkään ei ole hyvä asia se, että palkkoja täytyy laskea, mutta meidän täytyy katsoa se kokonaissumma, mikä meillä on pussissa rahaa, mihin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

kä sitä rahaa käytetään, mistä otamme pois. Me olemme valmiita leikkaamaan esimerkiksi maahanmuutosta rahoja rajusti, jotta saamme työllistettyä ihmisiä.

Mutta, arvoisa ministeri, Sitra todellakin sanoi, että meillä on piilotyöpaikkoja 350 000. Tämähän olisi siis aivan loistava tilaisuus nyt tarttua siihen ja tehdä sitä kautta uusia työpaikkoja.

17.19 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelin tuossa varsinaisessa pyydytyssä puheenvuorossa palata tähän työllisyyteen ja ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömyyteen. Täällä on useamman kerran viitattu siihen, että Suomi Emu-ratkaisun jälkeen ei valmistautunut siihen, että tämä epäsyklinen talous meillä on, ja siihen, miten me varaudumme. Kun niissä neuvotteluissa olin kuitenkin mukana, niin ajattelin kertoa, miten siihen on varauduttu.

Ensinnäkin, työmarkkinajärjestöt sopivat keskenään siitä, ja se oli hirveän tärkeä kannanotto, että Emu ei edellytä sopimusten yleissitovuuteen puuttumista. (Eduskunnasta: Juuri näin!) Kaksi: Tehtiin yhteinen johtopäätös siitä, että kun kolmas talouspolitiikan väline poistui, joka oli rahapolitiikka, niin jää kaksi, finanssi- ja budjetti- sekä työmarkkinapolitiikka. Niiden yhteensovittaminen on tälle maalle erittäin tärkeää. Kohta kolme: todettiin, että me tarvitsemme nimenomaan joustavuuden kannalta puskurit työttömyysturvajärjestelmään, työeläkejärjestelmään, jotka joustavat suhdanteitten mukaan, joista nyt keskustellaan muun maussa työttömyysturvassa. (Puhemies koputtaa) Neljänneksi: luodaan palkanmuodostukseen joustavia tulokseen perustuvia palkkoja.

17.20 Jari Leppä kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Mitä suomalaiset haluavat? Suomalaiset haluavat laajasti, että me pystymme uudistamaan yhteiskuntaa, me pystymme tekemään toimenpiteitä, joilla hallinnollista taakkaa kevennetään, pystymme luomaan työpaikkoja, pystymme saamaan investoinnit liikkeelle, ja ennen kaikkea, että pystymme sopimaan näistä asioista.

Siksi mielestäni edustaja Rinne ansaitsee kyllä kiitoksen noista viimeisistä ja sitä edeltävästä puheenvuorosta. Ne olivat juuri sen henkisiä ja sen sisältöisiä, joita me nyt kaipaamme ja joita me tarvitsemme. Siinä tunnustettiin, että maailma on muuttunut. Yhteisvaluuttatilanne on meillä, meillä on kilpailukykyvaje, ja uudistukset täytyy tehdä nyt. Siksi me tarvitsemme lisää joustavuutta, paikallista sopimista, yhteistä luottamusta ja sen vahvistamista. Silloin myös yritykset pystyvät investoimaan ja uskaltavat investoida ja luottaa tulevaisuuteensa ja luoda työpaikkoja. Mitenkään muuten se ei onnistu. Siksi me tarvitsemme uudenlaista sopimisen kulttuuria, ja siitä pitää kyllä kiitos uudelleen antaa ministeri Rinteelle, anteeksi, edustaja Rinteelle (Antti Rinne: Tuleva!) — vaikkapa tulevakin — äskeisistä puheenvuoroista.

17.21 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös ruotsalainen eduskuntaryhmä on sitä mieltä, että on erittäin hyvä, että työministeri nyt on lähtenyt tälle tielle, että yritetään saada aikaiseksi fiksu paikallisen sopimisen järjestelmä, joka hyödyntää meidän työmarkkinoita.

Tällä hetkellä meillä on myös sellainen ongelma tässä maassa, että vaikka syntyykin uusia työpaikkoja ja meillä on työttömiä enemmän kuin aikaisemmin, niin työpaikat ja työtömät eivät kohta. Tällä hetkellä meillä on noin 65 000 avointa työpaikkaa, ja mitä tälle tehdään? Odotetaanko, että vanhalla perinteisellä tavalla tämäkin kohtaanto-ongelma pys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

tytään ratkaisemaan, vai onko hallitus ajatellut, että voitaisiin myös lisätä yksityisten työvoimapalveluitten tarjontaa? Meillä on ollut muutamia kokeiluja. Ne ovat näyttäneet, että ovat toimineet hyvin, ja varmasti on niin, että koko maa hyötyisi siitä, (Puhemies koputtaa) että mahdollistettaisiin nämä kokeilut koko maassa. Aikooko hallitus ryhtyä toimeen?

17.22 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ollut puhetta nimenomaan siitä, mistä työpaikkoja saadaan lisää. No, sitä luovat lähinnä yrittäjät, ja sitä tämä hallitus haluaa edistää, että ihmiset voivat työllistää itsensä ja muita paremmin jatkossa. Tähän liittyy erityisesti yrittäjän työttömyysturvan laajentaminen. Täällä on aikaisemmissa puheenvuoroissa tullut virheellistä tietoa siitä, että itsensä työllistävillä, keikkatyötä tekeville tämä työttömyysturva vaarantuisi. Tämä ei pidä missään nimessä paikkaansa, vaan heillä nimenomaan helpotetaan sitä, että he voivat ottaa toimeksiantoja vastaan paremmin jatkossa ja työttömyysturva säilyy. Nimenomaan toiminimiyrityksille tulee vihdoinkin tämä työttömyysturva paremmin käyttöön.

Sitten lisäksi olisin sanonut tuosta, kun oppositio oli kovin huolissaan näistä naisvaltaisista aloista, että nyt on kohdistumassa erityisesti heikennyksiä heidän työsuhteidensa ehtoihin. Olen iloinen siitä, että oppositio pitää huolen siitä, että nyt tähän yhteiskuntasopimukseen toivottavasti päästään ja myös miesvaltaiset alat tulevat ottamaan osaa näihin työllisyystalkoisiin ja huolehtivat siitä, että naisvaltaiset alat eivät koe erityisiä heikennyksiä.

17.24 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyysasteen nosto on yksi tärkeä talouspolitiikan mutta työllisyyspolitiikankin keino. Olen nyt hyvin huolissani ministerien osaamattomuudesta tehdä näitä säästöpäätöksiä ja arvioida niiden vaikutuksia. Minä ihmettelen, kun tänään on kokoontunut osaamisen ja koulutuksen ministerityöryhmä, johon molemmat nyt täällä paikalla olevat ministerit käsittääkseni kuuluvat, ja olette tänään tehneet päätöksen siitä, miten ammatillisen koulutuksen reformi tullaan toteuttamaan. ja olette kentälle antaneet ymmärtää, että myös aloituspaikkoja voidaan lopettaa. Jos se konkreettisesti viedään läpi niin, että kaikki koulutuksen järjestäjät vähentävät ammatillisen peruskoulutuksen paikkoja, niin se on 17 600 paikkaa vähemmän 47 000:sta. Siis minä olen järkyttynyt. Minä en ole koskaan tällaista uutista voinut kuvitella, että Suomessa kukaan täysijärkinen voisi olla tukemassa. Senhän takia tämä uudistus kaatui täällä salissa viime kaudella. Minä kysyn nyt, onko (Puhemies: Aika!) ministeri tietoinen tästä, että tällainen päätös on tehty. (Eero Heinäluoma: Se on pahaa unta!)

17.25 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä salissa pitäisi pyrkiä rakentaviin puheenvuoroihin, ja on ollut joitakin, jotka eivät sitä ole olleet ministeri Lindströmiä ja edustaja Leena Merta kohtaan. Toivottavasti asiallisuus palaa.

Kansalaisille kunnon töitä, sen pitäisi olla ohjenuora ja tähtäin puolueesta riippumatta, myös ihan oppositiota kohtaan. Minä kysyisinkin: Oletteko te todella sitä mieltä myös? Onko se teidän tavoitteenne? Työttömyys syö itsetuntoa. Varsinkin nuorten kohdalla tämä on erityisen vaarallista, koska nuorena rakentuu visio tulevaisuudesta ja rakennetaan luottamusta elämän haasteiden voittamiseen. Nuorena on runsaasti virtaa. Opiskelun jälkeen pitäisi päästä heti työhön kiinni. Hallitus työskentelee kovasti myös nuorisotyöttömyyden nujertamiseksi, vaikka ajat ovat kovat Suomessa. Kysyisinkin: miten hallitus edistää nuorten kohdalla yhtä kärkihankettaan, työelämään siirtymisen nopeuttamista?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

17.26 **Ilkka Kantola sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslain 18 §:ssä todetaan, että julkisen vallan tehtävänä on edistää työllisyyttä. Oikeastaan toivoisi, että meillä olisi sellainen perustuslain pykälä, jossa todettaisiin, että julkisen vallan tehtävänä on edistää yhteiskunnallista luottamusta erityisesti työmarkkinaosapuolten kesken. Täällä on peräänkuulutettu paljon paikallisen sopimisen mahdollisuutta ja sitä, että sitä kautta saataisiin joustavuutta ja ehkä työllistämiseen lisää vauhtia, paikallisen sopimisen kautta. Uskon, että tällainen olisi mahdollista, jos meillä lähtökohtaisesti olisi paljon parempi luottamus työmarkkinoilla osapuolten kesken, työnantajien ja palkansaajien välillä. Kun tätä luottamusta voidaan rakentaa ja vahvistaa ja hallituksen toimin tukea, niin silloin on mahdollista edetä siinä paikallisessa sopimisessa, liittokohtaisissa sopimuksissa saada hyviä ratkaisuja, maltillisia kustannuskehityksen kannalta, ja toisaalta tehdä myös kokonaisvaltaisia ratkaisuja. Luottamuksen varassa lepää se, millä tavalla meidän kilpailukykyämme pääsee liikkeelle.

17.27 **Ari Torniainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomessa on aina päästy eteenpäin yli karikkojen yhteistyöllä, yhteisesti sopimalla, ja toivottavasti näin on myöskin tulevaisuudessa. Lähes satavuotias Suomi on muuttunut vuosien kuluessa erittäin paljon, ja niin ovat muuttuneet myöskin työmarkkinat ja työpaikat, ja se tulisi ottaa myöskin tulevaisuudessa huomioon. Työllisyyden paraneminen edellyttää suomalaisen kilpailukykyyn parantamista, ja siksi myös rakenteita on uudistettava. Tarvitsemme nyt ja tulevaisuudessa todellista palkkamalltia sekä paikallista sopimista työpaikoilla. Samoin myös työllistämisen byrokratiaa on purettava.

Kun tänään olen kuunnellut tätä keskustelua, niin erittäin lämmöllä kuuntelin edustaja Rinteen puheen, jossa hän sanoi, että Suomessa on osittainen kilpailukykyongelma. Olisinkin kysynyt oppositiolta vielä: mitä mieltä olette, onko se väliaikainen ongelma, onko kyseessä väliaikainen suhdanneongelma vai pysyvä rakenteellinen ongelma?

17.28 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän on helppo vastata: sekä että, koska meillä on toisilla toimialoilla kyse suhdanneongelmista, mutta meillä on myös niitä toimialoja, joilla kyse on pysyvästä rakenneongelmasta, ja sinne meidän pitää löytää ratkaisuja. Mutta kun tässä on moneen kertaan kysytty, mikä on tällä puolella istuntosalia käsitys paikallisesta sopimisesta, niin tässäkin oikeastaan on kyse aikajänteestä. Tässä ja nyt kannattaa pyrkiä käyttämään mahdollisimman pitkälle niitä välineitä, joita meillä jo on työehtosopimuksessa paikallisen sopimisen edistämiseksi, ja tiedottaa niistä välineistä, koska aivan selvästi läheskään kaikilla työpaikoilla näitä ei tunneta. Se on nopea tie. Toinen tie, joka on paikallisen sopimisen kehittäminen, on sitten hitaampi. Ja tässä on kaksi oleellista osaa: kehitämmekö me paikallista sopimista pakolla, niin kuin osa tässä salissa tuntuu haluavan, vai kehitämmekö me paikallista sopimista sopimalla? Ja jos me aidosti haluamme sopia, niin silloin ainut tie löytää paikallisen sopimisen malleja on se — ymmärsin, että sitä hallituskin nyt on tässä viimeisessä työryhmässängsä hakemassa — (Puhemies koputtaa) että sitä haetaan kolmikantaisesti ja yhdessä sopien.

17.29 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri tuli ja meni. Lähtökohta tälle keskustelulle oli se, että hallituksella ei ole uskottavaa ohjelmaa työllisyyden parantamiseksi. Nyt kun pääministeri ei ole vastaamassa, esitän ministeri Lindströmille kaksi kysymystä: Kun tänä vuonna työllisyysmäärärahat loppuivat jo en-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

nen kesää kesken, millä matematiikalla, millä logiikalla niitä leikataan ensi vuonna vielä tämänkin vuoden tasosta, starttirahoja tai palkkatukirahoja? Toinen kysymys liittyy siihen, että oikeastaan se tärkein työllistämisen keino tuntuu olevan palkkaleikkaukset eli nämä pakkolait. Palkansaajien tutkimuslaitos julkaisi eilen arvionsa, jonka mukaan se tuottaa 4 000 työpaikkaa pitkällä tähtäimellä, mahdollisesti. Tänään talouspolitiikan arviointineuvoston puheenjohtaja, professori Roope Uusitalo on sanonut, että pitää näitä hallituksen laskelmia aivan liian optimistisinä. (Puhemies koputtaa) Miten te uskotte, (Puhemies: Aika!) että tämä luo 30 000—40 000 työpaikkaa... [Puhemies antoi puheenvuoron seuraavalle puhujalle.]

17.30 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä mielestäni työministerillä on työkalupakissaan paljon hyviä asioita, kuten tämä paikallinen sopiminen, nämä sähköiset työnvälityspalvelut, yksityisten työnvälityspalveluiden merkityksen kasvattaminen, sitten tämä vaikeasti työllistyvien asioiden siirtäminen te-keskuksista kunnille, jotka nyt näitä Kela-sakkojakin tähän mennessä ovat maksaneet, niin että on täällä paljon hyvääkin eikä pelkästään ikäviä asioita — ja sitten vielä tämä perustulokokeilu, mikä hallituksella on ohjelmassaan. Jotenkin tässä tuntuu, että tässä on nyt vähän sellainen happamia, sanoi kettu pihlajanmarjoista -tyyppinen tilanne nyt. Kun nykyinen hallitus on toteuttamassa tämän vasemmistoliiton pitkäaikaisen haaveen, niin sitten tehdään välikysymys. Että tästä voisitte ainakin olla edes tyytyväisiä.

Sitten, kun täällä on pilkattu siitä, että otetaan lisävelkaa ja enemmän velkaa kuin SDP:kään varjobudjetissaan muka sitten ottaisi, niin käytännössähän tämä lisävelkahan menee pelkästään näihin maahanmuutosta tuleviin kustannuksiin, jotka taas johtuvat siitä, (Puhemies: Aika!) että edelliset hallitukset eivät ole tehneet kiristyksiä, joita me nyt teemme.

17.32 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulle on tässä keskustelussa useampi mukava uutinen. Ensimmäinen on se, että työministeri on ottamassa käyttöön Rinteen mallin työllistämiskokeiluna, toisena elinkeinoministeri päästökaupan kompensaaion. On luvattu harkita Emu-puskureiden käyttöä työeläkemaksuissa. Ja nyt sitten tälle päivälle jo se neljäs asia, jonka toivon tulevan positiiviseen lopputulokseen, on tämä ensimmäisen työntekijän palkkaukseen annettava tuki verovähennyksillä. Mitä mieltä olette tästä? Siihen ei ole vielä tässä tullut vastausta.

Ja sitten tämä ikävämpi asia. Elikkä kun tämä kriittinen asennoituminen näihin pakkolakeihin tulee muualtakin kuin pelkästään oppositiolta, (Välihuuto) niin mitä jos nämä eivät oikeasti ole minkään kansainvälisten säädösten eivätkä ILO-sopimusten ja muitten mukaisia? Mitä sitten tekee hallitus?

17.33 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun täällä puhutaan toistuvasti pakkolaeista, niin todetaan nyt vielä, että ne ovat pakkolakeja vain siinä mielessä, että hallituksen on pakko toimia ja tehdä jotain, ellei työmarkkinapuolella sopua synny. Mutta toivotaan, että sopu syntyy.

Täällä on sanottu, että sovun esteenä on hallitus, joka on asettunut vain EK:n puolelle. Näin ei ole käynyt, mutta on tietysti rehellistä todeta, että jos me haemme suomalaisen työn ja suomalaisten yritysten kustannuskilpailukykyä — sitä, että ne paremmin pärjäisivät tuolla maailmalla — niin me emme voi tehdä sellaista tasapuolista ratkaisua, että esimer-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

kiksi vähennetään yritysten kustannuksia 10 prosenttia ja lisätään yritysten kustannuksia 10 prosenttia. Tällöinen tasapuolisuus ei ole sen tavoitteen kannalta mahdollista.

Mutta vielä pitää kysyä, kun edustaja — anteeksi, ehkä tuleva edustaja — puheenjohtaja Aalto Metalliliitosta sanoi, että mihinkään olemassa olevaan työehtoon ei saa puuttua, että me leikkaamme opiskelijoilta, työttömiltä, eläkeläisiltä, lapsilta, koulutuksesta: onko se liian vaadittu, että ne, joilla on töitä, tekisivät kaksi päivää vuodessa lisää töitä?

17.34 Lasse Hautala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä sekä hallituksen aitiosta ministerit että kaikki eduskuntaryhmät ovat olleet omissa puheenvuoroissaan sitä mieltä, että työttömyys on liian suuri ja meidän on kaikkemme tehtävä sen eteen. Ja nyt nämä viimeiset keskustelut ovat keskittyneet tähän paikalliseen sopimiseen ja muihin joustoihin, joita ilman muuta tarvitaan. Meidän on syytä muistaa kuitenkin se, että paikallista sopimista on pienyritysten osalta ollut jo pitkään ja niissä yrityksissä on kasvumahdollisuuksia. Usein ne kasvumahdollisuudet vain jäävät hyödyntämättä sen johdosta, että rahoitukset eivät toimi, ja erityisesti paikallisella tasolla olevien pankkien velvoitteet ovat menneinä vuosina kasvaneet vakavaraisuusvaatimusten kasvun myötä. Sen johdosta yrittäjät joutuvat antamaan parempia vakuuksia ja myöskin luottojen marginaalit ovat suuremmat.

Nyt hallituksen tulee mielestäni puuttua merkittävällä tavalla tähän Sitran tänään esittämään arvioon näistä 360 000 piilotyöpaikasta. Te-keskukset, kunnat ja yritykset on saatava (Puhemies: Aika!) tähän keskeisesti mukaan.

17.35 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän kyllä oppositiota aina aika ajoin ihan rakentavistakin puheenvuoroista, mitä täällä on tullut. Toki kaikkihan me haluamme, että työttömyys saataisiin pienenemään ja kansantalous nousemaan ja hyvinvointiyhteiskunta pelastettua. Ja kyllähän hallitus tekee toimia, aivan valtavasti, mutta on toki totta, että ei hallitus voi puolelta vuodessa tai vuodessakaan itse pystyä luomaan valtavaa määrää työpaikkoja, vaan kyllä ne työpaikat syntyvät sinne yrityksiin, ja toki hallituksen täytyy luoda ne edellytykset sille.

On tietenkin surullista, että me joudumme leikkaamaan myös työllisyysmäärärahoista, mutta siltikin korostaisin ennen kaikkea sitä, että yritysten toimintaedellytyksiä helpotetaan, ja sitä, että pienyrittäjät pystyvät paremmin toimimaan. Meidän yrityskenttämme on hirvittävän kapea verrattuna vaikkapa länsinaapuriimme Ruotsiin, ja tämä on kyllä yksi meidän suurimmista kansainvälisen kilpailukyvyn ongelmista.

17.36 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee kipeästi uusia tuotteita ja palveluita, joita voidaan viedä kansainvälisille markkinoille. Suomi ei tule koskaan kilpailemaan vain hinnoilla, vaan Suomen on panostettava uusiin tuotteisiin ja erityisesti laatuun.

Siksi hallituksen leikkaukset tutkimus- ja innovaatorahoihin ovat lyhytnäköistä politiikkaa. Olemme tulevaisuusvaliokunnassa kuulleet useita asiantuntijoita, jotka ovat voimakkain sanakääntein arvostelleet hallituksen säästöjä koulutus-, tiede-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiosektoreille. Näihin panostaminen olisi järkevä tie talouden kasvuun ja uusien työpaikkojen luomiseen. Mitkään kärkihankkeet eivät auta, jos esimerkiksi tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perusrahoitukselta viedään pohja pois, niin kuin nyt ollaan tekemässä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Puhemies Maria Lohela: Myönnän vielä puheenvuorot edustajille Essayah, Kankaanniemi, Heinäluoma, Viitanen ja Vanhanen, ja sitten ministerit vastaavat.

17.37 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eilen hallitus julkaisi turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman, ja ministeri Lindström on siltä pohjalta toivonut sitä, että turvapaikanhakijoilla olisi mahdollisuus välittömään työlupaan. Kuitenkin meillä tällä hetkellä Suomessa on käytössä tämä saatavuusharkinta. Ja olisinkin kysynyt, mikä nyt on hallituksen kanta siihen, onko meillä Suomessa edelleenkin saatavuusharkinta voimassa, koska tietenkin on äärimmäisen tärkeää, että turvapaikanhakijat pääsevät nopeasti kotoutumaan, nopeasti työelämän syrjään kiinni, mutta tässä voi olla myöskin se vaara, että työperusteista oleskelulupaa ei enää kolmansista maista kannata hakea, koska on helpompi päästä suomalaisille työmarkkinoille sitä kautta, että ilmoittautuu turvapaikanhakijaksi. Joten ihan yksinkertainen kysymys: onko meillä tällä hetkellä saatavuusharkinta käytössä vai eikö?

17.38 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Yritykset luovat meille työpaikat. Siksi tarvitaan yhteiskuntasopimusta tai yleensä sopimusta, jolla yritysten kilpailukykyä ja työllistämisedellytyksiä parannetaan. Ja tästä meidän pitää saada tämän salin yksimielinen vetoamus työmarkkinaosapuolille, että ne käyttävät sitä sopimusvapautta, joka niillä tänä päivänä on, tekevät tämän sopimuksen.

Arvoisa puhemies! Meillä on tällä hetkellä työministeri, joka on historiallinen siinä mielessä, että hän ensimmäisenä työministerinä melkeinpä kautta aikain panostaa määrätietoisesti passiivisten työttömyysmäärärahojen aktiiviseen käyttöön saamiseen. Tämä on todella merkittävä muutos, ja toivon myös, että tästä koko sali antaa hänelle kiitoksen ja toisaalta antaa eväitä siihen, miten nämä lähes 6 miljardin määrärahat aktivoidaan työllisyyteen ja työpaikkojen luomiseen.

17.39 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskiewicz, joka nyt ilmeisesti on ehtinyt poistua, puhui tästä pakkolakiasiaasta. On siis syytä palauttaa mieleen, miksi näistä puhutaan pakkolakeina. Tietenkin alkuperäinen syy oli se, että pääministeri Sipilä esitellessään näitä lakeja sanoi, että hallitus tekee pakottavaa lainsäädäntöä, jolla nämä työehdot päätetään. Ja tässä on se erikoinen piirre, että hallitus estää työntekijöitä, palkansaajia ja työnantajia sopimasta tästä asiasta muuta kuin mitä tämä esitettävä lainsäädäntö on. Sellaistahan länsimaissa ei yleisesti tunneta: ei parlamentti säädä työehdoista estäen toisin sopimista näiden työehtojen osalta kuin vähimmäisturvana. Ja tämä on se uniikki asia, ja sen takia uskon, että nämä pakkolait eivät koskaan tule voimaan.

Mutta kun näissä on hyviä ideoita ollut, niin haluan antaa tässä tunnustuksen kyllä — kun sekä ministeri Lindströmiä että Rehniä kuuntelin — että minusta se on harvinaisen rehtiä, että hallitus on myös valmis ottamaan uusia ideoita hallitusohjelman hyväksymisen jälkeen, (Puhemies koputtaa) ja tässä lausutut puheenvuorot antavat sen tunteen, että täällä kannattaa olla.

17.40 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Olen samaa mieltä siitä, että tässä on nyt kaksi asiaa, mitkä SDP:n vaihtoehtobudjetissa on esitetty, tullut ministerien toimesta miltei luvattua. Ja kun tosiaan täällä aiemmin kysimme näistä TEL-maksun alennuksista ja muusta, niin meillä on kosolti ideoita, ja toivon tämän jatkuvan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Ja alun perin pyysin, puhemies, puheenvuoron juuri tähän pakkolaki-asiaan ja sitä korostaen, että nimenomaisesti nyt se huoli meillä on ollut se, että kun hallitus on ajanut tämän tilanteen tähän ja tunnutaan uskovan, että vain ja ainoastaan se on se keino työllisyyden parantamiseen, että leikataan väen vängällä palkansaajan palkkoja 5 prosenttia, minkä vaikutus sitten näkyisi mahdollisesti todella pieninä työllisyysvaikutuksina, jos ollenkaan, ehkä 2017, niin sehän on ihan kammottava tilanne, kun samaan aikaan työttömien lukumäärä kasvaa, pitkäaikaistyöttömien, nuorten työttömien. Tämä on kylmä viesti. Siksi on tärkeää, että te nyt otatte koppia näistä meidän (Puhemies koputtaa) esityksistämme ja lähдете toteuttamaan niitä (Puhemies: Aika!) uudelta pohjalta.

17.41 Matti Vanhanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivottavasti vastavuoroisesti SDP nyt ottaisi vahvan, myönteisen otteen tähän paikalliseen sopimisen edistämiseen, koska siinä on oikea mahdollisuus meillä, se, että järjestöjen kesken saataisiin siinä mielellään hyvä yhteisymmärrys aikaan, ja sitten varmaankin se järjestelmä on sellainen, että paikallisesti voidaan sopia, ja sitten jos ei kyetä sopimaan, niin sitten siellä on TES perälautana.

Mutta edustaja Arhinmäki otti minusta esille tärkeän asian, nämä ensi kevään osingot: mistä se oikeasti kertoo. Minusta sen pitäisi olla hirveän varoittava signaali meille, jos on ennusteissa suurosingot, koska se kertoo siitä, että omistajat, jotka osaavat laskea, katsovat, ettei ole näkymää siitä, että pitämällä rahansa yrityksessä voitaisiin tehdä investointeja, jotka tuottaisivat vastaavalla tavalla, vaan he ottavat rahat ulos investoinneista ja sijoittavat ne johonkin muualle, josta sitten saavat paremman tuoton. Tässä suhteessa markkinat vain toimivat näin. Tämä on ennakoimassa sitä, että investointinäköymä on valitettavan heikko, ja se on vakava signaali meille kaikille.

Puhemies Maria Lohela: Nyt ministerit vastaavat, ja sitten mennään puhujalistaan. — Ministeri Rehn, 2 minuuttia.

17.43 Elinkeinoministeri Olli Rehn (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Lindtman rakentavassa puheenvuorossaan viittasi päästökaupan kompensaatioon. Olen osaltani valmis tarkastelemaan myönteisessä hengessä SDP:n esityksiä, mutta ei silti kannata panna sanoja suuhuni. Eli tulkintanne on oikeansuuntainen, mutta ehkä vähän pitkälle menevä.

Hallitus on sopinut merkittävästä päästökaupan kompensaatista suomalaiselle teollisuudelle, ja kehyksissä on sovittu 50 prosentin maksimista, mikä tarkoittaa sitä, että tukien arvio on 2016 vuonna 35 miljoonaa euroa ja seuraava vuonna 45 miljoonaa ja sitten siitä eteenpäin 55 miljoonaa euroa. Näistä tehdään tarkempia päätöksiä keväällä, ja sitten sen jälkeen vielä tarvitaan notifikaatio EU:n komission kanssa. Sinänsä koko päästökauppajärjestelmä kaipaa uudistamista, koska varsinkaan sähkömarkkina ei toimi tällä hetkellä. Tämä tullaan arvioimaan kansallisen energia- ja ilmastostrategian valmistelun yhteydessä, kunhan meillä on Pariisin päätökset ja EU:n 2030-päätökset tiedossa.

Vielä päätteeksi edustaja Ihalaisen puheenvuoroon, jossa hän linjasi neljä kohtaa Emupuskureista: aivan oikein, nämä määriteltiin aikoinaan, ja hallitus toimii näiden mukaisesti. Juuri siksi me toimimme yhteiskuntasopimuksen puolesta, mikä riippuu tietysti työmarkkinajärjestöistä, ja edistämme paikallisen sopimisen ja henkilöstön aseman vahvista-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

mista nimenomaan kolmikantaisessa valmistelussa, joka toivottavasti osaltaan luo pohjaa laajemmallekin yhteisymmärrykselle.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 3 minuuttia.

17.45 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Loppujen lopuksi tämä keskustelu meni rakentavan puolelle ja plussan puolelle siinä mielessä, että kaikkiin vakavasti esitettyihin vaihtoehtoihin, mitä täällä on tullut, minä ainakin suhtaudun vakavasti, tulivat ne nyt keneltä tahansa. Sehän on ilman muuta selvää, koska tilanne on niin vaikea, ja vaikei se olisikaan, niin minusta on hölmöä, jos ei kuuntele toista. Se on sitten eri asia, mihinkä johtopäätökseen sitten tullaan, kun asiaa vähän pengataan: toimiiko se vai ei. Täällä on muun muassa edustaja Myllykoski lähestynyt omilla vaihtoehtoiltaan, ja minä suhtaudun niihin vakavasti, rakentavasti, ja kuuntelen ne ja katson, koska näen niissä ihan vahvaa potentiaalia.

Täällä nostettiin esille nämä piilotyöpaikat, 360 000. Se on tietenkin valtavan paljon, ja se kertoo vain siitä, minkälainen tilanne tällä hetkellä on. Me tarvitsemme tämän työvoimahallinnon kehittämisen, siis se pitää nähdä positiivisena. Minulle on tullut siitä palautetta jossain vaiheessa, että kyseenalaistaisin näitten ihmisten, jotka siellä tekevät töitä, ammattitaidon. Siitä ei ole kysymys, vaan tämä järjestelmä ei vain kerta kaikkiaan pysty vastaamaan tähän nykyiseen tilanteeseen. Sen takia se täytyy uudistaa.

Edustaja Henriksson kiinnitti huomiota tähän kohtaanto-ongelmaan, joka on todella 65 000 avointa työpaikkaa, ja siihen, mikä on toisaalta sitten yksityisten työvoimapalvelujen rooli. Tuossa puheessani kerroin, että hallitus vahvistaa sitä roolia lisäämällä kumppanuusyhteistyötä henkilöstöpalveluyritysten, yksityisten rekrytointipalvelujen, yrittäjäjärjestöjen ja ammatti- ja toimialaliittojen kanssa. Me tarvitsemme näitä kaikkia toimenpiteitä, ei tässä ole syytä kilpailla keskenään. Samaan aikaan tämä ict-puoli pitää laittaa kuntoon niin, että tieto avoimista työpaikoista ja työnantajista menee joustavasti joka puolelle. Silloin minä luulen, että me pääsemme siitä piilotyöpaikkaongelmasta ainakin vähän pienemmälle.

Kiitan tästä keskustelusta. Täällä on tullut kritiikkiä, mutta täällä on tullut rakentavia ehdotuksia, ja kaikki tietävät, että tämä työsarka on valtava, mutta parhaani teen ja hallitus siinä sitten tukee, ja tällä mennään eteenpäin. — Kiitos keskustelusta.

Puhemies Maria Lohela: Nyt siirrytään puhujalistaan. Ilta on vielä nuori, tässä ehditään käydä monta keskustelua.

17.47 Elsi Katainen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Paikallista sopimista, yhteiskuntasopimusta ja palkkamalltia tämä maa todellakin tarvitsee. Yhteiskuntasopimuksen kaatuminen neljännen kerran näitten kuukausien aikana oli varmasti kotimaan uutisista suurin pettymys. Tällä hetkellä spekulatiot siitä, mitä nyt tapahtuu, käyvät aika villeinä. Lakkokorttejakin on jo vilauteltu. Myös valtapolitiikan kunniainintoja ja tappioita on julkisuudessa jaettu.

Nyt pitäisi kuitenkin maltaa vetää henkeä ja palata asian todellisen ytimen äärelle. Miten voisimme luoda Suomeen uusia työpaikkoja? Hallitus on hakenut koko ajan Suomen kilpailukyvyyn parantamista, jota meidän on pakko petrata, että työllisyys kohentuisi ja saisimme riittävästi verovaroja hyvinvointipalvelujen kustantamiseksi. Pääministeri Sipilä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

aivan oikein viestittänyt vahvasti avoimuuttaan neuvottelujen jatkamiseksi. Työmarkkina-politiikan etu onkin, että asioihin ja neuvottelupöytiin voidaan palata, vaikka julkisuuteen annetaan voimakkaitakin mielipiteitä. Sopimalla eteneminen olisi aina paras ratkaisu. Sopiminen vaatii kuitenkin vastuunkantoa, ja se näyttää nyt olevan tilanteessa se akilleenkan-tapää.

Mikäli yhteiskuntasopimus nyt kaatui lopullisesti, hallitus vie eteenpäin kilpailukyky-pakettiaan. Kukaan ei haluaisi kuroa kilpailukykyä pelkästään eduskunnan toimilla. Hallitus kuitenkin pyysi työmarkkinajärjestöjä, joilla olisi asiassa paljon laajempi keinovalikoima käytössään, kasaamaan sellaisen mallin, joka soveltuisi tämän hetken työmarkkinoille ja olisi vaikutuksiltaan mahdollisimman tasapuolinen. Yhteiskuntasopimusneuvottelun kaatuminen osoitti, etteivät työmarkkinaosapuolet halunneet priorisoida tasapuolista ratkaisua ihan kaikista tärkeimmäksi.

Neuvottelujen aikana palkansaajajärjestöt ja poliittinen oppositio ovat ristineet hallituksen esitykset pakkolaeiksi. Pidän tuota pakkolaki-nimitystä harhaanjohtavana ja ymmär-rän kuitenkin, että vaikuttaminen on juuri noin vahvasti pelkkää mielikuvien levittämistä ja viestintää. Pakkolaeista puhuminen osoittaa itse asiassa sen, että sopimusyhteiskunnan ni-miin vannovat ovat itse kadottaneet otteen sopimisesta. Sopiminenhan vaatii vastuullista ja laajakantoista otetta, vastapuolen huomioimista ja kokonaisuuden ymmärtämistä. Jossain vaiheessa työmarkkinaosapuolten neuvottelut ovat menneet enemmän keskinäiseen kilpai-luun. Ylilyöntejä tapahtuu molemmin puolin, vuorollaan EK ja AKT ovat viime aikoina osoittaneet. Poliittisen päättäjän näkökulmasta tilanne on aika ahdistava, koska hallitus on yrittänyt tuoda neuvotteluihin työttömien äänen, joiden edustajaa ei ole missään perinteis-sissä pöydissä. Kun sanotaan, ettemme ole valmiita antamaan saavutetuista eduista perik-si, ei sitä sanota pääministerille tai hallitukselle. Siinä työssä käyvä puhuu työttömälle, joka haluaisi päästä työhön.

Arvoisa puhemies! ILO-sopimus hyväksyy vaikean taloustilanteen syyksi poiketa rajoi-tetusti yleissopimuksesta, joka koskee kollektiivista neuvotteluoikeutta. Poikkeusten on oltava määräaikaaisia, ja niinpä Sipilän hallituksessakin kilpailukykylait ovat voimassa kol-me vuotta. ILO:n perustelu on kirjattu hallituksen lakiesitykseen. Totta on, että esitys on Suomen oloissa erittäin poikkeuksellinen, mutta kuten kaikki tiedämme, niin on aikakin poikkeuksellinen.

Nyt tarvitaan uudenlaista sopimusyhteiskuntaa, sellaista, jossa nähdään kaikkien suo-malaisten yhteinen etu. Tarvitaan neuvotteluotetta, joka pyrkii säilyttämään yhteiskunta-rauhan. Työmarkkinoilla kysytään nyt ylipäättään malttia asettaa yhteinen etu muun edelle. Opposition voimakkaasta kritiikistä huolimatta Valtiontalouden tarkastusvirasto ja myös EU-komissio ovat antaneet tukensa hallituksen talous- ja työllisyyspolitiikan linjalle. Vai-kuttaa myös siltä, että kansalaisten enemmistö on edelleen hallituksen linjan takana. (Va-semmalta: Ei ole gallupien mukaan!) Suomalaiset odottavat nyt ennen muuta työllistävää yrittäjyyttä, joka olisikin mitä tervein pohja uusille työpaikoille.

17.52 Juho Eerola ps: Arvoisa rouva puhemies! Edellinen hallitus epäonnistui työllisyy-den hoidossa. Tällä hallituskaudella myös oppositio luo lisää työttömyyttä. SDP ja vasem-mistoliitto ovat kumpikin irtisanoneet työntekijöitään. Ihmisillä on ihan oikeutettu syy hämmennykseen ja jopa pelkoon. Ihmiset pelkäävät työpaikkojensa, toimeentulon, asunto-jensa puolesta. Vasemmisto ei kuitenkaan näytä uskovan edes omiin keinoihinsa, sillä irti-sanomisten sijasta ei käytetty puheissa esiintyvää kaikkivoipaisuutta eli elvytystä tai vaik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

ka kuuden tunnin työpäivää. Elvytys on tunnettu muun muassa Kreikasta, jossa on nähty vasemmiston veljespuolueen Syrizan työllisyyspolitiikkaa ihan käytännössä.

Valitettavasti viime kaudella rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät unohdettiin, minkä tuloksena näihin ryhmiin saatiin eniten työttömiä työnhakijoita. Hallitus on huolissaan etenkin miesten työllisyydestä, sillä viime kaudella se supistui selvästi naisia enemmän, eli kyllä tässä tämä sukupuolten tasa-arvo on sillä lailla huomioitu. Työllistämistä ei pidä estää joustamattomuudella, jota maassa on harjoitettu jo vuosikymmeniä.

Velanotto ja verotuksen kiristäminen ei myöskään ole toimiva ratkaisu. Eräs opposition kansanedustaja on todennut: on teetettävä elvyttäviä julkisia hankkeita, tuettava uusia muutoutumassa olevia aloja. Velalla ja verovaroin rahoitetut julkiset hankkeet olisivat varmasti heidän kannattajiensa mieleen, mutta tällainen toiminta lisäisi velkaantumista, verotusta ja sitä kautta kansalaisten ahdinkoa.

Edelleen on ehdotettu, että on pyrittävä minimoimaan työttömyydestä aiheutuvat sosiaaliset haitat. Tästä olen samaa mieltä. Yhä useampi on pitkäaikaistyötön, eikä ongelma ole ainoastaan poliittinen ja siten poliittisten päättäjien ratkaistavissa. Pitkäkestoinen ja rakenteellinen työttömyys on suuri haaste. Meillä on jopa 200 000 vaikeasti työllistyvää henkilöä, jotka ovat tulleet perintönä nyt oppositiossa istuvien puolueiden politiikasta. Vanhat keinot on kuitenkin kaluttu loppuun. Nykyinen hallitus on ryhtynyt määrätietoisesti toimiin, sillä kausitasoitettu työllisyys on saatu kasvuun. Kesäkuusta lähtien työllisyyteen on saatu 15 000 työllisen verran, eivätkä he ilmeisesti ole vain vastaanottokeskuksiin työllistyneitä. Työvoimahallinto elää edelleen mennyttä aikaa, ja siihen on tulossa merkittäviä tehostamistoimia, joista ministeri Lindströmin tuossa jo kertoi.

Arvoisa puhemies! Kustannuskilpailukykyyn parantaminen on avainasemassa työllisyyden parantamisessa. Valtiovarainministeriö on laskenut, että hallituksen toimista johtuen yksityisen sektorin työllisyys kohenee jopa 30 000 hengellä pitkällä aikavälillä. Jos tätä laskelmaa epäilee, sopii muistaa, että valtiovarainministeriö on se sama ministeriö, jossa edustajat Urpilainen ja Rinne viime kaudella vuorotteluvapailivat ja josta he nyt ovat vaihtaneet vapaalle ihan kokonaan ja jonka sanaan he aiemmin luottivat kuin peruskallioon.

Arvoisa puhemies! Työllisyyden parantuminen on kuitenkin prosessi, ei automaatio. Saksaan tai Tanskaan verrattuna olemme vientiteollisuuden näkökulmasta heikossa asemassa, ja kestää kauan, ennen kuin olemme samalla lähtöviivalla. Osittain ongelmamme ovat myös seurausta jäykästä euroon perustuvasta rahapolitiikasta. Keskustan europarlamentaarikko Paavo Väyrynen onkin tehnyt hyvän aloitteen asiointilan korjaamisesta. (Eduskunnasta: Voimmeko sopia?) — No, kenties voitaisiin sopia tästä ihan vaikka paikallisesti, ja jos emme, niin sitten kansallisesti toteutettavat rakenteelliset muutokset on otettava tosissaan ja saatettava pikaisesti voimaan, sillä tätä työtä vastustamalla viedään leipä suomalaisten suusta ja kuunnellaan kaurapuuron ääressä kaikuja jostain 90-luvulta.

Nyt ei pidä lamaanua, vaan pitää tehdä työtä suomalaisten hyväksi. — Kiitos.

17.57 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Meillä jokaisella on yhteinen huoli Suomen työllisyystilanteesta. Suomessa on 450 000 työtöntä. Vientiteollisuudessa ei näy vielä paljoakaan valoa. On todellinen pelko, että työttömyys on räjähtämässä käsiin, tai oikeastaan se on jo räjähtänyt. Erityisen huolissaan on oltava pitkäaikaistyöttömyyden kasvusta. Kaikkein vaikeimmin työllistyvien tilanne vaatisi erityistä huomiota. Pitkäaikaistyöttömiä määrän kasvussa ei edelleenkään ole näkyvissä hidastumista. Heitä oli lokakuussa 113 000 henkilöä, mikä on 20 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Me kaikki tiedäm-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

me, että mitä pidemmäksi työttömyysjakso muodostuu, sitä vaikeampaa ihmisen uudelleen työllistyminen on. Ongelmaan on puututtava, ennen kuin nämä ihmiset putoavat työmarkkinoilta lopullisesti.

Sen lisäksi, että nykyisen suhdannetilanteen ja korkean työttömyyden aikana tarvitaan tehokkaita työllistämistoimia, jotta työntekijät ja työpaikat voivat kohdata, pitkittyneeseen työttömyyteen voi liittyä myös muunlaisia sosiaalisia ongelmia, joihin tarvitaan moniammatillista apua ja tukea. Näihin kaikkiin tarvitaan taas riittävästi resursseja. Kun hallitus haluaa leikata niin työllisyysmäärärahoista kuin erilaisista kuntouttavista toimista, on uhkana, että myös pitkäaikaistyöttömyys säilyy korkeana jatkossakin, jolloin meillä lopulta voi pudota iso joukko työikäisiä ihmisiä työmarkkinoilta. Samalla sysätään ihmisiä toimeentulotuen asiakkaisiksi, mikä puolestaan lisää yhteiskunnan kustannuksia pitkällä aikavälillä. Jälleen kerran lyhyen aikavälin säästötavoitteet lisäävät vain kustannuksia tulevaisuudessa, puhumattakaan siitä, että pahimmillaan ihmiset syrjäytetään köyhyyteen loppuelämäkseen.

Arvoisa puhemies! Vaikka huolestumme on yhteinen, keinot sen ratkaisemiseksi ovat kovin erilaisia. Pakkolakipaketilla yritetään kamppaila erityisesti rakenteellista työttömyyttä, mutta sitä tehtäessä on unohdettu kysyntävajasteeseen liittyvän työttömyyden syy—seurausyhteys sekä jo työssä olevien työssäjaksamisen ja työkyvyn ylläpidon merkitys. Kysyntävajasteesta johtuvaa työttömyyttä ei korjata palkkoja alentamalla tai työaika väkisin pidentämällä tai sairastamisesta sakottamalla. Päinvastoin, näillä toimilla heikennetään ihmisten työkykyä ja työmotivaatiota, mikä ei ole linjassa työurien pidentämisen tavoitteen kanssa. Hallituksen sairaussakko heikentää pahimmillaan tavoitetta työurien pidentämisestä ja paremmasta työssäjaksamisesta. Sairaussakko kohdistuisi eniten aloille, joilla työntekijät altistuvat tartunnoille esimerkiksi asiakaskontakteissa ja joilla sen vuoksi sairastetaan keskimäärin enemmän, kuten esimerkiksi opetus- ja hoitoalalla. Työterveyslaitoksen tutkimuksen mukaan lyhyissä sairastumisissa työntekijän omaan ilmoitukseen ja luottamukseen perustuva järjestelmä itse asiassa vähentää sairauspoissaoloja eikä suinkaan lisää niitä.

Tilastokeskuksen mukaan suomalaisista palkansaajista puolestaan jopa 28 prosenttia tekee ylityötä korvauksetta. On siis aiheellista kysyä, millaiseen ihmiskuvaan nyt suunnitteilla olevat päätökset pohjautuvat. Tuntuu kuin käyttöön olisi otettu 1900-luvun alun johtamisopit, joiden mukaan työntekijöistä tulee rangaistuksin kitkeä laiskuutta ja alisuoriutuminen. Tämä tuntuu loukkaavalta, koska suomalaisen protestanttiseen arvomaailmaan nojautuen olemme yhä edelleen ahkeraa kansaa ja kovia tekemään töitä. Vaikuttaakin siltä, että tavoittellessaan lyhyen tähtäimen säästöjä ja pikaista kilpailukykyloikkaa hallitus kaivaa samalla kuoppaa tulevaisuuden kasvulle, työelämälle ja hyvinvoinnille. Nyt esitellyillä toimilla ainoastaan heikennetään ostovoimaa ja työhyvinvointia sekä kavennetaan ihmisten mahdollisuuksia pysytellä mukana muuttuvassa maailmassa.

18.02 Touko Aalto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Työ- ja elinkeinoministeriön syksyllä 2015 julkaisemasta lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteesta käy ilmi, että aktiivisesti työtä hakevien työttömien työnhakijoiden määrä nousee ensi vuonna, 2016, 370 000 henkilöön. Kun tähän lisätään kaikki ne työttömät, jotka eivät näy näissä tilastoissa, voidaan puhua yli puolta miljoonaa suomalaista koskevasta massatyöttömyydestä. Etenkin pitkäaikaistyöttömyys on todella rajussa kasvussa, eikä tälle kasvulle ole näkyvissä hidastumista. Työmarkkinaennusteesta todetaan, että kaikki mittarit, siis kaikki mittarit, kertovat työttö-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

myyden pitkittyneen, ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelma pahentuu kaiken aikaa. Työttömyysaste nousee tänä vuonna 9,5 prosenttiin ja 9,7 prosenttiin vuonna 2016.

Arvoisa rouva puhemies! Edellä sanotun perusteella tahdon nostaa esille kaksi k-kirjainta: kysyntä ja koulutus. Jokainen meistä tässä salissa tietää sen, että yritysten kannattavuus ja kyky työllistää ja investoida riippuu siitä, että ihmiset tahtovat ostaa ja heillä on varaa ostaa yritysten tuotteita ja palveluita. Ihmisten ostovoima muodostaa yritysten elämänvirran, jota myös talouden kokonaiskysynnäksi kutsutaan. Kotimarkkinakysyntä on pitänyt Suomen pään pinnalla läpi taantumien tilanteissa, jossa ulkomaan sektori ei kannattele Suomea ja yksityinen sektori on vakavassa investointilamassa sekä suuressa velkaongelmassa.

Kun kyseessä on sekä suhdanteisiin että rakenteisiin liittyvä talouskriisi, tarvitaan sekä suhdannepoliittisia että rakennepoliittisia toimia. Suhdannetoimet ovat kuin auton polttoaine, joka mahdollistaa sen, että auto pääsee paikasta A paikkaan B. Määränpäänä meillä kaikilla on talouden rakenteiden uudistaminen, mutta jos polttoaine loppuu kesken yhteisen matkan, emme pääse perille. Nyt hallitus lähtee liikkeelle puolityhjällä tankilla ja toivoo, että polttoaine riittää perille saakka.

Ja mitä tulee työllisyyttä tukeviin rakenneuudistuksiin, päämäärän tulee olla se, että sosiaaliturva tekee työn vastaanottamisesta, itsensä työllistämisestä ja itsensä kehittämistä aina kannattavan. Hallituksen aiomukset toteuttaa perustulokokeilu tukevat tätä ajatusta. Mutta hallituksen esitys itsetyöllistäjien toimeentulon edellytysten heikentämisestä ja freelancereiden jättäminen koko työttömyysturvan ulkopuolelle on kammottava taka-askele tässä tavoitteessa. Sen sijaan, että heikennetään pätikätyläisten asemaa, tulisi esimerkiksi yhdistelmävakuutuksen kautta mahdollistaa samanaikainen yrittäjyys ja palkkatyö. Se on tätä päivää. Toivon, että hallitus elää tässä päivässä ja tunnistaa sen, että pätkä- ja keikkatyöt eivät ole tulevaisuuden ennustuksia vaan ihmisten arkipäivää. Poliitiikan on vastattava työn murrokseen.

Arvoisa rouva puhemies! Kaikki tässä salissa tietävät sen, että automatisaatio ja digitalisaatio haastavat kaiken rutiininomaisen työn ja moni vanha ammatti tulee katoamaan tai muuttamaan muotoaan. Tästä hyvänä esimerkkinä vaikkapa VR:n päätös lakkauttaa kaksi kolmasosaa lipunmyyntipisteistä, koska suurin osa asiakkaista ostaa lippunsa lippupisteen sijaan verkosta. Emme voi estää muutosta, mutta mitä me voimme tehdä: meidän täytyy mukautua muutokseen.

Kun työmarkkinat ovat valtavassa murroksessa, koulutuksen ja osaamisen merkitys ja tärkeys korostuvat entisestään. Työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmat tulevat jatkossa vain kärjistymään, kun vapaana olevan työvoiman osaamistaso ei riitä vapaana olevien työpaikkojen osaamisvaatimuksiin. Voi perustellusti sanoa, että koulutuspolitiikka on tulevaisuudessa entistäkin kovempaa työllisyyspolitiikan ydintä. Etenkin kun työttömyys pitkittyy, ammattitaito vanhentuu ja työhön palaaminen vaikeutuu. Kun ihminen irtisanoetaan, ei riitä, että hän pitää huolta työkyvystään ja osaamisestaan, vaan tuota osaamistasoa on pystyttävä myös päivittämään kysyntää vastaavaksi. Ihmisen ohella myös yhteiskunnan tulee tukea tätä jatkuvaa oppimista etuisuusjärjestelmän ja työvoimapalveluiden osalta.

En tahdo olla tulevaisuudessa se ihminen, joka täällä sanoo täysistuntosalissa, että minähän varoitin tätä hallitusta leikkaamasta koulutuksesta, ja nyt näemme näiden leikkausten vaikutukset. Siksi vetoan edelleen pääministeri Sipilään, valtiovarainministeri Stubbiin ja ulkoministeri Soiniin: perukaa koulutusleikkaukset ja tarttuka osaan vih-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

reiden, osaan demareitten, osaan RKP:n, osaan KD:n vaihtoehtobudjettien esityksistä ja estää tämä historiallinen virhe.

18.07 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Välikysymys on aiheellinen ja valittavankin ajankohtainen. Jos meillä tässä maassa on 450 000 työtöntä, pitää siitä olla huolissaan. Hallitus on tänään ministereidensä voimin vastannut esitettyihin kysymyksiin. Osa vastauksista on ollut rakentavia, ja niihin on ollut helppo opposition yhtyä, kun työministeri Lindström on ottanut kopin opposition omista ehdotuksista ja tuonut sen tässä salissa julki.

On aivan totta, että työmarkkinajärjestöihin kohdistuu tällä hetkellä huimat odotukset siitä, että saataisiin hallituksen nimittämä yhteiskuntasopimus, joka kuitenkin on hyvin suppea ja pelkästään työmarkkinaratkaisu, jolla pyritään ohjaamaan siihen suuntaan, että sopikaa näillä ehdoilla, mitä me esitämme, niin me voimme sopia. Väärä lähtökohta sopimusyhteiskunnassa, eikä sillä tavoin voida pystyä luomaan yhdessä sitä hallituksenkin tavoitetta saada enemmän työllisyyttä aikaiseksi.

Mielestäni ammattiyhdistysliike on hyvin tullut vastaan. Erityisesti ollaan nähty se todellisuus tuolla Hakaniemenrannassakin, että vientiteollisuuden kärki edellä. Se on meille tärkeää, että me kuitenkin elämme ja pärjäämme sillä, että meillä on vientituloja. Hallitus painottaa oikein vientiteollisuuden mahdollisuuksia, mutta sen omassa keinovalikoimassa on vain kotimaassa tehtyä työtä ja sellaista palkansaajia koskevaa pakottavaa lainsäädäntöä, joka ei ole sen termin mukainen, josta täällä puhutaan viennin edistämisenä taikka vetovomatekijänä. Kysymys on siitä, että hallitus haluaa tuoda työmarkkinoille pakottavaa lainsäädäntöä sille sektorille, missä sitä tällä hetkellä ei ole lainsäädännössä. Kysymys on siis pakkolaeista, minkä termin lehdistö on oikein ottanut käyttöönsä. Kysymys on siis kylmästi siitä, että meidän työehtosopimuslainsäädännössä ja työsopimuslainsäädännössä on tiettyjä poikkeuksia, joissa on ollut järjestöillä mahdollisuus sopia paikallisesti eli työehtosopimusten kautta toisin. On tärkeätä, että paikallista sopimista ja tätä keskustelua työllisyydenkin edistämisen nimissä käydään, mutta vasemmistoliitto on oman esityksensä tehnyt siitä, mitä paikallinen sopiminen on. Se on työehtosopimuksen perälauta ja sitä kautta sopimuskulttuurin kautta tehtävä keskustelu.

Hallituksen omat toimet sillä sektorilla, millä olisi jotain heti tehtävissä, ovat jääneet vaillinaisiksi. Väylämaksut, raideliikenteen maksut, joilla heti pystyttäisiin edistämään vientiteollisuuden ja teollisuuden kilpailukykyä, ovat jääneet erittäin heikolle tasolle. Myöskään kotimarkkinoiden vetovoimaisuutta ja työllistämistä edistäviä lainsäädäntöjä tai aloitteita ei ole näkynyt. Kyllä minä mielelläni näkisin, että hallitus olisi voinut voimakkaasti uskaltaa vaikkapa laskea ravintoloiden alkoholin alvin ruoan alvin tasolle, jotta palvelusektorilla olisi voitu sitä kautta luoda huomattavasti enemmän työpaikkoja. Kymmeniätuhansia ovat eri asiantuntijatahot ennustaneet, että tätä kautta olisi voinut tulla työllisyyttä.

Hallitus ampuu itseään jalkaan mainostaessaan kärkihankkeita. Erityisessä kärjessä on biotalous. Samaan aikaan hallitus kuitenkin leikkaa esimerkiksi Lukelta mittavan osan tutkimuksen rahoituksesta — kestäväntöntä ja aivan sokeutta. Tässä kohtaa koetan vähän taiteilla hienommin sanojani, sillä myös hallituspuolueitten kansanedustajat ovat olleet tästä osin pöyristyneitä, kuinka voidaan siltä keskeiseltä sektorilta leikata tutkimuksen ja kehityksen rahoitusta, kun sinne kerran halutaan työllisyyttä voimakkaasti aikaan saada.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Toivon, että hallitus ottaa opposition näistä hankkeista kopin, jotka mahdollistavat ensimmäisen vieraan työntekijän palkkaamisen, tai sitten niistä, jotka olisivat työllistämishojen vastine niin, että palkan sivukuluja voitaisiin portaittain laskea työnantajille, jotka palkkaavat (Puhemies koputtaa) joko pitkäaikaisia nuoria työntekijöitä tai 200 päivää työtömänä olleita työntekijöitä.

18.13 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin Suomi on vielä kolmoisvajassa. Meillä on bruttokansantuote miinuksella, vaihtotase miinuksella ja myös siten valtiontalous on miinuksella. Voi sanoa, että jotain pitäisi tehdä, millä tästä suosta nousee ylöspäin, vielä kun huomioidaan se, kun on työllisyysvälitys, että meidän työllistämisen kustannuksethan ovat sitä luokkaa, mitä me otamme velkaa ulkomailta tällä hetkellä. Työllistymisen kulut taitavat olla noin 5,5 miljardia ja 5,1 otetaan... (Jari Myllykoski: Työttömyyden!) — Työttömyyden kustannukset, oikein.

Tässä tilanteessa hallitus on esittänyt tämän oman esityksensä näistä kärkihankkeista, ja olen vähän ehkä eri mieltä kuin edellinen puhuja, että siellä kärkihankkeissa on kyllä aivan hyviä sisältöjä. Äsken ehkä syytettiin siitä, että edellinen hallitus ei tehnyt x määrää työpaikkoja, mutta eihän tämäkään hallitus niitä työpaikkoja x määrää tee, vaan ne 110 000 työpaikkaa pitää tulla kannattaviin yrityksiin. Se on kaiken tausta, millä tavalla me teemme yrityksille sellaisen toimintaympäristön ja toimintakyvyn, että pystytään investoimaan tässä tilanteessa Suomeen, tekemään uusia työpaikkoja, saada ne kannattavaksi. Suomen bkt:n kasvu, kuten tuossa todettiin jo aikaisemminkin, on Euroopan heikoin tällä hetkellä, Kreikan alapuolella, ja meidän kilpailukyky on 15–20 prosenttia heikompi suhteessa näihin meidän kilpailijamaihimme, Saksaan ja Ruotsiin.

Jotain pitäisi tehdä, ja hallitus on esittänyt ensimmäistä pakettia järjestöille, työnantaja-, työntekijäjärjestöille: lähdetään neuvottelemaan, tehdään yhteiskuntasopimus, tai kuka sen mitenkään haluaa nimittää. Olen samaa mieltä, että tulisi sopia ja saada se sinne pohjaan ja sitä kautta voitaisiin ottaa tämä kilpailukykykypaketti pois. Olen samaa mieltä opposition kanssa siitä. Mutta onkos oppositio sitten sitä mieltä, että ensin sovittaisiin ja sitten ne pakkolait otettaisiin pois, vai missä järjestyksessä tässä on menty? Jäi pikkuisen tuossa epäselväksi, haluaako oppositio olla vahvasti tämän yhteiskuntasopimuksen takana. Siihen varmaan saamme vastauksen vielä jossakin vaiheessa.

Yritysympäristön kehittäminen, toimintakyvyn luominen, myös kilpailukyky palkkaasioissa ja muissa ja myös paikallinen sopiminen ovat varmaan niitä tekijöitä, millä me sopimalla ja myös sitten lainsäädäntötekijöillä viemme eteenpäin.

Mutta itse tähän työttömyysongelmaan: Minä olen sitä mieltä, että meillä ei ole varaa yhteenkään syrjäytyneeseen nuoreen. Esimerkiksi meillä Pirkanmaalla nuorten miesten työttömyysprosentti taisi hivahtaa tässä 42 prosenttiin, nuorten naisten taisi olla 23. Ne toimenpiteet, millä me saamme uusia harjoittelupaikkoja ja miten nuoret saadaan töihin, ovat yksi tärkeä tekijä. Täytyy kiittää edellistä hallitusta, että hyvä yritys oli tämä nuorisotakuujärjestelmä, ja sitä tulee tavalla ja toisella viedä eteenpäin ja panostaa nuorten osaamisen tasoon mutta yhtä lailla työpaikkojen saamiseen.

Osaltaan tähän vaikuttaa myös sitten edellisen hallituksen leikkaus näistä te-toimistojen ja ely-keskusten resursseista samaan aikaan, kun meillä oli nouseva työttömyys. Varsinkin harva-alueilla te-toimistojen resurssit ovat aika minimaaliset tällä hetkellä, ja siten monet kunnat ovat ottaneet koppia ja perustaneet työllistämistoimistoja ja työllistämistarantoja sinne. Näenkin tämän yhden hallituksen ohjelman hyvän asian, että siirretään kunnille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

myös pitkäaikaistyöttömien työllistämistä, mutta samalla sinne pitäisi siirtää resursseja, millä siellä toimitaan. Myös täytyy huomioida, että joku ja useampi kunta on ottanut oman setelin jo, noin 300 euroa tai joku sata euroa siihen, että yritys työllistää nuoria tai pitkäaikaistyöttömiä. Näen, että tässä on monta tekijää ja myös se, että on tämä muutos te-toimistojen osalta, koska siellä ovat olleet kunnat mukana, oppilaitokset ja te-toimistot vahvasti yhdessä, ja näen, että tämän toimintamallin tulisi käynnistyä nopeammin, kuten tuossa hallitusohjelmassa oli jo kerrottu.

Lyhyesti vielä: Suomeen perustettiin viimeisenkin kymmenen vuoden aikana noin 110 000 työpaikkaa, ja ne tulivat pk-sektorin yrityksiin, niin että tässä meidän täytyy huomioida myös pienet yritykset ja keski- ja suuret yritykset.

18.18 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Oppositio väittää hallituksen seisovan tumpu suorina, kun sama joukko on edellisellä hallituskaudella etsinyt neljä vuotta omia tumpujaan löytämättä niitä. On totta, että jo usean vuoden ajan työllisyystilanne on mennyt yhä huonompaan suuntaan. Syynä on tietysti tämä maailman tilanne, Venäjän pakotteet ja kilpailukyky. Pitkäaikaistyöttömyys ja nuorisotyöttömyys varsinkin näyttävät todella huolestuttavalta. Työttömyyden kasvua ja työllistämisen ongelmakohtia hallitus ei ole vielä saanut aikaan puolessa vuodessa.

Välikysymyksessä sanotaan: "Lainsäädäntö edellyttää jokaiselta työttömältä aktiivista työnhakua ja lukuisia muita velvoitteita, ja niiden rikkomisesta aiheutuvat sanktiot ovat ahkerassa käytössä — niillä on vuosikymmenessä onnistuttu tuplaamaan tulottomien kotitalouksien määrä ja ajettu köyhyyteen erityisesti nuoria, joiden kohdalla järjestelmä on tiukin." Te siis myönnätte, että vuosikymmenessä on tuplattu tulottomien kotitalouksien määrä ja ajettu köyhyyteen erityisesti nuoria. Miksi te, hyvät opposition edustajat olette toimineet vallassa ollessanne niin, että on tultu tähän, mihinkä on tultu?

Ja myös olette yllättyneitä siitä, että hallitus leikkaa nuorisotakuusta. Se ei ole valitettavasti kovin hyvin toiminut varsinkaan vammaisten osalta, eikä myöskään vaikeassa elämäntilanteessa nuorten auttaminen ei ole saanut sitä apua, mihinkä se on tarkoitettu. Mutta aina hyvääkin siinä on ollut.

Työvoimahallinnon uudistus on tarpeen. Meillä on moniportainen, sekava ja suuri itseään varten olemassa oleva kallis organisaatio, joka ei toimi. Moni on varmaan kuullut sanottavan, että ei sieltä työvoimatoimistosta mitään töitä saa. Te-toimiston pääasiallinen tehtävä tulisi olla työn välittäminen. Sen pitäisi huolehtia siitä, että työ ja tekijä kohtaavat toisensa. Siihen hallituksen uudistus tähtääkin.

Ei voida toimia niin, että luodaan keinotekoisia työpaikkoja julkiselle puolelle, vaan pitää oikeasti olla yrittäjyyttä ja vientiä. Julkisin varoin ei voida pitää yllä sellaista kuplaa, se ei ole kestävä eikä kauaskantoista, eikä meillä ole siihen varaa. Nythän hallitus tosin satsaa noin 600 miljoonaa infraan. Täällä SDP:n edustaja puhui esimerkiksi homekouluista, niiden korjaaminenkin ehkä saattaisi olla hyvä tässä tilanteessa.

Nämä vero- ja ilmastopoliittiset päätökset ovat olleet kohtuuton taakka suomalaiselle teollisuudelle ja viennille, ja se näkyy osin myös työttömyysluvuissa. Vaikka elinkeinorakenteen muutoksen suunta onkin se, että työpaikkoja siirtyy tuotannosta palveluihin, on teollisuus ja vienti silti talouden selkäranka. Suomen keskeisin vientisektori eli teollisuuden tuotanto on jäänyt tänä vuonna viimevuotista pienemmäksi ja jopa alemmaksi kuin finanssikriisin pahimpaan aikaan. Tuotanto oli tammi—toukokuussa peräti 25 prosenttia alemmalla tasolla kuin vastaavaan aikaan 2008.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Eilinen uutinen Nanson tilanteesta koskettaa nokialaisia ja meitä pirkanmaalaisia, jatkossa ehkä myös Torniota, kun lähes satavuotias suomalainen perheyrittäjä rakentaa hankintaketjun Viroon. Ja yksioikoisesti Nanson toimitusjohtaja mainitsi, että Virossa saamme kustannustehokkaammin yhtä laadukkaita tuotteita kuin Nokialta. Näin meiltä puuttuu siis kilpailukyky. Perussuomalaisille on aina ollut tärkeää suomalaisen työn ja yrittämisen tukeminen. Suomen yritysten kilpailukyky nostaminen on ensiarvoisen tärkeä asia, vain sitä kautta voimme kohentaa ja pystymme turvaamaan julkiset palvelut ja turvaverkot, vain yritysten kustannuskilpailukykyä parantamalla voidaan säilyttää ja luoda yrityksiin niitä kaivattuja työpaikkoja.

Arvoisa puhemies, kun en saanut debatissa puheenvuoroa, niin kysyisin tästä, että kun maassa on 98 prosenttia alle kymmenen hengen yrittäjiä, yli 200 000, ja täällä tavallansa syyllistettiin myös heitä, että he osinkoja jakavat. Tavallisella tämän päivän yrittäjällä on vastuuta, miten saadaan työtä työntekijöille, eivät he kerkiä pitämään vapaapäiviä eivätkä pitkiä viikonloppuja. Ja mikä siinä on pahasta, että jos yrittäjät sitten muutaman tonnin jakavat osinkoja, jos he jotain voittoa saavat?

Myös vasemmistolta kysyisin vielä, kun he vaativat kuuden tunnin työaikaa: kuka maksaa tämän kuuden tunnin yli menevän osan eli tämän kaksi tuntia, vai pystyvätkö tämän päivän työlliset sitten olemaan tällä (Puhemies koputtaa) kuudella tunnilla töissä? Tässä muutamia asioita.

18.24 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa rouva puhemies! Opposition välikysymys käsittelee työllisyyttä, sillä hallitus ei ole toiminut työllisyyden parantamiseksi.

Elinkeino- ja työvoimakeskusten työllistämismäärärahat loppuivat kesken alkukesällä. Uudellamaalla ely-keskuksesta ei saanut starttirahoja yrityksille kesästä pitkälle syksyyn, ja mikä häpeällisintä, vammaisten osalta työllistymistukien jako lopetettiin ensimmäisenä, kun viimeisiä vähäisiä varoja priorisoitiin. Syksyn vähäinen lisätalousarvio työllisyyden hoitoon kattoi vain murto-osan koko maan tarpeista. Työllistymistä on hoidettu pienemmällä liekillä kuin kasvanut työttömyys edellyttää. Esimerkiksi Espoossa pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut 50 prosenttia vuodessa.

Pienyrittäjyyden edellytysten parantaminen on olennaista työllisyyden kannalta. Tehdään pienyrittäjän velvoitteita ja byrokratiaa karsivia uudistuksia: madalletaan riskiä työllistää, koeaika pienyrityksissä tulee nostaa puoleen vuoteen, ja tarvitaan tukea yksinyrittäjän ensimmäisen työntekijän palkkaukseen.

Hallituksen työelämää koskettava pakkolakipaketti lähtee siitä, että ihmisten palkkoja alennetaan ja ihmiset piiskataan tulemaan sairaana töihin, kun ensimmäinen sairauspäivä olisi palkaton. Sairaana ei pidä tulla töihin. Entä jos hoito- ja hoivatyötä tekevät tulevat sairaana töihin tartuttamaan muita? Monella pienipalkkaisella on perhettä elätettävänä. He joutuvat harkitsemaan, onko varaa menettää päivän palkka pikkuflunssan takia.

Sekään ei ole oikein, että pienyrittäjä maksaa työntekijän sairastamisen kustannukset. Olisi reilumpaa kehittää yhteinen rahoitusratkaisu, jonka rahoittamiseen kaikki työnantajat ja työntekijät osallistuvat. (Olavi Ala-Nissilä: Millainen se olisi, voisiko edustaja tämentää?) Esimerkiksi hallituksen suunnittelema kertakorvaus yrittäjälle vanhemmuuden kustannuksista on hyvä ja kannatettava. Palkkamaltti olisi myös hyödyksi kansantaloudelle, ja toivon yhteistuumin neuvotellen löytyvää ratkaisua. Yhteiskuntasopimus olisi saattava, ja toivon kaikilta osapuolilta malttia ja nöyryyttä palata neuvottelupöytään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Hallitus tekee massiivisia leikkauksia opetukseen ja tutkimukseen yliopistoille sekä Tekesin tutkimusrahoitukseen. Isolla kouralla otetaan sieltä, missä ennestään on liian vähän. Hallitus syö siemenperunatkin, heikentää uuden kasvun mahdollisuuksia. Hiljattain Tutkaksen seminaarissa kuulumme, ettei Suomi pysty nostamaan tieteen tasoa, ellei yliopistoissa ole tarpeeksi rahaa isoille tutkimustiimeille, jotka käyttävät huippututkimuksessa tarvittavia kalliita laitteita ja reagensseja. Niitä tarvitaan uusien ilmiöiden havaitsemiseen ja tieteellisen todistusaineiston kokoamiseen.

Hallituksen rajut koulutusleikkaukset kurittavat myös peruskoulutusta, ammatillista koulutusta ja lukiokoulutusta. Sivistyksen pohjan murentaminen kaventaa nuorten mahdollisuuksia ja pahentaa nuorisotyöttömyyttä entisestään.

Nuorisotyöttömyyden nujertaminen on yksi tärkeimmistä tehtävistämme. Moni nuori haluaa oppisopimuskoulutusta, mutta sitä on vaikea löytää. Saksan alhainen nuorisotyöttömyys on osin oppisopimusjärjestelmän ansiota. Siellä yrityksille on helppoa ja edullista ottaa nuoria koulutettavaksi, ja pääosin nuoret työllistyvät yritykseen koulutusjakson jälkeen. Oppisopimusjärjestelmä on uudistettava sellaiseksi, että siitä tulee varteenotettava koulutusmuoto ja väylä työelämään.

Työelämän rakenteelliset uudistukset ovat nyt elintärkeitä Suomelle. Tarvitsemme yhteen hiileen puhaltamista ja paikallista sopimista pienyrityksiin, jotta kaikki voivat luottaa, että Suomessa menestyy työllä ja yrittämisellä. On hyvä, että kolmikantainen työryhmä selvittää paikallisen sopimisen edistämistä ja henkilöstön asemaa. Toinen keskeinen asia on työpankkikokeilun laajentaminen ja vakinaistaminen. Työpankin kautta yritykset voivat työllistää osatyökykyisiä ja pitkäaikaistyöttömiä riskittä. Moni saa näin väylän työelämään ja mahdollisuuden saada pysyvä työpaikka. Kolmanneksi työttömäksi jääneellä tulee olla mahdollisuus ryhtyä yrittäjäksi. Se tarkoittaa sitä, että työttömyyskorvausta saa käyttää starttirahana. Osa-aikatyön edistäminen on myös keskeistä, sillä esimerkiksi Ruotsissa korkean työllisyyden on taannut osa-aikatyö. Monet pienten lasten vanhemmat suosivat osa-aikatyötä, mutta hallituksen rajaukset päivähoitoon heikentävät osa-aikatyönteon mahdollisuuksia sekä työttömien työllistämismahdollisuuksia.

Lopuksi, arvoisa puhemies, työn ja sosiaaliturvan yhteensovittaminen on paras lääke silppuuntuneeseen työelämään. Perustulo kannustaa yrittämään ja tekee kaiken työnteon kannattavaksi. Otetaan perustulo käyttöön pikimmiten.

18.29 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Minuun on ollut yhteydessä kuopiolainen pitkäaikaistyötön. Minä lainaan nyt tässä hänen viestiään: "Terve Matti! On vaikea kirjoittaa pitkästä asiasta lyhyesti. Olen siis 59-vuotias. Työttömänä olen ollut 11 vuotta. Sinä aikana kurssitin itseni kuuteen ammattiin. Niistä ainoastaan puhelinmyyjän hommia pääsin kokeilemaan kaksi kuukautta. Olen lähettänyt 77 työhakemusta, 7 kertaa pääsin haastatteluihin, eivät huolineet, olin kai liian vanha. Olen ollut Kuopion kaupungin työpajoilla puolen vuoden sopimuksilla pari vuotta, sitten nekin loppuivat. Se oli hurja kokemus: kun tein töitä, niin sain olla vellirahalla, 9 eurolla. Autonkuljettajan hommista haaveilen edelleen. Eniten minua häiritsee tietämättömyys, joka sieltä eduskunnasta näkyy ja kuuluu kauas. Jotkut puheenvuorot loukkaavat: en minä ole laiska. Joskus toki masennun, mutta voitan sen. Kuitenkin kysyn yhä useammin, olenko minä ihminen. Kiitos Matti, että sain purkaa sydäntäni. Pentti Pennanen, innokas työn etsijä."

Arvoisa puhemies! Näitä vastaavia tapauksia työttömistä työnhakijoista on varmasti tuhansia, ja valitettavasti vastaavat tapaukset ovat lisääntymään päin. Työ- ja elinkeinomi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

nisterin mukaan lokakuun lopussa oli 450 000 työtöntä työnhakijaa ja toimenpiteessä olevia, mikä on melkein 18 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Olen erityisen huolissani pitkäaikaistyöttömyyden osuuden kasvusta. Tilastokeskuksen mukaan lokakuun lopussa yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli yli 113 000, mikä on lähes 20 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Mitä pidempään työttömyys jatkuu, sitä vaikeampi työllistäminen yleensä on.

Juuri tällaisena kovan työttömyyden aikana, jolloin yksityinen sektori ei pysty työllistämään, on yhteiskunnan, niin valtion kuin kuntien, kannettava huolta työllisyysmahdollisuuksien luomisesta. Kunnilla on hyvät mahdollisuudet työllistää pitkäaikaistyöttömiä käyttäen hyväksi valtion työllistämistukia. Samoin kolmannella sektorilla ja kunnilla on myös hyviä työllistämiskohteita, koska niiden palvelualue on monipuolinen. Niillä on mahdollisuuksia tarjota työllistetyille motivoivia työkohteita, tehdä työtä yhdessä alansa ammattilaisen kanssa, ja samalla he saavat toteuttaa työssä yhdessä tekemisen meininkiä. Työllistämistukityöpaikka onkin se tilapäinen keino, minkä avulla työttömyys saadaan katkaistua, mutta sen avulla voidaan ylläpitää työkuntoa, ammattitaitoa. Se saattaa johtaa jopa siihen, että työllistetty löytää uuden ammatin ja hakeutuu sitä vastaavaan koulutukseen.

Työllisyyden hoidosta on muodostunut kuntien ja valtion yhteinen projekti — minusta sen ainakin pitäisi näin olla — missä valtio antaa osan työllistämiskuluista kunnille, kunnat laittavat loput rahat ja tarjoavat työpaikan työttömälle, ja näin ne antavat työttömälle ihmisarvoisen mahdollisuuden hankkia itselleen työllä ansaittua sosiaaliturvaa. Tällaisen suurtyöttömyyden ja taantumien aikana työllisyysmäärärahoilla työllistäminen on parasta sparrausta työttömän työkyvyn ja ammattitaidon ylläpitämisessä. Tämä malli on mielestäni hyvä, ja se tarvitsee tämän vakavan työttömyyden takia hallitukselta lisää, tuntuvasti, työllisyysmäärärahoja. Lisäksi pitää muistaa, etteivät kunnat yksityistä omia palveluitaan liikaa, jotta niillä olisi hyviä työkohteita tarjolla. — Kiitos.

18.34 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Suomen kuten koko Euroopan talous on ollut vaikeuksissa useamman vuoden ajan. Kuitenkin kaikkien EU-maiden kokonaisuutta tarkasteltaessa voi todeta alueen kokonaistalouden olleen pienessä kasvussa viimeisten kahden vuoden ajan. Monet entiset kriisimaat ovat saaneet julkisen talouden aiempaa parempaan tasapainoon, ja samalla näiden tarve kiristää finanssipolitiikkaansa on pienentynyt. Suomen tilannetta ei ole viime vaalikauden vuosien aikana saatu käännettyksi eikä tilanne ole helpottunut, vaan työttömyys on lisääntynyt ja näkymät ovat muita euroalueen kansantalouksia heikompia.

Työllisyydessä on kyse yritysten mahdollisuuksista työllistää ihmisiä. Kun työllistämistä vaikeuttavia normeja puretaan ja työmarkkinoita muutetaan joustavammiksi, yritykset pystyvät toimiaan kilpailukykyisemmin sekä kotimaassa että kansainvälisillä markkinoilla. Näin myös työpaikkojen määrä kotimaassa voi kääntyä kasvuun. Esimerkiksi käyttämällä paikallista sopimista yritys pystyisi tasaamaan tuotantoaan tilausten mukaan, jolloin työtä pystyttäisiin sopeuttamaan aiempaa paremmin markkinatilanteen mukaan ja lomautuksilta ja irtisanomisilta voitaisiin välttyä.

Paljon toivoa voi aiheellisesti asettaa paikallisen sopimisen lisäämiseen. Nyt se on sallittua vain järjestäytyneiden työmarkkinaosapuolten kesken työehtosopimusten rajoissa. Jatkossa paikallisen sopimisen mahdollisuutta olisi aiheellista laajentaa lainsäädännöllä koskemaan myös järjestäytymättömiä työnantajia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Hallitus ei suoranaisesti voi luoda uusia työpaikkoja. Hallituksen ja politiikan tehtävä yleisestikin on luoda maahan yrittäjyydelle sekä työllistämislle otolliset edellytykset. Näiden edellytysten luomiseen vaikuttavat myös muiden maiden työmarkkinatilanteet, jotka määrittävät sen, mihin yritykset toimintaansa keskittävät. Nyt olemme luomassa näitä edellytyksiä suomalaisille yrityksille ja samalla työntekijöille työmarkkinoiden joutues- sa muuttamaan muun maailman mukana. Sama koskee myös koulutusta, joka tuottaa työ- voimaa yrityksille.

Koulutusudistusten myötä lisätään yritysten mahdollisuutta olla mukana vaikuttamas- sa koulutuksen sisältöön ja kehitykseen, jolloin työmarkkinoille saapuva nuori saa aiem- paa enemmän käytännön työelämässä vaadittavia taitoja. Näin valmistuneen nuoren siirty- minen tuottavaksi työntekijäksi tapahtuu aiempaa joustavammin ja nopeammin.

Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa on tehtävä yhteiskunnallisia muutoksia, joiden avulla saamme yrittäjyyden ja sitä kautta suomalaisen työn kannattavaksi. Yrityksen me- nestyminen on myös työntekijän etu. Suomen talouden kehitys on kytköksissä myös mui- den maiden talouksiin. Työmarkkinoitamme on muutettava siihen suuntaan, että yrityk- semme pystyvät toimimaan aiempaa kilpailukykyisemmin ja tuottavammin, jolloin myös työllisyys kasvaa. Maamme on saatava takaisin kasvun tielle. Tämä onnistuu vain päättä- väisesti yhteiskuntaamme kehittämällä.

18.38 Ozan Yanar vihr: Arvoisa rouva puhemies! Syyskuun lopussa työ- ja elinkeinotoi- mistoissa oli 450 000 työnhakijaa. Määrä on siis valtava. Minä kuulen jatkuvasti ihmisistä, joilla ei ole töitä tai on liian vähän töitä, ja suomalaiset haluaisivat tehdä siis töitä, mutta työpaikkoja on vain liian vähän.

Kun maan talouskasvu hyytyy, syntyy helposti itse itseään ruokkiva noidankehä. Ensін yritykset alkavat vähentää työvoimaa, kun tulevaisuudennäkymät ovat huonot. Sen jäl- keen työntekijät alkavat säästää, kun oma työpaikka ei ole turvattu. Sen jälkeen yritykset huomaavat, että kuluttajat eivät osta palveluita ja tuotteita, ja sitten taas vähennetään työ- voimaa. Tällainen noidankehä voi kestää varsin pitkään, mutta tosiasiaissa noidankehän voi katkaista. Se vaatisi valtiolta rohkeaa toimintaa, jotta yritysten ja kuluttajien luottamus säi- lyisi. Se tarkoittaisi siis sitä, että Suomessa alettaisiin tehdä investointeja, jotka olisi kui- tenkin hyvä tehdä jatkossa jossakin vaiheessa. Investoinnit nimittäin tarkoittavat, että ih- misillä olisi ainakin hetkellisesti työtä ja yrityksillä markkinoita.

Nyt olisi siis hyvä hetki vihertää taloutta ja elinkeinoelämää. Me tiedämme esimerkiksi hyvin, että energiasektorimme pitää tehdä vielä suuria investointeja, että ilmastonmuutos voitaisiin torjua. Nyt olisi niiden aika. Tiedämme myös hyvin, että tulevaisuuden liikenne kulkee raiteilla. Nyt olisi hyvä aika tehdä esimerkiksi raitioiteita. Nyt olisi myös hyvä aika etsiä uusia ratkaisuja kouluttamalla väkeä ja tutkimalla uutta.

Suomen hallitus investointien houkuttelevuuden lisäämisen sijaan leikkaa kohtuutto- man suuresti. Tuhoisimpia esimerkkejä ovat hallituksen leikkaukset yliopistoihin ja am- mattikorkeakouluihin. Nyt kun ihmisillä olisi aikaa opiskella ja tutkia, suomalaisilla yli- opistoilla käydään ennenkuulumattoman suuria yt-neuvotteluja. Siemeniä tulevaisuuden kasvua varten ei nyt kylvetä.

Ihan yleisen talouspolitiikan lisäksi työllisyyden avustamiseen liittyy myös suoria toi- mia. Nyt Suomessa leikataan niin nuorisotakuuta kuin työttömyyden hoitoon liittyviä pal- veluitakin. Nyt kun taloustilanne on huono, on tärkeää, että useammat ihmiset voisivat teh- dä silloin tällöin, edes silloin tällöin, pieniä työtehtäviä. Yhä useampi työllistää itse itsen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

sä. Kuitenkin samalla hallitus esittää, että yrittäjiksi tulkittaisiin jatkossa kaikki ne työtä tekevät, jotka eivät ole työsuhteessa. Esitetty muutos tekee niistä ihmisistä pää- tai sivutoimisia yrittäjiä, joiden on aiemmin katsottu työllistyvän omassa työssään. Heidän mahdollisuutensa työttömyysturvan saamiseen vaikeutuvat, eli joustavuuden lisäämisen sijaan jäykkyys lisääntyy.

Pakko todeta tähän loppuun, että hallituksen linja ei ikävä kyllä tule vähentämään työttömyyttä riittävästi. On hyvä, että eduskunta keskustelee asiasta jo nyt, kun hallituksen linjat ovat merkittävässä määrin vielä paperilla. Työpaikat voidaan siis vielä pelastaa.

18.43 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Yanar nosti puheenvuorossaan esille työttömyyden, ja kyllä, se on vakavimpia ongelmia tällä hetkellä. Hän totesi kuitenkin, että nyt olisi hyvä hetki toimia. Minä kysyn, minkä takia edelliset hallitukset eivät toimineet, sillä tämän maan talous on sakannut jo erittäin pitkään, ollaan seitsemättä vuotta hyytymisen tilassa. Mikä oli se teidän ratkaisunne ja teidän tekonne silloin, kun te olitte hallituksessa vaikuttamassa näihin asioihin? Kyllä tilanne on niin, että se on tällä hetkellä Sipilän hallitus, joka korjaa niitä edellisten hallitusten virheitä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toinen vastauspuheenvuoro edustaja Yanar, sitten puhujalistalle.

18.43 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Sipilän hallitus totta kai vatuloi ja sitten hutiloi, ja katsotaan, millaisia tuloksia siitäkin syntyy. Mutta isoin ongelma, mitä tähän hallituksen talouspolitiikkaan liittyy, on se, että tehdään toimia ilman minkäänlaista vaikuttavuusarviota todella huonolla valmistamisella ja sitten leikataan liikaa, mikä syö kotimarkkinoiden edellytyksiä, ja sitten leikataan myös meidän tulevaisuudestamme. Tässä on monta pointtia, ja luulisi, että hallitus kuukausien keskustelujen jälkeen ottaisi nämä asiat vakavasti, mutta näköjään linja on edelleen edellisiin hallituksiin viittaaminen, ja usein kuulee myös, että oppositiolla ei olisi vaihtoehtoja. Vaihtoehtobudjetit jätettiin pari viikkoa sitten. Kannattaisi niihin tutustua ja kannattaisi hieman ehkä aidosti perehtyä niihin. — Kiitos.

18.45 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! On muistettava, kuinka vakavan ongelman äärellä me nyt olemme. Erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on tragedia yksilölle, ja se on tragedia myös perheille, yhteisöille ja koko yhteiskunnalle. Se on myös valtava kansantaloudellinen ongelma. Jos työllisyys olisi kunnossa, korjaisi se myös julkisen talouden ongelmat hyvin pitkälti. Työttömyys on Suomen suurin ongelma. Rehellisyyden nimissä on tietenkin todettava, ettei tämänhetkinen työttömyystilanne ole nykyisen hallituksen vika, mutta nyt arvioidaan niitä toimia ja sitä toimintaa ja sitä politiikkalinjaa, jolla nykyinen hallitus tähän äärimmäisen vakavaan ongelmaan aikoo puuttua. Ja valitettavasti täytyy sanoa, että hallituksen työllisyyspolitiikka ei minua ainakaan vakuuta.

Tavoite yli 100 000 uudesta työpaikasta nojaa paljolti pakkolakien kautta työehtojen ja palkkojen heikennysten avulla ehkä saataviin työllisyshyötyihin. (Olavi Ala-Nissilä: Onko edustajalla vaihtoehtoja?) On kuitenkin kyseenalaista, saadaanko näitä luvattuja ja arvioituja työpaikkoja. Tämä johtuu ennen kaikkea kotimaisen kysynnän samanaikaisesta leikkaantumisesta, joka vaikuttaa negatiivisesti erityisesti kaupan alalla ja pieniin kotimarkkinayrityksiin ja syö työpaikkoja siellä. Voi myös olla, että pakkolakipaketin työllis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

syysvaikutukset painuvat kokonaan pakkaselle, kun pakkolakipaketti oli iso taustasy sille, ettei laajaa työmarkkinasopimusta saatu aikaiseksi.

Pakkolakipaketti ja laajan maltillisen työmarkkinasovun kaatuminen voivat aiheuttaa levottomuutta työmarkkinoilla ja pakkolakien kompensoimista liittokierroksilla. On myös kyseenalaista, sijoittavatko yritykset näiden pakkolakitoimenpiteiden seurauksena mahdollisesti säästämänsä palkkarahat investointeihin ja työllisyyteen vai valuuko raha osinkoihin? Viime viikolla oli surkea uutinen, että niin sanottu yhteiskuntasopimus kaatui. Ja toivon vilpittömästi, että eri tahoilla olisi valmiutta ja nöyryyttä vielä palata neuvottelupöytiin ja etsiä tasapuolista ratkaisua. (Olavi Ala-Nissilä: Terveisiä Piiraiselle!)

Hallituksen monet politiikkatoimet toimivat itse asiassa suoraan työllisyystavoitetta vastaan, erityisesti leikkaaminen koulutuksesta, tutkimuksesta, tuotekehityksestä ja aktiivisesta työllisyyspolitiikasta. Ne vaikuttavat työllisyyden kehitykseen heikentävästi erityisesti pitkällä aikavälillä. Näitä leikkauksia ovat kritisoineet monet tahot, muun muassa Kansainvälinen valuuttarahasto IMF. On lyhytnäköistä ja huonoa talouspolitiikkaa lyhyen aikavälin säästöjen vuoksi heikentää tulevaa talouskasvua, työllisyyttä ja menestystä.

Aktiivisesta työllisyyspolitiikasta leikkaaminen on korkean ja pitkittyneen työttömyyden olosuhteissa kallista. Palkkatukimäärärahojen ja starttirahojen leikkaaminen pitkittää työttömyysjaksoja, ja uusia yrityksiä jää syntymättä. Palkkatuen avulla työttömyyden pitkittymistä on voitu ehkäistä, on voitu estää ihmistä syrjäytymästä työmarkkinoilta ja on voitu tuoda ihmisille tarpeellista työkokemusta ja väyliä työmarkkinoille. On myös saatu työllistettyä ihmisiä tekemään tarpeellista ja arvokasta työtä kunnon palkalla. Mehän tiedämme, että tekemätöntä työtä tässä maassa on. Esimerkiksi yhdistyskentällä moni työ jää nyt tekemättä ilman palkkatukea. Palkkatukiin pitäisi näissä oloissa panostaa eikä leikata. Se ei tietenkään yksinään ratkaise mitään, mutta on yksi tärkeä työkalu pitkäaikaistyöttömyyden vähentämisessä. Ja nimenomaan pitkäaikaistyöttömyys on se isoin ja se vaikein ja se olennaisin ongelma, ja meidän pitäisi tehdä kaikkemme, jotta pitkäaikaistyöttömyys ei lisääntyisi ja siten muodostuisi isoksi rakenteelliseksi ongelmaksi, niin kuin kävi 90-luvun laman aikana.

Tuotekehitys- ja innovaatiotoiminnasta leikkaaminen heikentää talous- ja työllisyyskehitystä pitkäksi aikaa eteenpäin. On erittäin lyhytnäköistä leikata pitkän aikavälin kasvutuotantoa ja työllisyyspotentiaalia. Ja olen hyvin huolissani Tekesiin suuntautuvista 150 miljoonan euron leikkauksista. Se tarkoittaa vähemmän innovaatioita, vähemmän uusia tuotteita, vähemmän uusia työpaikkoja. Tällaiset leikkaukset ovat tuhoisia tilanteessa, jossa talouden rakenteita pitäisi uudistaa ja löytää uusia vientituotteita ja kasvualoja. Me tarvitsemme lisää innovaatiotoimintaa tähän. Me tarvitsemme uusia tuotteita ja lisää tuottavuutta, joka syntyy innovaatioiden kautta. Ja nimenomaan tuottavuus on olennaista kilpailukyvyyn kannalta.

Mutta täytyy sanoa, että hallituksen työllisyyspolitiikassa on hyvääkin, kuten te-toimistojen toiminnan uudistaminen, työllisyyden hoidon siirron selvittäminen kunnille ja selvitys työttömyysetuuksien käyttämisestä aktiiviseen työllistämiseen sekä linjaus perustulokokeilusta. Näistä toimista voidaan saada parempaa palvelua työttömille ja tehokas systeemi, jos uudistukset tehdään hyvin. Mutta kuitenkin valitettavasti hallituksen työllisyyspolitiikan kokonaiskuva on karu.

18.50 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Oikaisen tähän alkuun yhden väitteen. Täällä edustaja Myllykoski syytti nykyistä hallitusta biotaloustutkimusta tekevän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Luonnonvarakeskuksen leikkauksista. Kyllä nämä leikkaukset, arvoisa edustaja Myllykoski, vaikka ette ole paikalla, ovat edellisen hallituksen peruja. Olisi aika kiva, kun muistettaisiin asiat niin kuin ne käytännössä ovat. Sitä nyt toteutetaan, eikä tämä hallitus ole tällä sektorilla vielä tehnyt yhtään mitään. (Pirkko Mattila: Näin on!)

Opposition tekemä välikysymys on erittäin tärkeästä aiheesta. Työhän on meille jokaiselle erittäin tärkeää, ja sillä on oma itseisarvonsa. Sen sijaan välikysymyksen esittämiin keinoihin, pitkälti valtion varoin tehtäviin työllistämistoimiin, meillä ei yksinkertaisesti ole varaa. Valtiovallan tärkeä tehtävä on luoda työn tekemiselle ja yrittämiselle parhaat mahdolliset edellytykset. Työnteosta ja yrittämisestä on saatava kannustavaa ja kannattavaa, ja siihen hallitusohjelma tähtää, jotta me saamme Suomen talouden kasvu-uralle. Se on ainoa keino, millä Suomi tästä pääsee uuteen nousuun ja voi turvata hyvinvointiyhteiskunnan, jonka olemme rakentaneet. Sitä toki pitää uudistaa, mutta ehtona on, että me saamme talouden kasvu-uralle.

Mehän olemme viennistä erittäin merkittävästi riippuvainen maa. 8 miljardia euroa vuodessa me olemme menettäneet vientituloja, siis joka vuosi, viimeisten 6—7 vuoden aikana. Kun se kerrotaan, niin se on yli 50 miljardia menetettyjä vientituloja. Välikysyjiltä on nyt pakko kysyä: Miksi te ette tehneet mitään tälle maamme kustannuskilpailukyvyttömyydelle, joka on nimenomaan sen viennin huonon vedon yksi tärkein syy, hallituksessa ollessanne? Teillä on myöskin osavastuu tästä, koska tämä ongelma ei ole juuri nyt tullut, vaan se on todella vuosien, kuuden viimeisen vuoden, aikana kehittynyt, ja joka vuosi sama määrä on menetetty tuloja.

Hallitus yrittää parhaansa ja yrittää edelleenkin saada yhteiskuntasopimusta aikaan. Toivon mukaan siihen työmarkkinajärjestöt tarttuvat. Nimittäin työmarkkinajärjestöjen jäsentenkin etu olisi sopia näistä asioista, koska kilpailukyypaketti, johon hallitus on sitten pakotettu menemään, tietää huomattavasti toisenlaisia toimenpiteitä siitä syystä, että hallituksen keinovalikoima on suppeampi kuin työmarkkinapöydässä sovittavat keinot. Tämä kannattaisi työmarkkinajärjestöjen jäsenten pitää mielessä ja lisätä paineita omiin järjestöihinsä siitä, että nyt pitää sopimus tehdä ja asiat kyetä sopimaan. Silloin, kun me elämme vaikeita aikoja, niin kaikkein tärkein on se, että me voisimme yhdessä sopien niistä vaikeista toimista päättää.

Arvoisa rouva puhemies! Työttömistä yhä suurempi osa tänä päivänä on pitkäaikaistyöttömiä. Tänä vuonna 110 000, ja ensi vuoden ennuste on 130 000. Enää pitkäaikaistyöttömyys ei ole vain ikääntyneiden ja vähemmän koulutettujen ihmisten ongelma, vaan se on laajentunut kaikkiin väestöryhmiin. Työmarkkinoilla on samaan aikaan kasvava, vakava kohtaanto-ongelma. Eli meillä on kymmeniätuhansia työpaikkoja, mutta meillä ei olekaan niihin työnhakijoita. Tämä ongelma tarvitsee ratkaisun, ja sen on pitkälti koulutuksen ja osaamisen keinoin tapahduttava.

Työmarkkinauudistus lisäsi kuntien rahoitusvastuuta työttömien perusturvasta, mutta kunnilta puuttuu keinoja huolehtia tästä vastuusta. Tämän vuoden ennustettu arvio on 420 miljoonaa euroa, joka kunnilla on tätä rahoitusvastuuta työttömien perusturvasta, ja se on kasvussa koko ajan johtuen työttömyyden kasvusta. Kun kunnat vastaavat samaan aikaan sekä ihmisten hyvinvoinnista että alueensa elinvoimasta, olisi hyvin luontevaa, että kunnille annettaisiin enemmän työkaluja ja mahdollisuuksia työttömien aktivoimiseksi, ja tämä on asia, joka varmasti, tiedänkin, työ- ja elinkeinoministeriössä on työn alla.

Työttömyyden kokonaiskustannukset on hurja luku. 5,5 miljardia euroa ovat työttömyysturvan menot, kun otetaan mukaan myöskin asumistuen ja toimeentulotuen menot, ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

saamatta jää verotuloja 3,2 miljardia euroa, eli 8,8 miljardia euroa on vähintään tämä pitkäaikaistyöttömyyden vuosihinta. Se on sellainen luku, joka pakottaa miettimään, että keinoja tarvitaan. Mutta ennen kaikkea me tarvitsemme kilpailukyvyn parantamista, työn tekemisen ja yrittämisen edellytysten parantamista, koska vain sitä kautta Suomi kestäväällä tavalla nousee.

18.55 Kimmo Kivelä ps: Arvoisa rouva puhemies! Jälleen oppositio on tehnyt välikysymyksen tärkeästä aiheesta, kuten aiemmatkin välikysymykset. Mutta ei voi olla välttämättä ajatukselta tämän syksyn kuluessa, että välikysymys opposition järeimpänä aseena on kokenut inflaation, niin tiuhaan niitä on viljelty. Tänäkin aamuna oli kaksi vasemmistoliiton välikysymystä odottamassa vastausta.

Runsaasti on tullut kuluneen syksyn aikana välikysymyskeskusteluista, miksei muistakin televisioituista täysistunnoista, kansalaispalautetta meidän käyttäytymisestämme. Olen pohtinut, johtuuko se siitä, että tämä väliaikaistila, fyysinen tila, asettaa tiettyjä rajoitteita ja tv:n välityksellä syntyy vaikutelma, että täällä on koolla kuriton koululuokka. Mutta uskallan väittää, että syitä on muitakin. Opposition käyttäytyminen on ollut perin aggressiivista. On ammuttu hehtaariympyrällä kaikkea liikkuvaa, esitetty voimakkaita syytteitä, puhuttu kuten tänäänkin salaliitoista ja siitä, että hallitus niin tietoisesti kuin ohjelmallisestikin olisi kiusaamassa kansalaisia. Väistämättä tulevat mieleen edustuksellisen demokratian varhaiset oppivuodet, kunnanvaltuustot ensimmäisen tasavallan aikana maailmansotien välisenä aikana.

Toki paljon tästä kaikesta kuuluu parlamentaarisen demokratian olemukseen, ja voidaan leikkiä, pelata kontrafaktuaaleilla, jossittelaa: jos sosialidemokraatit vaikkapa olisivat nyt hallituksessa, niin kuinka kiihkeästi sosialidemokraatit nyt puolustaisivat hallituksen ratkaisuja, ja jos nykyiset hallituspuolueet olisivat oppositiossa, niin kuinka jokseenkin samantyyppisiä asioita kysyttäisiin välikysymysten kautta. Tämä kuuluu pelin henkeen, on elimellinen osa parlamentaarista demokratiaa. Mutta perustellusti voidaan kuitenkin puhua myös demokratian kriisistä ei vain Suomessa vaan laajemminkin, demokratian kriisistä ja yhtäältä myös siitä neuvottomuudesta, jonka äärellä koko ihmiskunta on tällä hetkellä suurien, vaikeiden kysymysten äärellä, joihin toki ei voi löytää yksinkertaisia, helppoja ja yksiselitteisiä vastauksia.

On aivan oikein, että suurten kysymysten äärellä, jotka pitää uskaltaa kohdata rohkeasti tietäen niiden monimutkaisuuden, peräänkuulutetaan rakentavaa henkeä vastakkainasettelun sijaan. Emme tarvitse yhteisymmärryksen henkeä vain tässä talossa, tässä salissa tai kolmikannassa etujärjestöjen kesken ja niin edelleen, vaan laajemminkin valmiutta kuunnella toinen toisiamme, ymmärtää ja oppia toinen toisiltamme. Tähän laajennettuun piiriin tarvitsisimme niin kulttuurin ja tiede-elämän kuin myös kansalaismielipiteen laajempaa arvostusta ja kuuntelua. Me olemme todellakin vakavien kysymysten äärellä.

Tänä päivänä, kun olemme tässä tilanteessa juuri nyt suomalaisessa poliittisessä todellisuudessa tänään, niin me olemme sen budjetin alla, jota on valmisteltu viime vuonna sosialidemokraattisen valtiovarainministerin johdolla. Se on kuitenkin sitä reaalipolitiikkaa. Reaalipolitiikka meidän pitää muistaa niin kuin myös ihmiskunnan suuret kysymykset.

19.01 Harry Harkimo kok: Arvoisa rouva puhemies! Me suomalaiset olemme omalla työllämme rakentaneet sivistyneen ja vauraan yhteiskunnan. Työtilanne ja talous eivät kuitenkaan ole kasvaneet vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen. Ylhäältä alas toimiva käskytyks-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

ketju on kasvattanut julkishallinnon ja työmarkkinajärjestöt niin pulleiksi, että samaan tilaan ei enää työtä tekevä suomalainen mahdu. Nyt hallitus tavoittelee sitä, että työllistyneiden suomalaisten määrä kasvaisi 100 000:lla ja työllisyysaste nousisi 72 prosenttiin. Työllisyyspolitiikan suunta on oikea.

Vasemmiston, SDP:n ja vihreiden edustajat kritisoivat hallitusta siitä, että pitkän aikavälin työllisyyspoliittinen visio poikkeaa merkittävästi Suomen aikaisemmasta linjasta. Jo on aikakin. Työttömyyttä on pitkään lääkitty työttömyyskorvauksilla, vaikka se paranee vain työllä. En käsitä, miksi opposition edustajat ovat huolissaan hallituksen kyvystä hallita Suomen työllisyystilannetta. Paavo Arhinmäki ynnä muut itse toteavat välikysymyksessään, että tavanomaisten ensiaputoimien sijaan hallitus on tehnyt useita avauksia.

Arvoisa rouva puhemies! Ensiaputoimia on jatkettu jo liian kauan. Elvytys pelastaa ihmishenkiä, mutta uusia työpaikkoja se ei kyllä luo. Velaksi eläminen loppuu, kun nyt helpotetaan yrittäjien mahdollisuutta palkata työntekijöitä ja annetaan mahdollisuus paikallisesti sopia työsuhteiden ehdoista, kuten palkasta ja työajasta. Jokainen yritys on erilainen. Ei voi olla enää niin, että kaikille määrätään yhden koon sukkahousut ylhäältäpäin. Jokainen yrittäjä haluaa pitää huolta työntekijöistään. Joskus pitää karsia kuluja, joskus yrityksellä menee huonosti. Kun yrityksellä menee hyvin, haluaa yrittäjä palkita työntekijöitään ja pitää huolta työntekijöistään. Mielestäni työntekijöiden pitää olla mukana päättävissä elimissä.

Yrittäjät ovat jo pitkään halunneet lisätä työllisyyttä, ja yrittäjät ovat ainoat, jotka yhdesä työntekijöiden kanssa voivat lisätä työllisyyttä. Valta siis siirtyy työnantajille ja työntekijöille, jotka kyllä itse parhaiten tietävät, miten työtä tehdään niin, että se on tuottoisaa. Paikallinen sopimus tuo työpaikalle tuottavuutta, joustoa ja tehokkuutta. Se synnyttää lisää työtä, joka pärjää myös kansainvälisessä kilpailussa.

Hallitus on omaa julkisuuskuvansa säästämättä tehnyt työllisyyttä ja Suomen kilpailukykyä lisääviä toimia, sitä työtä, joka olisi ollut tarpeen tehdä jo kahden edellisen hallituksen aikana, kun te, hyvät vasemmiston, SDP:n ja vihreiden edustajat, istuitte siellä. — Kiitos.

19.05 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Hallituksen aivan keskeisenä tavoitteena on rakenteellisen työttömyyden poistaminen. Vaikean taloustilanteen vuoksi tämä vie aikaa ja vaatii useita raskailta ja epäreiluiltaakin vaikuttavia toimenpiteitä. Suppeat uudistukset ja pinnalliset aloitteet eivät vain enää riitä alentamaan työttömyyttä. Keskeinen väline työttömyyden vähentämisessä on yhteiskuntasopimus. Yhteiskuntasopimusta kannatetaan laajalti koko maassa. Kannatus on laajaa myös ammattiyhdistyksen piirissä — jopa AKT:n omat jäsenet ovat sitä kannattaneet. Siksi on suuri vahinko, ettei sopimusta ole ainakaan tähän mennessä syntynyt. Käytännössä muutama henkilö pitää koko maata kestävässä tilanteessa.

Jotakin positiivistakin tapahtuu työllisyysmarkkinoilla. Tämä on hyvä pitää mielessä. Esimerkiksi omasta maakunnastani Vakka-Suomesta on kuulunut viime aikoina positiivisia uutisia talouskasvusta ja työllisyyden kasvusta. Suurta vahinkoa aiheuttaisi kuitenkin se, jos pienetkin talouskasvun versot tuhotaan sopimuksen teon jahkailemisella. Tai jos lakkoalto tulisi, se olisi lopullinen niitti. Eniten tästä tilanteesta kärsivät työntekijät ja etenkin työtä etsivät.

Sopimisen epäonnistuttua hallitus on suunnittelemassa kilpailukykypakettia. Hallitus ei halua olla epäreilu duunaria kohtaan vaan vain parantaa työllisyysnäkyymiä koko kansalle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Edelleen on kuitenkin aikaa sopia ja välttää lainsäädäntötoimilta. Yhteiskuntasopimus olisi kaikkien osalta järkevin ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Yhteiskuntasopimuksen epäonnistuminen on myös korostanut sitä seikkaa, että kolmikantasopimus on vanhentunut tapa sopia. Euroajan Suomessa se ei ole oikein koskaan toiminutkaan. Hallitus kaavailee tilalle paikallista sopimista, joka on niin työnantajien kuin työntekijöidenkin etu. Ja kuten eilen uutisista kuulin, paikallista sopimista valmistellaan hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen kanssa. Kyseessä tulee olemaan nimenomaan sopiminen työnantajan ja palkansaajien kesken, ei työnantajan sanelu. Perussuomalaiset pysyvät vakaasti myös duunarin puolella. Duunarin toiveita kuunnellaan paikallisessa sopimisessa tarkkaan. Mutta yhtä selvää on, että yrityksen pitää kannattaa. Tappiollista toimintaa ei voi olla.

Koulutuksen ja sen uudistamisen merkitys työmarkkinoille korostuu hallituksen kärkihankkeissa. Aikaisemmin olemme joutuneet toteamaan, että maamme korkea koulutustaso ei ole heijastunut uusien innovaatioiden syntymiseen ja työllisyyden kasvuun. Tämän vuoksi onkin hyvä huomata, että hallitus tähtää kärkihankkeillaan edistämään korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä, jotta innovaatioiden kaupallistaminen tehostuisi. Tavoite on hyvä, ja se saattaa onnistuessaan lisätä merkittävästikin työllisyyttä ja vientiä.

Opposition on hyvä muistaa, että hallituksen työ työllisyyden nostamiseksi on vasta alussa. Välikysymyksen aihe on supertärkeä: työllisyyspolitiikka. Välikysymyksessä keskitytään kuitenkin liian pieniin yksityiskohtiin ja epäkohtiin, ja se on lisäksi tehty hyvin varhain ajatellen hallituksen toimenpideohjelmaa. Kyse on isosta ja aikaa vievästä uudistuksesta. — Kiitos.

19.09 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen työttömyysaste on ollut jo pitkään korkealla tasolla, eikä käännettä parempaan ole näköpiirissä. Työttömien työnhakijoiden määrä kasvaa edelleen ja työttömyysjaksot pitenevät. Kuten tiedetään, työllistymisen todennäköisyys myös pienenee työttömyyden pitkittyessä. Juuri tällaisessa tilanteessa hallitukselta tarvittaisiin monipuolisia työllisyyttä ja työllistymistä tukevia toimenpiteitä.

Valitettavasti on käymässä päinvastoin. Hallituksen toimenpiteet koostuvat pääasiassa joukosta summittaisia ja kiireessä tehtyjä säästöjä, joiden vaikutuksista kellekään ei ole tietoa, sekä pakkolaki-paketista, jolla on tarkoitus laskea palkkoja ja työnantajien kustannuksia. Näiden toimenpiteiden työllisyysvaikutukset perustuvat puhtaaseen toiveajatteluun, ja tuoreimpien arvioiden mukaan niitä onkin pahasti jo liioiteltu. Samalla kun hallitus pyrkii heikentämään kotimaista kysyntää, se leikkaa rajusti koulutusta ja tutkimusta eli tulevaisuuden osaamista. Näin syödään mahdollisuuksia niin suomalaisten kuin koko Suomen menestykseltä tulevaisuudessa.

Erityisen suuri huolenaihe on nuorten työttömyys. Mitä pitempään tilanne säilyy huonona, sitä enemmän työmarkkinoille tulee nuoria, jotka eivät pääse työn syrjään kiinni. Juuri siinä vaiheessa, kun pitäisi saada tulevaisuuden työuran kannalta arvokkainta työkokemusta, yhteiskunnalla ei ole tarjota näille nuorille paikkaa tai keinoa kiinnittyä työelämään.

Viime vaalikaudella lanseerattu nuorisotakuu on saanut paljon kritiikkiä osakseen siksi, että myös nuorten työttömyys on kasvanut. Sellaista taikatemppua ei tosiaan ole keksitty, jolla nuoret voitaisiin eristää Suomea ja koko Eurooppaa koskevilta talouskriisin vaikutuksilta. Kuitenkin nuorisotakuun ansiota on, että nuorten työttömyysjaksot on pystytty pitämään kohtuullisen lyhyinä. Suomessa on nuorten pitkäaikaistyöttömyyttä vähiten kaikista

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

EU-maista. Mikä tärkeintä, nuorisotakuulla on voitu ehkäistä nuorten syrjäytymistä. Heille on pystytty tarjoamaan erilaisia työ-, koulutus- ja harjoittelupaikkoja, joiden avulla he ovat pysyneet yhteiskunnan eri toiminnoissa mukana, saaneet ehkä myös aikaa rakentaa tulevaisuuttaan eteenpäin. On hallitukselta vastuuton ratkaisu vetää tässä tilanteessa nuorisotakuun rahoitus lähes kokonaan pois.

Nuorisotakuun ohella hallitus on vetämässä pohjaa pois myös etsivältä nuorityöltä. Etsivällä nuorisotyöllä tavoitettiin viime vuonna lähes 25 000 nuorta. Kysehän on sellaisista nuorista, jotka ovat pudonneet kokonaan työvoiman ja koulutuksen ulkopuolelle. Näiden nuorten saaminen takaisin tuen ja palveluiden piiriin on inhimillisesti todella tärkeää, ja se vähentää myös yhteiskunnan kuluja. Rahoituksen vähentäminen tulee heikentämään etsivän nuorisotyön kattavuutta ja toimintamahdollisuuksia Suomessa.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraatit ovat vaihtoehtobudjetissaan esittäneet 28 miljoonan euron palauttamista nuorisotakuun jatkamiseen sekä 3 miljoonan euron panostusta etsivään työhön. Lisäksi SDP esittää useita keinoja työllisyyden parantamiseksi ja viennin edistämiseksi ilman, että kotimarkkinoita ajettaisiin ahtaalle. SDP on muun muassa ehdottanut, että passiivinen työttömyysetuus muutettaisiin aktiiviseksi työllistämisseteliksi. Työllistämisseteli olisi noin 700 euron suuruinen, ja se kestäisi enintään 300 päivää. Seteli aktivoisi työttömiä työnhakuun ja samalla pienentäisi työnantajan kynnystä työttömän palkkaamiseen.

SDP on myös ehdottanut, että valtio voisi kannustaa kuntia homerakennusten, kuten koulujen, päiväkotien, korjausinvestointeihin. Tämä loisi uusia työpaikkoja, pienentäisi korjausvelkaa ja vähentäisi pitkällä aikavälillä huonosta sisäilmasta aiheutuvien sairauksien kustannuksia. Yhtä lailla kannustaisimme investoimaan liikennehankkeisiin ja asuntorakentamiseen. Sosialidemokraattien yrittäjäpaketista ehdotetaan puolestaan kokeilua, jossa yksinyrittäjiä kannustettaisiin työntekijän palkkaamiseen erityisellä työllistämisvähennyksellä.

Arvoisa puhemies! On huolestuttavaa, että hallitus mieluummin hirttäytyy pakkolakeihin kuin pyrkii kehittämään edellä mainitun kaltaisia uudistuksia työllisyystilanteen parantamiseksi. Pakkolait ovat vasta olleet lausuntokierroksella, mutta ne ovat jo nyt saaneet paljon vahinkoa aikaan. Ne vauhdittavat työmarkkinaosapuolten (Puhemies koputtaa) neuvottelujen kariutumista ja heikentävät osapuolten luottamusta tavalla, jota on vaikea korjata.

19.14 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Keväällä 2011 uutisoitiin siitä, kuinka Kreikan 10-vuotisen lainan korko kohosi reiluun 13 prosenttiin eli euroajan ennätyskorkeuteen. Kreikan 2-vuotisen lainan korko ampaisi peräti 17,5 prosenttiin. Samaan aikaan Saksan 10 vuoden lainan korko liikkui 3,4 prosentissa. Tämä havainnollistaa sitä, kuinka eri tavalla talouden realiteetit kohtaavat kansantaloutensa hyvin ja huonosti hoitavia valtioita. Välikysymyksen ensimmäinen allekirjoittaja, vasemmistoliiton puheenjohtaja Paavo Arhinmäki antoi heinäkuussa 2015 vastalauseen hallituksen hyväksytyyn toimintalinjaan Kreikan tukineuvotteluissa, koska piti sitä liian rajuna. Suomen realiteetit tiedostava ja ratkaisukykyinen hallitus pyrkii välttämään Kreikan kohtalon ja pitämään maamme velkamäärän kurissa.

Hyvä puhemies! Suomea ei ole mahdollista pelastaa onnettomasta talouskurimuksesta ilman kipua. Tämä luonnollisesti näkyy myös niinä huomioina, jotka vasemmisto-oppositio on tehnyt Suomen nykyisestä taloustilanteesta. Hallituksen tavoite 72 prosentin työllisyy-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

syysasteesta ei olekaan saavutettavissa lyhyellä aikavälillä. Niin pahaa jälkeä aikaisemmat hallitukset, joihin ovat osallistuneet myös vihreät ja vasemmistoliitto, saivat aikaan. Myönteiseen muutokseen tarvitaankin pitkäjänteistä työtä. Vain suurilla rakenteellisilla uudistuksilla on mahdollista pysäyttää Suomen velkaantuminen ja lopulta turvata myös työpaikkojen syntyminen isänmaahan. Hallituksen tavoite onkin turvata Suomen houkuttelevuus investointikohteena, sillä jollemme saa käännettyä kehitystä, kohtalomme on kuin Kreikalla, jonka työttömyysaste oli tämän vuoden elokuussa noin 25 prosenttia.

Välikysymyspuheenvuorossaan edustaja Arhinmäki totesi, että sähkölasku on maksettava, ruoka on ostettava. No, näinhän se tietysti on, mutta on myös syytä peilata hieman, mitä edustaja Arhinmäki teki itse edellisessä hallituksessa. Edellinen hallitushan nosti yleistä arvonlisäveroa prosentin verran, ruoan arvonlisäveroa prosentin verran ja lääkkeiden sekä lehtien arvonlisäveroa prosentin verran. Samoin energiaveroa korotettiin. Vuonna 2011, kun Kataisen silloinen hallitus aloitti, julkilausuttuna tavoitteena oli velkaantumisen lopettaminen tulevalle hallituskaudella — keskeinen tavoite. Mutta valtiovarainministerien Urpilainen ja Rinne aikana valtionvelka kasvoi 79 miljardista 95 miljardiin. Poliittinen muisti on toki usein lyhyt, mutta vasemmisto-oppositiolla se tuntuu olevan harvinaisen lyhyt.

Arvoisa puhemies! Puheenjohtaja Arhinmäki totesi lisäksi heinäkuussa ilmoittaessaan hallituksen Kreikka-tukea koskevaan toimintalinjaan liittyvästä vastaesityksestään, että Kreikalla ei ole mahdollisuutta pienentää työttömyyttään eikä mahdollisuutta saada talouskasvua aikaan. Arvoisa edustaja Arhinmäki, edessäsi ovat kaikki euroalueen rahapolitiikan vaikutusten ihanuudet — saman euroalueen, jonka jäsenyyteen edustaja Ville Niinistö tai edustaja Antti Rinne ovat sitoutuneet. Nuorisotakuun, sosiaaliturvan ja muiden alojen säästötoimien vaihtoehtona olisikin euroero, joka palauttaisi Suomen rahapoliittisen itsenäisyyden ja siihen liittyvät talouden tervehdyttämiskeinot. Kansan Uutisten haastatteleman taloustieteilijä Bill Mitchellin mukaan oma valuutta hoitaa kilpailukyvyn ongelmat kurssimuutoksilla tarpeen mukaan.

Suomi on euroalueen jäsenenä valinnut sisäisen devalvaation tien, mikä johtuu taloutemme sopeutustarpeista euroalueen kilpailukykyvaatimuksiin. Se tie on mutkainen ja raskas, mutta hallitus ajaa sitä päättäväisesti maamme tulevaisuuden hyväksi ja siten myös työllisyys tilanteen parantamiseksi. Luulisi myös vasemmisto-oppositiolla kelpaavan muun muassa päätös toteuttaa perustulokokeilu, josta tosin on todettava, että kansainvälisessä mediassa asia on tulkittu väärin. Kyse ei ole suoraan siitä, että Suomessa saa kymppitonin vuodessa perustulona, vaan kyse on nimenomaan kokeilusta, kokeilukulttuurista, jossa hallitus haluaa katsoa, onko tässä sellainen kortti, jota voidaan käyttää tulevaisuudessa. Jos on, otetaan käyttöön. Jos ei, niin kokeillaan jotain muuta.

19.20 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Hallituksen tärkeimmän tavoitteen tulee olla Suomen talouden kasvun kääntäminen nousuun ja tuon nousun näkyminen työllisyyden parantumisena, tavallisten ihmisten elämän ja toimeentulon edellytysten paranemisena. Tätä tärkeää tavoitetta oppositio peräänkuuluttaa nyt tehdyllä välikysymyksellä. Epäilemättä asia tulee hallituksen eteen vastaisuudessakin, mikäli hallitus tällä kertaa saa eduskunnasta tuen jatkolleen. Talouskasvu ja työllisyys ovat suomalaisen yhteiskunnan menestymisen ja selviämisen avain. Jos ne ratkaistaan, ratkaistaan monta muutakin kysymystä. Julkisen talouden kehitys nousee kestäväälle uralle, ja ansaitsemaansa eläkettä odottavat ihmiset saavat turvan toimeentulolle. Nuorten usko tulevaan palautuu. Myös yllättä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

västi ja äkkinäisesti kasvaneen maahanmuuton nostamat huolenaiheet helpottavat, jos sekä meille täällä asuville että tänne muuttaville riittää työtä.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilän hallitus on selkeästi päättänyt ottaa eron entiseen, muuttaa tässä maassa harjoitettua politiikkaa. Työmarkkinoiden yhteistyön sijaan on tuotu vastakkainasettelu. Laajojen sopimusten sijaan on tuotu pakkolaila uhkailu. Koulutuksen ja työllistämisen voimavarojen turvaamisen sijaan on tuotu työttömiin kohdistetut kuritimet. Hallitus on halunnut irti entisestä ja ravistella yhteiskuntaa, ja ravistelu kyllä tuntuu, vanhat rakenteet ovat irti liitoksistaan. Toistaiseksi hallitus on kuitenkin onnistunut vain tässä vanhan repimisessä, ei uuden rakentamisessa. Kun keskitettyä ratkaisua ei saada palkansaajajärjestöjen esittämällä mallilla asettumaan nollakorotuksiin, edessä on liittokierros. Siitä ei saada tulokseksi keskimäärin nollalinjaa, sillä jokaista palkankorotus-alaa kompensoimaan ei saada toisille aloille palkanalennuksia. Hallituksen tavoitteleva kustannuskilpailukyvyyn hyppy jää tekemättä. Kun tätä liittokierrosta seuraa toinen, ei pöydällä ole myöskään vientialojen kilpailukyvyille perustuvaa palkkasopimusmallia. Myös pitkällä tähtäyksellä on luvassa vastakkainasettelua.

Arvoisa puhemies! Suomi selvisi 90-luvun lamasta viisaalla politiikalla. Ei se mitään hyvää tuuria ollut, että maahan kasvoi teknologiateollisuus. Siihen vaikutti vahvasti se, että kovienkin säästötoimien keskellä julkinen valta sijoitti tutkimukseen ja tuotekehitykseen, panosti osaamiseen. Eikä tuurista ollut kiinni sekään, että työmarkkinoilla vallitsi sopu ja yhteistyö. Hyvään politiikkaan kuuluu myös rohkea panostaminen työllistämiseen. Työllistämistuilla saatiin moni perhe selviämään pahimman yli. Työllistämistuilla viestitettiin siitä, ettei valtiovalta unohda pitkäaikaistyöttömiäkään. Erityisesti nämä tuet pitivät yllä pohjoisen Suomen tulevaisuuteen, ja tälle uskalle rakennettiin esimerkiksi Oulun seudun kasvu.

Arvoisa puhemies! Välikysymyksen pääsisältö on huoli työstä ja toimeentulosta. Siitä on myös paikallaan poimia huoli tasa-arvosta työmarkkinoilla. Tässä maassa on tehty sukupolvien ajan sitkeää työtä tasa-arvon puolesta. Vaikka paljon on vielä tehtävää, on myös paljon saatu aikaan. Nyt nämäkin aikaansaannokset ollaan vaarantamassa. Tämä hallitus on ensimmäinen aikoihin, joka ei aseta tavoitteita tasa-arvotyölle. Tämä on hallitus, joka tuntuu tähtäävän naisten ja miesten tasa-arvon romuttamiseen. Tasa-arvon takatalvi on välikysymyksen napakka ja hyvä luonnehdinta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on saanut muutamassa kuukaudessa kovaa oppia taloudesta ja politiikasta. Kunpa tämä oppi nyt menisi perille. Kunpa hallitus korjaisi talouspolitiikkansa kurssia. Kunpa se turvaisi työvoiman tarjonnan säilyttämällä oikeuden varhaiskasvatukseen, siis päivähoiton subjektiivisen oikeuden, ja huolehtimalla aktiivitoimin pitkäaikaistyöttömien pysymisestä työmarkkinoilla. Kunpa hallitus turvaisi työvoiman kysynnän huolehtimalla siitä, että vientialojen kustannuskilpailukyky säilyy ja paranee. Kunpa se turvaisi työvoiman kysyntää hillitsemällä leikkausintoaan.

Arvoisa puhemies! Jos hallitus ei kokemastaan opi eikä politiikkaansa muuta, on sen aika väistyä.

19.24 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Muutamia kommentteja tähän keskusteluun. Itse en ollut täällä eduskunnassa — pois yhdeksän vuotta — mutta jos katsen viime vaalikautta erityisesti, niin silloinhan edettiin aika pitkälle päättämättömyyden aikaa, ja sitten ei saatu päätöksiä täytäntöön. Eläkeuudistus saatiin aikaiseksi, mutta se oli-kin oikeastaan ainoa. Muutoin elettiin tekemättömyyden aikaa. Veroja korotettiin, ja se

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

vaikuttaa tietenkin kielteisesti, työn verotuksen kiristäminen muun muassa, tähän tilanteeseen.

Kun SDP esittää varjobudjettia, niin meillähän on tässä neljä SDP:n budjettia nyt takana. Nytkin eletään Rinteen budjetin aikaa. Minä olen katsonut SDP:n varjobudjettia, enkä ole siitä vakuuttunut. Voin sitä käsitellä — en käsittele muilta osin — kun olen Sitran hallintoneuvoston jäsen, ja se on organisaatio, joka nimenomaan rakentaa Suomen tulevaisuutta. Jos sen pääomista viedään puolet pois, niin totta kai sen toiminta myöskin puolittuu, ja nyt tällä, että on nostettu tällä tavalla tikun nokkaan Sitran toiminta Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan kynnyksellä, tehdään vahinkoa Sitran toiminnalle, ja siitä olen pahoillani.

Puhemies! Kun tulin tänne eduskuntaan, se, mikä minua on oikeastaan eniten järkyttänyt näistä puolueista, on tämä vihreä puolue. Siitä on tullut velkapuolue. En puhu Linkolan ajasta vaan Soininvaaran ajasta, silloin puhuttiin kestävästä kehityksestä. (Touko Aallon välihuuto) Me elämme aikaa, jolloin luonnonvarojen rajat tulevat vastaan, niin kuin näemme ilmastomuutoksen ja muun osalta. Ei vihreiden ideologiaan ole kuulunut se, että eletään yli varojen. Tällä hetkellä, kun Suomeen syntyy 60 000 lasta, otamme 6 miljardia velkaa, niin jokaista syntyvää lasta kohden otamme siis velkaa 100 000 euroa, laitamme siihen äitiyspakkaukseen 100 000 velkakirjan mukaan. Emme me sillä tavalla voi jatkaa, ei siinä ole mitään kestävästä kehitystä. Olen tavallaan siitä murheissani, että vihreä puolue ei enää ole kestävä kehityksen linjoilla, vaan ehkä sitten tämä vihervasemmisto on se oikea termi.

Puhemies! Minun varsinainen asiani on, että kyllä meidän täytyy ymmärtää, missä maailmassa me elämme tällä hetkellä. Elämme jatkuvaa globaalia rakennemuutosta, joka nopeutuu. Me elämme digitalisaation, robotiikan, automaation aikaa, joka syö myöskin työpaikkoja, jos joskus antaa myöskin mahdollisuuksia. Ennen kaikkea me elämme Saksan vetämässä yhteisvaluutassa. Edustaja Ihalainen jo tätä sivusikin: Suomessa kyllä puhuttiin silloin varautumisesta, mutta kun katsomme jälkeenpäin, niin Ruotsikin on osannut elää paremmin yhteisvaluutan oloissa, vaikka se ei olekaan siinä, se on vain yhteisvaluutanomaisissa oloissa.

Euro on tällä hetkellä suurissa vaikeuksissa. Euroopan keskuspankki lappaa rahaa markkinoille, korot ovat tosi alhaalla. Kysymys on siitä, että EKP:n toiminta antaa jäsenmaille aikaa sopeutua, tehdä rakenteellisia uudistuksia. Valitettavasti esimerkiksi suuret maat, Ranska, Italia, eivät ole tehneet, ja tämä tuo riskejä koko euroalueelle. Jotkut maat ovat tehneet: Latvia, myöskin kriisin pakottamana Espanja, Irlanti. Tällä hetkellä näillä kaikilla menee hyvin. (Eduskunnasta: Saksa!) — Ja Saksa tietenkin. — Mutta jos juuri Ranska, Italia, jollain tavalla Suomi, emme pysty tekemään rakenteellisia uudistuksia, me olemme isoissa vaikeuksissa.

Hallituksella on minusta erittäin hyvä strateginen ohjelma, sitä me tarvitsemme. Yksi uudistus on tämä paikallinen sopiminen, jolle toivoisi nyt menestystä, koska yritykset todella ovat erilaisessa tilanteessa. Yritykset ja työntekijät itse tietävät tilanteen paremmin. Esimerkiksi työaikapankkitoimintaa, jolla voitaisiin sopeutua tilanteeseen, tehdä vähän enemmän töitä silloin, kun niitä töitä on, ja vähemmän silloin, kun niitä ei ole, eivät sitäkään meidän keskeiset työehtosopimuksemme oikein mahdollista. Puhutaan, että Metallin sopimus mahdollistaa paikallisen sopimisen. Ei se keskeisiltä osin sitä tee, se on kyllä 700 sivua pitkä, mutta ei sekään riittävästi takaa paikallisen sopimisen mahdollisuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Talouden vajeista pahin on luottamusvaje. Minusta hallituksen toimet, myöskin nämä kilpailukykyt, jos niihin mennään, luovat sitä luottamusta Suomen talouteen, että joku tekee jotakin, me teemme yrittäjyyden, työllisyyden hyväksi ratkaisuja. Silloin yritykset voivat investoida, ihmiset voivat rakentaa koteja ja voidaan rakentaa työpaikkoja. Niin kauan kuin me emme tee uudistuksia ja olemme tekemättömyyden tilassa, Suomeen ei palaa luottamusta. Markkinavoimia ei voi sillä tavalla pettää, että puhumalla tehtäisiin uudistuksia. Eivät Suomen ongelmat ratkea puhumalla (Puhemies koputtaa) vaan todellakin uudistamalla ja tekemällä, arvoisa rouva puhemies.

19.30 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Piti vastata edustaja Ala-Nissilälle, kun tässä mainittiin vihreät. Se on ymmärrettävää, että hallitus nyt yrittää mustamaalata vihreitä, mutta vihreät yhtä lailla taistelevat kestävyysvajetta vastaan. Vihreät vaihtoehdossaan taistavat velkaantumisen mutta tekevät toki eri tavalla. Miten me eroamme hallituksesta: me emme leikkaisi yhtä paljon, jolloin kotimarkkinoiden toiminta ei kärsisi. Tämä on todella iso aukko hallituksen mentaliteetissa. Me emme leikkaa pienituloisilta, me emme leikkaa koulutuksesta, tutkimuksesta, joka on meidän tulevaisuutemme. Tällainen pieni tarkennus. — Kiitoksia.

19.31 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin vihreäthän olivat edellisessä hallituksessa — tosin lähtivät kesken pois — näitä ratkaisuja tekemässä, mutta siinä tekemättömyyden hallituksessa, kun ei saatu uudistuksia juurikaan aikaan. Nyt kun kuuntelen puheenjohtaja Niinistön puheita ja myöskin teitä, edustaja, ja katson vihreiden varjobudjettia, jossa muun muassa ei otettu huomioon kuntataloutta ollenkaan, niin kyllä te kannatatte yli varojen elämistä. Te ette enää ole kestävä kehityksen kannalla, ja kyllä minä olen varma, että myöskin monet vihreiden kannattajat ovat pettyneitä siihen, että heidän puolueensa ei enää tue kestävä kehitystä.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro vielä edustaja Yanar. Sitten puhujalistaan, edustaja Mölsä, mutta nyt edustaja Yanar.

19.32 Ozan Yanar vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä vastaisin niin, että no, kuten äsken edustaja Kärnälle sanoin, niin nyt taas meitä yritetään lyödä aikaisempien hallitusten tekemisten perusteella. Kuten sanottu, tavoittelemme talouden parannusta ja tavallaan talouden rattaiden pyörimistä ja sitä kautta talouspoliittisesti itse asiassa kestävämpää vaihtoehtoa kuin hallituksen vaihtoehto. Kuten sanottu, meillä on kestävyysvajeesta yhtäläinen huoli ja velkaantumisen taittamista tavoitellaan myöskin, mutta keinot ovat erilaiset. Keinot ovat sellaiset, että tuloerot eivät kasva, panostetaan tulevaisuuteen, jolloin meillä on valoisampi tulevaisuus kuin hallituksen suunnitelmilla.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sitten puhujalistaan.

19.33 Martti Mölsä ps: Arvoisa rouva puhemies! Tällä välikysymyksellä maamme työllisyyden ja talouden tilaa ei korjata. Suomen talouden kannalta merkittävän euroalueen talouden näkymät eivät ole kohentuneet. Kehittyvien talouksien ongelmia on pahentanut raaka-aineiden voimakas halpeneminen. Tämän seurauksena etenkin vientiteollisuudesta riippuvaisten valtioiden taloudet ovat heikossa kunnossa. Investoinnit eivät ole lähteneet liik-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

keelle, ja uusien investointien vähäisyys on yllättänyt kaikki. Epävarmuus talouden kehittymisestä on osoittautunut niin suureksi, että yritykset eivät vain uskalla suurissa määrin uusia investointeja tehdä. Tämä kaikki heijastuu suoraan Suomen talouteen ja sen kasvuun.

Suomen bruttokansantuotteen kasvu näyttää jäävän tänä vuonna nolnaan. Kustannuskilpailukyyn ongelmat ja investointitavaroiden vaikea kysyntä globaaleilla markkinoilla pitävät viennin kasvun hitaana. Kotimarkkinoilta ei tule talouskasvulle tukea. Suomen bruttokansantuotteen kasvu jääneekin vuonna 2016 selvästi alle prosentin. Tämä vaatimaton kehitys korostaa entisestään tarvetta uudistaa suomalaisten työmarkkinoiden toimintaa. Työmarkkinoiden uudistamisessa tarvitaan nopeita kilpailukykyä edistäviä toimia, palkkamalltia, paikallisen sopimisen lisäämistä sekä muita pitkän aikavälin muutoksia, kuten kannustinloukkujen purkamista. Näistä tulee rakentaa kokonaispaketti, jonka pitkän aikavälin tavoite olisi pysyvästi hyvä kilpailukyky ja korkea työllisyysaste.

Hallitusohjelmassa luvataan toteuttaa myös yrittäjävähennys sekä pienyrityksille mahdollisuus maksaa arvonlisävero vasta, kun raha on tullut kassaan. Yrittäjävähennystä tulisi voida soveltaa vuoden 2017 alusta, mikä näyttää tällä hetkellä todennäköiseltä. Myös maksuperusteiseen arvonlisäverotukseen siirtymisen tulisi tapahtua viimeistään tuolloin.

Korjauksia on jo tapahtunut. Talousvaliokunnassa on hyväksytty vähittäiskaupan sekä parturi- ja kampaamoliikkeiden aukioloaikojen muutos helpompaan suuntaan. Pieni positiivinen korjaus on myös hallituksen esitys kirjanpitolain muuttamisesta. Talousvaliokunta katsoo, että hallituksen esityksessä on erityisen hyvin otettu huomioon pien- ja mikroyritykset ja pyritty vähentämään niiden hallinnollista taakkaa EU-säätelyn asettamissa rajoissa. Tämä mietintö valmistui eilen 8. päivä joulukuuta. Muutokset ovat tuomassa pien- ja mikroyrityksissä useita joustoelementtejä, muun muassa liikkeen- ja ammatinharjoittajan vapauttamisen tilinpäätöksen laatimisvelvollisuudesta, luopumisen paperisesta tasekirjasta, muutoksia pääomalainan esitystapaan taseessa sekä erillisen asetuksen pien- ja mikroyritysten tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista. Kun pien- ja mikroyritysten korkorajoja on samalla nostettu, kuuluu suurin osa Suomen yrityskannasta näiden lievennyksien piiriin. Tässä muutamia toteutettavia ja jo toteutuneita korjauksia.

Hallituksen toimet ovat oikeansuuntaisia ja kääntävät vähitellen suunnan kohti kasvua. Nyt olisi oppositionkin tulevaisuuden kannalta tärkeää lähteä rakentamaan Suomea ihan oikeilla keinoilla.

19.38 Katja Taimela sd: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Hallituksen työllisyyspolitiikka on ollut alusta asti varsin heikkoa. Joka käännteessä siitä on paljastunut osamattomuus ja jopa suomalaisten työmarkkinoiden heikko tuntemus. Hallituksen alkutalvalta on myös leimannut valtava kiire. Päätöksiä on haluttu saada aikaan nopeasti.

Sitä taustaa vasten on outoa huomata, että työllisyyspolitiikassa hallituksella ei vaikuta olevan kiirettä saada juuri mitään konkreettista aikaan. Hallituksen toimettomuus työllisyyspolitiikassa on jotenkin hämmäntävää, ja tämäntyyppistä palautetta on tullut kentältä eikä niinkään täältä oppositiosta käsin. Se luottaa sumeilematta tähän pakkolakiin, jonka senkin vaikutukset alkaisivat näkymään vasta vuonna 2017. Tekee mieli sanoa, arvoisa hallitus, että me kaipaamme työtä tässä ja nyt. Pakkolakipaketissa lukee, että leikkaukset heikentävät työllisyyttä ensin kotimarkkinoiden vuoksi ja hyödyt saadaan vasta, kun vaikutus vientiin näkyy. Minä itse koen, että työttömyyslukuihin tarvitaan aitoja tekoja tässä ajassa, nyt ja heti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Pakkolait ovat myös jumittaneet työehtosopimusneuvottelut ja estäneet yhteiskuntasopimuksen syntymisen. Yhteiskuntasopimus olisi ollut saatavissa aikaan, mutta hallituksen pakkopolitiikka veti maton neuvottelijoiden alta heti kättelyssä. Näinhän se käytännössä meni. Ajat, neuvottelijat ja hallitukset ovat muuttuneet paljon. Kunnioitus aikaisempien polvien sopijaosapuolia kohtaan kasvaa entisestään tätä niin sanottua vatulointia katsellessa.

Arvoisa rouva puhemies! On huolestuttavaa seurata, miten hallitus murentaa hyvinvointivaltiota ja leikkaa etuuksia. Tätä kautta kansalaisten ostovoima heikkenee. Se puolestaan tarkoittaa työllisyystilanteen kehittymistä entistä huonompaan suuntaan. Tämän hallituksen hajota ja hallitse -politiikan myötä tällä kaudella romukoppaan on lentämässä muun muassa kolmikantasopiminen ja vuorotteluvapaajärjestelmä. Nuorisotakuuta heikennetään merkittävästi. Koulutusleikkaukset vaikuttavat vuosikymmeniä eteenpäin.

On käsittämätöntä, että samaan aikaan kun työttömyys kasvaa, työllisyysmäärärahoja leikataan rajusti. Samalla työllistämispalvelussa on tapahtumassa merkittävä laadullinen muutos, jossa työttömän kannalta edullisin, palkkaperusteinen työllistäminen on vähentynyt. Sen sijaan monella tavalla ongelmallisiin palkattomiin toimenpiteisiin velvoitetaan yhä useampi työtön. Hallituksen tapa puhua työttömyydestä on vahvasti työttömiä syyllistävää. Tätä palautetta on tullut myös kentältä eikä niinkään oppositiosta, sieltä kentältä, missä niitä työttömiä on erilaisissa elämäntilanteissa. Tilanteessa, jossa töitä ei ole, on kohutuonta syyllistää näitä työttömiä. Nyt pitäisi laittaa toimeksi ja luoda väyliä takaisin työelämään vaikeiden aikojen yli. Olemme siirtymässä pitkittyvien työttömyysjaksojen aikaan, ja syrjäytyminen lisääntyy. Haasteen vaikeuskerroin kasvaa varsin nopeasti.

Arvoisa puhemies! Menestyksemme edellytyksistä puhuttaessa on viime aikoina mainittu työ ja kilpailukyky. Kolikon toinen puoli on, että Suomen menestyksen tekevät viime kädessä terveet, koulutetut ja työkykyiset työntekijät ja yrittäjät. Siksi korkean työttömyyden kausina on viisainta panostaa koulutukseen, työkykyyn ja muihin syrjäytymistä ehkäiseviin mekanismeihin.

Arvoisa puhemies! Tässä kuluneen syksyn aikana on tullut varsin selväksi, että hallituksen työelämää koskevat esitykset ovat järjestään kovin ideologisia, vaikka niitä virallisesti tehdään Suomen parhaaksi. Mielessä on useita kysymyksiä: Miten se, että työttömältä otetaan, parantaa työllisyyttä? Miten se, että lomarahosta viedään huomattava osa, luo kotimaista ostovoimaa, jota kipeästi kaipaamme? Miten se, että sopimuskulttuuri heitetään romukoppaan, sopii aikaan, jolloin maahan kaivataan maltillisia palkkaratkaisuja? Arvoisa hallitus, jotenkin pelkään, mitä vielä mahtaakaan olla tulossa.

Haluan myös muistuttaa, kun puhutaan paikallisesta sopimisesta ja sen mahdollisesta lisäämisestä: meillä on useita TESejä, jotka mahdollistavat kymmeniä asioita, joita voidaan jo nyt sopia paikallisesti. Ongelma on osaksi se, että näitä ei osata käyttää. Tekee mieli kysyä hallitukselta, kun teillä tuntuu olevan kova halu hoitaa yksin työelämlainsäädäntöä tulevaisuudessa: koska perustetaan sellainen työryhmä, joka kouluttaa työnantajia paikallisen sopimisen jo olemassa oleviin keinoihin? Kolmikantainen työryhmä, joka on nyt perustettu paikallisen sopimisen eteenpäin tuuppaamiseksi ja jolle on annettu aikaa kolme kuukautta, ei ole siinä mielessä todellinen vaan osittain kosmeettinen. Tuossa ajassa ei hyvää lainsäädäntöä tehdä. Se on tullut jo esiin tämän viikon aikana, ja luulisi jotenkin hallituksellakin olevan riittävästi esimerkkejä tästä huonosta ja hätiköiden valmistellusta lainsäädännöstä tältä kuluneelta vaalikaudelta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Mielestäni Suomi tarvitsee nyt yhteistyötä, luottamusta, ja kaikista eniten se tarvitsee työtä. Ja näissä kaikissa tällä talolla on hyvin merkittävä rooli olemassa.

19.44 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Taime-la puheenvuorossaan käsitteli työllisyyskysymystä. Hän myöskin mainitsi, että hallitus syyllistää työttömiä. Itse hän tässä puheenvuorossaan kyllä suurimman osan syyllisti hal-litusta tästä tilanteesta. Totta kai myöskin työmarkkinajärjestöillä on oma vastuunsa. Heitä tuemme kolminkertaisella verotuella, kun otetaan lakkoavustuksetkin mukaan, ja heillä on oma roolinsa. Hallitus on pyrkinyt viisi kertaa rakentamaan yhteiskuntasopimusta, ja olemme edelleen siihen valmiita. Nyt meidän kaikkien kannattaisi keskittyä myöskin sii-hen, että me pystyisimme sopimaan tässä tilanteessa sellaisen ratkaisun, joka tukisi suoma-laista kilpailukykyä, tuottavuutta ja maltillisuutta ja säilyttäisi ja toisi niitä työpaikkoja. Toivoisin edustaja Taimelaltakin, kun tiedätte, kuinka vaikea tilanne siellä Salossakin on: ei tämä hallitusta syyllistämällä (Puhemies koputtaa) yksin tule, vaan kyllä tarvitaan myös-kin työmarkkinajärjestöjen rakentavaa roolia.

19.45 Ari Torniainen kesk: Arvoisa puhemies! Suomea on uudistettava, ja se onnistuu parhaiten kaikkien yhteistyöllä ja sopimisella. Suomessa on aina ennen päästy eteenpäin yli karikkojen nimenomaan yhteistyöllä ja yhteisesti sopimalla, ja toivottavasti näin on myös tulevaisuudessa. Lähes satavuotias Suomeamme on muuttunut vuosien saatossa hy-vinkin paljon, ja myös työmarkkinamme, työpaikat ja elinkeinoelämän tarpeet ovat muut-tuneet huomattavasti. Maassamme on aivan liian korkea työttömyys, ja sen takia päätök-senteossa tulee aina huomioida sen vaikutukset työllisyyteen. Työllisyyden paraneminen edellyttää suomalaisen kilpailukyvyn parantamista, ja siksi myös rakenteita on uudistetta-va. Elinkeinoelämä on saatava kasvu-uralle. On erittäin valitettavaa, että työmarkkinajär-jestöt eivät ole saaneet yhteiskuntasopimusta aikaiseksi. Olisi todellakin kaikkien suoma-laisten ja koko yhteisen Suomeamme etu, että tuo sopimus todellakin syntyisi. Toivon vil-pittömästi, että järjestöt vielä palaavat yhteisen pöydän äärelle ja pääsevät hyvään loppu-tulokseen. Tarvitsemme nyt ja tulevaisuudessa todellista palkkamalttia sekä paikallista so-pimista työpaikoilla. Samoin työllistämisen byrokratiaa on purettava.

Arvoisa puhemies! Pienet ja keskisuuret yritykset ovat talouden ja työllistämisen selkä-ranka tulevaisuudessa. Nuoria ja pitkäaikaistyöttömiä on saatava töihin ja työpaikoille ny-kyistä helpommin. Unohtaa ei tietenkään saa nykyistä suomalaista perusteollisuuttakaan, kivijalkaamme, vaan niiden toimintaedellytykset on turvattava myös tulevaisuudessa. Tu-levaisuudessa voi myös syntyä paljon uusia työpaikkoja biotalouteen, ja tässä asiassa hal-lituksen kärkihankkeet ovat erittäin tärkeässä roolissa, ja niitä tulee viedä määrätietoisesti eteenpäin. Maailma muuttuu muun muassa työmahdollisuuksien ja työpaikkojen rakentei-den osalta jatkuvasti, ja tässä muutoksessa Suomen on oltava myös mukana. Maahamme tarvitaan lisää uusia kasvuyrityksiä ja yrityksiä, jotka satsaavat vientiin. Suomalaisten suu-ri työttömyys ei ole tullut yllättäen, vaan se on kasvanut usean vuoden kuluessa. Tosiasia on, että muun muassa viime eduskuntakauden aikana työttömyys kasvoi huomattavasti, ja jo silloin olisi tullut tehdä enemmän toimenpiteitä työllisyyden parantamiseksi.

Nykyinen hallitus on asettanut tavoitteeksi työllisyysasteen nostamisen 72 prosenttiin. Se on haasteellinen tavoite ja edellyttää monia toimia ja sellaisia toimia, jotka myös toteu-tuvat. Eduskunta tai hallitus eivät perusta itse työpaikkoja, mutta meidän yhteinen tehtä-vämme on luoda yrityksille edellytyksiä työllistämiseen. Tarvitsemme myös kannustin-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

loukkujen purkamista uudistamalla työttömyysturvaa siten, että se kannustaa työn vastaanottamiseen. Hallitus on jo myös päättänyt ansiopäivärahan uudistamisesta, ja samoin perustulokehityksen valmistelua on aloitettu. Toivon, että tulevaisuudessa kokeillaan vaikeasti työllistyvien henkilöiden palvelujen siirtämistä te-toimistoilta varoiteen kunnille tai jopa perustettaville maakunnallisille itsehallintoalueille. Tällaiseen kokeiluun ollaan ainakin Etelä-Karjalassa valmiita.

Se, että olemme kaikki täällä eduskunnassa huolestuneita liian korkeista työttömyysluvuista, on hyvä asia. Työllisyyden parantamisen tuleekin olla yhteinen asiamme. Kaiken päätöksenteon onkin suunnattava siihen, että nimenomaan työpaikkoja saadaan lisää Suomeen, sillä nykyisin työttömyysmenot Suomessa ovat vuodessa noin 5 miljardia euroa eli lähes saman verran kuin joudumme vielä ottamaan velkaa.

19.50 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Työ on yksi tasapainoisen elämän perusasioista. Ennen kuin pääsin eduskuntaan töihin, olin töissä yrityskoordinaattorina ja autoin ihmisiä työllistymään. Hyvin, hyvin, hyvin harva haluaa oikeasti olla työtön. Työnsäni sain olla niin Kelan toimisto kuin sosiaalitoimisto, auttava psykologi ja työnvälittäjä. Se oli erittäin valaisevaa. Eikä työttömäksi joutuminen suinkaan ole aina omasta tahdosta kiinni. Tilanteet voivat olla hyvin vaikeita, mutta siltikin kannattaa aina uskoa, että periksi ei kannata antaa ja hyvälle työntekijöille on aina kysyntää. Täytyy myös ihmisten jaksaa vain itsekin olla reippaita.

Mutta toki yleinen tilanne on hirvittävän vaikea, ja siksi hallitusohjelmassa suuret tavoitteet ovat tietenkin työllisyysasteen kohottamiseksi. Työllisyyden nostaminen ja työttömyyden kääntäminen laskuun ovat yksiä tärkeimpiä tavoitteita, kuten moneen kertaan on täälläkin sanottu. Ja kyllä meidän yhteiskuntamme voi tulla kuntoon ainoastaan sillä, että me saamme uusia työpaikkoja. Sitä kautta voimme kohentaa julkisen talouden tilaa ja voimme säilyttää hyvinvointiyhteiskunnan. On valitettavaa, että työllistämismäärärahoja leikataan. Se ei tule kenellekään yllätyksenä, kun säästetään. Mutta ei pelkällä valtion tuella työllistetä, vaan ennen kaikkea työllistetään sillä, että se vienti lähtee vetämään ja yritysten tilannetta helpotetaan, että riski työntekijän palkkaamiseen madaltuu ja että me olemme houkutteleva investointiympäristö. Kannattavat yritykset kyllä palkkaavat.

SDP:n esittämä työllistämisseteli on yhdenlainen apukeino työllistämiseen ja voi varmasti joissakin tapauksissa toimia, ja olen ihan vilpittömästi iloinen, että tämän päivän välikysymyskeskustelussa oli myös rakentavia piirteitä. Kainuussa Paltamossa oli työllistämiskokeilu pitkään, ja se keräsi kehuja. Vaikka valitettavasti sillä ei loppuviimein juurikaan onnistuttu kuitenkaan luomaan pysyviä työpaikkoja, niin sosiaalisesti sen merkitys on ollut suuri. Joten kyllä tällaisiin työkokeiluihin kannattaa suhtautua erittäin suurella vakavuudella.

No, työmarkkinatilanteesta. On tietenkin valitettavaa, että jälleen kerran yhteiskuntasopimus on kaatunut, ja hallitus todella yrittää. Epäilemättä sopiminen on aina pienen maan etu. Olen kuitenkin luottavainen sen suhteen — myös AKT:n suunnalta on kuultu viime päivinä jopa hieman taipuisampaa linjaa — josko jossain vaiheessa kenties vielä yhteiskuntasopimuskin syntyisi.

Ei tietenkään voi syyttää pelkästään nykyhallitusta siitä, että työttömyystilanne on heikko. Toki perintötaakkakin oli aika raskas. Kärkihankkeiden kautta kuitenkin pyritään panostamaan siihen, että tilanne saataisiin paranemaan, ja kun niitä vientivetoisia panostuksia on toivottu, niin kyllähän hallitus tekee itse asiassa ihan konkreettisia asioita sinne. Ja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

vaikka tässäkin äsken moukaroitiin, että mitään ei tapahdu, niin kyllä yritysten rahoitusmahdollisuuksia parannetaan, viennin rahoitusta lisätään Finnveran valtuuksia kasvatamalla, hyödynnetään aivan täysimääräisesti EU:n tarjoamia rahoitusmahdollisuuksia ESIRin kautta ja pk-yritysten vientiä ja kansainvälistymistä tuetaan. Team Finlandia on uudistettu. Otetaan käyttöön yhden luukun periaate ja on koitettu valita strategisia painopisteitä, biotaloutta, cleantechia, terveysteknologiaa ja digitalisaatiota. Ja puretaan myös kannustinloukkoja, uudistetaan työvoimapalveluja. Edelleenkin suurin ongelma on se, että työn nopea vastaanottaminen ei aina ole kannattavaa.

Perustulokokeilu on myös selvitystyönä aloitettu viime lokakuussa. Toivottavasti tämä esiselvitystyö toisi historiallisen mallin, jolla voisimme muuttaa myös sosiaaliturvaa perustulon kautta osallistavaksi ja työhön kannustavaksi.

Työvoimahallinnon ykköstehtävä on tietenkin työttömyyden pitkittymisen estäminen ja tarjota palveluita heti työttömyyden alussa. Kyllähän te-toimistojenkin palveluvalikoimaan on koitettu tehdä uusia digitaalisia palveluita, miten voitaisiin purkaa jonoja ja saada nopeammin asioita eteenpäin. Tämä huoli työttömyydestä on varmasti ihan yhteinen, koska jokainen puolue hallituksesta tai oppositiosta (Puhemies koputtaa) riippumatta haluaa ehdottomastikin työllisyystilannetta parantaa.

19.56 Suna Kymäläinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomen talouden ongelmat johtuvat siitä, ettei vienti vedä eikä talous kasva. Vientimme ei ole monipuolista. Vaikka orastavia merkkejä on, investointeja ei ole riittävästi. Lisäksi kotimainen kysyntä on alavireinen. Viennin edistämisen energiatuet ja väylämaksujen alennukset ovat tässä ja nyt -toimenpiteitä, jotka kiinnittävät huolen viennin edistämisen tärkeyteen. Tämän työvoimapolitiikan lähtökohdan hallitus on toimissaan unohtanut. Fokuksen tulisi olla kasvussa ja työllisyydessä eikä niiden pakastamisessa tilanteen jäätymistä kädet taskussa seuraten.

Hallituksen tavoite on oikea: työllisyysaste 72 prosenttiin ja 110 000 uutta työpaikkaa. SDP:n huoli on työttömyyden pitkittymisen kautta tulevilla riskeillä. Aktivointiaste on pudonnut, hallitus on jo valinnoillaan antanut periksi kolmanneksen aktivointiasteesta. Huolestuttavin on nuorisotakuun ideologinen alasajo. Meillä on nyt jäähallillinen nuoria, noin 5 500 alle 25-vuotiaasta enemmän aktiivitoimien ulkopuolella kuin viime vuoden lokakuussa.

Investoinnit ja panostukset kärkihankkeisiin ovat vaatimattomat hallituksen asettamien tavoitteiden näkökulmasta. Kärkihankkeet ovat pienemmät kuin leikkaukset työllisyyttä edistäviin aktiivitoimiin. Erityisen outoa on hallituksen linjaus Tekesin ja kaiken kaikkiaan osaamiseen panostamisen vähentymisestä. Kiistatonta on, että Suomen menestys on perustunut kovaan osaamiseen.

Vaikuttavuusarviot ovat tämän hallituksen kompastus. Lainsäädännön mukaisen sukupuolivaikutusten arvioinnin ja perustuslain velvoittavuuden hallitus on laiminlyönyt myös suhteessa työllisyyspolitiikkaansa. Hallitus on ohjelmansa ylimalkaisen ja vähättelevän tasa-arvolinjauksensa lisäksi jo laiminlyönyt sukupuolivaikutusten arvioinnin esityksissään kauppojen aukioloajoista, vuorotteluvapaajärjestelmän muuttamisesta ja pakkolaki-paketissaan.

Arvoisa puhemies! Pitkittyneen työttömyyden, syrjäytymisen ja sosiaalisen kestävyysvajeen torjumiseksi on SDP esitellyt omat vaihtoehtonsa: nuorisotakuun alasajon peruuttaminen, Rinteen työllistämismalli, Taipaleen malli, työllistäminen kuntien vastuuksi ja oikeudeksi, työeläkemaksujen alennus, työstä työhön - toimiin eli perinteisiin työllistymistä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

edistäviin toimiin kohdistuvien leikkausten peruutukset, kunnille porkkanaa homekoulu-
jen ja päiväkotien korjausinvestointiin, asunto- ja liikennepolitiikan toimenpideohjelma
sekä yrittäjäpaketti, josta mainittakoon yrittäjien uudesta työntekijästä 20 000 euron vä-
hennys tuloksesta -malli. Onko hallitus herännyt syrjäytymiseen ja työttömyyden pitkitty-
miseen ja lisääntymiseen? Ei ole. Sosiaalinen kestävyysvaje kasvaa hallitsemattomasti
etenkin työttömyysjaksojen pitkittyessä. Jos yhteiskunnallinen koheesio hajoaa, menete-
tään kilpailukykyvälineen teho. Siksi syrjäytymiseen pitäisi puuttua kunnan panostuksilla
eikä leikaten työllistämismäärärahoista. Yksinkertaisesti meillä ei ole varaa työttömyyden
pitkittymiseen eikä syrjäytymisen lisääntymiseen.

Hallitus on huonosti valmistellulla pakkolakipaketillaan ajanut Suomen työmarkkina-
järjestelmän kaaokseen. Se on tehnyt itsestään työmarkkinaosapuolen kesken sopimuskau-
den antamatta osapuolille todellista mahdollisuutta etsiä ja rakentaa pitkäkestoista ratkai-
sua. Pakottamalla osapuolia ylikireisiin aikatauluihin hallitus on saanut aikaiseksi enem-
män hämminkiä kuin tuloksia. Suomessa on perinteisesti osattu neuvotella niin kauan, että
sopimus on kiinni. Sen takia olisi perusteltua antaa todellisille neuvotteluille tilaa ja vetää
huonosti sekä epämääräisesti valmistellut esitykset pois. Hallituksen viisautta olisi antaa
mahdollisuus työllisyyttä ja kasvua tukevalle työmarkkinapolitiikalle, etenkin kun edellis-
tä laajaa työllisyys- ja kasvusopimusta on vielä yli vuosi jäljellä.

Hallitusta on muistutettava, että hyvällä valmistelulla ja vaikuttavuusarvioinneilla sekä
yhteistyöllä työmarkkinaosapuolten kanssa on saatu aikaiseksi suuria ja Suomen kannalta
tärkeitä asioita, viimeksi tykä ja lisäksi suuri eläkeuudistus — mutta niissähän mukana oli
SDP. Mutta ei teidän, arvoisa hallitus, tarvitsisikaan keksiä pyörää uudelleen, riittäisi, jos
lopettaisitte yrittämästä peppu edellä puuhun. Viisas oppii virheistään, oppii kuuntele-
maan kaikkia kuiskauksia tarkalla korvalla. Te osaatte kuunnella, kuulitte kättilöitäkin. (Pu-
hemies koputtaa) Kun kerran osaatte kuunnella ja tehdä korjausliikkeitä, tehkää ja kuulkaa
niin tässäkin asiassa.

20.01 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Suomen taloustilanne on vaka-
va. Bruttokansantuote on supistunut, työttömyys kasvaa ja työttömyysjaksot pitkittyvät.
Työllisyyden tulisikin olla ykkösasia, mutta näyttää siltä, ettei hallitus ota asiaa tosissaan
tässä ja nyt. Päinvastoin, hallituksen toimet tulevat monien arvioiden mukaan lisäämään
työttömyyttä, ja tämä on väärää politiikkaa.

Suomi tarvitsee kipeästi uusia tuotteita ja palveluita, joita voidaan viedä kansainvälisille
markkinoille. Suomi ei tule koskaan kilpailemaan vain hinnalla, vaan Suomen on panos-
tettava uusiin tuotteisiin ja erityisesti laatuun. Siksi hallituksen leikkaukset tutkimus- ja in-
novaatorahoisiin ovat lyhytnäköistä politiikkaa. Olemme esimerkiksi tulevaisuusvalio-
kunnassa kuulleet useita asiantuntijoita, jotka ovat voimakkaasti arvostelleet hallituksen
säästöjä koulutus-, tiede-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiosektoreilla. Näihin panosta-
minen olisi järkevä tie talouden kasvuun ja uusien työpaikkojen luomiseen. Mitkään kär-
kihankkeet eivät auta, jos esimerkiksi tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan perus-
rahoitukselta viedään pohja pois.

Työpaikkojen synnyn tukemisen ohella on välttämätöntä huolehtia työttömiksi joutu-
neista ihmisistä, heidän osaamisestaan ja työkyvystään. Hallituksen toimenpiteiden joh-
dosta nuorisotyöttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys tulevat todennäköisesti edelleen kasva-
maan. Tämä tulee pitkässä juoksussa yhteiskunnalle kalliiksi. SDP on esittänyt, että vastuu
pitkäaikaistyöttömyydestä pitää siirtää kuntiin. Esimerkiksi Tanskan mallin kokemus on,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

että pitkäaikaistyöttömien palvelut järjestyvät tehokkaasti vain, jos vastuu on siirretty kokonaisuudessaan kunnille. Näin varmistetaan yhteys muihin kunnan tarjoamiin palveluihin ja elinkeinopolitiikkaan. Kunnissa on paras asiantuntemus paikallisista työmarkkinoista.

Kuntien vastuun laajentamista on kokeiltu jo ministeri Ihalaisen käyntiin laittamassa työllisyyden kuntakokoilussa viime hallituskaudella. Kokeilusta tehdyn seurantatutkimuksen loppuraportissa, joka ilmestyi vastikään, todetaan, että kokeilukunnissa saadut tulokset työllisyyden hoidosta ovat parempia kuin vastaavissa verrokkikunnissa. Nyt onkin aika ottaa nämä hyvät kokemukset käyttöön kaikkialla. Kuntakokeiluissa on myös huomattu, että meillä on lainsäädännöllisiä esteitä järkevälle työllistämiselle, ja näiden hankkeiden loppuraporteissa on selkeästi kirjattu, millaisia kokeilulakeja kannattaisi nyt alueilla pilotoida. Toivottavasti hallitus ryhtyy nyt nopeasti tuumasta toimeen tässä tärkeässä asiassa.

Aina työllistyminen ei ole järkevää eikä mahdollista. Tällä hetkellä meillä on lähellä eläkeikää olevia pitkäaikaistyöttömiä, jotka olisi järkevää päästää säällisesti eläkkeelle. Se olisi heidän itsensä kannalta hyvä ja kunniallinen vaihtoehto, mutta samalla se vapauttaisi kuntien ja työvoimahallinnon resursseja. Tämänhetkisessä työllisyystilanteessa heillä ei ole edes toiveita työpaikasta. Nämä ihmiset ovat eläkejärjestelmän näkökulmasta työkykyisiä mutta työelämän näkökulmasta työkyvyttömiä.

Arvoisa puhemies! Pari sanaa nuorten tilanteesta. Hallitus vähentää kovalla kädellä nuorten työllisyyteen ja syrjäytymisen ehkäisyyn suunnattuja määrärahoja. Pidemmällä tähtäyksellä tämä voi tulla yhteiskunnalle kalliiksi, sillä syrjäytymisen ehkäisyyn panostettu euro tuottaa itsensä monin verroin takaisin. Yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle monien arvioiden mukaan elämänsä aikana reilusti yli miljoona euroa. Nuorisotakuun toimenpiteet ovat onnistuneet nimenomaan ennalta ehkäisemään nuorten syrjäytymistä. Esimerkiksi peruskoulun jälkeen jatkokoulutukseen sijoittuvien osuus on suurempi kuin koskaan. Samoin etsivä nuorisotyö on tavoittanut vuosittain 20 000 niin sanottua kadonnutta nuorta, joista yli 15 000 on tarvinnut pidempää ohjausta.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, nyt tarvitaan rivakoita toimia niin työpaikkojen luomiseksi kuin myös erityisesti nuorten ja pitkäaikaistyöttömien tilanteen parantamiseksi. Työttömyys vaikuttaa nimittäin kokonaisvaltaisesti ihmiseen. Terveydelliset ongelmat lisääntyvät, ja sosiaaliset suhteet kärsivät. Yhteiskunnan kannalta verotulot ja työpanos jäävät saamatta, ja samalla yhteiskunnan tuen ja palvelujen tarve kasvaa. Myös työkyky ja työelämätaidot heikkenevät hyvin nopeasti. Suomella ei ole aikaa odottaa. Työllisyystoimia tarvitaan tässä ja nyt, kuten SDP on esittänyt. Kehotankin hallitusta nyt todella nopeisiin toimenpiteisiin sen sijaan, että se keskittyy keinoihin, joiden vaikutukset ovat asiantuntijaarvioidenkin mukaan erittäin kyseenalaisia.

Lopuksi toivon hallitukselta myös ripausta nöyryyttä, sillä sitä tarvitaan nyt meiltä kaikilta.

20.06 Satu Taavitsainen sd: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Koko hyvinvointivaltion perusta on mahdollisimman kattava työllisyys. Hyvinvointivaltion perusajatus on "jokaiselta kykyjensä mukaan, jokaiselle tarpeittensa mukaan". Jos osallisuus yhteiskunnan toimintaan heikkenee, niin hyvinvoinnin perusta järkkyy. Jokainen haluaa tuntea tulevaisuutensa olevan turvattu. Työ ja sen tuoma toimeentulo on aivan perusasia elämässä, ja sen puolesta on mielestäni kamppailtava enemmän, ja tämä välikysymys asiasta on aivan aiheellinen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Työttömyydestä seuraa tuloerojen kasvua, joka lisää kansan kahtiajakautumista, sosiaalista, terveydellistä ja taloudellista eriarvoisuutta. Se uhkaa myös yhteiskuntarauhaa ja talouden kehitystä. Tulokehitys on eriytynyt myös yrittäjien kesken. Joka viides yksinyrittäjä elää köyhyysrajalla. Nyt maamme porvarillinen hallitus soveltaa taloudenhoidossaan reseptiä, joka on epäonnistunut kaikkialla maailmassa. Leikkaamalla ei ole missään saavutettu kasvun ja työllisyyden vahvistumista. Supistava kulutus johtaa työttömyyden kasvamiseen ja yrittäjien ahdingon pahenemiseen, kun kellään ei ole varaa ostaa tuotteita ja palveluita. Leikkausten myötä pienituloisten väestöryhmien toimeentulo vaikeutuu monilta osin. Näihin lukeutuvat myös yksinyrittäjät. Yritysten investoinnit ja tuotantoon panostaminen olisivat paras tapa toipua lamasta. Tätä ei nyt tapahdu, vaikkakin suurilla yrityksillä on hallussaan merkittäviä kassavarantoja ja osingonmaksukykyä. Tähän ahneusongelmaan toivon muitakin lääkkeitä kuin palkkojen alentamista ja työntekijöihin kohdistuvia pakkolakeja. Työntekijäväestön työllisyyden ja ostovoiman kohentuminen ja eläkeläisten toimeentulon parantaminen auttaisi monet pienet yrittäjät pois talouden ahdingosta.

Yhteiskunnan on erityisesti laman aikana tuettava työllisyyttä ja ylläpidettävä kotimaan markkinoita. Työllisyyden parantamiseksi tarvitaan vahvaa investointien liikkeellelähtöä. Kun suuret yritykset eivät panosta tuotantonsa ja investoi, on hallituksen vauhditettava kotimarkkinoita ja kulutusta budjetin kautta. Taantumassa kaikki kulutus on eduksi. Sen vuoksi Suomi tarvitsee ripeitä toimia välttämättömien julkisten investointien toteuttamiseksi. Pitää saada nostokurjet ja kaivurit pois varastoista pölyttymästä ja pitää nopeasti luoda rahoitusmalli, jotta tarvittavat investoinnit saadaan liikkeelle. Nyt rakentaminen on edullista, kun korot ovat matalalla ja urakoita saa kohtuuhinnalla. Korkean työttömyyden aika on juuri oikea aika investoida julkiseen rakentamiseen, kuten homekouluihin, päiväkoteihin, kuoppaisiin katuihin ja valtateihin, raideliikenteeseen, vuokra-asuntorakentamiseen ja muihin urakoihin, jotka olisi muutoinkin lähiaikoina tehtävä. Jälkipolville ei voi jättää nykyisenkaltaista korjausvelkaa, joka on pahempaa kuin rahallisen velan jättäminen. Parantuneet ja nopeammat liikenneyhteydet lisäävät työpaikkoja myös meille Kehä kolmosen ulkopuolella. Valtion ja sen ohjauksessa olevien yhtiöiden investointien lisääminen jo 5 prosentilla toisi työtä tuhansille tällä hetkellä työtä vailla oleville.

Euroopan TEN-T-liikenneverkkorahat Suomelle ovat vain 16 miljoonaa. Baltian maat saavat satoja miljoonia, samoin Tanska. Isoja rahoja menee meidän rajojemme ulkopuolelle, miksi? Onko meidän vaikuttamisemme ja edunvalvontamme heikkoa? Mitä tekee Jyrki Katainen, EU:n investoinneista vastaava komissaari? Suomen tulee saada Euroopasta konkreettista tukea uusiin investointeihin, ja meidän pitää panostaa osaamiseen rahan hakemisessa. Euroopan strategisten investointien rahastosta ESIRistä pitää saada Suomeen konkreettista hyötyä miljarditasolla. EU:n tavoitteena on 315 miljardin euron investointien käynnistyminen vuoteen 20 mennessä. Tässä vauhdissa Suomen tulee olla mukana.

Arvoisa puhemies! Tarvitsemme työtä ja talouskasvua oikein keinoin toteutettuna. Yrityksemme menestyvät vain, (Puhemies koputtaa) jos kansalaisilla on varaa ostaa tuotteita ja palveluita.

20.12 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Aluksi kannatan edustaja Järvisen tekemää epäluottamusesitystä.

Olen seurannut hieman hämmentyneenä tätä keskustelua aina väliliksymyksestä alkaen, vaikka itsekin sen allekirjoitin. Viimeistään työministeri Lindströmin puheenvuoro paljasti, että meidän työllisyys- ja talouspolitiikkamme tuijottavat menneisyyteen. Ratkaisemme

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

nyt historian ongelmia, vaikka pitäisi etsiä tulevaisuuden ratkaisuja. Ei ole mikään ihme, että Suomen talous mataa, kun työmarkkinat nähdään staattisena, pysähtyneenä järjestelmänä. Todellisuudessa maailma muuttuu nyt nopeammin kuin kertaakaan aiemmin ihmislajin historian aikana ja myös maailmantalous, kansantalous ja työmarkkinat sekä jopa työ itse ovat murroksessa. Eduskuntatyö on vain niin intensiivistä ja kiinnostavaa, että on suuri riski, että täällä ei huomaa ympäröivän maailman muutoksia, ja näinä aikoina niitä riittää. Tulevaisuudentutkijat itse asiassa ennakoivat, että maailma muuttuu seuraavien 20 vuoden aikana yhtä paljon kuin aiempien 200 vuoden aikana yhteensä. Vuosi 1815 tunnetaan parhaiten Waterloon taistelusta. Tässä taloustilanteessa eivät siis vanhat lääkkeet auta, koska tauti on uusi ja vielä tuntematon.

Arvoisa puhemies! Vastaako hallituksen työllisyyspolitiikka tai tämä meidän välikysymyksemmekään tulevaisuuden työelämän haasteisiin? Ei. Päinvastoin, esimerkiksi freelancereiden ja itsensätyöllistäjien unohtaminen uudesta työttömyysturvalaista kertoo hallituksen vieraantuneen nykymaailman työelämän arjesta. Silpputyö on tämän päivän todellisuutta. Työelämässä surffataan työstä ja ammatista toiseen parin kolmen vuoden välein kokonaisten teollisuudenalojen noustessa ja kuollessa ja ammattien osaamisvaatimusten muuttuessa. Etla on ennakoinut, että seuraavien 20 vuoden aikana 30 prosenttia suomalaisten nykyisistä ammateista katoaa, ei siis työpaikoista vaan kokonaisista ammateista, kun tekoälyt ja robotit ottavat ne hoitaakseen. On kuvaavaa, ettei työministeri maininnut puheessaan digitalisaatiota lainkaan, vaikka se on yksi hallitusohjelman kantavia teemoja ja työelämän muutosvoimia. (Eduskunnasta: Aivan!) Nykyaikaista saati ennakoivaa työllisyyspolitiikkaa on mahdotonta tehdä ilman digitalisaation ottamista huomioon, ja siitä keuhon hallitusohjelmaa.

Pian puhutaan jo silppuelämästä, jossa ihmiset ovat yhtä aikaa työsuhteessa, yrittäjiä, opiskelemissa uuteen ammattiin, vanhempainvapaalla ja seuraavana vuonna kuntoutuspäivärahalla, osa-aikaeläkkeellä ja omaishoitajana. Mikään sosiaaliturvajärjestelmä ei pysy tällaisen silppuelämän tahdissa, ja siksi hallituksen perustulokeleilu onkin niin tervetullut.

Arvoisa puhemies! Toinen huomiota kiinnittävä asia viime kuukausien keskustelussa on tuottavuuden unohtaminen. Kaikki puhuvat nykyään vain työn yksikkökustannuksista, työn hinnasta ja työajasta, aivan kuin työn tuottavuus olisi vakio. Syy Suomen nykyisiin ongelmiin on kuitenkin nimenomaan suomalaisen työn laskeva tuottavuus. Se, että aiemmat hallitukset ovat tuottavuusohjelmillaan epäonnistuneet suomalaisen työn tuottavuuden nostamisessa, tarkoittaa vain sitä, että kriisi on tällä hetkellä aiempaa pahempi, ei sitä, että meidän pitäisi unohtaa koko tuottavuus.

Suomalaisen työn tuottavuuden trendi on ollut laskeva jo 90-luvulta alkaen, itse asiassa jopa Nokian hyvinä vuosina. Viime vuodet työn tuottavuuskehitys on ollut jo negatiivista, eli Suomessa tehty työtunti tuottaa lisäarvoa vuosi vuodelta vähemmän mutta maksaa yhtä paljon kuin ennen. Ei ihme, että kansantalous sakkaa. Ratkaisu Suomen taloustilanteeseen ei ole kuitenkaan palkkakilpailu kilpailijamaiden kanssa. Itse asiassa suomalaisten palkkataso on eurooppalaista keskikastia, eli jostain syystä suomalaiset yritykset eivät saa suomalaisesta työvoimasta yhtä paljon irti kuin meidän kilpailijamaamme, joissa talous kasvaa. Keskittymällä työn hintaan me kuitenkin unohdamme työn tuottavuuden, ja jos työn tuottavuuskehitys jatkuu edelleen negatiivisena, me joudumme laskemaan työn yksikköhintaa uudelleen ja uudelleen ja uudelleen. Kilpajuoksu pohjalle ei lopu ennen kuin Suomi on halpatyömaa. Sen sijaan meidän on kaikin keinoin parannettava työn tuottavuutta eli investoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

tava, investoitava uusiin toimintatapoihin ja ne mahdollistavaan osaamiseen ja teknologiaan sekä yksityisellä että julkisella sektorilla. Silloin tuloksena on aito tuottavuusloikka ja siitä seuraava suomalaisen työn kilpailukyvyn paraneminen ja siitä seuraava työllisyyden paraneminen.

20.17 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Tässä on ollut aikaa nyt muutama tunti kuunnella tätä vilkasta keskustelua, ja mielenkiinnolla panin merkkeille nykyisten hallituspuolueiden innostuksen arvostella pääministeri Kataisen ja pääministeri Stubbin hallituksen toimintoja. Varmaan arvostelemisen sijaa on. Edustaja Ala-Nissilähän piipahti täällä sanomassa, että on ollut päättämättömyyden kausi. No, sehän ei tietenkään pidä paikkaansa. Varsinkin Kataisen hallituksen aikana keskellä eurokriisiä sopeutustoimien toteuttamiseksi tehtiin varsin vaikeita päätöksiä, mutta kuitenkin tavalla, että semmoinen oikeudenmukaisuus niin verotuksessa kuin näissä säästöissäkin toteutui, ja vielä tehtiin ratkaisuja, jotka meidän kilpailukykyä paransivat: kaksi kattavaa työmarkkinaratkaisua, yksi työurapöytäkirja ja iso eläkeuudistus, jotka meidän kilpailukyvyn kannalta olivat niitä tärkeimpiä asioita. Ei silloin tarvinnut neljää kertaa neuvotella. Mistähän se nyt johtuu, että tarvitsee?

Tarkoitukseni oli myös sanoa, että tässä keskustelussa esitettiin myös rakentavia puheenvuoroja, loivempia käänteitä, yhteistyöhakuisempia puheenvuoroja ja kärjistyksen välttämistä sen seikan suhteen, että jospa tässä vielä olisi kuitenkin mahdollisuuksia työmarkkinoillakin päästä yhteisymmärrykseen pitkästä sopimuksesta. Tämä on senkin takia nyt tärkeätä, että tämmöistä luottamuspääomaa tässä pitää nyt vähän kasata. Joulurauha tulee vähän hyvään aikaan, ja vedetään henkeä ja toivon mukaan tässä päästään vielä neuvottelemaan.

Jälkeenpäin voisi sanoa, että siihen SAK:n ja muiden palkansaajajärjestöjen tarjoukseen, joka oli tosi tärkeä ja vastuullinen, olisi pitänyt ehkä sinä sinisenä hetkenä tarttua heti, koska nyt sitä tarjousta ei sellaisenaan ole olemassa. En haluaisi ajatella sitä sotkua ja sitä näköalaa, mikä meillä syksyllä on, jos hallitus köröttelee tämän pakkolaki-paketin kanssa ja ollaan menossa hajautettuun työmarkkinakerrokseen syksyllä. Sen takia olisi äärettömän tärkeätä, että tässä vielä löytyisi yhteisymmärrys tämmöisen vakaamman, pitkäkestoisen työmarkkinaratkaisun ja tämän sopimus pohjaisen paikallisen sopimisen kehittämisen lähtökohdista. Hyvä on elää tässä toivossa, ja minä itse asiassa jaksan uskoa, että tällaisia keskusteluja tullaan vielä käymään.

Työttömyys on ilman muuta suurin tuloerojen kasvattaja ja pitkittyessään myöskin suurin riski ihmisten syrjäytymiselle — siitä on täällä paljon puhuttu — ja on hyvä palata vielä siihen tosiasiaan, että meillä on 113 000 pitkäaikaistyötöntä ja meillä kaikista työttömistä noin puolet on nyt vaikeammin työllistettäviä, mikä tarkoittaa sitä, että nämä ihmiset tarvitsevat työkykyä, kuntoutusta, koulutusta, elämänhallintaa tukevia toimenpiteitä selvitäkseen ylimalkaan työmarkkinoille, vaikka niitä työpaikkoja avautuisikin. Ja meillä on erittäin suuri riski, vähän hätähuudon riski, että meillä iso määrä ihmisiä nyt syrjäytyy työmarkkinoilta ja yhteiskunnasta. Se edellyttää sitä, että me panostamme tässä ja nyt niihin määrärahoihin, siihen rahoitukseen, joka pitää näitä ihmisiä näiden toimenpiteitten piirissä. Yhdyn siihen, että Suomessa ei ole enää taloudellinen kestävyysvaje pelkästään vaan meillä on sosiaalinen kestävyysvaje tosi suuri ongelma.

Tässä mielessä on tärkeätä, että näitä hallituksen työllisyysmäärärahoihin liittyviä leikkauksia ei tehtäisi ensi vuodelle ja koko vaalikaudelle. Nyt aktivointiaste on tippunut 21 prosenttiin. Tosi surkea tila. Ja me olemme kuitenkin kysyneet tähän asti pitämään yli

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

100 000 ihmistä näiden aktiivitoimien piirissä, eli lähes 30 prosenttia työttömistä. Olisi tärkeätä, että palattaisiin tälle tärkeälle tielle.

Toinen näkökohta on sitten se, että meillä on poikkeuksellisen pitkään työttömänä olleita ihmisiä. Mehän selvitimme, että yli 60-vuotiaita, jotka ovat olleet viisi vuotta työttömänä, on 3 700 ihmistä. Jokainen ymmärtää, että nämä ihmiset ovat ihan väärässä paikassa. Eivät he tule koskaan työllistymään. Heille pitäisi tehdä joku kunniakas onko se sitten eläketukipäätös tai mikä se onkaan, jotta he pääsisivät inhimillisesti katsottuna toiseen paikkaan. Vielä yksi asia, joka liittyy tähän varttuneempien ihmisten työllistämiseen, on se, että me rakensimme palkkatukijärjestelmän niin, että yli 60-vuotiaitten palkkatuki on pysyvä. Toivon, että nämä rahat eivät lopu niin, että tämäkin katkeaa, ettei voidakaan tukea ikääntyneempiä ihmisiä niin, että se palkkatuki olisi houkutteleva yritykselle ja pitkäkestoisempi.

Lopuksi haluaisin myös vielä palata tähän nuorisotakuuseen. Sen rakentamistyössä eduskunnan puhemiehen kanssa olemme voineet olla neljä vuotta, ja tuloksiakin olemme saaneet aikaan. Totta kai parempiakin olisi toivottu. Mutta minä haluan vain kertoa siitä sen, että me panostimme vuodessa 60 miljoonaa plus 40 miljoonaa eli noin 100 miljoonaa tähän nuorten ja nuorten aikuisten työllistymiseen, koulutukseen ja syrjäytymisen estämiseen. Ja tässä on saavutettu se, että 99 prosenttia meidän nuorisosta tänä päivänä pääsee peruskouluasteelta toisen asteen koulutukseen. Koulutustakuu tässä mielessä on toiminut hyvin, (Puhemies koputtaa) ja nuorten työttömyyden kesto on ollut erittäin lyhyttä, ja se on hyvä asia.

Eli kaiken kaikkiaan toivon, että me tämmöistä yhteistyöhenkeä rakennamme tässä yhteiskunnassa, (Puhemies koputtaa) koska tämä meidän työttömyys on tosi paha ja se on suuri syrjäytymisen riskiasia.

20.24 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Ihalainen varmaan sydämeästään on huolissaan suomalaisista työttömistä ja tuntee tuon puolen todella hyvin. Siihen en sillä tavalla halua puuttua, koska itse en ole niin hyvin perillä.

Mutta Suomen taloustilanteesta. Täällä on haukuttu Lindströmiä muun muassa työllisyydestä ja näin poispäin, ja SDP hokee koko ajan "tässä ja nyt". Meillähän oli neljä vuotta valtiovarainministeri SDP:stä, ja miten tapahtui, jos mennään historiaan? Meillä oli vuonna 2007 kauppataase ylijäämäinen 6 072 miljoonaa. Vuonna 2011 se kääntyi sillä tavalla, että kauppataase oli alijäämäinen 3 682 miljoonaa ja niin edelleen, 2014 se oli 1 796 miljoonaa alijäämäinen. Mitä Lindströmille jäi käteen työllistää ihmisiä? Kärpäslätkä takataskuun. Ei sillä voi oikein mitään tehdä. Nyt täytyy saada valtiontalous siihen kuntoon, että työpaikkoja syntyy. Alijäämällä ja velanotolla niitä kestäviä, pysyviä työpaikkoja ei synny, ja jos mennään tällä vasemmistolaisella linjalla, mikä nyt on lähinnä sosialismia, jakamistaloutta, mistä me saamme markkinataloudessa siihen sijoittajat, joilla on pääomia? Eivät ne lähde siihen mukaan. Ne lähtevät siihen mukaan, missä euro alkaa tuottamaan, ja Suomessa on nyt tilanne se, että erään tutkimuksen mukaan jopa 70 prosenttia yrityksistä on lähtökuopissa siirtyäkseen muualle tuottavimmille alueille. Siis tämä ei ole paikka, mihin sijoitetaan. Tämä asia yritetään nyt tämän hallituksen toimesta saada siihen kuntoon, että sijoittajat tulevat tänne. Tästä on kysymys.

Niistä keinoista. Meillä on liian kallista työ ja niin poispäin. Se hintalappu vain ei kelpaa tuonne maailmalle. Edustaja Kasvi vihreistä puhui kyllä todella hyvin tuosta työn tuottavuudesta. Se on laskenut meillä, ja me jäämme jälkijunaan maailmalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Markkinatalous ja pääomat ovat semmoisia kasvottomia, näkymättömiä voimia. Me emme saa niitä kiinni, emme millään. Ne siirtyvät pois, jos me tartumme niihin kovalla kädellä. Ne sanovat kiitos ei. Meillä tällä hetkellä suurin ongelma on työnantajapula. Ne kun me saamme tänne Suomeen, silloin meillä alkaa tulla sitä kakkua, mitä me voimme jakaa. Nimenomaan niin kuin Ihalainen tässä sanoi ja puhui hyvin pitkäaikaistyöttömyydestä ja työllistämisestä: silloin kun se kakku on kunnossa, niin ministeri Lindström alkaa toimimaan, kun sillä on siellä karpäslätkän tilalla jotakin muuta elikkä sitä kakkua. Ja Ihalaiselta varmaan saa siihen neuvoa, että voidaan tehdä jotain. Tässä tilanteessa on puhuttu velkaantumisesta ja niin edelleen. Se on saatava poikki. Nyt hallitus yrittää tehdä sen, minkä pystyy.

Sanon henkilökohtaisesti: ei minun ole mukava mennä tuonne torin laidalle kertomaan tällaisia uutisia, että joudutaan leikkaamaan. Mutta jossakin kohti on tehtävä se, ja se on vastuuta. — Kiitos.

20.30 Pirkko Mattila ps: Arvoisa rouva puhemies! Kun kauppatase on toistuvasti negatiivinen eikä työllisyysaste nouse, on hälytyskellojen soitava, ja ovathan ne varmaan soineetkin. Julkinen valta, hallitus, on ottanut roolinsa talouden hoitamisessa. Olemme euron pakkopaidassa. Edustaja Ihalainen luetteli juurikin niitä keinoja, joilla aikanaan varmasti ajateltiin torjua Emuun liittymisen riskejä, kun Suomella ei olisi itsenäistä raha- ja valuuttapolitiikkaa. Suomi on valuutta-alueen reunalla, ja euroalue on epäsymmetrinen.

Palaan hetkiseksi historiaan. Vuonna 1994 Jaakko Kiander kirjoitti tutkimuksessaan Emu ja työmarkkinat seuraavasti. "Emu-jäsenyyden myötä ongelmaksi saattaa muodostua sopeutuminen sellaiseen kilpailukykyä odottamattomalla tavalla heikentävään häiriöön, jota on totuttu hoitamaan devalvaatiolla." Nyt voidaan pohtia, kuinka hyvin tähän osattiin varautua rahaliittoon mentäessä. Täällä tosiaan edustaja Ihalainen mainitsi varotoimenpiteitä, kuten Emu-puskurit, mutta ne eivät ole olleet ilmeisestikään sitten riittäviä. Kiander kysyi myös seuraavasti. "Kuinka käy tulevaisuudessa, jos vaihtosuhde ensin paranee voimakkaasti ja joskus taas romahtaa niin, että vientitulot romahtavat vuodessa 10 tai 20 prosenttia?" Historiallisestihan siis suurista talouden mullistuksista on selvitty valuuttakurssia muuttamalla eli devalvoimalla. Ruotsi voi tällä hetkellä tehdä kilpailuhenkistä devalvaatiota, mutta me emme. Toimintojen ja rakenteen muuttaminen on hitaampaa, siis palkkajoustot ja paikallinen sopiminen esimerkkinä. Rahaliitto ei estä sen kummemmin liittohierrosta, yhteiskuntasopimusta kuin keskitettyä työmarkkinaratkaisua. Mutta näitä nyt sitten etsitään ja pyöritellään.

Euroskeptikkona minun on todettava, että totta, kansallinen valuutta olisi minulle mieluisampi vaihtoehto ja valuuttakurssin korjaus velanottoa ja palkkajoustoja mieluisampi vaihtoehto. Mutta niin kuin totesin, olemme euron pakkopaidassa, eikä ole vielä järjestetty kansanäänestystä euroerosta.

Täällä on esitetty myöskin, kuten Kiander tutkimuksissaan, vaihtoehdoksi monien muiden lisäksi julkisen sektorin investointeja, mutta niitä voidaan tehdä vain rajoitetusti. Ne ovat tarpeellisia. Minä kyllä kannatan lämpimästi siis homekoulujen korjaamista, päiväkotien rakentamista pohjoissuomalaisesta hirrestä, hirs- ja puurakentamisen edistämistä, mutta emme me niitä rakennuksia, tuottamattomia seiniä voi loputtomiin rakentaa. Tarkoitin, että siis päiväkoti ja koulu ovat tuottavia seiniä, siis sivistys on tuottavaa Suomessa, mutta tiet ja seinät eivät riitä, kuten Euroopassa on nähty.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Hallitus haluaa ponnistella talouskasvun, kilpailukyvyn ja elinvoimaisen yrityssektorin eteen. Eilen keskustelimme pitkään työntekijöiden uupumisesta. Kukaan ei ole tänään ollut huolissaan työnantajan uupumisesta. Kasvuyritys ja voittoa tavoitteleva ja tekevä yritys uskaltaa palkata työntekijöitä, ja yrittäjien on voitava luottaa toimivaan ja sujuvaan hallintoon. Tänä päivänä aivan liian moni yrittäjän lapsi toteaa vanhempiansa työnsä läheltä nähtyään, ettei ikinä ala yrittäjäksi. (Teuvo Hakkarainen: Juuri näin!)

Välikysymyksen tekijöitä on muistutettava siitä, että meillä on edellisen hallituksen perintö. Arvio tämän hallituksen työllisyyspolitiikasta ei käytännössä ole mahdollista tässä ja nyt. Tai oikeammin me arvioimme tänään jotakin muuta ja samaan aikaan saamme uutisen piilotyöpaikoista. Vastauspuheenvuorossaan ministeri Lindström nostikin esiin tärkeän päätavoitteen työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmasta. Työvoimahallinnon uudistamisen luulisi olevankin kaikkien etu, niin työskentelevien kuin työtä etsivien. Hyvä hallinto on parhaimmillaan osa kansantalouden tuotantopotentiaalia, ja sääntelyn tulee tuottaa kansantaloudelle lisäarvoa.

Hallitusohjelman työllisyyspoliittisen osuuden lisäksi hallitusohjelma kärkihankkeineen sisältää monia muita työllisyyttä edistäviä toimia. Haluan esimerkiksi uskoa biotalouden ja puhtaiden ratkaisujen mahdollisuuksiin. Metsäperusteinen, vihreä biotalous on ollut menneisyydessä Suomen talouden kivijalka, ja uskon, että tulevaisuudessa myös osaamme jalostaa biomassaa korkean jalostusarvon tuotteeksi, vientituotteeksi, edelleenkin. Hallitusohjelmaan on kirjattu kiertotalouden vientimahdollisuudet ja sitten myös sininen biotalous eli veteen perustuvat ratkaisut ja mahdollisuudet. Esimerkiksi kotimaisen kalatalouden potentiaalia voidaan hyödyntää enemmän ja kalastusmatkailun voidaan odottaa tuovan muutamia työpaikkoja. Vaikka nyt ei puhutakaan kauhean suurista volyyymeistä, niin minun mielestäni jokainen kotimainen, uusi, Suomessa pysyvä työpaikka on kullan arvoinen, eli biotalouden työpaikat ovat kotimaisia, ja pidetään siitä huoli. Biomassojen koti on maakunnissa.

20.35 Anna-Maja Henriksson r: Värderade fru talman! Det är viktigt att vi får fart på Finland. Det är med arbete och med företagsamhet som vi kan lyfta vårt land ur den kris vi är i nu, och det är med fler arbetsplatser som vi kan se framåt mot ett framgångsrikt Finland som åter finns inte på sista plats och inte på näst sista plats, när man jämför EU-länderna, utan i toppen, och dit ska vi tillbaka.

Arvoisa puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä tietää, että yrittäjyydellä, yrittämisellä voidaan nostaa Suomi suosta. Mutta tähän tarvitaan myös toimenpiteitä. Hallitus on tekevässä osaksi kyllä oikeita päätöksiä, mutta me kuitenkin kaipaamme enemmän ripeyttä, me kaipaamme myös sitä, että saataisiin aikaiseksi kunnon yhteiskuntasopimus. Ja tässä tilanteessa olisi kaikkien etu, että edelleen sopijapuolet istuisivat alas samaan pöytään ja näkisivät, että ainoastaan yhdessä pystymme menemään kohti parempaa Suomea, kohti parempaa huomista, jossa me pystymme myös luomaan enemmän työpaikkoja.

Yrittäjyysvienti ja työllisyys ovat Suomen kilpailukyvyn kulmakiviä. Me haluamme panna nostaa enemmän varoja myös Tekesin kautta tapahtuvaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Ja me tiedämme, että taloutemme on riippuvainen pienten ja keskisuurten yritysten menestyksestä ja näiden mahdollisuudesta antaa työtä.

Turvataksemme hyvinvointiyhteiskunnan säilymisen Suomi tarvitsee yhä enemmän veroja maksavia työntekijöitä. Työmarkkinamme on kärsinyt parin vuosikymmenen ajan ky-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

synnän ja tarjonnan epätasapainosta, ja me olemme juoksuttaneet pitkäaikaistyöttömiämme viranomaiselta toiselle sen sijaan, että olisimme ottaneet käyttöön konkreettisia työllistämistoimenpiteitä. Työnvälityksen on toimittava aktiivisesti työttömyyskauden tai jopa heti lomautuksen alussa, ja työllistämispalveluiden antamisesta ja työnvälityksestä on tehtävä tehokkaampaa ja tuloksekkaampaa. Tällä hetkellä meillä on 65 000 avointa työpaikkaa, ja on ihmeellistä, että niihin ei löydy työntekijöitä, kun samalla työttömyys on nousut.

Värderade talman! Svenska riksdagsgruppen vill gärna se att vi förbättrar och effektiviserar vår arbetsförmedling. Vi anser att man nu borde satsa på att åstadkomma fungerande lokala avtalslösningar. Vi anser att man borde satsa på ungdomarna och se till att det skapas möjligheter för de unga att jobba. Man borde titta på det tyska lärlingssystemet och man borde titta på systemet med så kallade minijobs, bland annat.

Regionerna behöver också sina förbindelser, och jag vill avsluta med att säga att för att landet ska hållas på fötter behöver man ta vara på alla de styrkor som finns runt om i vårt land. Därför behöver det finnas fungerande järnväg, vägar, flygfält och hamnar. Och därför hoppas jag verkligen att regeringen inte nu planerar att sänka servicenivåerna vare sig på tågen eller på flygen och framför allt att man inte heller stänger flygfält. Det skulle vara förödande för vår viktiga exportindustri.

Ja näkisin myös, että muualla Suomessa voitaisiin ottaa vähän mallia Pohjanmaalta ja Ahvenanmaalta. Meillä on yrittäjäyys korkealla, siellä yritetään tehdä omia ratkaisuja, ja tällaista yrittäjähenkä me tarvitsemme nyt koko maassa.

Värderade ordförande! Med de här orden vill jag avsluta med att understöda det av Anders Adlercreutz formulerade misstroendevotumet mot regeringen.

Eli kannatan Anders Adlercreutzin aikaisemmin tänään päivällä esittämää epäluottamuslausetta.

20.40 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Äsken puhuin kuntien työllistämismahdollisuuksista. Toisaalta työllisyydenhoito tarvitsee myös yritystoimintaa ja sen menestymistä. Nyt se yritystoiminta tarvitsee selvän sysäyksen elinkeinoelämän kilpailutilanteessa. Palvelualoilla vasemmistoliiton esittämä väliaikainen arvonlisäalennus on kannatettava parannus. Se lisää kulutusta, kuten romuautojen 1 500 euron ostohyvitys lisäsi autokauppaa. Määräaikainen alennus innostaa aina ostamaan. Kulutuksen kasvaessa se loisi lisää työpaikkoja palvelualoille. Palvelualat ovat sektori, joka palkkaa useimmiten nuorta työvoimaa, ja näin saadaan nuorille työkohteita.

Arvoisa rouva puhemies! Myös vientiteollisuuden olosuhteita pitää parantaa. Siksi toivonkin, että hallitus vielä pohtisi tykönään hallitusohjelmaan suunnitellun, infran korjausvelkaan varatun 600 miljoonan euron käyttöä enemmän etupainotteisesti. Esimerkiksi jo ensi vuodelle tarkoitetun 100 miljoonan euron sijasta otettaisiin käyttöön 200 miljoonaa euroa ja 300 miljoonaa euroa vuodelle 2017. Tämä siksi, että vientiteollisuutemme ja matkailun kehittämismahdollisuudet paranisivat nopeammassa aikataulussa. Se luo uusia mahdollisuuksia parantaa vientiyritystemme kilpailukykyä. Nopeamat kulkuyhteydet pudottaisivat kuljetuskustannuksia. Sujuvat kulkuyhteydet ovat äärimmäisen tärkeitä maa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

kuntien työllistämistilanteen parantamisessa, sillä ne takaavat matkailukohteiden kehittämisen ja parantavat maakuntien hankkeiden investointimahdollisuuksia.

Lisäksi koulutukseen ja tutkimukseen on panostettava tuntuvasti. Siksi niitä leikkauksia ei olisi pitänyt tehdä. Leikkauksien sijaan olisi pitänyt satsata yritysten ja yliopistojen väliseen tutkimus- ja kehittämissyhteistyöhön. Näin saadaan aikaan uusia, korkealaatuisia tuoteideoita ja kehitetään niitä tuotantoon. Se mahdollistaa uusien tuotantolaitoksien rakentamisen tänne. Suomessa on jo nyt korkealaatuista osaamista metalli-, energia-, puunjalostus- ja lääketeollisuudessa ja monella muulla tuotealalla. Jotta laatu pysyy korkealla tasolla ja jotta tuotteita ostetaan ja viedään ulkomarkkinoille, tarvitaan Suomessa hyvää koulutusta, laadukasta tutkimusta ja huippuhyvää tuotekehittelyä. Siksi olisi tarpeen, että hallitus peruisi nämä koulutukseen ja tutkimukseen kohdistetut leikkaukset.

Tulen itse paikkakunnalta, missä vienti vetää. Siellä on investoitu paperitehtaaseen, muutettu sitä kartonkitehtaaksi. Lisäksi valmistuu käyttöön LVL-elementtitehdas, joka tekee puuelementeistä rakennuksia. Nämä investoinnit ovat noin 160 miljoonaa. Lisäksi sinne Varkauden alueelle rakennetaan 120—130 miljoonan euron arvoista Itä-Suomen jätteenpolttolaitosta paikallisen suunnittelun voimin. Nämä tehtaot tällä hetkellä tuottavat sillä tavalla, että Andritz rakentaa maailman suurinta soodakattilaa Indonesiaan. Ruotsiin se sai tilauksen Östrandin sellutehtaalle. Sinne tulee Ruotsin suurin soodakattila. Sitten Foster Wheeler rakentaa maailman suurinta bioenergiailaitosta Etelä-Koreaan. Sitten meillä oli semmoinen tehdas, jota oltiin jo menettämässä Varkauden seudulta, tällainen Aikawa Fiber Technologies, japanilaisten omistama yritys, ja he tekivät semmoisen päätöksen, että omalla työporukalla lähtivät kehittämään sitä tehdasta, ja tällä hetkellä se rakentaa maailman parhaita ja laadukkaimpia sellurumpuja ja -levyjä, on kilpailukykyinen, eikä siellä palkanalennuksista puhuttu ollenkaan vaan tuotekehityksestä ja muusta. Siinä on erittäin suuri merkitys sillä, että Varkauteen on rakennettu kampukselle Lappeenrannan yliopiston, paikallisen ammattikorkeakoulun, ammattikoulun ja lukion yhteyteen tuleva tutkimuslaitos, missä energiateollisuutta kehitetään eteenpäin. Siellä on kehitetty myös tällaisista kiertovesitekniikkaa ja otettu näitä luonnontuotteita, siellä kasvatetaan sampia tehdasalueella ja tuotetaan kaviaaria. Kaikki tällaiset hienot mahdollisuudet, joita voidaan käyttää, tulevat koulutuksen ja hyvien ideoiden kautta. Näitä Suomessa tarvitaan lisää. — Kiitos.

20.46 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Ainakin meitä kansanedustajia on tänään keskusteluttanut työllisyyspolitiikka, mikä on hyvä asia, eli kyllä me samassa veneessä olemme, oltiin oppositiossa tai hallituksessa. Taitaa olla 150:s puheenvuoro nyt tässä menossa.

Huoli on yhteinen, mutta näistä keinoista me ollaan vaan kyllä todellakin eri mieltä. Hallituskauden alku on ollut todellakin hurjaa touhua erityisesti pienipalkkaisille työntekijöille sekä työttömille. Hallitus on päättänyt muun muassa puuttua kollektiiviseen sopimusoikeyteen, leikata lomarahoja, sairausajan palkkaa ja ansiosidonnaista työttömyysturvaa. Yhteiskuntasopimuksen kaatuminen ei ollut kummoinenkaan yllätys ainakaan minulle, koska miksi EK haluaisi neuvotella, kun hallitus pakkolakeineen antaa sille kaiken neuvotteleman?

Punainen lanka hallituksen työllisyyspolitiikassa on työntekijöiden epävarmuuden lisääminen, valitettavasti. Hallitus puheissaan lisää työelämän joustoja, vaikka todellisuudessa työntekijän näkökulmasta kyseessä on työelämän huonontaminen. Tiedämme, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

työelämän epävarmuuden kasvattamisella on kauaskantoisia vaikutuksia. Kun tuottavuus-tavoite tulee ykkösenä ja ihmiset vasta kaukana sen takana, työpahoinvointi kasvaa. Kuinka tuottava ja luova voi omasta työpaikastaan jatkuvasti huolissaan oleva työntekijä olla?

Arvoisa puhemies! Huolestuttavaa on, että vanhempien kokema huoli työtilanteestaan ja perheen toimeentulosta heijastuu lapsiin. Lapset ovat äärettömän hyviä tunnistamaan vanhempiensa huolta. Vanhemmat tietysti yrittävät siltä suojella, mutta näinhän se vain on, että kun laskupino kasvaa, niin kyllä se heijastuu lapsiin ja koko perheeseen. Nykyisestä työelämästä kertoo paljon se, että köyhyyttä koetaan entistä enemmän perheissä, joissa vanhemmat ovat töissä. Sirpaleinen työmarkkina-asema, pätkätyö, osa-aikatyö ja matala-palkkaisuus ovat siis entistä useammin köyhyyden taustalla lapsiperheissä. Hälyttävää on, että köyhyyden ketjua ei pystytä aina katkaisemaan, vaan se siirtyy sukupolvelta toiselle.

Jos päätösten lapsivaikutukset jätetään tekemättä, näkyy tämä tulevaisuudessa yhä kasvavana lasten ja nuorten eriytymisenä huono- ja hyväosaisiin. Syrjäytyminen alkaa aivan liian monilla jo varhaislapsuudessa. Tämä kehitys pitää pysäyttää, mutta nyt näyttää siltä, että hallitus vain syventää tätä kehitystä. Onko meillä todella varaa olla puuttumatta tähän? Mielestäni ei ole. Hallituksen pakkolait, kuten lomarahojen ja sairauslomapalkan leikkaaminen, kasvattavat lapsiperheköyhyyttä entisestään. Monessa perheessä lomamatkat jäävät unelmiksi jo nyt, mutta lomarahojen leikkaamisen jälkeen matkustelu on entistä enemmän vain varakkaiden iloa.

Arvoisa puhemies! Suuri työelämän kysymys on myös kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen. Asiaa ei voida tarkastella vain kuluttajan näkökulmasta, vaan 24/7-yhteiskuntaan siirtymisen vaikutukset myös kauppojen työntekijöiden arkeen on selvitettävä. Tällä hetkellä vuorotyötä tehdään eniten terveys- ja sosiaalipalveluissa, vähittäiskaupassa sekä majoitus- ja ravitsemusosalalla. Kauppojen aukioloaikojen vapauttaminen on myös naiskysymys, sillä suurin osa kauppojen työntekijöistä on naisia. Monella vuorotyötä tekevällä vanhemmalla on jo nyt vaikeuksia löytää lapselle hoitopaikka ja osallistua lapsen harrastuksiin ja muuhun vapaa-aikaan. Kuinka tätä arjen palapeliä helpotetaan, jos kauppojen aukioloajat vapautetaan? Miten saamme palvelut vastaamaan siihen, että yötyö lisääntyy?

Liikeaikalain kumoamisen sukupuoli- ja lapsivaikutukset tulee pikaisesti selvittää. Olen myös huolissani pienyrittäjistä, miten se vaikuttaa heihin. On arvioitu, että liikeaikalain kumoamisen seurauksena suurten ketjujen markkinaosuus kasvaa ja pienet myymälät kuolevat. Tässäkin nähdään, että yrittäjyyden edistäminen tarkoittaa hallitukselle tosiasiaa suuryritysten aseman edistämistä pienten kustannuksella.

Myös sairausloman karenssipäivän vaikutukset näyttäytyvät hyvin erilaisina eri aloilla. Naisvaltaisilla hoiva- ja kasvatus- ja kaupan aloilla sairastutaan helpommin, ja sairaana töihin mentäessä riskit ovat suuremmat. Heikkokuntoisten vanhusten kanssa tai vastasyntyneiden teho-osastolla työskentelevä miettii oikeutetusti jo pienessäkin flunssassa, uskaltaako lähteä töihin sairastuttamaan hoivattaviaan. Lisäksi monissa töissä voi kyllä flunssassa jäädä tekemään etätyötä kotiin ja välttyä karenssilta, mutta taloa ei voi rakentaa tai tulipaloa sammuttaa (Puhemies koputtaa) etätyönä. Hallituksen olisikin hyvä keskustella kättilöiden lisäksi esimerkiksi palomiesten ja raksaduunareiden kanssa.

20.51 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä puhuttiin Varkauden seudusta, ja siellä huipputeknologia on semmoinen, että niitä investointeja varmasti tulee, mutta miten me saamme kaikki töihin? Siinä on kysymys. Meillä on mahdollisuus muun muassa biopuolella.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Minulle tässä pari vuotta sitten eräs teollisuusyhtymä kertoi näin, että heillä on neljä jatkojalostuslaitosta, jotka jalostavat sahapuolelta näitä, mitä tulee, parkettia ja muuta. Kaikki siirretään muualle kuin Suomeen, koska on kannattavampaa valmistaa siellä muualla. Tämä on markkinaehtoista. Se raha laitetaan sinne, missä se tuottaa. Itse olen nähnyt vierestä, kuinka meillä on maailman paras osaaminen tällä alalla ehdottomasti. Minä olen maapalloa kiertänyt ja nähnyt sen tilanteen. Meiltä viedään parkettiahiota Unkariin, tai aikaisemmin viettiin, ja Italiaan viettiin. Se tuotiin valmiina parkettina Suomeen sieltä. Miten kannattaa tehdä tällainen siirto? Jossakinhan sen täytyy olla sen ongelman silloin, kun kannattaa valmistaa tuolla laivarahdin ja rekkarahdin päässä ja tuoda takaisin samaa tavaraa. Meillä on tämä maa varmasti työtä täynnä, jos sitä ruvetaan tekemään ja se organisoidaan oikein. Ja ne esteet on purettava. Niitä on pystyttävä katsomaan suoraan silmiin. Ovatko ne työehdoissa? Missä ne sitten ovat?

Kukaan ei halua leikata palkkaa. Jos työnantaja on panostanut työntekijään — minä olen nähnyt sitä — pari vuotta, se on investointi, jona aikana se ei ole tuottanut mitään oikeastaan. Sitten kun se alkaa tuottamaan, niin totta kai siitä pidetään huolta ja sille maksetaan sen maksukyvyn mukaan. Ei kukaan huvikseen irtisano eikä lomauta eikä sillä tavalla. Ei varmasti, ei semmoista työnantajaa ole. Tietysti tuommoiset kansainväliset firmat, jotka Nauru-saarilta toimivat tai jostakin sieltä, eivät ne tunne työntekijöitään eivätkä sillä tavalla. Niillä on eri lähtökohdat. Mutta miten me saamme — minä olen maaseutuihminen — sinne työpaikkoja, investointeja, niin edelleen, työn tuottavuuden, niin kuin Kasvi puhui, kohdalleen? Siinä on ongelmia.

Hallitus on nyt tekemässä kipeitä ratkaisuja. Jospa näillä saataisiin nyt aikaan se, että ihmiset eivät syrjäydy, on tuottavia työpaikkoja ja tulee sitä kakkua, josta olen puhunut monta kertaa. Vientiteollisuus on saatava kuntoon, ja lääkkeet siihen varmasti on olemassa. Pystytäänkö niitä käyttämään, se on eri asia. Todennäköisesti se päätösvalta ei ole tässä talossa, missä ne ratkaisut tehdään.

20.55 Jari Leppä kesk: Rouva puhemies! Valtaosa tänään käytetyistä puheenvuoroista alleviivaa sitä, että suomalaista yhteiskuntaa ja politiikkaa on uudistettava. Hyvä niin, se antaa etunojaa ja uskoa sille, että uudistuksia myös tapahtuu. Mikä sitten meillä se päällimmäinen uudistuksen aihe on, se on varmaan työllisyyden osalta, kun tänään siitä on puhuttu, se, että me saamme aidosti aikaan yhteiskuntasopimuksen, uudenlaisen sopimuksen, jossa eri osapuolet — niin politiikantekijät, maan hallitus ja eduskunta, kuin työmarkkinajärjestötkin — pystyvät yhteisesti sopimaan asioista. Se on meidän kilpailukykyemme kannalta oleellisen tärkeä asia.

Asia, jota olen kuitenkin tämän keskustelun myötä jäänyt kaipaamaan, on se, että varsinkin SDP:n puolelta — josta tuli tänään erinomaisia puheenvuoroja, hyviä avauksia ja paljon yhteistyön kättä — yksi asia jäi uupumaan, ja se on selvä ilmoitus siitä, että SDP on täysillä mukana ajamassa ja aikaansaamassa ja edesauttamassa yhteiskuntasopimuksen syntyä. Tehkää se. Teillä on vielä muutama puheenvuoro täällä jäljellä. Tehkää se, ilmoitakaa, että te haluatte tämän tehdä. Se on silloin selvä signaali myöskin työmarkkinajärjestöille, että on laaja halu yhteiskuntasopimukseen. Te nousette arvoon arvaamattomaan, jos tämän aikaansaatte.

Myöskin toivon sitä, että me täällä politiikan puolella muistamme sen, että me olemme tässä maassa ainoa taho, joka huolehtii kokonaisuuksista. Kaikki muut tahot huolehtivat omista asioistaan, enemmän taikka vähemmän. Siksi on tärkeää, että meillä poliitikoilla on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

terve suhde eri etujärjestöihin, eikä niin, että se on yks yhteen jonkun etujärjestön kanssa, se pitää meidän muistaa. Etujärjestöt tekevät tärkeää työtä, mutta niin teemme mekin täällä — niin tekee hallitus, niin tekee eduskunta. Vielä kerran sanon: toivottavasti täällä joku vielä (Puhemies koputtaa) kertoo sen, että SDP on täysillä mukana hakemassa yhteiskuntasopimusta.

20.58 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Edeltävä puhuja hyvin viitoitti tietä sosialidemokraattien vaihtoehdolle, ja ajattelin kuitenkin alkuun keskittyä hiukan siihen kuvaan, josta tänään olemme välikysymyskeskustelussa keskustelleet, ja sitten, jos aika antaa myöden, vastaan vielä edustajan kysymyksiin.

Arvoisa puhemies! Tässä ajassa on kysymys siitä, miten me voimme hoitaa näin massiivista työttömyyttä, joka yhdistyy myös siihen, että liian kireällä finanssipolitiikalla olemme joutumassa tilanteeseen, jossa tosiasiassa ostovoima kansalaisilta uhkaa kadota ja sitä kautta tietenkin kysyntä markkinoilla heikkenee ja sitä kautta yrittäjien investointihalut vähenevät. Ja kun olemme synnyttäneet kierteen, kasvuakaan ei ole luvassa näillä ennusteilla, joten aktiivinen työllisyyspolitiikka ja sitä tukeva aktiivinen talouspolitiikka ovat niitä päivän sanoja, joilla aidosti on myöskin luotava tässä vaikeassa tilanteessa kasvua. Olemme esittämässä tällaista työllisyyden ja kasvun kokonaispakettia eli noin 600:aa miljoonaa euroa siihen, että me saisimme aidosti syntymään työstä kasvua ja kasvun tuottamaan työtä.

Arvoisa puhemies! Minä olen erittäin huolissani hallituksen aikomuksista leikata työllisyyden hoidon määrärahoista. Me kaikki tiedämme, että kipeäksi se tulee, ja 150 miljoonaa on aivan liian paljon, jotta me voimme tätä työllisyystilannetta ylipäänsä hoitaa. Siksi pelkään, että näin kireä finanssipolitiikka yhdistettynä toimimattomaan työllisyyspolitiikkaan tulee johtamaan siihen, että me olemme ensi vuonna todella vaikeassa tilanteessa. Oman maakuntani Satakunnan osalta työllisyysmäärärahat loppuivat jo kesäkuussa, ja tähän kaikuun eduskunta ei pystynyt vastaamaan, koska pieni ripaus työllisyysmäärärahoja syksyn tullen tosiasiassa johti siihen, että emme saaneet kuitenkaan tarpeeksi ihmisiä työttömyydestä nostettua erityyppisten polkujen piiriin. Tämä on tietenkin aika iso kysymys, kun katsomme yhteiskuntaa.

Arvoisa puhemies! On pakko ottaa tämän päivänkin tapahtumat esille. Minun huoleni on se, onko eduskunnassa nyt tiedetty, mitä hallituksen vasen käsi on tehnyt ja mitä oikea käsi on tehnyt. Ongelma taitanee olla se, että kenelläkään ei ole tällä hetkellä kokonaiskuvaa, miten työllisyysastetta nostaa. Ja olen kyllä todella pahoillani siitä, että työministeri Lindströmiä tuetaan kovin vähän, jos hänen mahdollisuutensa työllisyysasteen nostoon jäävät näin heikoiksi. Ei voi ajatella tällaisessa työllisyystilanteessa, että koulutus ei ole ihmisille aito vaihtoehto. Meillä on aivan liian vähän niitä todellisia työvälineitä, joilla ihmisiä voidaan nostaa polun piiriin. Minusta on todella epäviisasta ja asiaan ja aikakauteen täysin sopimatonta, että tänään osaamisen ja koulutuksen ministerityöryhmä on päättänyt omassa viisauudessaan, että ammatillisen koulutuksen reformi voidaan toteuttaa tavalla, jossa koulutuspaikkoja voidaan leikata.

Minä nyt vielä kysyn teiltä, edustajat, jotka olette paikalla, ja kourallinenhan teitä on, 6 henkeä ja puhemies, mutta minä olen niin iloinen tästäkin joukkueesta, sillä jokainen voi tehdä vaikutuksen: siis onko se oikeasti mahdollista, että meillä on 47 000 ammatillisen koulutuksen peruskoulutuspaikkaa, ja olemmeko me varmasti sitä mieltä, että me annamme koulutuksen järjestäjille valtakirjan vaikka lopettaa 190 miljoonalla aloituspaikkoja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

tässä maassa? Se käytännössä tarkoittaisi 17 000:ta aloituspaikkaa. Minä en ole varma, ovatko hallituspuolueiden kansanedustajat siunanneet sen, että jokaisessa maakunnassa voivat ammatillisen koulutuksen aloituspaikat vähentyä kolmanneksen tämänpäiväisen päätöksen johdosta. Nyt minä todella toivon, että vaikuttakaa tähän, kun tämä on vasta ministerityöryhmän päätös. Siltä osin olen hyvin huolissani siitä, pääsisivätkö ihmiset koulutukseen, jos he eivät pääse työhön. Tältä osin toivon, että vielä tätä päätöstä voidaan pyöräyttää.

Tähän liittyy vielä eräs toinen ongelma, jota en nyt ehdi käymään läpi, mutta kohta palataan asiaan, eli pysyn nyt 5 minuutissa. — Kiitos.

21.03 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty jälleen hyviä puheenvuoroja, ja edustaja Kiuru tuossa toikin jo hyviä näkökulmia esiin, eli kyllähän esimerkiksi tämä kotimaisen ostovoiman leikkaaminen tulee näkymään erityisesti palvelualan yrityksissä ja palvelusektorilla, eli kyllä on odotettavissa vaikeuksia matkailualan yrityksille, ravintola-alan yrityksille, kaupalle. Nyt jo tiedetään tästä vuodesta, että kauppa ei ole käynyt, kuten on käynyt aikaisemmin. Elikkä kun tulee huonoja uutisia ja tappioita, niin se myös tietää yrityksille yt-neuvotteluja, irtisanomisia, niitä lomautuksia, joista myös edustaja Hakkarainen puhui. Kukaan ei varmaan todellakaan halua, en itsekään usko siihen, että suomalaiset, kotimaiset yritykset, yrittäjät haluaisivat irtisanoa työntekijöitään. Päinvastoin he haluavat laajentaa omaa liiketoimintaansa, he haluavat kasvaa, mutta onko heillä tänä päivänä täällä meillä Suomessa kasvun edellytyksiä, kun me tiedämme, mikä on hallituksen linja? Elikkä kun leikataan eläkeläisiltä, leikataan työttömiltä, leikataan opiskelijoilta, leikataan lapsiperheiltä, niin se käytettävissä oleva rahamäärä kotitalouksissa pienenee, jolloinka täytyy tehdä valintoja, täytyy säästää, ja se kohdistuu yleensä sitten tällaisiin palvelualan yrityksiin. Ei käydä kampaajalla, ei käydä perheiden kanssa matkoilla, ei pystytä siihen kerta kaikkiaan. Kyllähän se jossakin näkyy, sen me kaikki varmasti ymmärrämme, ja siksi minusta tuntuu aika käsittämättömältä se ajatus, miten sitä uutta työtä ja innovaatiota sitten syntyy, jos samaan aikaan kuitenkin leikataan, leikataan koulutuksesta, tuotekehityksestä ja niin edelleen.

Kyllähän meidän pitäisi ymmärtää myös satsata, lisätä resursseja oikeisiin kohteisiin. Täällä on puhuttu myös biotaloudesta tänä iltana ja päivänä, ja jos siihen ei satsata, niin ei hän sinne sitä työtä myöskään synny. Tästä olen erittäin huolissani, miten nämä nyt esitetyt pakkolait tulevat sitten vaikuttamaan käytännössä meidän työelämäämme, kun työttömyys on tänäkin päivänä se suuri ongelma, johon pitäisi puuttua. Nämä kasvunäkymät eivät todellakaan nyt sitten yrityksille lupaa mitään hyvää, vaan päinvastoin, voidaan odottaa, että työttömyys vain entisestään ensi vuonna pahenee ja syvenee. Sitä me kukaan tässä salissa emme toivo. Me toivomme ihan päinvastaista kehitystä, kuten olemme onneksi jokaisen puheenvuoroista kuulleet.

Niin kuin tuossa jo aikaisemmassa puheenvuorossa totesin, nämä keinot vaan ovat minusta kyllä käsittämättömiä, eikä näillä todellakaan sitä kotimaista työllisyyttä eikä myöskään sitä vientiteollisuutta pystytä edistämään, näin se vaan on. Meidän täytyy yrittää löytää nyt toisenlaiset keinot. Minäkin toivon, että työmarkkinajärjestöt löytäisivät sen yhteisen sävelen, mutta kyllähän tämä kiristyspaketti, mikä keväällä heitettiin julkisuuteen, jo vei siltä pohjaa. Kyllä aidoissa neuvotteluissa täytyy lähteä siitä, että molemmille osapuolille, tälle kokonaisuudelle, annetaan se tila neuvotella eikä kiristetä ketään niin, että nyt jos

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

ette suostu tähän, niin sitten me teemme näin. Aitoa neuvottelutilannettahan tässä ei valittavasti syntynyt.

Arvoisa rouva puhemies! Eilen hallitus kertoi asettavansa tällaisen kolmikantaisen työryhmän valmistelemaan tätä paikallista sopimista edistävää ja henkilöstön asemaa vahvistavaa lainsäädäntöä, mutta tämän työryhmän työ on toki haastavaa aikataulun sekä pakollisten tuoman luottamusvajeen takia. Paikallista sopimista käytetään jo nyt laajasti, ja jatkossakin on huolehdittava siitä, että paikallisesta sopimisesta ei tule sama asia kuin palkkojen ja työehtojen huonontaminen ja työelämän epävarmuuden lisääminen. Aitoa sopimista ja luottamusta ei voi olla kuin tasavahvojen osapuolten välillä. Hallituksen politiikassa työnantajien rooli ja vastuu työelämän kehittämisestä on jäänyt todella vähälle huomiolle. Motivoituneita, tuottavia, työhönsä sitoutuneita työntekijöitä ei saada työelämään epävarmuutta lisäämällä, kuten tiedetään. Myös työnantajilta on vaadittava hyvää johtamista sekä sitoutumista työntekijöihin. Työurat pitenevät ja tuottavuus paranee, kun erilaisiin elämäntilanteisiin sekä eri-ikäisten työntekijöiden työssäjaksamiseen kiinnitetään ennistä enemmän huomiota. — Kiitos.

21.08 Tapani Tölli kesk: Arvoisa puhemies! Harvoin meillä yhteiskunnassa on ollut niin tärkeä yhteinen tavoite kuin tällä hetkellä on. Meidän tavoitteenamme on saada pyörät pyörimään ja talous kasvuun. Meidän investointiasteemme tällä hetkellä on poikkeuksellisen alhainen. Me tarvitsemme talouteen niitä tekijöitä, joilla se kääntyy kasvuun.

Muutama huomio tästä tilanteesta vielä: Jos meidän teollisuutemme saa tilauksia ja kun se on saanut, niin välttämättä se tilauskanta ei kerro kaikkea. Hätkäyttävän paljon tapahtuu myös niin, että siitä tilauksesta teetetään ulkomailla merkittävä osa. Tämä kertoo jotakin siitä, mikä on meidän kilpailukykykymme, ja tämä vaatii toimenpiteitä, jotta me pystymme maailmanmarkkinoilla paremmin kilpailemaan. Kyllä tähän liittyvät keskeisesti ne tekijät, joita esimerkiksi edustaja Kasvi otti esille, että meidän on saatava tuottavuuskehitystä paremmaksi, ja siihen on monia keinoja. En mene niihin yksityiskohtiin, mutta se on perusasia, että meillä on yhteinen huoli ja tämä asia vaatii yhteisiä ponnisteluja eikä vastakkainasettelua. Tässä mielessä on aivan välttämätöntä, että se yhteiskuntasopimus saadaan aikaan. Uskon, että tähän myös vastuuta riittävästi löytyy, että se myös tehdään. Vaihtoehto, jos ei sitä tehdä, on aika vakava.

Nyt tässä keskustelussa häiritsee muutama asia, ja se on se, että esimerkiksi puhutaan pakkolaeista, että hallituksen on ne vedettävä pois. Ei täällä eduskunnassa ole käsittelyssä pakkolakeja. (Krista Kiuru: Lausuntokierroksella on!) — Lausuntokierroksella on kokonaan eri asia. — Tässä on hyvää tilaa ja aikaa tehdä rauhassa yhteiskuntasopimus. (Eduskunnasta: Juuri näin!) Ei ruveta näillä nyt kiihottamaan mieliä, vaan on asia niin, että hallituksella on perusteltu syy valmistella vaihtoehtoja.

Sitten nyt jatkuvasti — nyt en kohdista, syytä ketään — kun puhutaan hallituksen leikkauksista, julkinen keskustelu antaa sen kuvan, että hallitus on leikannut valtavan paljon. Ei tämä hallitus ole vielä kerennyt leikata. Nyt on syytä muistaa myös, että me elämme edellisen hallituksen ja edellisen eduskunnan hyväksymän budjetin aikaa. Minä en halua moittia SDP:tä erikseen nyt, mutta kun monta kertaa te tuotte esille ystävällisessä mielessä, että meillä on vaihtoehtobudjetti, se on hyvä, että on. Mutta me olemme neljä vuotta SDP:n valmistelemien vaihtoehtobudjettien aikaa eläneet, ja tänäkin päivänä on voimassa olevaa oikeutta se, että meillä on ministeri Rinteen valmisteleva budjetti, enkä käy sitä moittimaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

Tämä työttömyysasia on ollut erittäin yhteinen tavoite, se saada hoitumaan. En minä halua moittia edellistä hallitusta, mutta ei myöskään se kääntynyt parempaan suuntaan oleellisesti. Siinä mielessä pitää olla oikeasuhtainen, kun moittii sitä, mitä tämä hallitus on tehnyt. Haluan todeta sen paikalla oleville opposition edustajille, että kyllä tämä asia nyt on yhteinen ettekä te ole vaihtoehdossanne nyt löytäneet viisasten kiveä — se olisi neljän vuoden aikana näkynyt — joten nyt meidän pitää ponnistella yhdessä, että tässä saadaan jokin aikaan. Ei rakenneta nyt vastakkainasettelua. Se on selvää, että poliittisessa retoriikassa pitää kritiikkiä käyttää ja opposition tehtävä on kritisoida, mutta nyt on poikkeuksellisen vakava tilanne. Nyt pitää mennä yhdessä eteenpäin.

21.13 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka ilta on jo aika pitkällä ehtoon puolella, niin täytyy kuitenkin sanoa edustaja Töllille, että kyllä se niin on, että kun vaihtoehtoa tarjotaan, niin se ei koskaan tunnu olevan oikein sammutettu. Näin se tuntuu olevan aina, että täällä on sanottu, että vaihtoehtoja ei ole. Sitten kun se oli, niin se oli vääränlainen ja sitten se oli ainakin väärin sammutettu, jos ei mitään muuta. (Tapani Töllin välihuuto) Mutta siitä minä olen aivan samaa mieltä, mikä on hyvä täällä todeta, että minusta piditte erinomaisen puheen siinä, että tässä salissa kukaan ei ole jäänyt kylmäksi sille, etteikö talouskasvua pitäisi luoda. Siitä minusta meillä on hyvä yksimielinen näkemys, että talouskasvua tämä maa tarvitsee, mutta ne keinot ovat erilaiset.

Siksi pyysin, arvoisa puhemies, puheenvuoron, että minä ainakin istuin täällä eilen pitkän illan, kun oli ensimmäisessä ja toisessa käsittelyssä tämän hallituksen leikkauksia, joita on ollut jo suurin piirtein kolme viikkoa täällä käsittelyssä. Kyllä niitä leikkauksia on, ja me emme koskaan olisi tuoneet pakkolakiesitystä eduskuntaan. Siinä on esimerkiksi yksi ero opposition ja hallituksen välillä.

21.14 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Ensin kerroin näistä kuntien ja sen jälkeen yritysten mahdollisuuksista ja kerroin myös Varkauden tilanteesta, mikä osa menee hyvin. Ne investoinnit varmaan tuottavat meille jonkun 200—300 uutta työpaikkaa, ainakin me toivomme niin. Mutta 1990-luvun lama ja metsäteollisuuden rakennemuutos jätti meille kovan ahdingon sinne, minkä takia työllisyysmäärärahoja Varkauskin tarvitsee erittäin paljon. Siellä on työttömyysaste noin 17 prosenttia, mikä on 1 700 työtöntä, joista pitkäaikaistyöttömiä on 1 000. Näitten työpaikkojen etsiminen on kovan työn takana. Mistä kerralla löytyy 1 700 uutta työpaikkaa, mihinkä tämmöiset voitaisiin sijoittaa? Se on työmaa, mitä kaupunkikin koettaa kovalla kädellä tehdä ja yrittää löytää niitä mahdollisuuksia, hommaa yrityksiä sinne paikan päälle ja tekee kaiken näköistä tehtävää työllisyyden hoitoon nähden. Mutta niitä ei pysty nyt tekemään ilman valtion työllistämistukipäätöksiä ja rahoituspäätöksiä. Kaupunki on valmis satsaamaan niihin mukaan omaa rahaa, jotta onnistuisi tämä työllistäminen ja sillä tavalla päästäisiin eteenpäin.

21.15 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Minä tuosta ammattikoulutuksesta sen verran, kun edustaja Kiuru otti sen esille, että sieltä leikataan.

Meillä on semmoinen tilanne, minä olen jonkin verran tutustunut siihen, että tuolla metsäpuolella on monitoimikoneenkuljettaja. Sen koulutus maksaa melkein yhtä paljon kuin hävittäjäalentäjän koulutus. Se kurssi käydään siellä, mennään seuraavalle kurssille ja taas seuraavalle kurssille ja seuraavalle. Nyt hallitus tekee tässä leikkauksia, ja uskon, että se kohdistaa sitä sillä tavalla, että tulee semmoinen kisällijärjestelmä, että työnantajalle anne-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

taan mahdollisuus kouluttaa ja sillä tavalla se työntekijä myös integroituu siihen työpaikkaan, mistä se koulutus tulee. Varmasti se tulee paljon halvemmaksi kuin se, että pyöritellään näitä kursseja, mennään kurssilta toiselle ja kaunistellaan siinä työttömyystilastoja, tehdään kaikkea tämmöistä, mitä se mukanaan tuo.

Sitten vielä tuossa aikaisemmin oppositio otti esille, että hallitus ottaa 500 miljoonaa enempi velkaa kuin edellisenä vuotena. Mistä tämä johtuu? Tämmöinen yhtäkkinen maahanmuutto tuli. Varmasti ei perussuomalaisten politiikan perusteella tullut. (Krista Kiuru: Sen takia ette ole ehtinyt ottaa vielä yhtään lainaa!) — Aikaisemmat hallitukset ovat tehneet nämä säännökset, että se tulva tuli meille, se jäi meidän käsiin, ja me jouduimme siinä toimimaan. Nyt me teimme leikkauksia tässä. Siitäkin alkoi napina, että kun tällä tavalla. Sieltä on pakko nyt leikata, ja se on hallintaan saatava tuo tilanne. Me toimimme nyt.

21.18 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Heti alkuun pitää todeta edeltävälle puhujalle: Edustaja siinä suhteessa on kyllä väärässä, että olette hallituksessa kiinnittäneet ihan oikealla tavalla velkaantumiseen huomiota ja erityisesti velkaantumisen määrään ja myös aikatauluun, ja siltä osin murheemme on yhtenäinen. Mutta tosiasia on vain se, että tämä uusi hallitus velkaantuu enemmän kuin tänä vuonna velkaannutaan, ja te valitsitte tämän velkaantumisen linjan paljon ennen jo kuin puhuimmekaan näin mittavasta maahanmuutosta tähän maahan, koska tämän syksyn budjetti, jossa tämä velkaantumisen määrä on määriteltä, juontaa suoraan hallitusohjelmasta. Siltä osin varmasti sitten tähän velkaantumiskeskusteluun vielä palataan monta kertaa, mutta on hyvä todeta vielä kerran, että sosialidemokraatit ovat rakentaneet oman vaihtoehtonsa velkaantumisen lisäämisen sijasta siten, että me velkaannumme merkittävästi vähemmän kuin tämä hallitus ja silti satsaamme työllisyyteen, investointeihin, yrittäjyyteen ja vientiin ja teemme sosiaalisesti oikeudenmukaisempaa politiikkaa ja varmistamme, että osaamisella on tässä maassa tulevaisuutta.

Arvoisa puhemies! Halusin todeta, että sosialidemokraatit ovat omaa vaihtoehtoaan esitelleet, ja tässä ajassa, kun etsitään myöskin hyviä mahdollisuuksia tulonlähteiksi, kyllä minusta taloustilanne on sen verran vakava, että myös poikkeukselliset keinot voisivat olla käytössä, ja siltä osin olemme ajatelleet, että hyvinä vuosina työeläkerahastoihin kerrytetty Emu-puskuri voisi olla nyt sellainen mahdollinen voimavara, joka tässä taloustilanteessa tulisi kysymykseen. Minusta voisi olla perusteltua, että näitä puskureita käytettäisiin työnantajan ja palkansaajan työeläkemaksun alentamiseen, kuten jo itse asiassa järjestelmästä sovittaessa vuonna 97 kaavailtiin. Siksi olemme esittäneet, että maksuja alennettaisiin 0,8 prosenttia väliaikaisesti vuosille 2016—2018, ja kun sitten aika tästä paranee, niin parempina, vahvempina vuosina kartutetaan jälleen puskurit takaisin normaalille tasolle.

Arvoisa puhemies! Hyvin paljon on keskusteltu tänään työllisyydenhoidosta, ja liekö leiviskä ollut sen verran vahvasti iskostunut mieleen, mutta puhuisin vielä tämän työllisyysasteen nostosta. Minua huolestuttaa hirvittävästi, millä tavalla työllisyysastetta tässä yhteiskunnassa voisi nostaa, ja kyllä koulutus on siihen yksi työvoimapolitiikan instrumentti. Nyt tämä nuorisotakuun alasajo, nuorten aikuisten ohjelman lopettaminen kokonaan ja Noste-ohjelman lopettaminen kokonaan ovat vääränsuuntaisia liikkeitä.

Viime kaudella satsattiin noin 100 miljoonaa vuodessa siihen, että nämä ihmiset, jotka ovat erityisen hankalassa koulutuksellisessa asemassa, voisivat saada jatko-osaamista. Silloin puhutaan siitä ryhmästä alle 30-vuotiaita nuoria, joka on pelkän peruskoulun varassa, ja puhutaan samalla myös siitä yli 30-vuotiaitten aikuisten ryhmästä, joka ei ole saanut vielä perusopetuksen jälkeistä tutkintoa. Tämä toisen asteen koulutuksen tarjoamiseen mah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

dollisimman monelle ja myöskin näissä tilanteissa, joissa rakennemuutosten kautta ihminen kadottaa mahdollisuuden siihen ammattiin, joka on aikoinaan työllistänyt, meillä tarvitsee olla näitä voimavaroja, ja siksi vielä toistan, että minusta ei ole hyvä, että ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja jopa kolmanneksella leikataan tämän rakenteellisen uudistuksen nimissä, joka ei koskaan ollut sellainen rakenteellinen uudistus, jossa ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja leikataan. Ja en tiedä, miksi hallitus nyt siihen päätyy.

Lisäksi olen huolissani siitä, että työministeri Lindströmillä on erittäin vaikea asema nyt, kun täältä työ- ja elinkeinoministeriön puolelta siirretään näitä työvoimapolitiittisen koulutuksen määrärahoja opetusministeriöön ja tämän uudistuksen osana vuonna 2016 ammatilliseen perustutkintoon johtavaan koulutukseen ei oteta enää ollenkaan nuoria eikä myöskään varttuneempia. Tämä on hirvittävän kova linjaus, jonka TEM on tällä hetkellä tehnyt, ja tästä ei hyvä seuraa. Minä toivon todella, että siihen otetaan kantaa ja pidetään huolta siitä, että aidosti pystyttäisiin varmistamaan, että koulutuksella ja osaamisella voi nousta takaisin työelämään.

21.23 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun nimi mainittiin, niin sen takia otin.

Meillä on semmoinen tilanne, että veropohja on kaventunut aika paljon. Viime hallituskaudelta on jäänyt tilanne, mikä on. Minä mainitsin tuossa, että 2011 kauppataase oli alijäämäinen 3 682 miljoonaa. Miten meillä kauppataase on koko ajan sakannut alaspäin ja julkinen puoli on samaan aikaan pikkuhiljaa kasvanut? Me elämme kaksoisvajeessa, ja tämä tilanne pitää saada kurottua umpeen. Siinä on se tilanne. Sitten kun me saamme kauppataaseen ylijäämäiseksi, me pystymme rahoittamaan sen julkisen puolen, jossa me nyt olemme tekemässä näitä, koulutuksen ja muut, mitä me yhteistä hyvää jaamme. Tässä on se ongelma, ja siihen pitää pystyä puuttumaan, sieltä voidaan ottaa sitten koulutukseen ja niin pois päin. Mutta niin kuin edustaja Tölli tuossa sanoi, neljä vuotta oli aikaa laittaa tämä asia kuntoon. Vuonna 2014 kauppataase oli alijäämäinen 1 796 miljoonaa euroa elikkä ei tapahtunut yhtään mitään. Nyt ei ole sitä kakkua, mistä me laitamme sinne, silloin on toimittava.

21.25 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä todettiin, että me emme saaneet kauppataasetta kuntoon. Minusta se on hiukan epäoikeudenmukainen kommentti ajassa, jossa me olemme nähneet, että talouskasvu on viimeisenä kolmena neljänä vuonna sukeltanut. Siltä osin varmaan murheemme on yhtäläinen siitä, miten työllisyyttä ja taloutta hoidetaan tavalla, joka synnyttää kasvua. Kun täällä ainoaksi lääkkeeksi hallitus tarjoaa sitä, että suomalaisten palkkoja pitää leikata, jotta vientiä saadaan lisää, niin jos me olemmekin tässä edeltävän puhujan kanssa samaa mieltä siinä, että vientiä pitää lisätä, niin emme me missään tapauksessa ole siitä samaa mieltä, että palkkojen leikkauksella sitä vientiä tulee. Kyllä me uskomme siihen, että vientiä pitää aidosti kasvattaa muilla keinoin. Palkkaleikkaukset eivät tule olemaan se resepti, jolla suomalainen vienti tulee kuokistamaan, koska tosiasiassa se kilpailukykygäppi, josta täällä kovasti puhutaan, on joidenkin erittäin kapea-alaisten alojen ongelma eikä koko teollisuutta koskeva kilpailukykyongelma. (Puhemies koputtaa) Siitä olen pahoillani, että me käymme näin kapeasti keskustelua.

21.26 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime kaudella tehtiin yhteisöveron alennus, ja mihinkä se kohdistui? Ei varmasti näihin pieniin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

yrityksiin, jotka nyt kamppailevat siinä ja siinä, että pärjäävät tämän markkinatalouden kurimuksessa. Siinä on pakko elää mukana. Se vaikutti ainoastaan suuriin kolhoosiyrityksiin, jotka siirtyvät pois ja toimivat tuolta muualta kuin Suomesta. Nämä olivat niitä ratkaisuja, mitä tehtiin.

Siitä vielä, että eihän tässä kukaan halua leikata keltään mitään. Eihän meillä ole muuta kuin että saamme sen vientiteollisuudenkin kilpailukykyiseksi, siitä on kysymys. Miten se saadaan? Tuo kapitalisti elää, kuule, hyvin köyhässäkin ihmisessä. Kun kengät ovat S-kaupassa viisikymppiä, K-kaupassa samat kengät maksavat satasen, niin varmasti mennään sinne (Puhemies koputtaa) viidenkymppin kauppaan. — Menikö yli?

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Sopivasti. — Mennään puhujalistaan ja sitten voidaan lisäkin keskustella, mutta tässä vaiheessa edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

21.28 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Kun aiheena on välikysymys työllisyyspolitiikasta ja SDP:n ideat ja ajatukset tuntuvat tänään maistuvan, niin ajattelin jatkaa listaa, eli ei kahta ilman kolmatta.

Suomessa on yksinyrittäjiä lähes 200 000, noin 170 000. Mitä jos meidän yksinyrittäjistämme jokainen palkkaisi yhden uuden työntekijän? Silloin meillä ei olisi työllisyysongelmaa. SDP on esittänyt osana vaihtoehtobudjettia, osana yrittäjäpakettia, ensimmäisen työntekijän vähennyskokonaisuuden, johon kuuluu sellainen asia, että yrittäjä voi vähentää ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkamenot enintään 20 000 euroa verotettavasta tuloksesta. Ja miksi tämän teemme? Sen takia, että työllistämisen kynnys on ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän kohdalla iso. Usein yrittäjä jopa hyväksyy liiketoiminnan heikentymisen mieluummin kuin ottaa työllistämisen riskin. Ammatinharjoittaja, henkilöyrittäjä tai osakeyhtiö voisi näin vähentää ensimmäisen perheen ulkopuolisen työntekijän palkasta enintään 20 000 euroa seuraavan tilikauden tuloksesta. Työsuhteen olisi vastattava työehtosopimuksen ehtoja, ja se voi olla myös osa-aikainen tai vähintään kuuden kuukauden määräaikaisuus. Tasapuolisuuden takia ja myös epäselvien kannusteiden välttämiseksi vähennys koskee myös yrityksiä, joilla on ennestään yksi ulkopuolinen työntekijä. Eli tässä taas uusi konkreettinen avaus SDP:ltä.

21.30 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Omalta puoleltani pistän pisteen tälle hommalle. Minä aion jatkaa, mutta ei meillä ole tarkoitus kellekään huonoutta jakaa. Mutta nyt ei ole, kun on tyhjää kupissa, niin sieltä on huono... Jos on lusikalla sinne laitettu, niin kapustalla ei voi ottaa. Se ei kerta kaikkiaan toimi.

Siitä vientiteollisuudesta vielä. Meillä on puhuttu 15 prosentin kustannuskilpailukykyhypystä. Ja miten se saadaan tehtyä, siinä on se ongelma. Ei täällä kukaan halua leikata kenenkään palkkoja, mutta ne kustannukset, mitä työnantajille tulee, tuottavuuskustannukset ja mitä tulee rahallisia kustannuksia, eivät vain pelaa maaliin. Ne eivät kelpaa sinne, se lipuu vain pois. Markkinatalous ei kysele meiltä, se menee sinne, missä se parhaiten tuottaa. (Puhemies koputtaa) Niihin ehtoihin on tämän meidän hallitusohjelmamme sopeuduttava.

21.31 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Jäin tähän vielä odottamaan sitä, että saan todeta edustaja Hakkaraiselle, että kyllä, viime kaudella yhteisöveroa laskettiin. Silloin me luotimme siihen, että työnantajat lunastavat lupauksensa niistä dynaamisista vaikutuksista, joita luvattiin työllisyyden parantamiseksi, ja toisin kävi. Toisin kävi. Ja sitä täytyy vie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

lä peilata suhteessa siihen, että alla on jo Kela-maksun poisto. Kyllä nämä ovat olleet valtavien suurien panostuksien työntekijöiden suuntaan, ja nyt haetaan kolmatta panostusta, joka on suoraan EK:n kynästä veistettyä. Ja sitä minä en ymmärrä, miksi perussuomalaiset ovat tähän kelkkaan lähteneet. Ei suomalainen kilpailukyky parannu sillä, että suomalaisten palkkoja leikataan.

Uskotteko te aidosti, että Nokian puhelimet jäivät maailmalla myymättä sen takia, että suomalainen työ oli niin kallista? Kyllä ne jäivät myymättä sen takia, että näitä kännyköitä ei enää haluttu ostaa, koska ne eivät käyttökokemukseltaan enää vastanneet tämän ajan henkeä, ja näin tuote ja se palvelu ajoi itsensä ohi. Tästä syystä on hirvittävän tärkeää, että me voisimme tähän osaamiseen panostaa, jotta me pystyisimme kilpailukykyä tässä maassa parantamaan. Nyt on hirtetty siihen, että jotta elektroniikkateollisuus, jossa me olemme aidosti menettäneet yli 10 000 työpaikkaa, menestyisi maailmalla, sen kilpailukyky paranisi vain palkkoja leikkaamalla. Minä en jaksa uskoa tähän, että kilpailukyky parane, kun me leikkaamme julkisen sektorin pienipalkkaisten naisten palkkoja, että elektroniikkateollisuus saisi tuulta alleen maailmalla. Näin se vain ei mene. Tässä on kysymys merkittävämmästä panostuksesta kuin aikoinaan Kela-maksun poisto ja viime kauden yhteisöveroalennus olivat. Siitä (Puhemies koputtaa) kilpailukyvyn ongelmat eivät johdu, erityisesti ne johtuvat tästä Nokian huippukaudesta ja Kiinan-viennistä.

21.33 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kiuru, voisitteko esittää, miten ne firmat tulevat sitten tänne Suomeen? Se on luonnollinen poistuma: jos me emme pärjää täällä maailmassa, niin se vaan lähtee pois. Ja sitä hallitus yrittää, että ne tulevat tänne. Emmekä me halua leikata kenenkään palkkoja, en minä ainakaan, eikä meillä tehdä semmoisia asioita. Mutta miten se kustannustaso saadaan sille tasolle, mikä maailmalle kelpaa? Siinä on se ongelma, ja siinä on yritetty tehdä vaikka mitä sopimuksia. Mikään ei käy, aina vaan lyödään kapuloita rattaisiin. Tämä ei nyt vaan onnistu. Hallituksen on ruvettava toimimaan tässä tilanteessa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ja sitten puhujalistaan.

21.34 Ville Skinnari sd: Arvoisa rouva puhemies! Kun päästiin aiheeseen, niin puhutaan sitten viennistä. On totta, mitä edustaja Hakkarainen sanoi, että tietyillä toimialoilla, kyllä, hinta on se, mikä sanelee kilpailukyvyn. Mutta katsotaanpa vähän kokonaisuutta. Täällä on tänäänkin puhuttu devalvaatiosta. Työministeri muun muassa viittasi 1990-lukuun ja totesi, että silloin selvisimme devalvaatiolla. Kyllä siinä oli paljon muutakin, miksi Suomi nousi. Devalvaatio oli yksi asia. Mutta meidän suomalaisten ongelma on se, että olemme pieni kansantalous. Meillä ei ole kansainvälisiä vetureita kuten meidän kilpailijamailla. Meidän yritykset ovat suomeksi sanottuna yksin, ja olemme myös aika huonoja tekemään kumppanuuksia, meidän kilpailijat osaavat sen paljon meitä paremmin.

Näin ollen olemme esittäneet myös tässä vaihtoehtobudjetissa — eli tässä nyt tulee listan neljäs asia, kun vauhtiin pääsen — myös uutta viennin toimintamallia Suomeen. Kysymys on oikeastaan samanlaisesta mallista, jolla ranskalainen Veolia on tehnyt miljardibisnestä jo vuosia. Heillä on se veturi — miksi ei meillä? Syitä on monia, mutta syyt ovat myös meidän harjoittamassamme politiikassa. Mutta hyvää on meilläkin: monet isot yhtiöt ovat nyt tajunneet tämän tilanteen ja perustaneet sisäisiä startupeja. Mutta fiksun valtion tehtävä on edistää tätä edelleen, ja sen takia olemmekin hoputtaneet hallitusta tuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 78/2015 vp

maan nopeutettuna muun muassa Finnveran 300 miljoonan juniorilainaohjelman käyttöön nyt eikä ensi vuonna.

21.36 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Hakkarainen täällä kysyi, onko sosialidemokraateilla lääkkeitä tähän viennin edistämiseen. Me olemme tehneet aivan omaa ohjelmaa ja pakettia siihen. Ja se on vaan totta, että suomalaisia isoja yrityksiä on vaan todella vähän, ja on suuri sääli, että kun me katsomme meidän vientituotteidemme menestystä maailmalla, niin meillä ei ole monesti uskallusta eikä rohkeutta mutta ei myöskään osaamista eikä kontakteja tuotteita edistää. Ja useimmat yritykset ovat niin pieniä, että niiden siipien alle tuulta on vaikea yksin saada. Siltä osin tarvitaan myöskin hyvin paljon vientivetoista kasvua, jossa valtio voi olla omalta osaltaan avittamassa.

Mutta sitä myöskin suren mielessäni, että digitalisaation — joka on erittäin iso juttu ja josta on paljon kasvun mahdollisuuksia Suomelle myöskin rakennettavissa tämän vahvan elektroniikka- ja tietotekniikkateollisuuden pohjalle — panostukset, joissa valtio voisi olla avittamassa, ovat entisestään vähentymässä. Sen sijaan me satsaamme biotalouteen ja cleantechiin nyt, enkä kiellä, etteikö sieltäkin kasvua ole luotavissa, mutta on kyllä uskomatonta, että tämä digitalisaation kehityksen harjalla kulkeminen ei tämän enempää kiinnosta. Siltä osin ollaan hankalassa tilanteessa.

Arvoisa puhemies! Kyllä minua harmittaa se, että tästä kilpailukyvvystä ei voi keskustella myöskään faktoilla. Kyllä kilpailukykyä tarvitaan, sitä ei kukaan kiellä, mutta hintakilpailukyvvyn kelkkaan ripustaudutaan tavalla, johon on nyt lähdetty tämän Borgin ja Vartiaisen raportin pohjalta: lukuja käytetään nyt koko bkt:n kohdalla, kun nämä herrat puhuivat kilpailukyvvystä koko bkt:n osalta, ja samoja lukuja käytetään nyt vientiteollisuuden osalta surutta hyväksi ja (Puhemies koputtaa) keskustellaan väärillä luvuilla kilpailukyvvystä, joka ei kuitenkaan merkittävästi verrokkimaihin ole alentunut. Harmi, että näin on.

Ainoa käsittely

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.